

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Alueellis- tamisen talou- delliset vaiku- tukset

Alueellistamisen
taloudellisten
vaikutusten
arviointiryhmän (ATVA)
loppuraportti

2/2011

Hallinnon kehittäminen

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Alueellistamisen taloudelliset vaikutukset

Valtiovarainministeriön julkaisuja

2/2011

Hallinnon kehittäminen

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
PL 28 (Snellmaninkatu 1 A) 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin 09 16001 (vaihde)
Internet: www.vm.fi
Taitto: Anitta Türkkän/VM-julkaisutiimi

Helsinki 2011

Kuvailulehti

Julkaisija ja julkaisu aika	Valtiovarainministeriö, tammikuu 2011	
Tekijät	Alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiryhmä, hallitusneuvos Tarja Hyvönen, neuvotteleva virkamies Ilpo Takanen, ylitarkastaja Mikko Saarinen	
Julkaisun nimi	Alueellistamisen taloudelliset vaikutukset	
Julkaisun osat/ muut tuotetut versiot		
Asiasanat	Alueellistaminen, arviointi, taloudelliset vaikutukset	
Julkaisusarjan nimi ja numero	Valtiovarainministeriön julkaisu 2/2011	
Julkaisumuoto ja sijainti	Julkaisu on saatavissa pdf-tiedostona osoitteesta www.vm.fi/julkaisut .	
ISBN 978-952-251-147-8 (PDF) ISSN 1797-9714 (PDF)	Sivuja 226	Kieli Suomi

Tiivistelmä

Valtiovarainministeriö asetti 28.9.2009 Alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiryhmän (ATVA) alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arvioinnin ja seurannan tehostamiseksi. Työryhmän tehtävänä oli:

- 1) laatia 31.3.2010 mennessä yksittäisten alueellistamishankkeiden ja alueellistamiskokonaisuuden taloudellisten vaikutusten arviointia ja seurantaa varten kokonaisvaltainen kustannushyöty -kehikko, sekä
- 2) valmistella 31.12.2010 mennessä laadittua kehikkoa käyttäen arvio alueellistamistoimenpiteiden taloudellisista vaikutuksista.

Työryhmä jätti työnsä ensimmäisestä vaiheesta väliraportin valtiovarainministeriölle 8.4.2010. Väliraportissaan työryhmä määritteli pelkistetyn käytännön ajattelumallin alueellistamishankkeiden ja alueellistamiskokonaisuuden taloudellisten vaikutusten arviointia ja seurantaa sekä edullisuusvertailua varten.

Valtiovarainministeriö teetti ulkopuolisella taholla arvioinnin 11 eri alueellistamistapauksen taloudellisista vaikutuksista. Arvioinnissa tuli käyttää työryhmän työn ensimmäisessä vaiheessa määriteltyä kustannushyöty -kehikkoa. Alueellistamistoimenpiteet poikkeavat luonteeltaan ja toteutustavoiltaan merkittävästi toisistaan, mikä ilmenee myös alueellistamisesta aiheutuissa taloudellisissa vaikutuksissa. Eri alueellistamistapojen välillä ja sisällä ei välttämättä ole säännönmukaisuutta taloudellisten vaikutusten osalta. Kustannusten ennakointi ja seuranta ei ole tapahtunut noudattaen yhtäläisiä periaatteita ja kulujaottelua. Lisäksi alueellistamiseen liittyy usein sellaisia toiminnallisia muutoksia, joiden vaikutusta ei ole eritelty alueellistamisen vaikutuksista. Näistä seikoista johtuen alueellistamisen kustannuksista kokonaisuutena ei ole mahdollista antaa tarkkaa yksityiskohtaista arviota. Arvioinnissa saatujen kokemusten ja tietojen perusteella työryhmä ehdottaa raportissaan toimenpiteitä alueellistamisen taloudellisten vaikutusten seurannan ja arvioinnin tehostamiseksi.

Presentationblad

Utgivare och datum	Finansministeriet, januari 2011	
Författare		
Publikationens titel	Slutrapport från Utvärderingsgruppen för de ekonomiska konsekvenserna av regionaliseringen	
Publikationens andra versioner	Publikationens språkversioner: finska: Alueellistamisen taloudelliset vaikutukset (2/2011)	
Nyckelord		
Publikationsserie och nummer	Finansministeriets publikationer 2/2011	
Publikationsform och plats	Publikationen finns i PDF-format på www.vm.fi/svenska .	
ISBN 978-952-251-147-8 (PDF) ISSN 1797-9714 (PDF)	Sidor 226	Språk Finska

Sammandrag

Finansministeriet tillsatte den 28 september 2009 Utvärderingsgruppen för de ekonomiska konsekvenserna av regionaliseringen (ATVA) i syfte att effektivisera utvärderingen och uppföljningen av de ekonomiska konsekvenserna av regionaliseringen. Arbetsgruppen skulle:

- 1) före den 31 mars 2010 bereda ett heltäckande kostnadsnyttoramverk för utvärderingen och uppföljningen av de ekonomiska konsekvenserna av enskilda regionaliseringsprojekt och regionaliseringen som helhet, samt
- 2) före den 31 mars 2010 med hjälp av det ovan nämnda ramverket bereda en utvärdering av de ekonomiska konsekvenserna av regionaliseringsåtgärderna.

Arbetsgruppen överlämnade en mellanrapport om det första skedet till finansministeriet den 4 april 2010. Mellanrapporten innehåller en förenklad praktisk tankemodell som lämpar sig för utvärdering och uppföljning av de ekonomiska konsekvenserna av regionaliseringsprojekt och regionaliseringen som helhet samt för fördelaktighetsjämförelser.

Finansministeriet lät en utomstående part utvärdera de ekonomiska konsekvenserna av 11 olika regionaliseringsfall. Det kostnadsnyttoramverk som definierats i det första skedet av arbetet skulle utnyttjas vid utvärderingen. Regionaliseringsåtgärderna avviker på ett betydande sätt från varandra till naturen och sätten som de genomförts på, vilket också framgår av de ekonomiska konsekvenserna av regionaliseringen. Det finns ingen regelmässighet mellan och inom olika regionaliseringsmetoder när det gäller de ekonomiska konsekvenserna. Förutspäendet och uppföljningen av kostnaderna har inte utförts med beaktande av enhetliga principer och utgiftsindelningar. Det är därför inte möjligt att göra någon täckande utvärdering av regionaliseringskostnaderna i sin helhet. I sin rapport föreslår arbetsgruppen utgående från erfarenheterna och resultaten från utvärderingen åtgärder som ska effektivisera uppföljningen och utvärderingen av regionaliseringens ekonomiska konsekvenser.

Fact sheet

Publisher and date	Ministry of Finance, January 2011	
Author(s)		
Title of publication	Final report by the assessment group for evaluating the financial impact of relocation	
Parts of publication/ other versions released	The publication 's language versions: Finnish: Alueellistamisen taloudelliset vaikutukset (2/2011)	
Publications series and number	Ministry of Finance publications 2/2011	
Publication format and availability	The publication can be accessed in pdf-format at www.financeministry.fi .	
ISBN 978-952-251-147-8 (pdf) ISSN 1797-9714 (pdf)	No. of pages 226	Language Finnish
<p>Abstract</p> <p>The Ministry of Finance appointed a working group on 28 September 2009 to enhance the assessment and supervision of the financial impact of relocation (ATVA). Its purpose was to:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) draft by 31 March 2010 a comprehensive cost-benefit framework for evaluating and supervising individual relocation projects as well as relocation measures overall, and 2) prepare by 31 December 2010 an assessment on the financial impact of relocation measures using the said framework. <p>The working group handed its interim report to the Ministry of Finance on 4 April 2010. In its interim report, the working group encapsulated its cost-benefit analysis into a straightforward practical paradigm for assessing and supervising relocation projects and overall relocation measures and so it can be used in advantage comparisons</p> <p>The Ministry of Finance then commissioned an assessment to be carried out by an independent consultant on the financial impact of relocation measures for 11 separate cases. The cost-benefit framework devised in the first phase by the working group was used in the assessment. Relocation measures vary considerably in nature and implementation, which is reflected in the financial impact of the measures. In terms of financial impact, no regular pattern could be discerned in the ways in which relocation was implemented. Cost anticipation and monitoring was not carried out using any principles in common or uniform breakdown in costs. Moreover, relocation often involves functional changes and their impact has not been distinguished from the effects generated by relocation as such. Hence it is not possible to present a comprehensive and detailed assessment of the overall financial impact of relocation. In the light of the results of the assessment, the working group proposes various measures to enhance the assessment and supervision of the financial impact of relocation.</p>		

Valtiovarainministeriölle

Valtiovarainministeriö asetti 28.9.2009 Alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiryhmän (ATVA) alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arvioinnin ja seurannan tehostamiseksi. Työryhmän tehtävänä oli:

- 1) laatia 31.3.2010 mennessä yksittäisten alueellistamishankkeiden ja alueellistamiskokonaisuuden taloudellisten vaikutusten arviointia ja seurantaa varten kokonaisvaltainen kustannushyöty -kehikko, sekä
- 2) valmistella 31.12.2010 mennessä laadittua kehikkoa käyttäen arvio alueellistamistoimenpiteiden taloudellisista vaikutuksista.

Työryhmän puheenjohtajana on toiminut hallitusneuvos Tarja Hyvönen (31.5.2010 asti finanssineuvos Heikki Joustie) valtiovarainministeriöstä. Työryhmän jäseninä ovat toimineet neuvotteleva virkamies Kirsti Vallinheimo ja neuvotteleva virkamies Ilpo Takanen (toimi myös työryhmän sihteerinä) valtiovarainministeriöstä, talousjohtaja Oili Hintsala ympäristöministeriöstä, tutkimusjohtaja Aki Kangasharju Valtion taloudellisesta tutkimuskeskuksesta, hallintojohtaja Ulla Oas Maaseutuvirastosta, johtaja Keijo Sahrman Suomen Kuntaliitosta, professori emeritus Pentti Meklin ja koordinaattori Eeva Terävä NetEffect Oy:stä.

Työryhmän pysyvänä asiantuntijana on toiminut tuloksellisuustarkastuspäällikkö Arto Seppovaara Valtiontalouden tarkastusvirastosta.

Työryhmän toisena sihteerinä on toiminut ylitarkastaja Mikko Saarinen valtiovarainministeriöstä (1.11.2010 alkaen).

Saatuaan työnsä valmiiksi, työryhmä jättää loppuraporttinsa kunnioittavasti valtiovarainministeriölle.

Helsingissä 5. päivänä tammikuuta 2011.

Tarja Hyvönen

Kirsti Vallinheimo

Ilpo Takanen

Oili Hintsala

Aki Kangasharju

Ulla Oas

Keijo Sahrman

Pentti Meklin

Eeva Terävä

Arto Seppovaara

Mikko Saarinen

Sisältö

Valtiovarainministeriölle	9
Tiivistelmä	13
1 Työryhmän toimeksiannon ensimmäinen vaihe: kustannushyöty -kehikko	17
2 Selvitys alueellistamisen taloudellisista vaikutuksista 11 alueellistetussa organisaatiossa	21
2.1 Konsultin arviointiraportin yhteenveto.....	22
2.2.1 Arviointimallin soveltuvuus.....	23
2.2.2 Aluetaloudelliset vaikutukset	23
2.2.3 Yhteenveto käsiteltyjen alueellistamistausten alueellisista vaikutuksista	24
2.2.4 Organisaatio-/toimintokohtaiset vaikutukset	26
3 Tapaus selvityksen arviointia	29
3.1 Väestörekisterikeskuksen tietosisältöyksikkö (laatuysikkö).....	30
3.1.1 Konsultin tekemä arviointi.....	30
3.1.2 Työryhmän huomioita	30
3.2 Geologian tutkimuskeskus.....	31
3.2.1 Konsultin tekemä arviointi.....	31
3.2.2 Työryhmän huomioita	32
3.3 Maaseutuvirasto	32
3.3.1 Konsultin tekemä arviointi.....	32
3.3.2 Työryhmän huomioita	33
3.4 Maavoimien esikunta.....	34
3.4.1 Konsultin tekemä arviointi.....	34
3.4.2 Työryhmän huomioita	34
3.5 Maistraattien muuttoilmoitusten puhelinpalvelu	35
3.5.1 Konsultin tekemä arviointi.....	35
3.5.2 Työryhmän huomioita	36
3.6 Poliisiammattikorkeakoulu	36
3.6.1 Konsultin tekemä arviointi.....	36
3.6.2 Työryhmän huomioita	37
3.7 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus	37
3.7.1 Konsultin tekemä arviointi.....	38
3.7.2 Työryhmän huomioita	38
3.8 Hallinnon tietotekniikkakeskus	39
3.8.1 Konsultin tekemä arviointi.....	39
3.8.2 Työryhmän huomioita	40
3.9 Valtiokonttorin palvelukeskus.....	40
3.9.1 Konsultin tekemä arviointi.....	41
3.9.2 Työryhmän huomioita	41

3.10	Sisäasiainministeriön hallinnonalan palvelukeskus.....	42
3.10.1	Konsultin tekemä arviointi.....	42
3.10.2	Työryhmän huomioita	42
3.11	Työ- ja elinkeinoministeriön puhelinvaihde	43
3.11.1	Konsultin tekemä arviointi.....	43
3.11.2	Työryhmän huomioita	43
3.12	Tapausselvityksen alueellistamistoimenpiteiden taloudellisten vaikutusten kokonaisarvio	44
3.12.1	Arviointimallin soveltuvuus.....	44
3.12.2	Aluetaloudelliset ja aluekehitysvaikutukset	45
3.12.3	Organisaatio- ja toimintokohtaiset vaikutukset	46
3.12.4	Henkilöstön näkemykset alueellistamisesta.....	47
4	Alueellistamistapausten luokittelu.....	49
4.1	Kaikkien alueellistamistapausten luokittelu	50
4.2	Tapausselvityksessä arvioitujen alueellistamistapausten luokittelu	52
4.3	Tapausselvityksen edustavuus suhteessa kaikkiin alueellistamistapauksiin.....	53
5	Sijoitusalueiden luokittelu.....	55
6	Alueellistamisen taloudelliset vaikutukset.....	57
6.1	Arvio siirtymävaiheen kustannuksista	57
6.2	Siirtymävaiheen jälkeinen tilanne.....	59
6.2.1	Vaikutukset organisaatioille ja toiminnoille	59
6.2.2	Vaikutukset lähtö- ja sijoitusalueille.....	60
6.2.3	Muut yhteiskunnalliset vaikutukset	61
6.2.4	Alueellistamissäädösten tavoitteiden toteutuminen ja kokonaisvaikutus	62
7	Johtopäätöksiä ja suosituksia.....	63
7.1	Taloudellisten vaikutusten arviointiin sovelletun mallin käyttökelpoisuudesta	63
7.1.1	Alueellistamisen taloudellisten vaikutusten tarkasteluun raportissa sovellettu malli	63
7.1.2	Johtopäätöksiä mallin käyttökelpoisuudesta ja havaitut kehittämistarpeet.....	64
7.2	Työryhmän ehdotukset alueellistamisen taloudellisten vaikutusten seurannan ja arvioinnin tehostamiseksi	67
	Liite 1.....	69
	Liite 2.....	183
	Liite 3.....	192
	Liite 4.....	198
	Liite 5.....	206
	Liite 6.....	210

Tiivistelmä

Valtiovarainministeriö asetti 28.9.2009 Alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiryhmän (ATVA) alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arvioinnin ja seurannan tehostamiseksi. Työryhmän tehtävänä oli:

- 3) laatia 31.3.2010 mennessä yksittäisten alueellistamishankkeiden ja alueellistamiskokonaisuuden taloudellisten vaikutusten arviointia ja seurantaa varten kokonaisvaltainen kustannushyöty -kehikko, sekä
- 4) valmistella 31.12.2010 mennessä laadittua kehikkoa käyttäen arvio alueellistamistoimenpiteiden taloudellisista vaikutuksista.

Työryhmä jätti työnsä ensimmäisestä vaiheesta väliraportin valtiovarainministeriölle 8.4.2010. Väliraportissaan työryhmä määritteli pelkistetyn käytännön ajattelumallin alueellistamishankkeiden ja alueellistamiskokonaisuuden taloudellisten vaikutusten arviointia ja seurantaa sekä edullisuusvertailua varten.

Valtiovarainministeriö teetti ulkopuolisella taholla arvioinnin 11 eri alueellistamistapauksen taloudellisista vaikutuksista. Arvioinnissa tuli käyttää työryhmän työn ensimmäisessä vaiheessa määriteltyä kustannushyöty -kehikkoa. Ulkopuolisen arvioijan raportin mukaan selvitysten kohteina olleiden alueellistamisten aluetaloudelliset vaikutukset ovat vähäisiä. Tämän vuoksi alueellistamisen arvioinnissa tulisi pääpaino olla organisaatiokohtaisessa arvioinnissa. Tarkastelluissa alueellistamisissa seitsemässä tapauksessa kymmenestä organisaation kustannukset ovat kasvaneet alueellistamispäätöksen jälkeen. Saaduista tuloksista ei voida kuitenkaan laskea yhteen keskimääräistä alueellistetun työpaikan hintaa, sillä saadut euromäärät eivät ole yhteismitallisia tarkasteluperiodien ja kustannuslajien vaihtelusta johtuen. Alueellistamisella ei ole ollut vaikutuksia organisaatioiden tuottavuuteen, jonka kasvu on pysynyt ennallaan lähes kaikissa tarkastelun kohteina olleissa organisaatioissa.

Alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointityöryhmä toteaa, että eri alueellistamistapojen välillä ja sisällä ei välttämättä ole säännönmukaisuutta taloudellisten vaikutusten osalta. Alueellistamiset on toteutettu valtion talouden kehyspäätöksen ja talousarvion puitteissa, kunkin hallinnonalan määrärahoilla. Ministeriöt ovat hallinnonaloillaan seuranneet alueellistamisesta aiheutuvia kustannuksia noudattaen omia periaatteita. Alueellistamisen kustannusten

ennakointi ja seuranta ei ole tapahtunut noudattaen yhtenäisiä periaatteita ja kulujaottelua. Alueellistamisesta aiheutuneiden kustannusten ennakkoinnissa ja seurannassa on siten, työryhmän työn näkökulmasta, ilmennyt puutteita. Lisäksi alueellistamiseen liittyy usein sellaisia toiminnallisia muutoksia, joiden vaikutusta ei ole eritelty alueellistamisen vaikutuksista. Näistä seikoista johtuen alueellistamisen kustannuksista kokonaisuutena ei ole mahdollista antaa tarkkaa yksityiskohtaista arviota.

Valtiontalouden näkökulmasta voidaan osaksi tapaus selvityksen ja osaksi muun alueellistamisinformaation perusteella todeta, että yleisesti ottaen:

- työn ja tehtävien siirrosta aiheutuu vähiten kustannuksia ja ne ovat usein kustannusneutraaleja tai niistä saadaan aikaan säästöjä,
- toimintojen ja osatoimintojen alueellistamisesta aiheutuu seuraavaksi vähiten kustannuksia, ja
- uusien ja vanhojen virastojen alueellistamisesta aiheutuu edellä mainittuja enemmän kustannuksia.

Ministeriöiden ilmoittamista vuosien 2001 – 2010 alueellistamistoimenpiteistä lähes kustannusneutraali työn ja tehtävien alueellistaminen edustaa 21 prosenttia henkilötyövuosista ja kustannusherkin vanhojen virastojen tai yksiköiden alueellistaminen 18 prosenttia henkilötyövuosista. Uusien virastojen osalta voidaan todeta, että useimmat niistä ovat syntyneet vanhojen toimintojen pohjalta toimintoja tehostamalla suurien rakennemuutosten kautta. Tällaisissa tapauksissa on mahdollista pienentää toimintamenoja. Rakenteelliset muutokset ovat mahdollisia myös alueellistettaessa vanhoja virastoja.

Alueellistamista tulee arvioida sille alueellistamissäädöksissä asetettujen tavoitteiden perusteella. Tavoitteena on muun muassa:

- turvata valtion tehtävien tuloksellinen hoitaminen ja työvoiman saaminen valtion tehtäviin,
- edistää maan tasapainoista alueellista kehitystä ja tukea työllisyyttä maan eri osissa, sekä
- ottaa huomioon olemassa olevat ja kehittyvät osaamis- ja toimintokeskittymät.

ATVA -työryhmä katsoo, että vuosien 2001 – 2010 alueellistamistoimenpiteet yleisesti ottaen toteuttavat alueellistamissäädösten tavoitteita. ATVA -työryhmä katsoo, että vaikka yksittäisten alueellistamistoimenpiteiden vaikutukset olivat tehdyn tapaus selvityksen mukaan aluetalouden muuttujien kannalta vähäisiä, niillä on pidemmällä aikavälillä positiivisia vaikutuksia aluekehitykseen mm. toimintojen klusteroitumisen kautta.

Arvioinnissa saatujen kokemusten ja tietojen perusteella työryhmä ehdottaa toimenpiteitä alueellistamisen taloudellisten vaikutusten seurannan ja arvioinnin tehostamiseksi. Työryhmä ehdottaa, että alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiin sovelletaan jatkossa työryhmän määrittelemää kustannushyötyanalyttistä arviointimallia. Lisäksi ryhmä esittää, että mallia testattaisiin ulkopuolisen arvioitsijan toimesta arvioimalla vielä yksi jo toteutettu alueellistamistapaus siten, että tarkastelu sisältäisi kaikki kolme kustannushyötykehikon vaihetta, 1) tilanne ennen alueellistamispäätöstä, 2) siirtymävaihe ja 3) tilanne siirtymävaiheen jälkeen.

Työryhmä näkee alueellistamisen taloudellisten vaikutusten seurannan ja arvioinnin tehostamisen kannalta tärkeäksi sen, että alueellistamistoimenpiteet hankkeistetaan jatkossa aikaisempaa selkeämmin. Tämä tarkoittaa, että kullekin toimenpiteelle määritellään selvät ja mitattavat tavoitteet, sekä realistinen budjetti niiden saavuttamiseksi. Tavoitteiden toteutumista ja asetettua budjettia tulee seurata. Yksikkökohtaisten taloudellisten vaikutusten seuranta tulee toteuttaa yhtenevillä periaatteilla ja kulujaottelulla sekä kiinnittämällä kustannusten seuranta alueellistettaviin henkilötyövuosiin. Alueellistamistoimenpiteiden suunnittelu ja seuranta tulee kytkeä kehys- ja talousarvioprosesseihin. Valtiovarainministeriö antaa vuoden 2011 alussa tarkemmat ohjeet asian suhteen noudatettavaksi menettelyksi. Ohjeeseen sisältyy kustannusten seurantalomake, joka voitaisiin käytännön vakiinnuttua sisällyttää talousarvion laadintaohjeeseen.

Yksikkökohtaisten kustannusten seurannan ja arvioinnin terävöittämisen lisäksi työryhmä näkee tärkeäksi, että kustannushyöty -tarkastelussa kiinnitetään jatkossa erityistä huomiota myös alueellistettävien kokonaisuuksien toiminnan ja tuottavuuden kehitykseen, alueellistamisen henkilöstövaikutuksiin ja alueellisiin vaikutuksiin. Aluetaloudellisia ja aluekehitysvaikutuksia tulee arvioida pidemmällä aikavälillä ja arviointia tulee täydentää laadullisella, pidempää aikaväliä ennakoivalla ja alueellistamistoimenpiteen tavoitteisiin suhteutetulla arvioinnilla.

1 Työryhmän toimeksiannon ensimmäinen vaihe: kustannushyöty -kehikko

Työryhmän työn ensimmäisen vaiheen tehtävänä oli laatia 31.3.2010 mennessä yksittäisten alueellistamishankkeiden ja alueellistamiskokonaisuuden taloudellisten vaikutusten arviointia ja seuranta varten kokonaisvaltainen kustannushyöty -kehikko. Kehikko julkaistiin työryhmän osaraporttina 15.4.2010 (Valtiovarainministeriön julkaisuja 23/2010).

Työryhmän valmisteleman kustannus-hyötylaskentaan perustuvan tarkastelumallin perusajatuksena on verrata alueellistamispäätöksestä seuraavia investointiluonteisia erilliskustannuksia organisaation tai toiminnan siirrosta saataviin nettohyötyihin. Nettohyödyt ovat hyötyjen ja kustannusten erotus. Sekä hyödyt että kustannukset voivat olla rahamääräisiä tai ei-rahamääräisiä. Nettohyötyä voi syntyä alueellistamisesta aiheutuneista kustannussäästöistä tai hyötyjen lisäyksestä. Tarkastelun kohteena ovat sekä vaikutukset alueellistettavaan organisaatioon tai toimintaan että laajemmat aluepoliittiset vaikutukset.

Tarkastelukehikon avulla vastataan mm. kysymyksiin:

- Mitä siirtymävaiheen kustannuksia syntyy /on syntynyt ?
- Mitä kustannuksia syntyy/on syntynyt siirtymävaiheen jälkeen?
- Mitä siirtymävaiheen hyötyjä syntyy/on syntynyt ?
- Mitä hyötyjä syntyy/on syntynyt siirtymävaiheen jälkeen ?
- Miten hanke on toteutunut ?
- Onko alueellistamistoimenpide kannattanut tehdä ?

Työryhmän työssä painopiste on jälkikäteisarvioinnissa (ex post) mutta tarkastelukehikkoa voidaan käyttää myös alueellistamishankkeiden etukäteisarvioinnissa (ex ante).

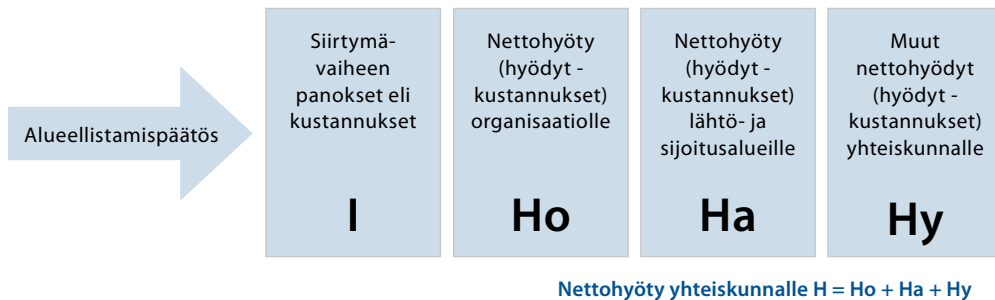
Alueellistamissäädösten mukaisesti alueellistamisessa on kyse yksikön toiminnallisten tekijöiden, sijoituspaikkakunnan ja -alueen ominaisuuksien ja aluepoliittisten tavoitteiden yhteensovittamisesta. Siten alueellistamisen taloudelliset vaikutukset voivat kohdistua seuraaviin kohtiin:

- yksikkö tai toiminto
- lähtöalue
- sijoitusalue
- koko yhteiskunta.

Mikäli siirtymävaiheen jälkeisten organisaatioon tai toimintoon, alueisiin ja yhteiskuntaan kohdistuvien nettohyötyjen summa on siirtymävaiheen kustannuksia suurempi, alueellistamishanke tai -ohjelma on kannattava. Siirtymävaihe määritellään alueellistamispäätöksessä. Se on vaihdellut välillä 1 - 5 vuotta.

Vertailuasetelmaa voidaan luonnehtia kuvalla 1.1

Kuva 1.1 Vertailuasetelma

Jotta alueellistamishanke tai -ohjelma on yhteiskunnallisesti kannattava, tulee siirtymävaiheen jälkeisten nettohyötyjen (H) olla suuremmat kuin siirtymävaiheen kokonaiskustannusten (I). Eli $I < H$.

H voi luonnollisesti olla negatiivinen, jolloin siirtymävaiheen jälkeen on syntynyt lisäkustannuksia.

Myös I voi olla negatiivinen, jolloin siirtymävaiheessa on syntynyt nettohyötyä esimerkiksi kustannussäästöinä. Jotta alueellistamishanke tai -ohjelma tällöin on kannattava, eivät mahdolliset siirtymävaiheen jälkeiset nettokustannukset saa olla siirtymävaiheen kustannussäästöjä suuremmat. Eli $-I > -H$.

Hyötyjä ovat tulojen lisäykset, kustannussäästöt ja muut positiiviset vaikutukset. Kustannuksia ovat kustannusten lisäykset, tulojen menetykset ja muut negatiiviset vaikutukset. Laskettaessa siirtymäajan jälkeisiä nettohyötyjä organisaatiolle, alueille ja koko yhteiskunnalle, verrataan tilannetta ennen alueellistamispäätöstä siirtymäajan jälkeiseen tilanteeseen.

Valtiontaloudelliset vaikutukset ilmenevät etenkin vaikutuksina alueellistamisen kohteena olevaan yksikköön tai toimintoon. Välillisiä vaikutuksia voi ilmetä kumulatiivisina tehokkuus- ja aluetaloudellisina vaikutuksina.

Vaikutukset asiakkaisiin ja yhteistyökumppaneihin voidaan ottaa huomioon organisaatioon tai toimintoon kohdistuvien vaikutusten yhteydessä.

Vaikutukset lähtöalueeseen voidaan jättää ottamatta huomioon, mikäli alueellistamisen vaikutusten katsotaan olevan sille pieniä.

Kustannushyöty -kehikossa on eritelty siirtymävaiheen ja sen jälkeisen ajan kustannuslajeja, kustannussäästöjä ja muita hyötyjä sekä lisäkustannuksia ja muita haittoja (Valtiovarainministeriön julkaisu 23/2010).

Hahmoteltu kustannus-hyötyanalyttinen kehikko ei ole yksityiskohtainen laskentaohje, vaan systemaattinen ajattelumalli ja työkalu, jota hyväksikäyttäen kustannus-hyötyanalyysejä on mahdollista soveltaa valtion yksikköjen ja toimintojen alueellistamisen taloudellisten vaikutusten tarkastelussa, kannattavuus- ja edullisuustarkastelussa.

On aiheellista korostaa, että tässä esitetyn kaltaista kustannus-hyötyanalyttistä tarkastelua ei kaikilta osin voida suorittaa rahamääräisten laskelmien pohjalta. Kun rahamääräisiä arvoja on olemassa, käytetään niitä. Ei-rahamääräiset hyöty- ja kustannusvaikutukset pyritään tunnistamaan. Ne joudutaan ilmaisemaan niiden omissa yksiköissä tai esimerkiksi vain puhtaasti verbaalisenä kuvauksena. Tällainen kuvaustapa voi tulla kysymykseen mm. useiden alueellisten hyöty- ja haittavaikutusten kohdalla.

Esitetyssä mallissa ei ole otettu yksityiskohtaisesti kantaa eri vaikutuslajien keskinäiseen tärkeysjärjestykseen tai painotukseen. Tärkeysjärjestyksen määrittely tulee esiin kulloisiakin alueellistamistoimenpiteitä koskevan valmistelun ja päätöksenteon yhteydessä. Kysymystä on kuitenkin mahdollista lähestyä alueellistamislain (362/2002) tavoitteista käsin. Tavoitteiden kaksi keskeistä ulottuvuutta ovat alueellistamisen toiminnallinen ja alueellinen ulottuvuus. Alueellistamisessa on kysymys näiden kahden ulottuvuuden yhteen sovittamisesta. Alueellistamiseen liittyy kuitenkin vahva alueellinen painotus. Hyväksyessään alueellistamislain eduskunta edellytti, että sijoittamispäätöksessä painotetaan erityisesti alueellisia näkökohtia ja vaikutuksia.

Oman ongelmakohtansa muodostaa kysymys hahmotellun kustannus-hyötykehikon operationaalisuudesta. Toisin sanoen, mitkä ovat eri hyöty- ja haittavaikutusten selvitysmahdollisuudet käytännössä ja miten tietojen keruun tulisi tapahtua.

Keskeinen tekijä arvioinnissa on tarkastelun aikajänne, mikä vaikuttaa mm. käytettävään diskonttauskorkoon. Toisaalta mitä ilmeisimmin hyöty- ja haittavaikutuksia on tarkasteltava eri pituisilla aikajaksoilla: siirtymäaika, siirtymäajan jälkeinen keskipitkä ja pitkä aikaväli. Tarkastelun tarkkuus vaihtelee aikaperspektiivin mukaan: pitkän aikavälin vaikutukset ovat määriteltävissä epävarmimmin eivätkä ne useimmiten ole kvantifioitavissa, vaan joudutaan tyytymään laadullisiin arvioihin.

Alueellistamista voidaan kuvata seuraavalla aikajanalla:

t	t1	t2	t3	t4	t5	t6	t7	t8	t9	t10
alueellistamis- päättös	siirtymäkausi*			siirtymäkauden jälkeinen keskipitkä aikaväli					siirtymäkauden jälkeinen pitkä aikaväli		

Kustannus-hyötyarvioinnissa on tunnistettava 1) hyödyt ja haitat lähtötilanteessa alueellistamispäättösvuonna t tai vuonna t-1, 2) siirtymäkauden (t1 – t3) hyödyt ja haitat vuosittain eriteltyinä, 3) siirtymäkauden jälkeisen keskipitkän aikavälin (t4 – t8) hyödyt ja haitat ja 4) siirtymäkauden jälkeisen pitkän aikavälin (t9) hyödyt ja haitat. Yksikön hyötyjä ja haittoja on seurattava vuosittain, niin myös hyötyjä ja haittoja sijoitusalueelle, vaikkakin se on vaikeampaa ja alueelliset vaikutukset voivat ilmaantua vasta pitkällä aikavälillä.

Ex ante (etukäteis)arviointia vaikeuttaa ennakkoinnin vaikeus. Ex post (jälkikäteis)arviointia vaikeuttavat yksikön, sen toiminnan ja toimintaympäristön mahdollisesti huomattavakin muuttuminen vertailutilanteissa (t), (t 4 – t 8) ja (t 9), hankaluus erottaa alueellistamistoimenpiteen aiheuttamat vaikutukset mahdollisista muista yksikön toimintaan tai aluekehitykseen vaikuttaneista tekijöistä sekä hankaluus arvioida, olisiko jotkut toimenpiteet tulleet tehdä alueellistamisesta riippumatta (esimerkiksi laitteiden ja toimitilojen uusiminen).

Alueellistamisen vaikutukset koko yhteiskunnan tasolla ovat hankalimmin arvioitavissa ja ne ilmenevät useimmiten pitkällä aikavälillä. Yhteiskuntataloudellisia vaikutuksia voidaan arvioida myös alueellistamisen tavoitteista käsin. Alueellistamisen tavoitteille voidaan määritellä operationaalisia tavoitteita yksikön toiminnan ja alueellisten vaikutusten osalta ja arvioida niiden toteutumista etukäteisarvioinnissa ja jälkikäteisarviointissa.

2 Selvitys alueellistamisen taloudellisista vaikutuksista 11 alueellistetussa organisaatiossa

Valtiovarainministeriö julkaisi 26.4.2010 tarjouspyynnön arvion laatimiseksi alueellistamistoimenpiteiden taloudellisista vaikutuksista. Tarjouspyynnössä pyydettiin tekemään tarjous arvion laatimiseksi alueellistamistoimenpiteiden taloudellisista vaikutuksista. Arvio tuli tehdä valtiovarainministeriön 28.9.2009 asettaman alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiryhmän (ATVA -työryhmä) laatimaa kustannus-hyötykehikkoa käyttäen.

Tarjoajan tuli laatia jäljempänä nimettyjen virastojen ja toimintojen osalta arvio niiden alueellistamisen kustannuksista ja hyödyistä kunkin tapauksen osalta erikseen ja yhteensä sekä arvio siirretyn työpaikan hinnasta keskimääräisenä vuosikustannuksena siirtymäkaudelta kunkin tapauksen osalta erikseen ja yhteensä. Siirtymäkaudella tarkoitetaan aikaa alueellistamispäätöksestä ajankohtaan, jolloin virasto tai toiminto on alkanut toimia täysimääräisesti uudella sijoituspaikkakunnalla. Arvio tuli tehdä seuraavien virastojen ja toimintojen osalta:

- Sisäasiainministeriön hallinnonalan tietohallintokeskus (HALTIK, ent. PTHK) (SM), Rovaniemi
- Poliisiammattikorkeakoulu (SM), Tampere
- Sisäasiainministeriön hallinnonalan talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus (SM), Joensuu
- Maavoimien esikunta (PLM), Mikkeli
- Maistraattien muuttoilmoitusten puhelinpalvelu (VM), Kemijärvi
- Valtiokonttorin talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus (VM), Hämeenlinna
- Väestörekisterikeskuksen laatuysikkö (VM), Kokkola
- Maaseutuvirasto (MMM), Seinäjoki

- Geologian tutkimuskeskuksen alueellinen toimipiste (TEM), Kokkola
- Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan puhelinvaihte (TEM), Kemijärvi
- Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ent. ARA) (YM), Lahti.

Tarjoajan oli laadittava projektisuunnitelma siitä, kuinka edellä mainitut arviot tehdään. Projektisuunnitelmasta tuli käydä ilmi:

- mitä hyötyihin ja haittoihin (kustannuksiin) liittyviä vaikutustekijöitä (muuttujia) tarkastelussa otetaan huomioon
- hyötyjen ja haittojen (kustannusten) laskentaperusteet ja laskentamallit
- työn eri vaiheet ja niiden aikataulutus, työmenetelmät sekä arvio työpäivistä henkilöstöresursseineen.

Tarjouskilpailun perusteella selvityksen laatijaksi valittiin konsortio, jonka jäsenenä toimivat Ramboll Management Consulting Oy ja Pellervon Taloustutkimus. Tämän konsortion ATVA -työryhmälle tuottama selvitysraportti on tämän raportin liitteenä 1.

Toimeksiannon työnjako toteutettiin siten, että yksikkökohtaisten vaikutusten arvioinnista on vastannut Ramboll Management Consulting Oy ja vastaavasti aluetaloudellisten vaikutusten arvioinnista on vastannut Pellervon Taloustutkimus. Selvityksen tuloksena tuotettiin tapaustutkimuksen kohteeksi valikoitujen 11 viraston tai toiminnon osalta arvio alueellistamisen kustannuksista ja hyödyistä. Tarkasteluajanjaksona on kunkin kohteen osalta ollut alueellistamisen siirtymäkausi, jolla tarkoitetaan aikaa alueellistamispäätöksestä ajankohtaan, jolloin virasto tai toiminto on alkanut toimia täysimääräisesti uudella sijoituspaikkakunnalla.

2.1 Konsultin arviointiraportin yhteenveto

Selvityksen yhteenvetona raportissa on esitetty seuraavaa.

Raportin keskeisenä tehtävänä oli organisaatiokohtaisten sekä alueellisten kustannusten arvioinnin lisäksi pilotoida ATVA -työryhmän rakentamaa arviointimallia, auttaa hahmottamaan erityyppisiä alueellistamisen muotoja sekä alueellistamiseen liittyviä muita tekijöitä. Seuraavissa kappaleissa on vedetty yhteen huomioita arviointimallin soveltuvuudesta tähän toimeksiantoon valittujen organisaatioiden kustannuskehityksen arvioinnista sekä alue- ja organisaatiokohtaisista vaikutuksista.

2.2.1 Arviointimallin soveltuvuus

Arviointimalli sopii tapauksiin, joissa virasto tai toiminto on kokonaisuudessaan siirretty paikkakunnalta toiselle ilman, että sen toiminnassa on juuri tapahtunut muutoksia. Käytännössä tällaiset ”puhtaat” alueellistamiset ovat raportissa tarkasteltujen tapausesimerkkien mukaan kuitenkin harvinaisia, sillä usein kyse on ollut myös organisaation toiminnan uudistumisesta, merkittävästä laajentumisesta, ainoastaan toiminnon osan siirtämisestä tai kahden organisaation fuusioitumisesta. Tämä vaikeuttaa sekä tehokkuus- että kustannuskehityksen arviointia, sillä käytännössä tällöin päädytään usein vertailemaan kahta toisistaan paljonkin poikkeavaa organisaatiota keskenään.

Jotta alueellistamisia voitaisiin jälkikäteen arvioida tehokkaasti, pitäisi niille asettaa selkeät tavoitteet ennen alueellistamispäätöksiä ja tavoitteiden toteutumista pitäisi seurata alueellistamisen kuluessa ja sen jälkeen.

Arviointimallissa ei suoraan huomioida työssä viihtymistä tai henkilöstön yleistä hyvinvointia. Nämä ovat kuitenkin merkittäviä tekijöitä toiminnan tuottavuuden näkökulmasta, joihin alueellistamisella on potentiaalisesti merkittävä vaikutus. Arviointimallissa ko. näkökulmat voitaisiin huomioida esimerkiksi ottamalla kehikkoon mukaan sairauspoissaolot sekä henkilöstön vaihtuvuuden kehitys tarkasteluperiodin aikana. Henkilöstön vaihtuvuutta kuvaava kehitys antaisi osviittaa myös siitä, kuinka paljon organisaatiossa todellisuudessa joudutaan käyttämään aikaa uusien työntekijöiden perehdyttämiseen ja rekrytointiin sekä siitä, missä mittakaavassa organisaatiosta on mahdollisesti kadonnut ”osaamista ja kokemusta” henkilöstön vaihtuvuuden vuoksi.

Konsultin arvion mukaan arviointikehikko soveltuu huonosti tapauksiin, joissa alueellistamiseen on liittynyt toiminnan merkittävää laajenemista, uudistumista, kahden eri yksikön yhdistämistä tai kokonaan uuden organisaation perustaminen. Useimmat tässä selvityksessä mukana olleista tapauksista olivat luonteeltaan tällaisia.

2.2.2 Aluetaloudelliset vaikutukset

Alueellistamisen aluetaloudelliset vaikutukset ovat hyvin moninaisia ja vaikutuksia on sekä lähtö- että sijoitusalueen aluetalouksille. Vaikutuksia on jo sinänsä haastava laskea, mutta niiden suuruusluokasta voidaan hyvin tehdä perusteltuja arvioita. Sen sijaan alueellistamisten kannattavuudesta on aluetalousvaikutusten perusteella vaikeampaa tehdä arvioita. Ensinnäkään vaikutukset eivät ole yhteismitallisia, jonka lisäksi vaikutusten kustannusten ja hyötyjen konkreettisuus vaihtelee. Verotuloja, laskennallisia vapaa-ajan kustannuksia ja tasaisemman aluekehityksen arvoa ei voi suoraviivaisesti summata yhteen. Lisäksi vaikutusten kustannus- ja hyötyerillä on eri maksajat ja hyötyjätahot.

Aluetaloudelliset vaikutukset ovat suurelta osin symmetrisiä. Sijoitusalueen siirretyt työpaikat ovat suoraan pois lähtöalueen työpaikoista. Suorien vaikutusten lisäksi myös suurin osa kerrannais- ja muista vaikutuksista on symmetrisiä. Sijoitusalueen hyöty vastaa siis suurelta osin lähtöalueen tappiota ja päinvastoin.

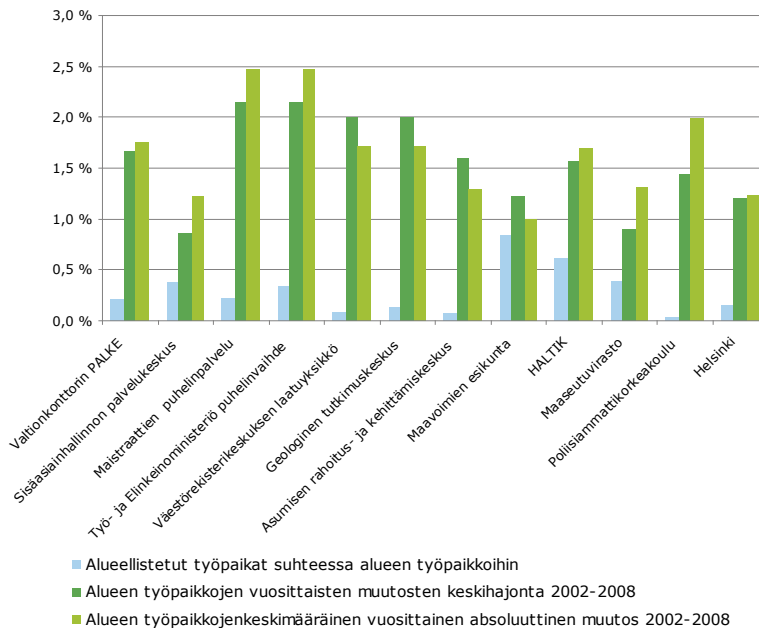
Jossain määrin vaikutukset voivat poiketa lähtö- ja sijoitusalueen ominaisuuksien erojen takia ja tietyissä alueellistamisen vaikutuksissa voidaan ainakin periaatteessa saavuttaa nettohyötyjä. Näin on, jos alueellistamisen ulkoisvaikutukset ovat epäsymmetrisiä lähtö- ja sijoitusalueella. Tällaisia ovat esimerkiksi liikennekustannukset. Jo valmiiksi ruuhkaisella tiellä lisäautot pidentävät ajoaikoja enemmän kuin lisäautot tiellä, jolla on vapaata kapasiteettia. Tällöin alueellistamisella on nk. viimeinen oljenkorsi tai viimeinen pisara -tyyppinen vaikutus.

Ulkoisvaikutukset ja epäsymmetristen vaikutusten osuus ovat kuitenkin aina vain pieni osa suorista vaikutuksista. Tällöin, jotta epäsymmetrisillä ulkoisvaikutuksilla olisi merkittävää vaikutusta aluetalouksiin, täytyisi alueellistamisen olla varsin suuria suhteessa lähtö- ja sijaintialueen aluetalouksiin. Koska näin ei ole alueellistamistapauksissa ollut, jäävät nettovaikutukset väistämättä hyvin pieniksi. Vaikka valtion työpaikkojen siirtämisellä alueelta toiselle olisi merkittävät suorat ja kerrannaisvaikutukset lähtö- ja sijoitusalueiden talouksille, on kiistanalaista, mitkä olisivat lopulliset vaikutukset aluetalouksille. Jos alueellistamisella olisi merkittäviä vaikutuksia, näkyisivät vaikutukset alueiden kustannustasossa. Lähtöalueen kustannukset laskisivat ja sijoitusalueen nousisivat. Kustannusten muutoksella olisi taas vaikutusta yksityisen sektorin sijoittumispäätöksiin. Tätä kautta alueellistamistoimenpiteen vaikutukset ainakin osittain kompensoituisivat yksityisen sektorin toimien kautta.

2.2.3 Yhteenveto käsiteltyjen alueellistamistapausten alueellisista vaikutuksista

Suurin osa tarkastelluista alueellistamisista on sijoitusalueen aluetalouteen nähden hyvin pieniä. Suurin osa on reilusti alle prosentin suhteessa alueen työpaikkoihin, poikkeuksena Maavoimien esikunta, jonka koko on lähes prosentin Mikkelin seudun työpaikoista. Kaikki tarkastellut alueellistamiset ovat myös yhdessä hyvin pieniä suhteessa Helsingin seudun työpaikkoihin. Helsingin seutu ei tosin ole kaikilta osin alueellistettujen työpaikkojen lähtöalue.

Kuva 2.2.3.1. Alueellistamisen vaikutus työpaikkoihin ja normaali työpaikkamuutos

Alueellistamisen aluetaloudellisia vaikutuksia on tarkasteltu kaavamaisen laskentamallin avulla. Tällä tavoin voidaan arvioida alueellistamisen todennäköisiä kustannuksia ja hyötyjä. Alueellistamisen todellisia vaikutuksia olisikin lähes mahdotonta todentaa, sillä vaikutukset ovat selvästi pienempiä kuin normaali vuosittainen talouden vaihtelu alueilla.

Alueellistaminen lisää sijoitusalueen työpaikkoja. Suurin vaikutus tulee suorasta alueellistamisen työpaikkoja lisäävästä vaikutuksesta, mutta myös kerrannaisvaikutusten kautta työpaikat lisääntyvät. Kerrannaisvaikutukset ovat enemmillään noin 20 % alueellistetuista työpaikoista. Kerrannaisvaikutuksia voi vielä pienentää yksityisen sektorin käyttäytyminen, jos alueen kustannukset kasvavat alueellistamisen seurauksena. Tätä ei laskelmissa ole otettu huomioon.

Työpaikkojen perässä alueelle muuttaa myös jonkin verran uusia asukkaita, vaikka suurin osa alueellistettujen työpaikkojen työllisten lisäyksestä tuleekin sijoitusalueelta. Alueen työttömyysasteeseen alueellistamisella ei kuitenkaan ole käytännössä merkitystä. Työlliset tulevat työttömien lisäksi muilta alueilta ja työvoiman ulkopuolelta. Lisäksi työpaikan perässä muuttajien kanssa alueelle muuttaa myös työikäisiä, jotka eivät kaikki työllisty.

Selvityksen kohteena olleiden alueellistamisten vaikutukset alueiden kuntatalouteen ovat erittäin pieniä. Suurin osa sijoituspaikkakunnista on valtionosuuksien verotulojen tasausrajan alapuolella. Tällöin työllisyyden paranemisen seurauksena kasvaneet verotulot eivät lisää kunnan tuloja, sillä verotulojen taseus pienenee tulojen kasvua vastaavasti. Niiltäkin kunnilta, jotka ovat tasausrajan yläpuolella, verotulojen taseus leikkaa pois osan tulojen kasvusta. Siltä osin kun alueellistaminen lisää alueiden väestöä, verotulot kasvavat. Kasvava

väestö kuitenkin tarkoittaa myös kasvavia kustannuksia kuntatalouteen. Periaatteessa alueellistamisella voisi olla myös positiivisia ulkoisvaikutuksia alueelle, mikä kasvattaisi alueen yksityisen sektorin tuottavuutta ja voimistaisi kerrannaisvaikutuksia. Ulkoisvaikutukset ovat kuitenkin parhaassakin tapauksessa vähäisiä. Lisäksi koska kyseessä ovat julkisen sektorin toiminnot, joilla useimmissa tapauksissa on vain vähän synergiaetuja yksityisen sektorin toimintojen kanssa, merkittävät ulkoisvaikutukset ovat epätodennäköisiä.

Suurin laskennallinen nettohyöty tulisi periaatteessa alueellistettujen työpaikkojen haltioille alentuneina liikenne- ja asumiskustannuksina, jos he muuttaisivat työpaikkojen perässä. Uudella paikkakunnalla on kaikissa tapauksissa selvästi halvemmat asuntojen hinnat ja sujuvammat työmatkat. Käytännössä hyvin harva työntekijä on kuitenkin ollut halukas muuttamaan uudelle alueelle.

Konsultin arvion mukaan selvityksen kohteena olleiden alueellistamisten aluetaloudelliset vaikutukset ovat vähäisiä. Tarkastellut alueellistamiset ovat olleet henkilöstömäärältään niin pieniä, ettei niillä ole ollut merkittävää vaikutusta alueiden talouteen tai aluekehitykseen. Koska alueellistamisen vaikutukset ovat selvästi pienempiä kuin normaali vuosittainen talouden vaihtelu alueilla, on näiden vähäisten vaikutusten todentaminen myös lähes mahdotonta.

2.2.4 Organisaatio-/toimintokohtaiset vaikutukset

Koska alueellistamisella ei saatujen tulosten mukaan ole juuri aluetaloudellisia vaikutuksia, tulee alueellistamisen arvioinnissa pääpaino olla organisaatiokohtaisessa arvioinnissa. Organisaatiokohtaisen arvioinnin toteuttaminen jälkikäteen on kuitenkin haasteellista, sillä se vaatisi alueellistettavalta organisaatiolta tarkempaa kuluseurantaa alueellistamiseen liittyvien menojen osalta.

Alla olevaan taulukkoon on koottu selvityksessä tarkasteltujen organisaatioiden kustannusten muutokset kunkin organisaation tarkasteluperiodin aikana. Seitsemässä kymmenestä tarkasteltavasta kohteesta henkilötyövuosilla jaettu kustannusten muutos on ollut positiivinen. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että alueellistaminen on lisännyt ko. organisaatioiden henkilötyövuosilla jaettuja menoja tarkasteluperiodin aikana. Kustannukset ovat laskeneet kolmessa tarkasteltavassa yksikössä. Näistä jokaisessa (Maavoimien esikunta, Hallinnon tietotekniikkakeskus, Sisäasiainministeriön palvelukeskus) tarkasteluperiodin aikana on tapahtunut merkittäviä toiminnallisia ja/tai organisatorisia muutoksia.

Taulukko 2.2.4.1. Kustannusten muutosten yhteenveto

Organisaatio	Henkilöstökustannusten muutos ¹	Tilakustannusten muutos	Muiden kustannusten muutos	Kustannusten muutos yhteensä
Väestörekisterikeskuksen				
laatuysikkö	3 583 €/htv	-3 225 €/htv	-112 €/htv	246 €/htv
Geologian tutkimuskeskus	-654 €/htv	458 €/htv	3 062 €/htv	2 866 €/htv
Maaseutuvirasto	3 697 €/htv	169 €/htv	5 346 €/htv	9 212 €/htv
Maavoimien esikunta	-6 139 €/htv			-6 139 €/htv
Maistraattien muuttolmointusten puhelinpalvelu	2 027 €/htv	130 €/htv	-1 114 €/htv	1 043 €/htv
Poliisiammattikorkeakoulu	84 €/htv	4 838 €/htv	102 €/htv	5 024 €/htv
Asumisen rahoitus- ja				
kehittämiskeskus	6 088 €/htv	-713 €/htv	4 740 €/htv	10 115 €/htv
Hallinnon tietotekniikkakeskus	9 348 €/htv	1 513 €/htv	-23 371 €/htv	-12 510 €/htv
Valtiokonttorin palvelukeskus	-3 501 €/htv	-976 €/htv	11 189 €/htv	6 712 €/htv
Sisäasiainministeriön palvelukeskus	-5 163 €/htv	-476 €/htv	-13 995 €/htv	-19 634 €/htv

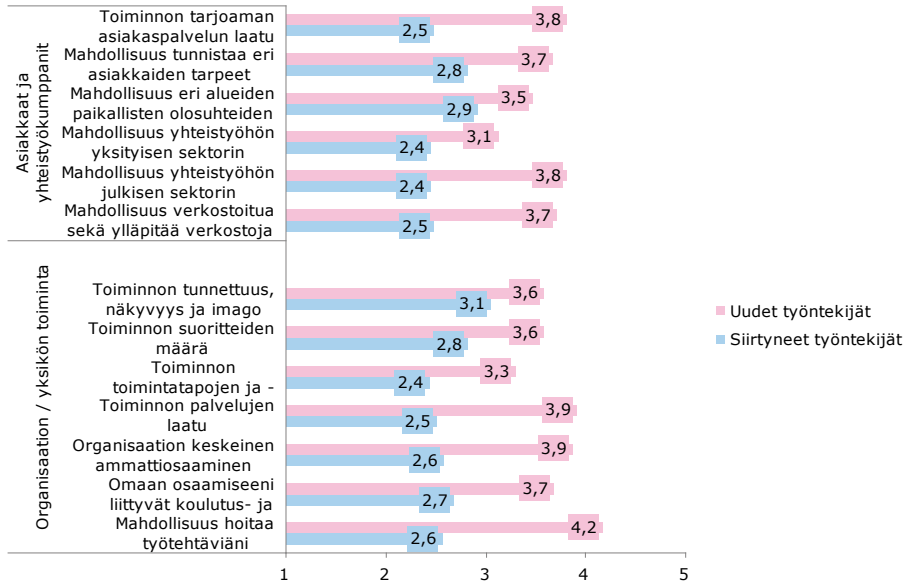
¹ Keskimääräisistä henkilöstökustannuksista on vähennetty valtiosektorin yleinen palkkakehitys tarkasteluperiodilla.

Saaduista tuloksista ei voida kuitenkaan laskea yhteen keskimääräistä alueellistetun työpaikan hintaa. Saadut euromäärät eivät ole yhteismitallisia, sillä tarkasteluperiodien pituus vaihtelee organisaatioittain. Lisäksi ne sisältävät eri organisaatioiden kohdalla vaihtelevasti tietoja eri kustannuslajeista. Tapauksissa, joissa kyse on ollut puhtaasta alueellistamisesta (esimerkiksi Maaseutuvirasto, Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ja Geologian tutkimuskeskus) kustannukset ovat nousseet tuhansilla euroilla per henkilötyövuosi. Lisäksi esimerkiksi Maaseutuviraston ja Hallinnon tietotekniikkakeskuksen toteuttamien omien alueellistamisselvitysten mukaan alueellistamisesta syntyvät kertaluonteiset kustannukset ovat suurehkon organisaation tapauksessa jopa lähempänä kymmentä kuin viittä miljoonaa euroa.

Konsultin arvion mukaan alueellistamisen valtionaloudelliset vaikutukset ovat olleet negatiivisia selvityksen kohteena olleissa tapauksissa. Sen lisäksi, että alueellistamisella ei käytännössä ole ollut vaikutusta alueiden talouteen, on alueellistaminen kasvattanut valtion toimintamenoja. Seitsemässä kymmenestä tapauksesta kustannukset ovat kasvaneet alueellistamisen seurauksena.

Tarkasteltaessa organisaatioiden tehokkuutta suoritteiden valossa, ei alueellistamisella ole ollut merkittäviä vaikutuksia organisaatioiden tuottavuuteen. Tuottavuuskehitys on lähes kaikissa tarkastelluissa organisaatioissa/toiminnoissa pysynyt melko vakaana koko tarkasteluperiodin ajan, yleisen trendin ollessa noususuuntainen.

Kuvio 2.2.4.1. Henkilöstön näkemykset alueellistamisen vaikutuksista - kaikkien organisaatioiden vastaajat yhteensä

Asteikko: 1= Heikentynyt merkittävästi, 2=heikentynyt jonkin verran, 3=ei vaikutusta, 4=parantunut jonkin verran, 5=parantunut merkittävästi

Organisaatiokohtaisessa tarkastelussa toteutetun henkilöstölle suunnatun sähköisen kyselyn mukaan erityisesti alueellistamistoimenpiteiden kohteeksi joutuneet ja työpaikan perässä sijoittamispaikkakunnalle muuttaneet henkilöt kokevat alueellistamisen heikentäneen sekä asiakas- ja sidosryhmäyhteistyötä että organisaation toimintaa¹. Alla olevassa kuviossa (kuva 2.2.4.1.) näkyvät kaikki kyselyyn vastanneiden, tämän selvityksen piirissä olevien organisaatioiden palveluksessa työskentelevien näkemykset alueellistamisen vaikutuksista.

Avoimen kentän vastausten perusteella organisaatioiden ja toimintojen siirtäminen pois alkuperäisiltä sijaintipaikkakunnilta aiheuttaa siirron kohteena oleville työntekijöille työuupumusta, työn laadun heikkenemistä sekä inhimillistä kärsimystä. Uutena kohteisiin palkatut henkilöt ovat pääosin tyytyväisiä saadessaan töitä kotipaikkakunnaltaan. Alueellistamispaikkakunnalle siirtyneiden henkilöiden heikentynyttä työssä jaksamista ja siihen liittyviä ongelmia voidaan tarkastella myös siirtymävaiheeseen liittyvinä kustannuksina, jotka saattavat hiljalleen kadota toiminnan vakiintuessa ja henkilöstön vaihtuessa.

Alueellistamisen kohteena olleet henkilöt kokevat sekä asiakas- ja sidosryhmäyhteistyön, organisaation toiminnan, että oman hyvinvointinsa heikentyneen alueellistamisen myötä. Uudet, kotipaikkakunnaltaan töitä saaneet työntekijät ovat kautta linjan tyytyväisempiä. Organisaatioiden tuottavuuden kasvu on pysynyt ennallaan lähes kaikissa tarkastelun kohteina olleissa organisaatioissa.

1 Siirtyneet työntekijät antavat alhaisemmat arvosanat kaikista arvioinnin kohteena olevista kohdista. Kaikki poikkeamat ovat tilastollisesti merkitseviä 99 % merkitsevyystasolla.

3 Tapausselvityksen arviointia

Seuraavassa käydään läpi konsultin tekemät arvioinnit yhteensä 11 alueellistamistapauksesta. Aluksi on tiivis kuvaus konsultin arvioinnista ja tämän jälkeen ATVA -työryhmän huomiot. Huomioitaan varten ATVA -työryhmä pyysi 11 alueellistamistapauksen virastoja ja yksiköitä analysoimaan konsultin arviointien johtopäätöksiä. Tämän lisäksi valtiovarainministeriö toteutti yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa webropol -kyselyn konsultin selvityksessä mukana olleen 11 alueellistamistoimenpiteen sopivuudesta alueen osaamis- ja klusterikuvaan ja toimenpiteen pidemmän aikavälin vaikutuksista. Kysely kohdistettiin KOKO -verkoston yhteyshenkilöille kyseisen alueellistamistoimenpiteen kohdealueelta. KOKO on alueiden kehittämisestä annetun lain (1651/2009) 24 §:n mukainen valtioneuvoston hyväksymä erityisohjelma vuosille 2011 - 2013. Sillä tuetaan paikallistason strategista kehittämistyötä ja parannetaan alueen kehittämiseen osallistuvien toimijoiden yhteistyötä. Työryhmän alueellisten vaikutusten arvioinnissa on käytetty myös Tilastokeskuksessa KOKO -alueittain lasketun 13 valtakunnallisen klusterin arvonlisäystä eli tuotannon kasvua vuodesta 1975 vuoteen 2007 ja päätelannetta 2007. Valtakunnallisia klustereita ovat:

- elintarvike
- metsä
- metalli
- yhdyskuntahuolto
- rakennus ja kiinteistö
- tieto ja viestintä
- kauppa
- liikenne ja matkailu
- rahoitus- ja yrityspalvelut
- julkinen hallinto
- koulutus ja kulttuuri
- terveys ja hyvinvointi
- koti ja asuminen

3.1 Väestörekisterikeskuksen tietosisältöyksikkö (laatuyksikkö)

Väestörekisterikeskuksen tietosisältöyksikön alueellistamisesta Kokkolaan tehtiin päätös vuonna 2004 ja alueellistaminen toteutettiin vuosina 2005 - 2009. Alueellistettujen henkilötövuosien määrä oli 20 henkilötövuotta.

3.1.1 Konsultin tekemä arviointi

Laaditun tapaus selvityksen mukaan alueellistamisen seurauksena keskimääräinen henkilöstökustannus henkilötövuotta kohden nousi noin 3 600 eurolla (yleinen palkkakehitys huomioitu). Keskimääräinen tilakustannus henkilötövuotta kohden laskee noin 3 200 eurolla. Muut kustannukset henkilötövuotta kohden laskivat noin 100 eurolla. Näin ollen alueellistaminen ei ole juuri vaikuttanut yhteenlaskettuun keskimääräiseen kustannukseen per henkilötövuosi. Alueellistamisesta aiheutuneet kertaluonteiset kustannukset olivat noin 260 000 euroa.

Väestörekisterikeskuksen tietosisältöyksikkö (laatuyksikkö)	
Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys	3 583 €/htv
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	- 3 225 €/htv
Keskimääräinen muiden kustannusten muutos	- 112 €/htv
Keskimääräinen kustannusten muutos	246 €/htv
Alueellistamisesta syntyneet kertaluonteiset henkilöstökustannukset	261 287 €
Kaksoismiehityksestä syntyneet kustannukset	163 000 €/vuosi

Tapaus selvityksen mukaan alueellistamisen seurauksena alueelle on tullut hieman yli 20 työpaikkaa, joten seutukunnan työpaikat ovat laskentamallin mukaan lisääntyneet 0,1 %. Kuntatalousvaikutukset alueellistamisesta ovat hyvin pienet, alle 1 euro asukasta kohden. Muuttaneille ihmisille pienentyneiden liikennekustannusten ja vapaa-ajan lisääntymisen johdosta syntyvät hyödyt ovat laskennallisesti noin 8 000 euroa.

3.1.2 Työryhmän huomioita

Väestörekisterikeskuksen laatuyksikön alueellistamisen siirtymävaiheen keskimääräinen kustannusten nousu oli 246 €/htv. Alueellistamisen seurauksena on muodostunut kertaluonteisia ja kaksoismiehityksestä aiheutuneita kustannuksia. Muita kustannuksia koskien nousua on ollut matkakustannuksissa (nousua vuoden 2005 tasosta vuoteen 2009 n. 30 000 euroa) kun taas tavaroitten ja palveluiden ostosta aiheutuneet kustannukset ovat laskeneet (laskua

vuoden 2004 tasosta vuoteen 2009 n. 200 000 euroa). Näistä erityisesti matkakustannusten nousu on ollut arvion mukaan seurausta alueellistamisesta. Alueellistaminen ei ole aiheuttanut notkahduksia keskeisiin suoritteisiin, vaan keskeisten suoritemittareiden mukaan toiminta on tehostunut.

Väestörekisterikeskuksen laatuysikön sijoittaminen sopii hyvin Kokkolan seudun klusterirakenteeseen. Kokkolan seudulla ”tieto- ja viestintä” -klusterin arvonlisäys eli tuotannon kasvu on neljänneksi suurin ja ”julkinen hallinto” -klusterin kuudenneksi suurin. Yksikön sijoittaminen on monipuolistanut työmarkkinoita. Yksikkö ja Kokkolassa sijaitseva maistraatti tukevat toistensa työskentelyä ja kehittämistoimintaa.

3.2 Geologian tutkimuskeskus

Geologian tutkimuskeskuksen toimipisteen alueellistamisesta Kokkolaan tehtiin päätös vuonna 2005 ja alueellistaminen toteutettiin vuosina 2005 – 2006. Alueellistettujen henkilötövuosien määrä oli 50 henkilötövuotta.

3.2.1 Konsultin tekemä arviointi

Laaditun tapausselvityksen mukaan alueellistamisen seurauksena keskimääräinen henkilöstökustannus henkilötövuotta kohden laski noin 650 eurolla (yleinen palkkakehitys huomioitu). Keskimääräinen tilakustannus henkilötövuotta kohden nousi noin 460 eurolla. Muut kustannukset henkilötövuotta kohden nousivat noin 3 100 eurolla. Näin ollen, vaikka keskimääräinen palkkakehitys ja tilakustannukset ovat tarkasteluperiodin aikana kehittyneet maltillisesti, ovat nousseet muut kustannukset kasvattaneet keskimääräisiä henkilötövuosikustannuksia lähes 2 900 eurolla. Alueellistamisesta aiheutuneet kertaluonteiset kustannukset olivat noin 66 000 euroa.

Geologian tutkimuskeskus	
Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys	- 654 €/htv
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	458 €/htv
Keskimääräinen muiden kustannusten muutos	3 062 €/htv
Keskimääräinen kustannusten muutos	2 866 €/htv
Alueellistamisesta syntyneet kertaluonteiset kustannukset yhteensä	65 956 €

Tapausselvityksen mukaan alueellistamisen seurauksena alueelle on tullut hieman alle 40 työpaikkaa, joten seutukunnan työpaikat ovat laskentamallin mukaan lisääntyneet 0,2 prosentilla. Laskennallinen vaikutus Kokkolan kaupungin tuloihin on ollut noin 88 000 euroa, joka vastaa alle 0,1 prosenttia kaupungin verotuloista ja valtionavuksista. Muuttaneille ihmisille pienentyneiden liikennekustannusten ja vapaa-ajan lisääntymisen johdosta syntyvät hyödyt ovat laskennallisesti noin 13 000 euroa.

3.2.2 Työryhmän huomioita

Geologian tutkimuskeskuksen aluetoimipiste perustettiin Kokkolaan uutena toimipisteenä. Ns. muut kustannukset kasvoivat toiminnan laajentumisen myötä. Toiminnan vakiinnuttua ne ovat laskeneet lähes vuoden 2006 tasolle. Alueellistamisen kertaluonteiset kustannukset olivat suhteessa muihin selvitettyihin tapauksiin varsin vähäiset (65 956 euroa). Alueellistamisella ei ole ollut merkittävää vaikutusta suoritemäärien kehitykseen ja tuotannon volyyymi on pysynyt melko tasaisena.

Geologian tutkimuskeskuksen toimipisteen sijoittuminen Kokkolaan tukee alueen ”metalli” -kärkiklusteria ja kuudenneksi suurinta ”julkinen hallinto” -klusteria. Geologian tutkimuskeskuksen alueellistaminen on monipuolistanut ja täydentänyt seudun alueellista osaamista. Tästä ovat esimerkkeinä kaivosala ja geoenergia. Alueellistamisella on myös selviä rajapintoja ja osaamisohjan laajentamismahdollisuuksia seudun kemian klusterin kanssa. Aluetoimipiste toi alueelle uusia korkeaa osaamista vaativia työpaikkoja, se on monipuolistanut työmarkkinoita ja laajentanut alueen osaamisohjaa. Geologian tutkimuskeskuksen Kokkolan aluetoimipiste on aktiivinen yhteistyökumppani alueen innovaatioyksiköille. Sillä on hyvät mahdollisuudet osaamisohjansa perusteella myötävaikuttaa uuden yritystoiminnan syntyyn alueella, kuten kaivostoiminta ja uudet energialähteet (esim. kalliolämpö).

3.3 Maaseutuvirasto

Maaseutuviraston (MAVI) alueellistamisesta Seinäjoelle tehtiin päätös vuonna 2005 ja alueellistaminen toteutuu vuosina 2008 – 2011. Alueellistettujen henkilötyövuosien määrä oli 206 henkilötyövuotta.

3.3.1 Konsultin tekemä arviointi

Laaditun tapausselvityksen mukaan alueellistamisen seurauksena keskimääräinen henkilöstökustannus henkilötyövuotta kohden nousi noin 3 700 eurolla (yleinen palkkakehitys huomioitu). Keskimääräinen tilakustannus henkilötyövuotta kohden pysyi kutakuinkin entisellä tasollaan, nousten noin

170 eurolla. Muut kustannukset henkilötyövuotta kohden nousivat noin 5 300 eurolla. Näin ollen keskimääräiset henkilötyövuosikustannukset ovat kasvaneet yli 9 200 eurolla. Alueellistamisesta aiheutuneet kertaluonteiset kustannukset olivat yhteensä 2 814 000 euroa.

Maaseutuvirasto	
Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys	3 697 €/htv
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	169 €/htv
Keskimääräinen muiden kustannusten muutos	5 346 €/htv
Keskimääräinen kustannusten muutos	9 212 €/htv
Alueellistamisesta syntyneet kertaluonteiset kustannukset yhteensä	
	2 814 400 €

Tapausselvityksen mukaan alueellistamisen seurauksena alueelle on tullut noin 250 työpaikkaa, joten seutukunnan työpaikat ovat laskentamallin mukaan lisääntyneet 0,5 %. Laskennallinen vaikutus Seinäjoen kaupungin tuloihin on ollut noin 650 000 euroa, joka vastaa noin 0,4 prosenttia kaupungin verotuloista ja valtionavusta. Muuttaneille ihmisille pienentyneiden liikennekustannusten ja vapaa-ajan lisääntymisen johdosta syntyvät vuotuiset hyödyt ovat laskennallisesti noin 91 000 euroa.

3.3.2 Työryhmän huomioita

Maaseutuviraston arvion mukaiset alueellistamiskulut ovat keskimäärin noin 8140 euroa/htv siirtymäkaudella 2008-2011. On mahdollista, että osa näistä kustannuksista olisi saattanut syntyä alueellistamisesta riippumatta, viraston toiminnan kehittämisen seurauksena. Merkittävä osa henkilöstön rekrytoinnista Seinäjoelle on tapahtunut uusrekrytoinnin ja avoimen haun kautta. Maaseutuviraston toiminta on kuitenkin voinut jatkua ja kehittyä positiivisella tavalla.

Elintarvikeklusteria on kehitetty Etelä-Pohjanmaan keskeisenä yritys- ja elinkeinotoiminnan alana. Maatalouden rakenteelliseen kehittämiseen vaikuttavana virastona Maaseutuvirasto on alueen profilia vahvasti tukeva yhteistyötaho. Maaseutuviraston alueellistaminen tukee alueen työmarkkinoiden toimivuutta, Seinäjoen kaupungin kasvukehitystä ja kaupungin korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden määrän jatkuvaa ja voimakasta kasvua. Maaseutuviraston sijoittuminen tukee myös alueen viidenneksi suurinta ”rahoitus- ja yrityspalvelut” -klusteria ja kuudenneksi suurinta ”julkinen hallinto” -klusteria.

3.4 Maavoimien esikunta

Maavoimien esikunnan alueellistamisesta Mikkeliin tehtiin päätös vuonna 2004 ja alueellistaminen toteutettiin vuosina 2005 – 2008. Alueellistettujen henkilötyövuosien määrä oli 260 henkilötyövuotta.

3.4.1 Konsultin tekemä arviointi

Laaditun tapaus selvityksen mukaan alueellistamisen seurauksena keskimääräinen henkilöstökustannus henkilötyövuotta kohden laski noin 6 100 eurolla (yleinen palkkakehitys huomioitu). Koska maavoimien esikunnan tapauksessa toteutettiin alueellistamisen yhteydessä laaja organisaatiomuutos, on vertailukelpoisen tiedon saaminen tila- ja muista kustannuksista mahdotonta. Alueellistamisesta aiheutuneet kertaluonteiset kustannukset olivat noin 786 000 euroa.

Maavoimien esikunta	
Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys	- 6 139 €/htv
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	-
Keskimääräinen muiden kustannusten muutos	-
Keskimääräinen kustannusten muutos	- 6 139 €/htv
Alueellistamisesta syntyneet kertaluonteiset kustannukset yhteensä	
	786 316 €

Tapaus selvityksen mukaan alueellistamisen seurauksena alueelle on tullut noin 310 työpaikkaa, joten seutukunnan työpaikat ovat laskentamallin mukaan lisääntyneet 1 prosentilla. Laskennallinen vaikutus Mikkelin kaupungin tuloihin on ollut noin 800 000 euroa, joka vastaa 0,4 prosenttia kaupungin verotuloista ja valtionavusta. Muuttaneille ihmisille syntyneistä laskennallisista hyödyistä ei ole ollut mahdollista tehdä arviota.

3.4.2 Työryhmän huomioita

Maavoimien esikunnan alueellistamisen myötä keskimääräiset henkilöstökustannukset/htv ovat alentuneet 6 139 €/htv, mutta matkakustannukset ovat lisääntyneet. Toimitilojen rakentamiseen, kunnostamiseen ja varustamiseen on käytetty 15 miljoonaa euroa, jotka eivät näy tehdyssä konsulttiarvioinnissa. Nämä kulut liittyvät kuitenkin Maavoimien esikunnan perustamiseen uutena organisaationa ja niille ei siten ole löydettävissä ajallista ja organisatorista vertailukohtaa.

Mikkelin seudun kärkiklusteri on ”tieto ja viestintä”, ”julkisen hallinnon” ollessa viidennellä sijalla. Maavoimien esikunnan alueellistaminen Mikkeliin tukee seudun osaamisprofiilia yhdessä Puolustusvoimien hallinnollisen tietopalvelukeskuksen ja PALKEET -toimintojen kanssa.

3.5 Maistraattien muuttoilmoitusten puhelinpalvelu

Maistraattien muuttoilmoitusten puhelinpalvelun alueellistamisesta Kemijärvelle tehtiin päätös vuonna 2004 ja alueellistaminen toteutettiin vuonna 2005. Alueellistettujen henkilötyövuosien määrä oli 12 henkilötyövuotta.

3.5.1 Konsultin tekemä arviointi

Laaditun tapaus selvityksen mukaan alueellistamisen seurauksena keskimääräinen henkilöstökustannus henkilötyövuotta kohden nousi noin 2 000 eurolla (yleinen palkkakehitys huomioitu). Keskimääräinen tilakustannus henkilötyövuotta kohden nousi 130 eurolla. Muut kustannukset henkilötyövuotta kohden laskivat noin 1 100 eurolla. Näin ollen kustannukset ovat kaiken kaikkiaan nousseet keskimäärin noin 1 000 euroa htv:tä kohden. Alueellistamisesta ei aiheutunut kertaluonteisia kustannuksia.

Maistraattien muuttoilmoitusten puhelinpalvelu	
Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys	2 027 €/htv
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	130 €/htv
Keskimääräinen muiden kustannusten muutos	- 1 114 €/htv
Keskimääräinen kustannusten muutos	1 043 €/htv
Alueellistamisesta syntyneet kertaluonteiset kustannukset yhteensä	-

Tapaus selvityksen mukaan alueellistamisen seurauksena alueelle on tullut 16 työpaikkaa, joten seutukunnan työpaikat ovat laskentamallin mukaan lisääntyneet 0,3 prosentilla. Laskennallinen vaikutus Kemijärven kaupungin tuloihin on ollut noin 43 000 euroa, joka vastaa 0,08 prosenttia kaupungin verotuloista ja valtionavuista. Muuttaneille ihmisille pienentyneiden liikennekustannusten ja vapaa-ajan lisääntymisen johdosta syntyvät hyödyt ovat laskennallisesti noin 6 000 euroa.

3.5.2 Työryhmän huomioita

Kun maistraattien muuttoilmoituspuhelintoiminta käynnistettiin Kemijärvellä, palkkataso vastasi sitä, mitä vastaavanlaisista tehtävistä muuallakin maksettiin. Kun Kemijärvelle siirrettiin osaksi toimintaa myös muuttoilmoitusten tekeminen väestötietojärjestelmään, muuttui tehtävien vaatavuustaso, mikä on merkinnyt palkkatason nostoa. Kemijärvelle sijoitettua muuttoilmoitustehtävää on kehitetty erikoistumistehtäväksi. Tämän lisäksi henkilökohtaisiin palkansiin on tullut korotuksia verrattuna lähtötilanteeseen. Voidaankin perustellusti todeta, että arvioinnissa havaittu keskimääräinen henkilöstökustannusten kasvu 2000 eurolla / htv ei aiheudu alueellistamisesta, vaan muista alueellistamiseen liittyvästä tekijöistä.

Itä-Lapin ja Koillis-suomen klustereiden arvonlisäyksessä ”julkinen hallinto” on sijalla seitsemän ja ”tieto ja viestintä” sijalla 13 eli viimeisenä. Ns. paikkariippumattomat call-center tyyppiset toiminnot vahvistavat em. klustereita ja sopivat alueelle hyvin. Niihin on saatavissa hyvin sitoutunutta työvoimaa. Valtakunnalliset muuttoilmoituksiin liittyvät tehtävät ovat mahdollistaneet ja mahdollistavat tähän kokonaisuuteen liittyviä tehtäväsiirtoja muista maistraateista.

3.6 Poliisiammattikorkeakoulu

Poliisiammattikorkeakoulun alueellistamisesta Tampereelle tehtiin päätös vuonna 2004 ja alueellistaminen toteutettiin vuosina 2005 – 2008. Alueellistettujen henkilötyövuosien määrä oli 57 henkilötyövuotta.

3.6.1 Konsultin tekemä arviointi

Laaditun tapaus selvityksen mukaan alueellistamisen seurauksena keskimääräinen henkilöstökustannus henkilötyövuotta kohden nousi hyvin vähän, noin 100 eurolla (yleinen palkkakehitys huomioitu). Keskimääräinen tilakustannus henkilötyövuotta kohden nousi noin 4 800 eurolla. Muut kustannukset henkilötyövuotta kohden nousivat noin 100 eurolla. Näin ollen keskimääräiset henkilötyövuosikustannukset ovat kasvaneet noin 5 000 eurolla. Alueellistamisesta aiheutuneet kertaluonteiset kustannukset olivat noin 1 370 000 euroa.

Poliisiammattikorkeakoulu	
Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys	84 €/htv
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	4 838 €/htv
Keskimääräinen muiden kustannusten muutos	102 €/htv
Keskimääräinen kustannusten muutos	5 024 €/htv
Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset kustannukset yhteensä	1 374 314 €

Alueellistamisen vaikutus Tampereella on ollut yhteensä noin 70 työpaikkaa. Tampereen seutukunta on eräs maamme kasvukeskuksista ja siellä asuu yli 360 000 asukasta, minkä vuoksi alueellistamisen tuomilla työpaikoilla ei ole ollut havaittavaa vaikutusta alueen työttömyysasteeseen tai kuntatalouteen.

3.6.2 Työryhmän huomioita

Poliisiammattikorkeakoulun alueellistamisen yhteydessä syntyneistä kustannuksista valtaosa on tilakustannuksia (4 838 €/htv). Mikäli Poliisikorkeakoulua ei olisi alueellistettu, olisi sen tilat tulleet kuitenkin uusia silloisessa sijoituspaikassa pääkaupunkiseudulla. Muutoin siirtymävaiheen kustannukset ovat olleet verrattain vähäiset (84 €/htv ja 102 €/htv). Toiminnalliselta kannalta Tampereella sijainneen Poliisikoulun ja Espoossa sijainneen Poliisiammattikorkeakoulun yhdistäminen sekä Poliisiammattikorkeakoulun alueellistaminen samassa yhteydessä olivat perusteltuja toimenpiteitä.

Poliisiammattikorkeakoulun alueellistaminen tukee seudun viidenneksi suurinta ”koulutus ja kulttuuri” -klusteria. Poliisiammattikorkeakoulun yhteyteen perustettu poliisimuseo on lisännyt Tampereen vetovoimaisuutta matkailukaupunkina. Poliisiammattikorkeakoulu toimii yhteistyössä paikallisten korkeakoulujen kanssa. Poliisialan tutkimustyö mahdollistaa yhteistyön kasvamisen. Poliisiammattikorkeakoulu on lisännyt turvallisuusalan osaamisprofiilia, mikä on näkynyt myös alan korkeakouluopintojen kehittymisenä Tampereen yliopistossa. Alueellistaminen on osaltaan vahvistamassa turvallisuusklusterin syntymistä ja kehittymistä.

3.7 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen alueellistamisesta Lahteen tehtiin päätös vuonna 2005 ja alueellistaminen toteutettiin vuonna 2008. Alueellistettujen henkilötyövuosien määrä oli 65 henkilötyövuotta.

3.7.1 Konsultin tekemä arviointi

Laaditun tapaus selvityksen mukaan alueellistamisen seurauksena keskimääräinen henkilöstökustannus henkilötyövuotta kohden nousi noin 6 100 eurolla (yleinen palkkakehitys huomioitu). Keskimääräinen tilakustannus henkilötyövuotta kohden laski noin 700 eurolla. Muut kustannukset henkilötyövuotta kohden nousivat noin 4 700 eurolla. Näin ollen keskimääräiset henkilötyövuosikustannukset ovat kasvaneet noin 10 100 eurolla. Alueellistamisesta aiheutuneet kertaluonteiset kustannukset olivat noin 285 000 euroa.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus	
Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys	6 088 €/htv
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	- 713 €/htv
Keskimääräinen muiden kustannusten muutos	4 740 €/htv
Keskimääräinen kustannusten muutos	10 115 €/htv
Alueellistamisesta syntyneet kertaluonteiset kustannukset yhteensä	285 674 €

Yhteensä alueellistaminen on lisännyt seudun työpaikkoja noin 70:llä, mikä on 0,1 prosenttia alueen työpaikoista. Laskennallinen vaikutus Lahden kaupungin tuloihin on ollut noin 350 000 euroa, joka vastaa alle 0,1 prosenttia kaupungin verotuloista ja valtionavuista. Muuttaneille ihmisille pienentyneiden liikennekustannusten ja vapaa-ajan lisääntymisen johdosta syntyvät hyödyt ovat laskennallisesti noin 25 000 euroa.

3.7.2 Työryhmän huomioita

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen henkilöstökustannusten nousu siirtymäkaudella on ollut suuri (10 115 €/htv). Osaksi nousu on laskennallinen, koska henkilötyövuosien määrä on pudonnut vuoden 2005 noin 69 htv:stä vuoteen 2009 noin 57 htv:een. Keskimääräisten muiden kustannusten nousu on aiheutunut vuosina 2008-2009 maksetuista matkakorvauksista. Tavaroiden ja palvelujen ostoihin käytetyn summan nousu ei johdu alueellistamisesta, sillä viraston htv -määrän laskun myötä mm. taloushallinnossa on siirrytty palvelukeskusyhteistyöhön, eli aiemmin virastossa sisäisesti tehtyä työtä on ulkoistettu ostopalveluksi valtion hallinnon yleisen toimintamallikehityksen mukaisesti. Alueellistaminen ei ole juuri vaikuttanut toiminnan suoritemääriin ja tuottavuuteen, sillä vuoden 2008 suoritteiden pienempi volyyymi vuoden 2007 tasoon verrattuna selittyi normaalilla, viraston palveluiden kysynnän vaihtelulla.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen alueellistaminen vahvistaa alueen toiseksi suurinta ”rahoitus- ja yrityspalvelu” –klusteria sekä viidenneksi suurinta ”julkinen hallinto” –klusteria. Keskuksen sijoittuminen alueelle oli omiaan vahvistamaan alueella meneillään ollutta asumisen kehittämis- ja tutkimustoimintaa. Alueellistaminen tukee asumisklusteria ja vahvistaa alan osaamista. Tämä luo edellytyksiä muiden asumiseen, korjausrakentamiseen, tutkimukseen, kehittämiseen ja rahoitukseen liittyvien toimintojen hakeutumiseen alueelle.

3.8 Hallinnon tietotekniikkakeskus

Poliisin tietohallintokeskuksen (PTHK), myöhemmin sisäasiainministeriön hallinnonalan tietotekniikkakeskuksen (HALTIK) alueellistamisesta Rovaniemelle tehtiin päätös vuonna 2002 ja alueellistaminen toteutettiin vuosina 2002 – 2006. Alueellistettujen henkilötyövuosien määrä oli 60 vuonna 2002, mutta kasvoi myöhemmin 160 henkilötyövuoteen.

3.8.1 Konsultin tekemä arviointi

Laaditun tapaus selvityksen mukaan alueellistamisen seurauksena keskimääräinen henkilöstökustannus henkilötyövuotta kohden nousi noin 9 300 eurolla (yleinen palkkakehitys huomioitu). Keskimääräinen tilakustannus henkilötyövuotta kohden nousi noin 1 500 eurolla. Muut kustannukset henkilötyövuotta kohden laskivat noin 23 400 eurolla. Näin ollen keskimääräiset henkilötyövuosikustannukset ovat laskeneet noin 12 500 eurolla. Alueellistamisesta aiheutuneet kertaluonteiset kustannukset olivat noin 3 350 000 euroa.

Hallinnon tietotekniikkakeskus (HALTIK)	
Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys	9 348 €/htv
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	1 513 €/htv
Keskimääräinen muiden kustannusten muutos	- 23 371 €/htv
Keskimääräinen kustannusten muutos	- 12 510 €/htv
Alueellistamisesta syntyneet kertaluonteiset kustannukset yhteensä	3 347 748 €

Yhteensä alueellistaminen on lisännyt seudun työpaikkoja hieman alle 200:lla, mikä on 0,8 prosenttia alueen työpaikoista. Laskennallinen vaikutus Rovaniemen kaupungin tuloihin on ollut noin 480 000 euroa, joka vastaa noin 0,2 prosenttia kaupungin verotuloista ja valtionavuuista. Muuttaneille ihmisille pienentyneiden liikennekustannusten ja vapaa-ajan lisääntymisen johdosta syntyvät hyödyt ovat laskennallisesti noin 71 000 euroa.

3.8.2 Työryhmän huomioita

Hallinnon tietotekniikkakeskuksen toiminnallistaloudellisten vaikutusten arviointia vaikeuttaa alueellistetun viraston (PTHK) toiminnan laajentuminen uudeksi virastoksi (HALTIK) vuodesta 2008 lukien. Organisaation kasvun ja toiminnan muutoksen huomioon ottaminen alentaisi huomattavasti alueellistamisen keskimääräisiä kustannuksia. Keskimääräiset matkakustannukset ovat alentuneet 1 500 euroa/htv periodilla 2002-2009. Tämä kertoo PTHT/HALTIK:n toiminnan vakiintumisen ja kehittyneen yhteydenpitoteknologian (video- ja puhelinneuvottelut sekä muut kollaboraatoratkaisut) pienentävästä vaikutuksesta matkustustarpeeseen. Merkittävä havainto organisaation toiminnan kannalta on se, että PTHK/HALTIK on kyennyt saavuttamaan tai ylittämään kaikki sille asetetut tavoitteet.

PTHK/HALTIK:n alueellistaminen tukee arvonalisäykseltään alueen toiseksi suurinta ”tieto ja viestintä” -klusteria. Alueellistaminen tukee alueen osaamisprofiilia. Määrällisen työpaikkavaikutuksen ohella tulisi ottaa huomioon, että PTHK/HALTIK on kyennyt tarjoamaan merkittävän määrän työpaikkoja korkeasti koulutetuille asiantuntijoille, jotka muussa tapauksessa olisivat joutuneet hakeutumaan muualle töihin. Viraston sijoittuminen alueelle on lisännyt myös mahdollisuutta alueen ammattikorkeakoululle ja yliopistolle lisätä alan koulutus- ja tutkimustoimintaa. HALTIK:n sijoittuminen on vaikuttanut eräiden muiden toimintojen, kuten aluehallintovirastojen tietohallintoyksikön sijoittamiseen Rovaniemelle. HALTIKille palveluksia myyvät yritykset sijoittavat lisää toimintojaan Rovaniemelle. Samoin HALTIK:n sisällä syntyy osaamista, joka synnyttää uusia spinn-off yrityksiä alueelle. PTHK/HALTIK:n alueellistamisen jälkeen alueelle syntyi turva-alan ICT-palveluiden osaamiskeskittymä, jonka toimintaan osallistuivat kaikki keskeiset tahot: PTHT/HALTIK, Lapin yliopisto, Rovaniemen ammattikorkeakoulu sekä alueen ICT-yritykset. Lapin yliopistoon perustettiin professuuri ja ammattikorkeakouluun yliopettajan virka osaamiskeskittymän koulutuksen ja osaamisen vahvistamiseksi. Nykyisin turva-alan ICT-osaamiskeskittymä tunnetaan merkittävänä turvallisuusalan osaamiskeskittymänä sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla.

3.9 Valtiokonttorin palvelukeskus

Valtiokonttorin palvelukeskuksen alueellistamisesta Hämeenlinnaan tehtiin päätös vuonna 2006 ja alueellistaminen toteutettiin samaisesta vuodesta eteenpäin. Alueellistettujen henkilötyövuosien määrä oli 40 henkilötyövuotta.

3.9.1 Konsultin tekemä arviointi

Laaditun tapaus selvityksen mukaan alueellistamisen seurauksena keskimääräinen henkilöstökustannus henkilötyövuotta kohden laski noin 3 500 eurolla (yleinen palkkakehitys huomioitu). Keskimääräinen tilakustannus henkilötyövuotta kohden laski noin 1 000 eurolla. Muut kustannukset henkilötyövuotta kohden nousivat noin 11 200 eurolla. Näin ollen keskimääräiset henkilötyövuosikustannukset ovat kasvaneet noin 6 700 eurolla. Alueellistamisesta ei aiheutunut kertaluonteisia kustannuksia.

Valtiokonttorin palvelukeskus	
Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys	- 3 501 €/htv
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	- 976 €/htv
Keskimääräinen muiden kustannusten muutos	11 189 €/htv
Keskimääräinen kustannusten muutos	6 712 €/htv
Alueellistamisesta syntyneet kertaluonteiset kustannukset yhteensä	
	-

Yhteensä alueellistaminen on lisännyt seudun työpaikkoja noin 100:lla, mikä on 0,3 prosenttia alueen työpaikoista. Laskennallinen vaikutus Hämeenlinnan kaupungin tuloihin on ollut noin 410 000 euroa, joka vastaa noin 0,2 prosenttia kaupungin verotuloista ja valtionavuista. Muuttaneille ihmisille pienentyneiden liikennekustannusten ja vapaa-ajan lisääntymisen johdosta syntyvät hyödyt ovat laskennallisesti noin 36 000 euroa.

3.9.2 Työryhmän huomioita

Muiden kustannusten kasvusta tavaroiden ja palveluiden ostot kasvoivat periodilla 2006-2009 merkittävästi (noin 10 000 €/htv). On mahdollista, että tämä olisi tapahtunut alueellistamisesta riippumatta, koska toiminnan volyyymi kasvoi samanaikaisesti. Sen sijaan matka- ja yhteydenpitokustannuksissa ei tapahtunut yhtä suuria muutoksia (noin 1000 €/htv). Valtiokonttorin palvelukeskuksen tuottavuus kasvoi tarkasteluperiodilla merkittävästi.

Valtiokonttorin palvelukeskuksen alueellistaminen Hämeenlinnaan tukee alueen viidenneksi ja kuudenneksi suurimpia klustereita ”tieto ja viestintä” ja ”julkinen hallinto” sekä alueen osaamisprofilia. Alueellistaminen on vahvistanut Hämeenlinnan ja alueen elinkeinoprofilia nimenomaan palveluelinkeinojen alueella. Osaamisen kehittäminen palvelusektorilla nähdään seudulla erittäin tärkeäksi. Ammattikorkeakoulu kouluttaa alalle sopivia osaajia ja integroitunut PALKEET -organisaatio voi vaikuttaa opiskelijoiden opintolinjojen valintaan.

3.10 Sisäasiainministeriön hallinnonalan palvelukeskus

Sisäasiainministeriön hallinnonalan palvelukeskuksen alueellistamisesta Joensuuhun tehtiin päätös vuonna 2005 ja alueellistaminen toteutettiin vuosina 2006 – 2009. Alueellistettujen henkilötyövuosien määrä oli 195 henkilötyövuotta.

3.10.1 Konsultin tekemä arviointi

Laaditun tapaus selvityksen mukaan alueellistamisen seurauksena keskimääräinen henkilöstökustannus henkilötyövuotta kohden laski noin 5 100 eurolla (yleinen palkkakehitys huomioitu). Keskimääräinen tilakustannus henkilötyövuotta kohden laski noin 470 eurolla. Muut kustannukset henkilötyövuotta kohden laskivat noin 14 000 eurolla. Näin ollen keskimääräiset henkilötyövuosikustannukset ovat kaiken kaikkiaan laskeneet yli 19 000 eurolla. Alueellistamisesta aiheutuneet kertaluonteiset kustannukset olivat noin 100 000 euroa.

Sisäasiainministeriön palvelukeskus	
Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys	- 5 163 €/htv
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	- 476 €/htv
Keskimääräinen muiden kustannusten muutos	- 13 995 €/htv
Keskimääräinen kustannusten muutos	- 19 634 €/htv
Alueellistamisesta syntyneet kertaluonteiset kustannukset yhteensä	99 318 €

Yhteensä alueellistaminen on lisännyt seudun työpaikkoja noin 220:lla, mikä on 0,5 prosenttia alueen työpaikoista. Laskennallinen vaikutus Joensuun kaupungin tuloihin on ollut noin 550 000 euroa, joka vastaa noin 0,2 prosenttia kaupungin verotuloista ja valtionavuista. Muuttaneille ihmisille pienentyneiden liikennekustannusten ja vapaa-ajan lisääntymisen johdosta syntyvät hyödyt ovat laskennallisesti noin 80 000 euroa.

3.10.2 Työryhmän huomioita

Keskimääräiset htv -kustannukset ovat pienentyneet merkittävästi siirtymäkaudella (19 634 €/htv). Toiminnallisesti sisäasiainministeriön hallinnonalan palvelukeskus on suoriutunut hyvin tehtävistään.

Sisäasiainministeriön hallinnonalan palvelukeskuksen alueellistaminen vahvistaa alueen kärkiklusteria ”tieto ja viestintä”. Palvelukeskuksen toiminta sopii erittäin hyvin alueen elinkeino- ja osaamisprofiliin. Se vahvistaa myös klusteria ”koulutus ja kulttuuri”. Itä-Suomen yliopiston Joensuun kampukseen

ja Joensuun ammattikorkeakouluun on kehittynyt uusia palvelukeskustoimintojen koulutuslinjoja. Joensuun valinta integroituneen PALKEET -organisaation hallinnolliseksi pääpaikaksi on vahvistanut edelleen Joensuun roolia ja merkitystä alan yhtenä keskuspaikkana Suomessa.

3.11 Työ- ja elinkeinoministeriön puhelinvaihte

Työ- ja elinkeinoministeriön puhelinvaihteen ulkoistamisesta ja alueellistamisesta tehtiin päätös vuonna 2005 ja ne toteutettiin vuonna 2008. Alueellistettujen henkilötyövuosien määrä oli 25 henkilötyövuotta.

3.11.1 Konsultin tekemä arviointi

Laaditun tapaus selvityksen mukaan työ- ja elinkeinoministeriön hallinnon alan puhelinvaihteen ”alueellistamisessa” on pikemminkin ollut kyse toiminnan ulkoistamisesta yksityiselle palveluntuottajalle sekä sitä kautta tapahtuneesta merkittävästä kustannusten sekä hallinnollisen työtaakan vähentämisestä. Näin ollen käytettävissä oleva ATVA -työryhmän arviointikehikko (ennen/jälkeen -asetelma) alueellistamisen taloudellisista vaikutuksista ei sovellu käytettäväksi työ- ja elinkeinohallinnon puhelinvaihteen tapauksessa. Merkittävimmät säästöt hallinnonalalle syntyivät erillisten palvelusopimusten purkamisista aiheutuneista kustannussäästöistä. Säästöjen suuruusluokaksi arvioidaan useita satoja tuhansia euroja / vuosi, mutta sen osalta tarkempaa selvitystä ei ole saatavilla, sillä ulkoistamisen yhteydessä ei tehty perusteellista nykytilan kartoitusta.

Yhteensä alueellistaminen on lisännyt seudun työpaikkoja noin 25:llä, mikä on 0,4 prosenttia alueen työpaikoista. Laskennallinen vaikutus Kemijärven kaupungin tuloihin on ollut noin 43 000 euroa, joka vastaa noin 0,8 prosenttia kaupungin verotuloista ja valtionavusta. Muuttaneille ihmisille pienentyneiden liikennekustannusten ja vapaa-ajan lisääntymisen johdosta syntyvät hyödyt ovat laskennallisesti noin 9 000 euroa.

3.11.2 Työryhmän huomioita

Ulkoistaminen on yksi alueellistamisen muoto, mikäli toiminto samalla siirtyy pääkaupunkiseudun ulkopuolelle. Työ- ja elinkeinoministeriö arvioi toimintojen kokoamisesta, ulkoistamisesta ja alueellistamisesta koituneen varsinkin merkittäviä säästöjä.

Itä-Lapin ja Koillis-suomen klustereiden arvonnalisäyksessä ”julkinen hallinto” on sijalla seitsemän ja ”tieto ja viestintä” sijalla 13 eli viimeisenä. Ns. paikariippumattomat call-center tyyppiset toiminnot vahvistavat em. klustereita ja sopivat alueelle hyvin. Niihin on saatavissa hyvin sitoutunutta työvoimaa.

3.12 Tapausselvityksen alueellistamistoimenpiteiden taloudellisten vaikutusten kokonaisarvio

3.12.1 Arviointimallin soveltuvuus

Konsultin tekemä arviointi

Selvitysraportin mukaan arviointikehikko soveltuu huonosti tapauksiin, joissa alueellistamiseen on liittynyt toiminnan merkittävää laajenemista, uudistamista, kahden eri yksikön yhdistämistä tai kokonaan uuden organisaation perustaminen. Useimmat raportin selvityksessä mukana olleista 11 tapauksesta olivat luonteeltaan tällaisia.

Työryhmän arvio

Selvityksen tekijän tuli laatia nimettyjen 11 laitoksen ja toiminnon osalta arvio niiden alueellistamisen kustannuksista ja hyödyistä kunkin tapauksen osalta erikseen ja yhteensä sekä arvio siirretyn työpaikan hinnasta keskimääräisenä vuosikustannuksena siirtymäkaudelta kunkin tapauksen osalta erikseen ja yhteensä. Kustannuksia ja hyötyjä tuli arvioida ATVA -työryhmän laatimaa kehikkoa käyttäen.

Selvityksessä laskettiin tarjouspyynnön ja hyväksytyt tarjouksen mukaisesti vain alueellistamisen siirtymävaiheen keskimääräiset vuosikustannukset kunkin tapauksen osalta erikseen. Täsmällisempiä ja laajempia kustannus-hyötylaskelmia ei tehty.

ATVA -työryhmä katsoo, että malli sinällään soveltuu työryhmän tarkoittamaan kustannus-hyötylaskennalliseen käyttöön. Käytettävyys kuitenkin edellyttää:

- parempaa tietopohjaa nimenomaan alueellistamisesta aiheutuneista kustannuksista ja hyödyistä
- aluekehityksen ja muiden yhteiskuntataloudellisten vaikutusten osalta laadullisten tekijöiden huomioon ottamista, sekä
- sitä, ettei tilanne muutu olennaisesti alueellistamispäätöksen jälkeen.

Alueellistamisen yhteydessä miltei aina organisaation toiminta muuttuu alueellistamispäätöksen yhteydessä. Alueellistaminen tapahtuu usein muutostilanteessa. Alueellistamisasetuksen (567/2002, muutettu 201/2006 ja 349/2008) mukaisesti ao. ministeriön on aina selvitettävä sijoittamismahdollisuus pääkaupunkiseudun sijasta maan muihin osiin, kun 1) perustetaan uusi yksikkö tai toiminto; 2) laajennetaan olemassa olevaa toimintaa olennaisesti; tai 3) organisoidaan olemassa olevaa toimintaa merkittävästi uudelleen. Muutos on usein myös tavoite. Siten juuri koskaan ei ole samanlaista vertailutilan-

netta ennen alueellistamispäätöstä ja toiminnan uudelleen vakiinnuttua. Edelleen muutokseen liittyy aina myös muita kuin muutoksesta, tässä tapauksessa alueellistamisesta johtuvia vaikutuksia. Näitä on pyrittävä erittelemään. Tässä suhteessa alueellistetuilta virastoilta on saatu selvitysraportista kommentteja.

Arviointimallin käytettävyyden parantamiseen palataan luvussa 7.

3.12.2 Aluetaloudelliset ja aluekehitysvaikutukset

Konsultin tekemä arviointi

Selvitysraportin mukaan selvityksen kohteena olleiden alueellistamisten aluetaloudelliset vaikutukset ovat vähäisiä. Tarkastellut alueellistamiset ovat olleet henkilöstömäärältään niin pieniä, ettei niillä ole ollut merkittävää vaikutusta alueiden talouteen tai aluekehitykseen. Koska alueellistamisen vaikutukset ovat selvästi pienempiä kuin normaali vuosittainen talouden vaihtelu alueilla, on näiden vähäisten vaikutusten todentaminen myös lähes mahdotonta.

Työryhmän arvio

Aluetaloudellisia ja muita aluekehitysvaikutuksia tulisi tarkastella pitkällä aikavälillä. Tähän siirtymävaihe on usein liian lyhyt. Yhden viraston, sen yksikön tai toiminnon poikkileikkauksellinen aluetaloudellinen tarkastelu ei välttämättä anna koko kuvaa aluekehitysvaikutuksista. Siinä ei tule otetuksi huomioon kehitysspiraalia, johon myös käytännössä kytkeytyy useamman eikä vain yhden viraston tai toiminnon sijoittuminen samalle paikkakunnalle. Tällöin myös poikkileikkaukselliset kertaluonteiset aluetaloudelliset vaikutukset ovat suuremmat kuin mitä selvitysraportissa yksittäisten alueellistamistapausten tarkastelussa ilmenee. Huomioon otetuksi ei tule myöskään alueellistettujen toimintojen verkottuminen klustereihin. Valtion hallinnon toimintojen sijoittuminen alueelle voi esimerkiksi lisätä koulutustarjontaa ja kasvattaa sitä kautta myös aluetaloutta. Hyvinä esimerkkeinä tästä ovat PTHK/HALTIKin sijoittaminen Rovaniemelle ja sisäasiainministeriön hallinnonalan palvelukeskuksen sijoittaminen Joensuuhun.

Selvitysraportista käy ilmi, että useimmissa tapauksissa siirretyn viraston tai toiminnon suora työpaikkavaikutus on ollut suurempi kuin valtion työpaikkojen vähentyminen tarkastelujaksolla. Tällöin nettotyöpaikkavaikutus on ollut kohdealueiden kannalta positiivinen.

3.12.3 Organisaatio- ja toimintokohtaiset vaikutukset

Konsultin tekemä arviointi

Selvitysraportin mukaan alueellistamisen valtiontaloudelliset vaikutukset ovat olleet negatiivisia selvityksen kohteena olleissa tapauksissa. Sen lisäksi, että alueellistamisella ei käytännössä ole ollut vaikutusta alueiden talouteen, on alueellistaminen kasvattanut valtion toimintamenoja. Seitsemässä kymmenestä tapauksesta kustannukset ovat kasvaneet alueellistamisen seurauksena.

Työryhmän arvio

Selvityksessä on laskettu siirretyn työpaikan hinta keskimääräisenä vuosikustannuksena henkilötyövuotta kohti kunkin tapauksen osalta erikseen. Selvitysraportissa lasketut organisaatiokohtaiset taloudelliset vaikutukset (kustannusten muutos/htv) vaihtelivat välillä 10 115 € ja – 19 634 €. Selvityksen mukaan saaduista tuloksista ei voida kuitenkaan laskea yhteen keskimääräistä alueellistetun työpaikan hintaa. Selvityksen mukaan saadut euromäärät eivät ole yhteismitallisia, sillä tarkasteluperiodien pituus vaihtelee tapauksittain ja euromäärät sisältävät tapauksen kohdalla vaihtelevasti tietoja eri kustannuslajeista.

Selvitysraportin tulosten valossa alueellistamistapausten taloudelliset vaikutukset vaihtelevat melkoisesti tapauksittain. Selvitysraportin mukaan kustannukset ovat pienentyneet kolmessa tapauksessa kymmenestä. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö arvioi, että ministeriön puhelinvaihteen alueellistamisesta ulkoistamalla on koitunut merkittäviä säästöjä. Kun siirtymävaiheen kustannuksia pyritään erittelemään alueellistamisesta aiheutuneiden kustannusten ja muista syistä aiheutuneiden kustannusten kesken, on mahdollista, että johtopäätökset kustannuksista ainakin joissakin tapauksissa muuttuvat. Ei myöskään voitane tehdä suoraviivaista johtopäätöstä, että alueellistamisen valtiontaloudelliset vaikutukset ovat olleet negatiivisia selvityksen kohteena olleissa tapauksissa, kun kolmessa kohteessa on syntynyt säästöjä ja toisaalta todetaan, ettei saatuja tuloksia voida laskea yhteen. Huomattaviakin siirtymävaiheen kustannuksia on kuitenkin syntynyt.

Selvitysraportin perusteella on pääteltävissä, että tarvitaan kautta linjan parempaa kustannuskehityksen seurantaa. Kustannusten merkitystä arvioitaessa on myös arvioitava, olisiko joitakin hankintoja, kuten laite- ja tilahankintoja jouduttu tekemään joka tapauksessa alueellistamisesta riippumatta.

Selvitysraportin kohteina olleissa tapauksissa virastojen toimintataso on säilynyt ja ne ovat suoriutuneet tehtävistään alueellistamisprosessin aikana ja sen jälkeen.

3.12.4 Henkilöstön näkemykset alueellistamisesta

Konsultin tekemä arviointi

Selvitysraportin mukaan arviointimallissa ei suoraan huomioida työssä viihtymistä tai henkilöstön yleistä hyvinvointia. Nämä ovat raportin mukaan kuitenkin merkittäviä tekijöitä toiminnan tuottavuuden näkökulmasta. Arviointimallissa ko. näkökulmat voitaisiin ottaa huomioon esimerkiksi ottamalla kehikkoon mukaan sauraispoissaolot sekä henkilöstön vaihtuvuuden kehitys tarkasteluperiodin aikana.

Selvitysraportin mukaan alueellistamisen kohteena olleet henkilöt kokevat sekä asiakas- että sidosryhmäyhteistyön, organisaation toiminnan, että oman hyvinvointinsa heikentyneen alueellistamisen myötä. Uudet kotipaikkakunnaltaan töitä saaneet työntekijät ovat kautta linjan tyytyväisempiä. Organisaatioiden tuottavuuden kasvu on pysynyt ennallaan lähes kaikissa tarkastelun kohteina olleissa organisaatioissa.

Työryhmän arvio

Alueellistamisen arviointimalli sallii henkilöstön näkemysten huomioon ottamisen. Malliin voidaan myös lisätä konsultin mainitsemat sairauspoissaolot ja henkilöstön vaihtuvuus. On kuitenkin varmistettava, ettei henkilöstön työviihtyvyys tule mukaan monenkertaisena eri vaikutuslajien tarkastelun yhteydessä.

4 Alueellistamistapausten luokittelu

Alueellistamisen otsikon alla käsiteltävät organisaatioiden ja toimintojen siirrot sekä perustamiset eivät ole yksi ja homogeeninen kokonaisuus, vaan eri tapaukset poikkeavat keskeisiltäkin piirteiltään hyvin paljon toisistaan. Tämän vuoksi on tässä nähty hyödylliseksi luokitella alueellistamistapaukset karkeasti neljään luokkaan. Nämä ovat 1) uusien virastojen tai yksiköiden alueellistaminen, 2) vanhojen virastojen tai yksiköiden alueellistaminen, 3) toimintojen ja osatoimintojen alueellistaminen sekä 4) työn ja tehtävien alueellistaminen.

- 1) Uuden viraston tai yksikön alueellistamisen tapauksessa paikkakunnalle perustetaan uusi itsenäinen virasto tai yksikkö, jolla on oma toimiva johto. Sen tehtävät ovat kokonaan uusia tai merkittävästi uudella tavalla koottuja tai järjestettyjä tehtäviä, jotka ovat peräisin muissa virastoissa tai yksiköissä aikaisemmin hoidetuista valtion tehtävistä.
- 2) Vanhan viraston tai yksikön alueellistamisen tapauksessa virasto, yksikkö tai vain osa virastosta tai yksiköstä sijoitetaan uudelle sijoituspaikkakunnalle tehtävineen. Uudella sijoituspaikkakunnalla virasto tai yksikkö toimii itsenäisesti suhteessa ohjaavaan viranomaiseen. Uudelleen sijoitukseen saattaa sisältyä jonkin verran tehtävien uudelleen ryhmittelyä verrattuna lähtötilanteeseen.
- 3) Toimintojen tai osatoimintojen alueellistamisen tapauksessa viraston sisältä irrotetaan tai kootaan yksikkö, joka edelleen on osa virastoa, mutta toimii omalla tehtäväalueellaan itsenäisesti ja rinnastuu päätoimipaikan vastaavan tasoisiin organisaatioyksiköihin.
- 4) Työn ja tehtävien siirtämisessä työtä ja tehtäviä siirretään viraston tai virastokokonaisuuden sisällä niin, että sillä on henkilötyönä mitattavaa vaikutusta tai painopisteen siirtoa olemassa olevan organisaation sisällä. Tehtäväsiirrot voivat tapahtua kokonaan organisaatorakennetta muuttamatta tai siten, että uudelle sijoituspaikkakunnalle muodostuu vanhaa organisaatio-

rakennetta vahvistava alayksikkö, jolla ei kuitenkaan ole kovin itsenäistä luonnetta suhteessa samalla paikkakunnalla tai läheisyydessä toimivaan virastoon, johon se kuuluu osana.

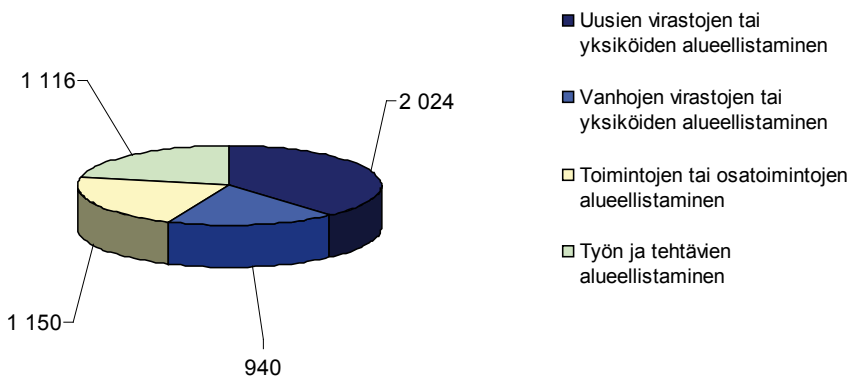
4.1 Kaikkien alueellistamistapausten luokittelu

Tämän raportin vuodesta 2001 alkavassa ja vuoden 2010 loppuun päättyvässä tarkastelussa on päätetty, toteutettu tai tehty suunnitelma yhteensä 131 alueellistamistapauksesta. Nämä tapaukset jakaantuvat edellä kuvattuihin luokkiin seuraavien taulukoiden ja kuvioiden mukaisesti.

Taulukko 4.1.1. Alueellistamistapausten henkilötyövuodet 2001 – 2010 luokiteltuina

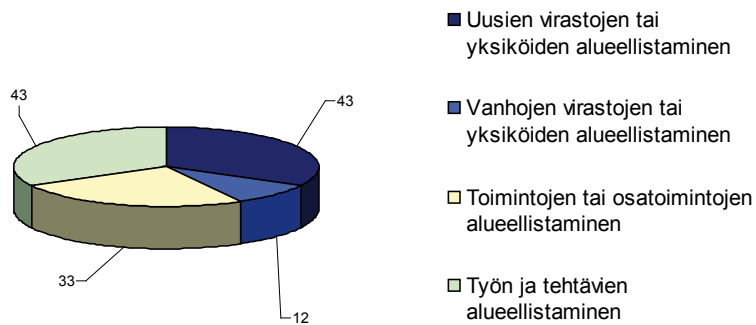
	Toteutettu	Päätetty	Suunnitelma	Yhteensä	%
Uusien virastojen tai yksiköiden alueellistaminen	1 439	522	63	2 024	39 %
Vanhjojen virastojen tai yksiköiden alueellistaminen	890	50	0	940	18 %
Toimintojen tai osatoimintojen alueellistaminen	477	514	159	1 150	22 %
Työn ja tehtävien alueellistaminen	635	33	448	1 116	21 %
Yhteensä:	3 441	1 119	670	5 230	100 %

Kuvio 4.1.1. Alueellistamistapausten henkilötyövuodet 2001 – 2010 luokiteltuina

Taulukko 4.4.2. Alueellistamistoimenpiteet 2001 – 2010 luokiteltuina

Uusien virastojen tai yksiköiden alueellistaminen	43
Vanhojen virastojen tai yksiköiden alueellistaminen	12
Toimintojen tai osatoimintojen alueellistaminen	33
Työn ja tehtävien alueellistaminen	43
Yhteensä:	131

Kuvio 4.1.2. Alueellistamistoimenpiteet 2001 – 2010 luokiteltuina

4.2 Tapausselvityksessä arvioitujen alueellistamistapausten luokittelu

Alueellistamisen taloudellista vaikutuksista tehtyjen tapausselvitysten kohteena olleet alueellistamistapaukset sisältyvät edellä mainittujen kaiken kaikkiaan 131 alueellistamistapausten joukkoon. Alla olevassa taulukossa on kuvattu kyseisten alueellistamistapausten henkilötyövuodet sekä sijoittumisen luokittelun mukaisiin luokkiin.

Taulukko 4.2.1. Tapausselvityksen alueellistamistapaukset, htv:t ja niiden sijoittuminen luokkiin

Virasto / toiminto	Hallinnon-ala	Sijoitus-paikka-kunta	Htv	Luokittelu
Sisäasiainministeriön hallinnonalan talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus	SM	Joensuu	195	Uuden viraston tai yksikön alueellistaminen
Maaseutuvirasto	MMM	Seinäjoki	206	Uuden viraston tai yksikön alueellistaminen
Geologian tutkimuskeskuksen alueellinen toimipiste	TEM	Kokkola	50	Uuden viraston tai yksikön alueellistaminen
Valtiokonttorin talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus	VM	Hämeenlinna	40	Uuden viraston tai yksikön alueellistaminen
Sisäasiainministeriön hallinnonalan tietohallintokeskus (HALTIK)	SM	Rovaniemi	160	Vanhan viraston tai yksikön alueellistaminen
Poliisiammattikorkeakoulu	SM	Tampere	57	Vanhan viraston tai yksikön alueellistaminen
Maavoimien esikunta	PLM	Mikkeli	260	Vanhan viraston tai yksikön alueellistaminen
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus	YM	Lahti	65	Vanhan viraston tai yksikön alueellistaminen
Väestöketerikeskuksen tietosisältö-yksikkö (laatuyksikkö)	VM	Kokkola	20	Toiminnon tai osatoiminnon alueellistaminen
Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan puhelinvaihde	TEM	Kemijärvi	25	Toiminnon tai osatoiminnon alueellistaminen
Maistraattien muuttoilmoitusten puhelinpalvelu	VM	Kemijärvi	12	Työn ja tehtävien alueellistaminen

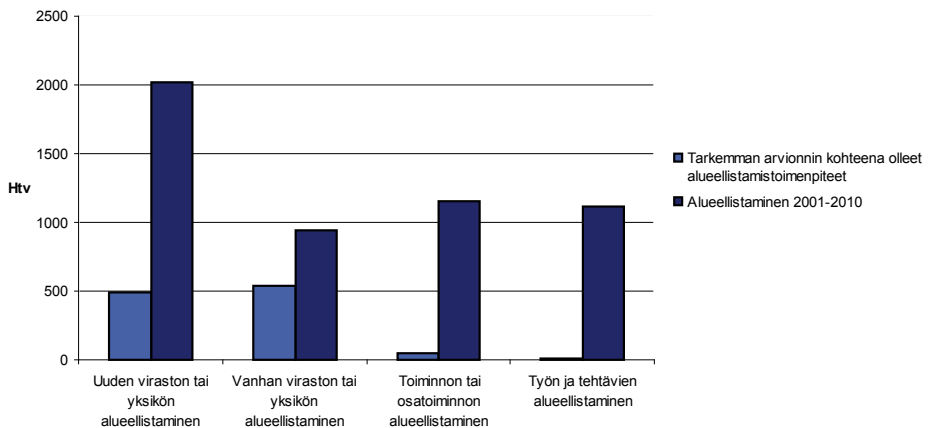
Yllä olevaan luokitteluun kuuluu neljä uutta virastoa tai yksikköä, neljä vanhaa virastoa tai yksikköä, kaksi toimintoa tai osatoimintoa ja yksi työn ja tehtävien siirtäminen. Siirtymävaiheen kustannusten muutos €/htv vaihtelee näissä luokissa seuraavasti:

Uudet virastot tai yksiköt	- 19 634	- (+ 9 212) ¹
Vanhat virastot tai yksiköt	- 12 510	- (+ 10 115) ²
Toiminnot tai osatoiminnot	säästöjä	-(+ 246)
Työt ja tehtävät		(+ 1 043) ³

Keskimääräiset kustannusten muutokset vaihtelevat luokkien sisällä aivan yhtä lailla kuin kaikkia selvitettyjä tapauksia (11 kpl) yhtenä kokonaisuutena tarkasteltaessa. Tosin toimintoja ja osatoimintoja sekä työtä ja tehtäviä koskevat tapaukset eivät ole edustavia. On oletettavaa, että näissä luokissa kustannusten vaihtelu on pienempää kuin kahdessa muussa luokassa. Pienintä se on oletettavasti työn ja tehtävien siirroissa. Luokittelu ei muuta sitä näkemystä, että tehtyjen arviointien perusteella ei voida tehdä tarkkoja johtopäätöksiä alueellistamisen kustannuksista yleensä.

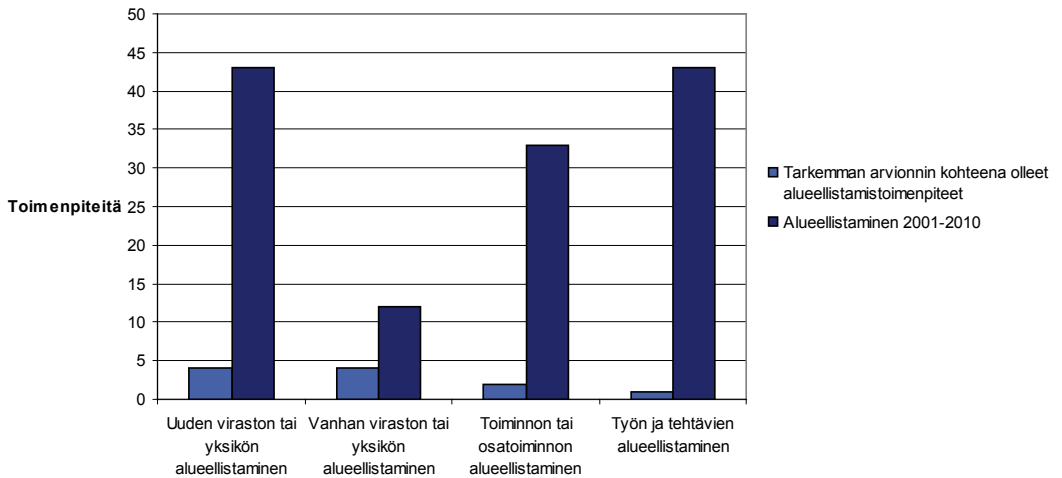
4.3 Tapausselvityksen edustavuus suhteessa kaikkiin alueellistamistapauksiin

Kuva 4.3.1. Kaikkien alueellistamistoimenpiteiden 2001 - 2010 henkilötyövuodet ja tarkemman arvioinnin kohteena olleiden alueellistamistoimenpiteiden henkilötyövuodet

- 1 Sisältää myös muita kuin alueellistamisesta johtuvia kustannuksia.
- 2 Sisältää myös muita kuin alueellistamisesta johtuvia kustannuksia
- 3 Kustannusten nousu ei johdu alueellistamisesta

Kuva 4.3.2. Kaikki alueellistamistoimenpiteiden 2001 - 2010 lukumäärä ja tarkemman arvioinnin kohteena olleiden alueellistamistoimenpiteiden lukumäärä

Tarkemmin selvitettyjen alueellistamistoimenpiteiden (11 kpl) yhteenlasketut henkilötövuodet (1 098) edustavat karkeasti noin viidesosaa kaikista niistä alueellistetuista henkilötövuosista, jotka on joko toteutettu tai joista on tehty päätökset tai suunnitelma tarkastellulla aikavälillä 2001 – 2010.

Niistä kaikista tapauksista, joissa alueellistaminen on voitu luokitella vanhan viraston tai yksikön alueellistamiseksi (12 kpl), tarkemman arvioinnin kohteena olleet tapaukset (4 kpl) edustavat kolmasosaa. Koska arvioinnin kohteena olleiden tapauksien kustannusten muutokset vaihtelivat kuitenkin tässäkin luokassa välillä -12 510 – (+10 115) euroa, ei tämänkään luokan suhteen ole mahdollista tehdä johtopäätöksiä alueellistamisen kustannuksista yleensä kyseisissä tapauksissa.

5 Sijoitusalueiden luokittelu

Alueellistamisen vaikutusten ja tavoitteiden saavuttamisen sekä sitä kautta sen onnistuneisuuden kannalta on keskeistä se, minkälaiselle alueelle alueellistaminen tapahtuu ja miten alueellistettava toiminto / organisaatio sopii kyseisen alueen elinkeinoympäristöön tai tukee sitä.

Koheesio- ja kilpailukykyohjelma eli KOKO -ohjelma on työ- ja elinkeinoministeriön valmisteleva aluekehityslain mukainen ohjelma. Ohjelmassa maa jakautuu 52 KOKO -alueeseen. Niitä koskeva laaja tietoaineisto julkaistiin syksyllä 2010¹. KOKO -alueet on tyypitelty yhteensä seitsemään eri luokkaan. Aluetyypittely perustuu kunkin KOKO -alueen suurimman taajaman väkilukuun: yli 15 000 asukkaan taajaman KOKO -alue on määritelty kaupunkimaiseksi, muut ovat maaseutumaisia seutuja. Kaupunkiseutujen tyypittely on johdettu kaupunkiverkkotutkimuksesta (2006), jossa kaupunkiseudut on luokiteltu metropolialueeseen, suuriin yliopistoseutuihin, maakuntavetureihin, teollisiin seutuihin sekä pieniin aluekeskuksiin. Aluetyypit ovat:

- A Metropolialue
- B Monipuoliset yliopistoseudut
- C Maakuntaveturit
- C Erikoistuneet teolliset seudut
- E Pienet aluekeskukset
- M 1 Etelä- ja Länsi-Suomen maaseutualueet
- M 2 Itä- ja Pohjois-Suomen maaseutualueet

Seuraavassa taulukossa alueellistamistoimenpiteiden mukaiset henkilötyövuodet on ryhmitelty em. luokkiin.

¹ 52 eriKOKOista aluetta -julkaisu,
http://www.tem.fi/files/28100/52_eriKOKOista_aluetta_korj.pdf

Taulukko 5.1. Alueellistamistoimenpiteiden kohdistuminen KOKO-alueittain

KOKO-alueiden tyypit		% alueellistetusta kokonaishtv:sta	htv
A	Metropolialue	16,7 %	873
B	Monipuoliset yliopistoseudut	35,0 %	1829
C	Maakuntaveturit	22,0 %	1150
D	Erikoistuneet teolliset seudut	0,2 %	11
E	Pienet aluekeskukset	0,2 %	13
M 1	Etelä- ja Länsi-Suomen maaseutualueet	1,2 %	65
M 2	Itä- ja Pohjois-Suomen maaseutualueet	1,2 %	61
	Hajasijoitettu pienissä osissa, joten selkeää yksittäistä aluetta ei mielekästä määritellä	23,5 %	1228

Kuten taulukosta voidaan havaita, eniten alueellistamistoimenpiteitä on henkilötyövuosina mitattuna kohdistunut monipuolisille yliopistoseuduille, seuraavaksi eniten maakuntavetureiksi tyypiteltäville seuduille ja kolmanneksi eniten metropolialueille. Erikoistuneille teollisille seuduille, pieniin aluekeskuksiin sekä maaseutualueille kohdistuneet alueellistamistoimenpiteet ovat kokonaisuutta tarkasteltaessa luonteeltaan marginaalisia, sillä näille alueille on kohdistunut yhteensä vain muutama prosentti alueellistetuista henkilötyövuosista.

Alueellistetut organisaatiot ja toiminnot vaativat useimmiten korkeakoulutettua työvoimaa, jota on saatavilla erityisesti monipuolisilta yliopistoseuduilta.

Alueellistamistoimenpiteiden tehokas kohdentaminen edellyttää, että sijoituspaikkakunta ja -alue sekä sijoitettava toiminto tukevat toisiaan. Keskeisiä kriteereitä ovat valmius ottaa vastaan sijoitettava toiminto (alueen osaaminen ja klusterit), alueen kehityssuunta sekä sijoituspaikkakunnan ja -alueen koko.

6 Alueellistamisen taloudelliset vaikutukset

6.1 Arvio siirtymävaiheen kustannuksista

Tehtyjen 11 tapausarvioinnin perusteella

Siirtymävaiheen keskimääräiset htv -kustannusmuutokset vaihtelivat välillä - 19 634 €/htv (säästöä) ja 10 115 €/htv (kustannusnousua). Neljässä tapauksessa 11:sta syntyi säästöjä ja seitsemässä lisäkustannuksia.

Lisäkustannustapauksista kolme oli uuden viraston perustamisia. Uuden viraston perustamisesta aiheutuu alkuvuosina kohoavia kustannuksia riippumatta siitä, onko virasto alueellistettu vai ei. Tapausselvityksessä ei pystytty erittelemään lisäkustannuksia, jotka olisivat saattaneet syntyä alueellistamisesta huolimatta. Yhden uuden viraston kohdalla syntyi säästöjä.

Tapausselvityksessä oli mukana neljä alueellistettua vanhaa virastoa. Näistä kahdessa tapauksessa syntyi säästöjä ja kahdessa lisäkustannuksia. Toisessa lisäkustannustapauksessa suurin kustannuksia kohottanut tekijä oli tilakustannukset. Tässä tapauksessa ne olisi jouduttu uudistamaan, vaikkei alueellistamista olisi tapahtunut.

Tapausselvityksessä oli mukana kaksi toiminnon tai osatoiminnon alueellistamistapausta. Toisessa syntyi vähäisiä lisäkustannuksia ja toisessa tapauksessa ATVA -työryhmä katsoo, ao. ministeriön arvioon yhtyen, syntyneen merkittäviä säästöjä.

Tapausselvityksen mukaan ainoassa mukana olleessa työn ja tehtävien alueellistamistapauksessa (maistraattien muuttoilmoituspuhelin) syntyi jonkin verran lisäkustannuksia. ATVA -työryhmä katsoo, että nämä kustannukset eivät kuitenkaan johtuneet alueellistamisesta.

Tapausselvityksen perusteella ei voida laskea alueellistetun työpaikan keskimääräistä hintaa (kustannuksia tai säästöjä) /henkilötyövuosi. Siirtymävaiheen kustannusmuutokset eivät näytä olevan suorassa suhteessa alueellistamiseen: sekä uusien että vanhojen virastojen alueellistamisissa on syntynyt siirtymävaiheessa lisäkustannuksia, mutta myös säästöjä.

Säästöjä aiheuttaneissa tapauksissa yhteisenä tekijänä on, että siirtymävaiheessa on tapahtunut kyseisissä organisaatioissa suuria rakenteellisia muutoksia.

Tapausselvityksessä esitetyt euromäärät sisältävät konsultin mukaan eri organisaatioiden kohdalla vaihtelevia tietoja eri kustannuslajeista. Tämä, suuri muutostilanne monissa tapauksissa ja siitä johtuva vaikea vertailutilanne sekä se, että ei ole eritelty siirtymävaiheessa mahdollisesti alueellistamisesta riippumatta syntyneitä kustannuksia, ovat ATVA -työryhmän käsityksen mukaan tekijät, jotka ovat esteenä alueellistetun työpaikan keskimääräisen siirtymävaiheen hinnan laskemiselle. ATVA -työryhmällä ei ole ollut mahdollisuutta selvittää näitä seikkoja tapaus selvityksen kohteina olleilta virastoilta ja alueellistamisen kohteina olleilta alueilta saatuja tietoja tarkemmin.

Kaikkien 131 alueellistamistoimenpiteen perusteella

Tapausselvityksestä riippumatta muun empiirisen tiedon valossa - mm. verohallinto - voidaan yleisesti ottaen todeta, että työn ja tehtävien alueellistamisesta aiheutuu vähiten kustannuksia ja toiminnon tai osatoiminnon alueellistamisesta seuraavaksi vähiten. Näistä toimenpiteistä voi syntyä myös merkittäviä säästöjä. Työn ja tehtävien alueellistamiseen liittyy yleensä toiminnan uudelleen organisointi ja tehostaminen. Alueellistettavalle toiminnolle tai osatoiminnolle on usein jo olemassa toimiva aluetoimipiste, johon toimintoa voidaan tehokkaasti alueellistaa.

Täysin uuden viraston, jonka toiminta ei ole uuden viraston synnyttämistä vanhojen toimintojen pohjalta, alueellistaminen ei aiheuta juuri enemmän kustannuksia kuin toiminnon tai osatoiminnon alueellistaminen. Eniten kustannuksia aiheutuu olemassa olevan viraston alueellistamisesta, mikäli siihen ei liity tuntuvia rakenteellisia muutoksia.

Ministeriöiden hallinnonaltaan ilmoittamien alueellistamistoimenpiteiden henkilötyövuodet (brutto) vuosina 2001 – 2010 jakautuvat seuraavasti:

Taulukko 6.1.1. Alueellistamistoimenpiteiden henkilötyövuodet 2001 - 2010

	Toimenpiteitä	%	Htv	%
Työn ja tehtävien alueellistaminen	43	33 %	1 116	21 %
Toimintojen tai osatoimintojen alueellistaminen	33	25 %	1 150	22 %
Uusien virastojen tai yksiköiden alueellistaminen	43	33 %	2 024	39 %
Vanhojen virastojen tai yksiköiden alueellistaminen	12	9 %	940	18 %
	131	100 %	5 230	100 %

Valtiontalouden näkökulmasta voidaan osaksi tapaus selvityksen ja osaksi muun alueellistamisinformaation perusteella todeta, että yleisesti ottaen:

- työn ja tehtävien siirrosta aiheutuu vähiten kustannuksia ja ne ovat usein kustannusneutraaleja tai niistä saadaan aikaan säästöjä,
- toimintojen ja osatoimintojen alueellistamisesta aiheutuu seuraavaksi vähiten kustannuksia, ja
- uusien ja vanhojen virastojen alueellistamisesta aiheutuu edellä mainittuja enemmän kustannuksia.

Taulukosta 6.1.1 voidaan havaita, että ministeriöiden ilmoittamista vuosien 2001 - 2010 alueellistamistoimenpiteistä lähes kustannusneutraali työn ja tehtävien alueellistaminen edustaa 21 prosenttia henkilötyövuosista ja kustannusherkin vanhojen virastojen tai yksiköiden alueellistaminen 18 prosenttia henkilötyövuosista.

Uusien virastojen osalta voidaan todeta, että useimmat niistä ovat syntyneet vanhojen toimintojen pohjalta toimintoja tehostamalla suurien rakennemuutosten kautta. Tällaisissa tapauksissa on mahdollista pienentää toimintamenoja. Rakenteelliset muutokset ovat mahdollisia myös alueellistettaessa vanhoja virastoja.

6.2 Siirtymävaiheen jälkeinen tilanne

Arvioitaessa siirtymäajan jälkeisiä nettohyötyjä (kustannussäästöjä tai lisäkustannuksia) organisaatiolle, alueille ja koko yhteiskunnalle, tulisi kustannushyöty -mallin mukaisesti verrata tilannetta ennen alueellistamispäätöstä siirtymäajan jälkeiseen tilanteeseen. Oikean tiedon saamista vaikeuttaa se, että monessa tapauksessa organisaation toiminta ei ollut siirtymäajan jälkeen vielä täysin vakiintunut, ja että aluekehitysvaikutukset ilmenevät pidemmällä aikavälillä.

6.2.1 Vaikutukset organisaatioille ja toiminnoille

Tehtyjen 11 tapausarvioinnin perusteella

Jo siirtymävaiheen aikana tapaus selvityksessä mukana olleiden virastojen kustannusten nousu on hidastunut tai kääntynyt laskuun. Oletettavaa on, että keskimääräiset henkilötyövuosikustannukset voivat toiminnan vakiinnuttua palautua samalle tasolle tai alittaa sen, mitä ne olivat ennen alueellistamispäätöstä.

Tarkasteltujen virastojen suoritteiden ja tuottavuuden taso eivät ole juurikaan muuttuneet siirtymävaiheen aikana. Näin ollen on oletettavaa, että ne paranevat toiminnan vakiinnuttua verrattuna tilanteeseen ennen alueellistamista.

Kaikkien 131 alueellistamistoimenpiteen perusteella

Kaikkien alueellistamistoimenpiteiden perusteella on todettavissa samat näkökohdat kuin 11 tapausarvioinnin perusteella. Päätelmä on kaikkien tapausten perusteella vahvempi kuin 11 tapausarvioinnin perusteella, koska työn ja tehtävien sekä toimintojen ja osatoimintojen alueellistamisen suhteellinen osuus kaikista alueellistamistoimista on huomattavasti suurempi kuin niiden osuus 11 tapausarvioinnin joukosta.

6.2.2 Vaikutukset lähtö- ja sijoitusalueille

Tehtyjen 11 tapausarvioinnin perusteella

Tapausarvioinnin 11 tapausta käsittävät yhteensä 1 098 henkilötyövuotta (brutto). Tällä ei ole juurikaan negatiivista vaikutusta pääkaupunkiseudun aluetalouteen. Alueellistamisella voidaan katsoa olevan pientä myönteistä vaikutusta liikenne- ja muihin yhdyskuntakustannuksiin niiden kohoamisvauhtia pienentävänä tekijänä.

Tapausarvioinnin mukaan alueellistamisen aluetaloudelliset vaikutukset ovat erittäin vähäisiä. Alueet katsovat, että alueellistamistoimenpiteet ovat vahvistaneet ja tukeneet niiden osaamisrakennetta ja elinkeinoelämää. Ne ovat tarjonneet työtä hyvin ja korkeasti koulutetulle työvoimalle, jonka olisi muutoin tarvinnut hakea työtä muualta. Alueellistamiset ovat monissa tapauksissa myös lisänneet alueen koulutustarjontaa.

Valtion työpaikat ovat lisääntyneet 2000-luvulla pääkaupunkiseudulla, kun ne ovat muualla maassa vähentyneet. Mikäli tapausarvioinnin alueellistamisella ei olisi tehty, valtion työpaikkojen määrä olisi pääkaupunkiseudulla noin 1 100 htv:tä suurempi ja muualla maassa vastaavaa määrää pienempi. Tapaus selvityksestä ilmenee, että useimmat näistä selvitetystä 11 alueellistamistapauksesta ovat korvanneet sijoituspaikkakuntien valtion työpaikkojen menetykset vuosina 2002 – 2008.

ATVA -työryhmän näkemyksen mukaan tapausarvioinnin 11 alueellistamistapauksen nettohyödyt lähtö- ja sijoitusalueille ovat positiivisia.

Kaikkien 131 alueellistamistoimenpiteen perusteella

Kaikki alueellistamistoimenpiteet vuosina 2000 – 2010 käsittävät 5 230 henkilövuotta (brutto). Suuressa kokonaisuudessa tällä ei ole juurikaan negatiivista vaikutusta pääkaupunkiseudun aluetalouteen. Sillä on myönteistä vaikutusta liikenne- ja muihin yhdyskuntakustannuksiin niiden kohoamisvauhtia pienentävänä tekijänä.

Sijoituspaikkakunnille on kohdentunut useissa tapauksissa useampi kuin yksi alueellistamistoimenpide. Kun näitä toimenpiteitä tarkastellaan yhdessä, on niillä jo huomattavasti suurempi myönteinen vaikutus aluetalouteen kuin mitä yksittäiset tapaukset osoittavat. Tapausselvityksessä toimenpiteiden paikkakuntakohtainen henkilötyövuosimäärä vaihtelee välillä 260 – 20. Alueellistamistoimenpiteiden koko joukossa vaihtelu on välillä 639 – 1. Kymmenen paikkakunnan kohdalla ylittyy 200 henkilötyövuoden raja.

Alueellistamistoimenpiteet ovat enimmäkseen tukeneet ja vahvistaneet alueiden osaamisrakennetta ja sopineet alueiden klustereihin. Ne ovat tarjonneet työtä hyvin ja korkeasti koulutetulle työvoimalle, jonka olisi muutoin tarvinnut hakea työtä muualta. Alueellistamiset ovat monessa tapauksessa myös lisänneet alueen koulutustarjontaa. Alueellistamistoimet vaikuttavat osaltaan alueiden myönteisiin kehitysspiraaleihin.

Mikäli alueellistamistoimenpiteitä ei olisi tehty, olisi valtion työpaikkojen määrä ollut pääkaupunkiseudulla noin 4 200 htv:tä suurempi (noin 1 000 henkilötyövuotta on syntynyt sijoituspaikkakunnille pääkaupunkiseudun ulkopuolisten alueiden välisinä siirtoina) ja muualla maassa vastaavaa määrää pienempi. Useissa tapauksissa alueellistamistoimenpiteillä on voitu kompensoida valtion työpaikkojen vähentyminen sijoituspaikkakunnalla 2000 -luvulla.

ATVA -työryhmän näkemyksen mukaan alueellistamisen nettohyödyt lähtö- ja sijoitusalueille ovat positiivisia kaikkien 131 alueellistamistoimenpiteen yhteisvaikutuksen perusteella.

6.2.3 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Suuri laskennallinen nettohyöty tulisi periaatteessa alueellistettujen työpaikkojen haltijoille alentuneina liikenne- ja asumiskustannuksina, jos he muuttaisivat uudelle sijoituspaikkakunnalle. Uudella paikkakunnalla on kaikissa tapauksissa selvästi halvemmat asuntojen hinnat ja sujuvammat työmatkat.

Alueellistamisella on vaikutusta tasapainoisempaan alueelliseen kehitykseen. Tämä toteutuu valtion työpaikkojen tasapainoisemman sijoittumisen ja alueiden klustereita tukevan alueellistamisen kautta.

6.2.4 Alueellistamissäädösten tavoitteiden toteutuminen ja kokonaisvaikutus

Alueellistamislain (362/2002) tavoitteena on, että sijoituspäätökset:

- 1) turvaavat valtion tehtävien tuloksellisen hoitamisen;
- 2) edistävät maan tasapainoista alueellista kehitystä, tukevat työllisyyttä maan eri osissa ja turvaavat työvoiman saantia valtion tehtäviin; sekä
- 3) perustuvat kaikkia hallinnonaloja koskevaan yhtenäiseen käytäntöön ja kansanvaltaiseen päätöksentekoon.

ATVA -työryhmän kannalta erityisesti kaksi ensimmäistä tavoitetta ovat relevantteja.

Alueellistamisasetuksen (567/2002, muutettu 201/2006 ja 349/2008) mukaisesti valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamisessa on otettava huomioon olemassa olevat ja kehittyvät osaamis- ja toimintokeskittymät.

ATVA -työryhmä katsoo, että vuosien 2001 – 2010 alueellistamistoimenpiteet yleisesti ottaen toteuttavat alueellistamissäädösten tavoitteita.

ATVA -työryhmä katsoo, että vaikka yksittäisten alueellistamistoimenpiteiden vaikutukset olivat tehdyn tapaus selvityksen mukaan aluetalouden muuttujien kannalta vähäisiä, niillä on pidemmällä aikavälillä positiivisia vaikutuksia aluekehitykseen mm. toimintojen klusteroitumisen kautta.

7 Johtopäätöksiä ja suosituksia

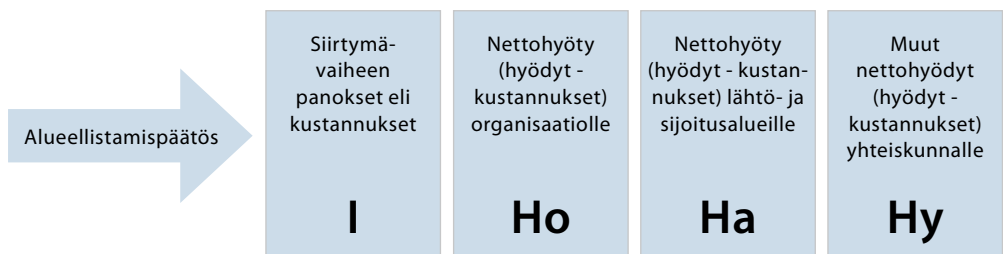
7.1 Taloudellisten vaikutusten arviointiin sovelletun mallin käyttökelpoisuudesta

7.1.1 Alueellistamisen taloudellisten vaikutusten tarkasteluun raportissa sovellettu malli

Alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arvioinnin lähtökohdaksi otettiin tässä raportissa alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiryhmän työnsä ensimmäisessä vaiheessa määrittelemä kustannushyöty -kehikko.

Kustannushyöty -kehikon soveltaminen konkreettiseen 11 alueellistamistoimenpiteen taloudellisten vaikutusten arviointiin toteutettiin konsulttityönä teetetyssä arvioinnissa kahdesta näkökulmasta. Nämä ovat 1) yksikkökohtainen taloudellinen analyysi ja 2) sijoituspaikkakuntaa ja -seutua koskeva aluetaloudellinen analyysi. Ns. yhteiskunnalliset vaikutukset koostuvat näiden kahden analyysin yhteenvedosta.

Kuvio 7.1.1.1. Kustannushyöty -kehikko

$$\text{Nettohyöty yhteiskunnalle } H = Ho + Ha + Hy$$

Alueellistettujen toimintojen taloudellisten vaikutusten yksikkökohtainen taloudellinen analyysi koostuu karkealla tasolla kolmen kustannuslajin ajassa tapahtuneen muutoksen tarkastelusta. Lisäksi on huomattava, että osa kustannuksista on luonteeltaan juoksevia, osa kertaluonteisia. Kustannuslajit ovat:

- henkilöstöön liittyvät kustannukset,
- toimitiloihin liittyvät kustannukset, sekä
- muut kustannukset (mm. matkustuskustannukset, tavaroiden ja palveluiden ostot, muutot).

Lisäksi on tässä yhteydessä tarkasteltu omana kohtanaan yksikkökohtaisia suoritemääriä ja tuottavuutta. Näille ei ole kuitenkaan laskettu euromääräisiä vaikutuksia.

Alueellistettujen toimintojen taloudellisten vaikutusten sijoituspaikkakuntaa ja -seutua koskeva aluetaloudellinen analyysi koostuu kunkin alueellistamistoimenpiteen vaikutusten suhteuttamisesta sijoitusalueen aluetalouteen. Asiaa on tarkasteltu seuraavista näkökulmista:

- työpaikat,
- työlliset, työttömyys ja väestö,
- kuntatalous, sekä
- muut hyödyt ja kustannukset (mm. vaikutukset asuntojen hintoihin ja vapaa-ajan lisääntymisestä saatu hyöty).

7.1.2 Johtopäätöksiä mallin käyttökelpoisuudesta ja havaitut kehittämistarpeet

Yleisenä johtopäätöksenä voidaan saatujen kokemusten perusteella todeta, että periaatteessa laadittu kustannushyöty -kehikko sopii hyvin alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Samalla on kuitenkin todettava, että mallin soveltaminen käytäntöön kohtasi monia vaikeuksia ja numeerisen arvon esittäminen yksittäisen alueellistamishankkeen, saati hankekokonaisuuden kannattavuudesta on tästä johtuen hankalaa, ellei ylivoimaista. Tämä johtuu ainakin seuraavista seikoista:

- kaikki vaikutukset eivät ole suoraan rahamääräisesti mitattavissa
- monet aluevaikutukset ilmenevät vasta pitkällä aikavälillä
- pitkän aikavälin vaikutusten ennakointi ei ole helppoa
- vertailun yhdenmukaistaminen tilanteessa ennen alueellistamispäätöstä ja siirtymääjän jälkeen on usein vaikea tehtävä
- alueellistamisen vaikutusten erottaminen muista kustannuksiin ja hyötyihin vaikuttavista tekijöistä on usein hankalaa.

Mallin käyttökelpoisuuden parantamiseksi täytyy pystyä parantamaan edellä mainittuihin seikkoihin liittyvää tietopohjaa. Olisi myös harkittava, tulisiko joitakin mallissa olevia siirtymäajan jälkeisiä kustannus- ja hyötytekijöitä vähentää. Tärkeää on aina kuitenkin selvittää perusteellisesti siirtymävaiheen kustannukset siten, että nimenomaisesti alueellistamisesta aiheutuvat kustannukset voidaan esittää yksiselitteisesti.

ATVA -työryhmä esittää harkittavaksi, tulisiko työryhmän esittämää kustannushyöty -kehikkoa vielä testata yhdellä alueellistamistapauksella ja pyytää samalla ehdotuksia kehitetyksi malliksi. Alla on eritelty tarkemmin niitä keskeisimpiä työn aikana tehtyjä johtopäätöksiä, jotka tulisi ottaa jatkossa huomioon alueellistamisen taloudellisia vaikutuksia arvioitaessa.

Siirtymävaihetta edeltäneen tilanteen ja siirtymävaiheen jälkeisen tilanteen tarkastelu

Alueellistamisen taloudellisia vaikutuksia ei ole tarkasteltu valituissa 11 tapauksessa työryhmän työn ensimmäisessä vaiheessa määritellyn kustannushyöty -kehikon siirtymävaiheen jälkeisessä vakiintuneessa tilanteessa. Näin ollen tehdyssä tarkastelussa korostuvat siirtymävaiheen kustannusmuutokset.

- **Jatkossa tarkastelut tulisi toteuttaa sisältäen kaikki kolme kustannushyötykehikon vaihetta, 1) tilanne ennen alueellistamispäätöstä, 2) siirtymävaihe ja 3) tilanne siirtymävaiheen jälkeen.**

Alueellistamisesta aiheutuvien taloudellisten vaikutusten erittely

Tätä raporttia varten tehty yhteensä 11 alueellistamistoimenpiteen taloudellisten vaikutusten arviointi osoitti, että keskeisenä haasteena arvioinnissa on sen tunnistaminen, mitkä havaituista muutoksista todella johtuvat alueellistamisesta. Kuten aikaisemmin luvussa 3 esitetyt tarkastelut osoittavat, on havaituille kustannusten muutoksille – niin laskuille kuin nousuille – ollut monissa tapauksissa löydettävissä myös muita, alueellistamisesta täysin riippumattomia syitä.

Tämä näyttäisi johtuvan pääosin siitä, että joko alueellistamisen yhteydessä tai sen kanssa ajallisesti päällekkäin toteutetaan usein myös monenlaisia muita organisaation ja sen toiminnan kehittämiseen tähtäviä toimia. Näillä saattaa olla hyvin löyhä tai ei lainkaan kytkentää itse alueellistamistoimenpiteeseen ja sen tavoitteisiin. Kuitenkin tehtävissä vertailuissa myös nämä toimet näkyvät kustannuksina tai säästöinä toimenpiteistä riippuen, jolloin varsinaisesti alueellistamisesta aiheutuneet taloudelliset vaikutukset saattavat hämärtyä tai jopa vääristyä. Vieläkin ongelmallisempaa taloudellisten vaikutusten selvittäminen on ollut kokonaan uuden organisaation tai toiminnan ulkoistamisen tapauksissa.

- Alueellistamistoimenpiteille tulee määritellä selvät ja mitattavat tavoitteet, sekä realistinen budjetti niiden saavuttamiseksi. Tavoitteiden toteutumista ja asetettua budjettia tulee seurata. Parhaiten tämä onnistuu työryhmän näkemyksen mukaan hankkeistamalla alueellistamistoimenpiteet jatkossa nykyistä selkeämmin.

Alueellistamista koskevan taloudellisen seurantatiedon saatavuus ja yhdenmukaisuus

Taloudellisten vaikutusten erittelyn ongelmaan kiinteästi liittyen alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arvioinnissa on keskeisenä ongelmana myös alueellistamistoimenpiteitä koskevan taloudellisen seurantatiedon tämänhetkinen ja tosiasiallinen heikko saatavuus sekä pirstaleisuus. Taloudellisia vaikutuksia ei ole seurattu alueellistamisen näkökulmasta, jolloin juuri alueellistamisesta aiheutuneita kuluja on jälkikäteen ollut vaikeaa erotella muista organisaatiomuutoksista aiheutuneista kustannuksista. Samasta syystä yksityiskohtaisen kokonaisarvion antaminen alueellistamisen täsmällisistä rahamääräisistä ei ollut mahdollista.

- Alueellistamisen yksikkökohtaisia taloudellisia vaikutuksia tulee eri alueellistamistoimenpiteiden yhteydessä seurata yhtenevillä periaatteilla ja kulujaottelulla. Alueellistamistoimenpiteiden luonteen suuren vaihtelun vuoksi tulee kustannusten seuranta kiinnittää alueellistettuihin henkilötyövuosiin.

Kustannushyöty -arvioinnin ulkopuolelle jäävät vaikutukset

Sovellettu kustannushyöty -malli ei voi välttämättä edes täydellisillä pohjatiedoilla tavoittaa kaikkia alueellistamisen taloudellisia vaikutuksia. Näin on erityisesti aluetaloudellisten ja aluekehitysvaikutusten kannalta. Aluetaloudelliset vaikutukset ja aluekehityksen dynamiikka, johon alueellistamisella tähdätään, tulevat esiin vasta pidemmällä aikavälillä, eivätkä ne ole tällöinkään välttämättä suoraan rahamääräisesti mitattavissa. Lisäksi alueellistamisella saattaa olla toiminnallisia ja henkilöstövaikutuksia, jotka eivät tule esiin kustannushyötyanalyysissä.

- Mekaanista kustannushyöty -malliin perustuvaa tarkastelua tulee täydentää laadullisella, pidempää aikaväliä ennakoivalla ja alueellistamistoimenpiteen tavoitteisiin suhteutetulla arvioinnilla.

7.2 Työryhmän ehdotukset alueellistamisen taloudellisten vaikutusten seurannan ja arvioinnin tehostamiseksi

ATVA -työryhmän näkemyksen mukaan alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arvioinnissa tulee käyttää ATVA -työryhmän esittämää kustannushyöty -kehikkoa sitä soveltaen, koska kustannushyötyanalyysin avulla alueellistamisasetuksen vaikutuslajit - toiminnalliset, taloudelliset, alueelliset ja henkilöstöön liittyvät vaikutukset - ovat yhdistettävissä yhteismitallisiksi. Erityistä huomiota tulee kiinnittää alueellistamisen valtiontaloudellisten vaikutusten arviointiin ja seurantaan. Arvioinnissa ja seurannassa on eriteltävä nimenomaisesti alueellistamisesta aiheutuvat vaikutukset muista alueellistettavaan toimintaan mahdollisesti vaikuttavista valtiontaloudellisista vaikutuksista. Alueellistamistoimen tulee olla selkeä hanke, josta näkyy hankkeen tavoitteet, budjettiarvio ja -toteuma vuosittain.

Sen lisäksi, että alueellistamisesta koituvia yksikkökustannuksia seurataan ja arvioidaan, tulee arviointeja täydentää myös muilla kustannushyötyanalyysin näkökulmilla, organisaation toiminnan ja tuottavuuden kehityksen, henkilöstövaikutusten ja alueellisten vaikutusten tarkastelulla.

Alueellistamisesta syntyy alueellisia hyötyjä, jotka voivat olla vaikutuksiltaan voimakkaampia tai lievempiä. Nyt toteutettujen arviointien perusteella ilmeistä kuitenkin on, että yksittäisen alueellistamistoimenpiteen suorat ja mitattavissa olevat lyhyen aikavälin poikkileikkaukselliset aluetaloudelliset vaikutukset ovat useimmiten mittasuhteiltaan verrattain vähäisiä, johtuen alueellistettujen henkilötyövuosien suhteellisen vähäisestä määrästä suhteessa alueen talouteen. Tämän vuoksi alueellisia vaikutuksia tulee arvioida pidemmällä aikavälillä ottaen huomioon mahdolliset laadulliset ja kumulatiiviset vaikutukset.

Alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiryhmä ehdottaa, että:

- Alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiin sovelletaan työryhmän määrittelemää kustannus-hyötyanalyttista arviointimallia. Lisäksi ryhmä esittää, että mallia testattaisiin ulkopuolisen arvioitsijan toimesta arvioimalla vielä yksi jo toteutettu alueellistamistapaus siten, että tarkastelu sisältäisi kaikki kolme kustannushyötykehikon vaihetta, 1) tilanne ennen alueellistamispäätöstä, 2) siirtymävaihe ja 3) tilanne siirtymävaiheen jälkeen.
- Alueellistamistoimenpiteet hankkeistetaan aikaisempaa selkeämmin. Tämä tarkoittaa, että kullekin toimenpiteelle määritellään selvät ja mitattavat tavoitteet sekä realistinen budjetti niiden saavuttamiseksi. Tavoitteiden toteutumista ja asetettua budjettia tulee seurata. Yksikkökohtaisten taloudellisten vaikutusten seuranta tulee toteuttaa yhtenevillä periaatteilla ja kulujaottelulla sekä kiinnittämällä kustannusten seuranta alueellistettaviin henkilötyövuosiin. Alueellistamistoimenpiteiden suunnittelu ja seuranta tulee kytkeä kehys- ja talousarvioprosesseihin. Valtiovarainministeriö antaa vuoden 2011 alussa tarkemmat ohjeet asian

suhteen noudatettavaksi menettelyksi. Tämän raportin liitteenä 6 on työryhmän ehdotus seurantalomakkeeksi. Lomake voitaisiin käytännön vakiinnuttua sisällyttää talousarvion laadintaohjeeseen.

- Yksikkökohtaisten kustannusten seurannan ja arvioinnin terävöittämisen lisäksi kiinnitetään kustannushyöty -tarkastelussa erityistä huomiota myös alueellistettävien kokonaisuuksien toiminnan ja tuottavuuden kehitykseen, alueellistamisen henkilöstövaikutuksiin ja alueellisiin vaikutuksiin. Aluetaloudellisia ja aluekehitysvaikutuksia tulee arvioida pidemmällä aikavälillä ja arviointia tulee täydentää laadullisella, pidempää aikaväliä ennakoivalla ja alueellistamistoimenpiteen tavoitteisiin suhteutetulla arvioinnilla.

11/2010

ARVIO ALUEELLISTAMIS- TOIMENPITEIDEN TALOU- DELLISISTA VAIKUTUKSISTA

SISÄLTÖ

1.	Selvityksen toteutus	72
1.1	Toimeksiannon sisältö	72
1.2	Yksikkökohtaisten taloudellisten vaikutusten arviointi	73
1.2.1	Aineiston keruu	73
1.2.2	Organisaatio/toimintokohtaisten kustannusraporttien lukuohje	74
1.2.3	Henkilöstön kuulemisalusta	76
1.3	Aluetaloudellisten vaikutusten arviointilaskelmamalli	77
1.4	Yhteiskunnalliset vaikutukset	87
1.5	Raportin rakenne	87
2.	Väestörekisterikeskuksen tietosisältö-yksikkö	88
2.1	Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset	88
2.2	Aluetaloudelliset vaikutukset	92
2.3	Yhteiskunnalliset vaikutukset	93
3.	Geologian tutkimuskeskus (GTK)	95
3.1	Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset	95
3.2	Aluetaloudelliset vaikutukset	100
3.3	Yhteiskunnalliset vaikutukset	102
4.	Maaseutuvirasto (MAVI)	103
4.1	Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset	103
4.2	Aluetaloudelliset vaikutukset	109
4.3	Yhteiskunnalliset vaikutukset	111
5.	Maavoimien esikunta	112
5.1	Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset	112
5.2	Aluetaloudelliset vaikutukset	117
5.3	Yhteiskunnalliset vaikutukset	118
6.	Maistraattien muuttoilmoitusten puhelinpalvelu	120
6.1	Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset	120
6.2	Aluetaloudelliset vaikutukset	124
6.3	Yhteiskunnalliset vaikutukset	125
7.	Poliisiammattikorkeakoulu (POLAMK)	126
7.1	Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset	126
7.2	Aluetaloudelliset vaikutukset	131
7.3	Yhteiskunnalliset vaikutukset	133
8.	Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA)	134
8.1	Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset	134
8.2	Aluetaloudelliset vaikutukset	139
8.3	Yhteiskunnalliset vaikutukset	141
9.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan puhelinvaihte	142

9.1	Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset	142
9.2	Aluetaloudelliset vaikutukset	144
9.3	Yhteiskunnalliset vaikutukset	145
10.	Hallinnon tietotekniikkakeskus (HALTIK)	146
10.1	Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset	146
10.2	Aluetaloudelliset vaikutukset	151
10.3	Yhteiskunnalliset vaikutukset	154
11.	Valtion palvelukeskusmallin kehittäminen	155
11.1	Alueellistaminen ja palvelukeskukset	155
11.2	Palvelukeskusten tuottavuus	156
11.3	Tuottavuushyödyt asiakasorganisaatioissa	157
12.	Sisäasiainhallinnon palvelukeskus (PALKE)	160
12.1	Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset	160
12.2	Aluetaloudelliset vaikutukset	165
12.3	Yhteiskunnalliset vaikutukset	167
13.	Valtiokonttorin palvelukeskus (VKPK)	168
13.1	Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset	168
13.2	Aluetaloudelliset vaikutukset	171
13.3	Yhteiskunnalliset vaikutukset	173
14.	Aluetaloudelliset vaikutukset Helsingin seutukuntaan	174
15.	Yhteenveto	176
15.1	Arviointimallin soveltavuus	176
15.2	Aluetaloudelliset vaikutukset	176
15.2.1	Yhteenveto käsiteltyjen alueellistamistapausten alueellisista vaikutuksista	177
15.3	Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset	178

1. SELVITYKSEN TOTEUTUS

1.1 Toimeksiannon sisältö

Valtiovarainministeriö asetti syyskuussa 2009 työryhmän (ATVA-työryhmä) selvittämään alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arvioinnin ja seurannan tehostamista. Työryhmälle asetettiin asettamispäätöksessä kaksi keskeistä tehtävää, jotka olivat:

- Laatia 31.3.2010 mennessä yksittäisten alueellistamishankkeiden ja alueellistamiskokonaisuuden taloudellisten vaikutusten arviointia ja seurantaa varten kokonaisvaltainen kustannushyöty -kehikko; sekä
- Valmistella laadittua kehikkoa käyttäen arvio alueellistamistoimenpiteiden taloudellisista vaikutuksista.

Työryhmän kustannushyöty -laskentaan perustuva tarkastelukehikko valmistui maaliskuussa 2010. Laaditun mallin perusajatuksena on verrata alueellistamispäätöksestä seuraavia investointiluonteisia erilliskustannuksia viranomaistoiminnan siirrosta saataviin hyötyihin ja rasitteisiin. Mallin tarkastelunäkökulma kohdistuu sekä yksikkökohtaisiin vaikutuksiin että laajempiin aluetaloudellisiin vaikutuksiin.

Valtiovarainministeriö kilpailutti keväällä 2010 tehtäväkokonaisuuden, jonka tarkoituksena on tuottaa arvio alueellistamistoimenpiteiden taloudellisista vaikutuksista työryhmän laatimaa kustannushyöty -kehikkoa hyödyntämällä. Tehtäväkokonaisuuden toteuttajaksi valittiin konsortio, jonka jäseninä toimivat Ramboll Management Consulting sekä Pellervon Taloustutkimus.

Tämä käsillä oleva raportti on yllämainitun konsortion tuottama selvitysraportti ATVA-työryhmälle. Toimeksiannon työnjako on toteutettu niin, että yksikkökohtaisten vaikutusten arvioinnista on vastannut Ramboll Management Consulting ja vastaavasti aluetaloudellisten vaikutusten arvioinnista on vastannut Pellervon Taloustutkimus. Selvityksen tuloksena on tuotettu tapaututkimuksen kohteeksi valikoitujen virastojen ja toimintojen osalta tehty arvio alueellistamisen kustannuksista ja hyödyistä. Tässä selvityksessä tarkasteluperiodina on käytetty ajanjaksoa alueellistamispäätöksestä vuoteen 2009. Siirtymäajanjakso on ajanjakso alueellistamispäätöksestä ajankohtaan, jolloin virasto tai toiminto on alkanut toimia täysimääräisesti uudella sijoituspaikkakunnalla. Selvityksen kohteena olevat virastot ja toiminnot on esitelty alla olevassa taulukossa.

Taulukko 1: Selvityksen kohteena olevat virastot ja toiminnot

Virasto / Toiminto	Hallinnonala	Sijoituspaikkakunta
Sisäasiainministeriön hallinnonalan tietohallintokeskus (HALTIK)	SM	Rovaniemi
Poliisiammattikorkeakoulu	SM	Tampere
Sisäasiainministeriön hallinnonalan talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus	SM	Joensuu
Maavoimien esikunta	PLM	Mikkeli
Maistraattien muuttoilmoitusten puhelinpalvelu	VM	Kemijärvi
Valtiokonttorin talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus	VM	Hämeenlinna
Väestörekisterikeskuksen tietosisältö-yksikkö (laatuysikkö)	VM	Kokkola

Maaseutuvirasto ¹	MMM	Seinäjoki
Geologisen tutkimuskeskuksen alueellinen toimipiste	TEM	Kokkola
Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan puhelinvaihe	TEM	Kemijärvi
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus	YM	Lahti

Seuraavissa kahdessa luvussa (luvut 1.2 ja 1.3) on kuvattu yksityiskohtaisemmin toimeksiannon sisältöä kuvaamalla ATVA-työryhmän arviointimallista johdetut tiedonkeruumenetelmät yksikkökohtaisten taloudellisten vaikutusten sekä aluetaloudellisten vaikutusten arvioinnin osalta.

1.2 Yksikkökohtaisten taloudellisten vaikutusten arviointi

1.2.1 Aineiston keruu

Yksikkökohtaisen taloudellisten vaikutusten arvioinnin primääriaineisto on koostunut selvityksen kohteena olevien organisaatioiden taloushallinnon, henkilöstöhallinnon sekä muiden hallintoviranomaisten toimittamasta materiaalista. Materiaali kerättiin lähettämällä elokuussa 2010 selvityksen kohteena olevien organisaatioiden vastuuhenkilöille tietopyyntö, joka koostui seuraavista osatekijöistä:

Taulukko 2: Yksikkökohtaisen taloudellisen vaikutusten arvioinnin primääriaineisto

Selvityksen kohde	Osatekijä		
Henkilöstöön liittyvät kustannukset	Henkilöstökustannukset ja kustannusten kehitys alueellistamisajanjaksolla (päätös alueellistamisesta - 2009)		
	Henkilöstön määrän kehitys alueellistamispäätöksestä nykyhetkeen (HTV)		
	Keskimääräinen henkilötyövuosikustannuksen kehitys alueellistamispäätöksestä nykyhetkeen		
	Lähtöalueelta sijoituspaikkakunnalle siirtyneiden henkilöiden lukumäärä		
	Kertaluonteiset kustannukset	Siirtymävaiheen kaksoismiehityksen laajuus ja siitä aiheutuneet henkilöstökustannukset	
		Lähtöalueelle jäävän henkilöstön koulutuskustannukset	
		Muutosturvan kustannukset	
Uuden henkilöstön rekrytointi-, perehdytys-, ja koulutuskustannukset			
Toimitiloihin liittyvät kustannukset	Tilakustannukset alueellistamispäätöksestä nykyhetkeen (pääoma- ja ylläpito- vuokra)		
	Kertaluonteiset kustannukset	Alueellistamisesta johtuvat mahdolliset päällekkäiset tilakustannukset siirtymävaiheen osalta	

¹ Maaseutuviraston osalta alueellistaminen on yhä käynnissä.

Muut kustannukset	Matkakustannukset ja yhteydenpitokustannukset (tietoliikenne ja puhelin-kustannukset) alueellistamispäätöksestä nykyhetkeen	
	Tavaroiden ja palvelujen ostot tilinpäätöstiedoista	
	Kertaluonteiset kustannukset	Alueellistamisesta johtuneet muut kustannukset (esim. muutto-kustannukset).
Yksikkökohtaiset suoritemäärät ja tuottavuus	Organisaation / toiminnon keskeiset suoritteet ja suoritemäärien kehitys alueellistamis- päätöksestä nykyhetkeen	

Edellä mainittujen tekijöiden lisäksi selvityksen yhteydessä on haastateltu kohteena olevien virastojen ja toimintojen tietohallintojohtajia ja -päälliköitä. Tämän työvaiheen tarkoituksena oli kartoittaa tarkemmin spesifisti alueellistamisesta aiheutuneita tietojärjestelmä ja/tai ohjelmistoihin kohdistuvia investointeja.

Selvityksen kohteena olevien organisaatioiden joukosta valittiin lisäksi kolme organisaatiota (Poliisiammattikorkeakoulu, Maavoimien Esikunta sekä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus), joiden osalta haastateltiin organisaation ylintä johtoa. Näiden haastatteluiden tarkoitus oli pilottiluonteisesti täydentää laadullisin menetelmin kerättyä kvantitatiivista aineistoa kyseisten organisaatioiden osalta.

Yksikkökohtaisen taloudellisen vaikutusten arvioinnissa on hyödynnetty myös useita sekundäärisen aineiston lähteitä. Sekundäärinen aineisto on vaihdellut yksikkökohtaisesti ja se on koostunut mm. muiden tahojen tekemistä alueellistamisselvityksistä, yksiköiden itse tuottamista alueellistamisen seurantaraporteista, toimintakertomus- ja tilinpäätöstiedoista sekä yksikkökohtaisista asiakas- ja sidosryhmätutkimuksista.

1.2.2 Organisaatio/toimintokohtaisten kustannusraporttien lukuohje

Seuraavassa on käyty läpi pääperiaatteet siitä, miten organisaatiokohtaiset taloudelliset vaikutukset on raportoitu ja mistä raportissa olevat lukemat syntyvät. Tarkastelun kohteena oli yhteensä 11 organisaatiota/toimintoa, joista kussakin siirtymävaiheen kulujen tarkastelu oli toteutettu hieman eri tavalla. Tästä johtuen eri organisaatioiden kustannusluokat yhteen kokoavien summavien lukemat eivät ole täysin vertailukelpoisia. Joidenkin organisaatioiden kohdalla (esimerkiksi Väestörekisterikeskuksen Tietosisältö -yksikkö) saatujen kustannustietojen "taivuttaminen" muiden organisaatioiden kohdalla käytettävään raportointimalliin ei ollut mielekäästä. Tästä syystä näiden organisaatioiden kohdalla kustannuksia ei pakotettu käytettyyn pohjaan, vaan pohjaa muokattiin siten, että se antaa mahdollisimman todenmukaisen kuvan alueellistamisperiodin kustannuskehityksestä ko. organisaatiossa/toiminnossa.

Nyrkkisääntönä raporttia lukiessa on hyvä muistaa, että samat kustannuserät on ilmoitettu ainoastaan kerran. Tosin sanoen, mikäli jokin kustannuserä on luettu kertaluontoiseksi kustannukseksi, sitä ei ole sisällytetty keskimääriisiin henkilöstökustannuksiin tai niiden muutoksiin.

Henkilöstökustannukset

Henkilöstökustannuksiksi luettiin tavanomaiset henkilöstökustannukset, kuten palkkaus-, koulutus- ja tavanomaiset rekrytointimenot. Keskimääräisten henkilöstökustannusten muutos ajanjaksoilla laskettiin jakamalla päätöksentekovuoden henkilöstökustannukset ko. vuoden henkilötyövuosimäärällä ja vähentämällä tämä vuoden 2009 keskimääräisestä henkilötyövuosikustannuksesta. Vaaleanpunaisilla summaveillä on ilmoitettu tämä henkilöstökustannusten erotus.

Rivillä "Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys" on tästä keskimääräisestä henkilöstökustannuksen muutoksesta vähennetty valtiosektorin yleinen palkkakehitys ko. ajanjaksoilla. Alla olevassa taulukossa (Taulukko 1) on esitetty valtiosektorin yleinen palkkakehitys.

Valtiosektorin keskipalkat	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Keskimääräinen kuukausipalkka	2 396 €	2 499 €	2 598 €	2 678 €	2 763 €	2 853 €	3 067 €	3 231 €
Keskimääräinen vuosipalkka	28 752 €	29 988 €	31 176 €	32 136 €	33 156 €	34 236 €	36 804 €	38 772 €
Erotus vuoteen 2009	10 020 €	8 784 €	7 596 €	6 636 €	5 616 €	4 536 €	1 968 €	- €

Taulukko 1: Valtiosektorin palkkojen kehitys, Lähde: Tilastokeskus, ansiotasoindeksi

Mikäli ajanjaksolla syntyi kertaluonteisia, alueellistamisesta johtuvia henkilöstökuluja, kuten siirtymävaiheen kaksoismiehityksestä syntyneitä kuluja, lähtöalueelle jäävien henkilöiden uudelleen kouluttamisesta syntyviä kuluja, muutosturvan kuluja tai uuden henkilökunnan rekrytoinnista syntyneitä kuluja, on nämä eritelty kertaluonteisiksi henkilöstökustannuksiksi. Summarivillä esitetyt kertaluonteiset kustannukset kattavat kaikki tarkasteluajanjaksolla syntyneet kertaluonteiset kustannukset, eikä niitä ole jaettu henkilötyövuosilla.

Keskimääräinen henkilöstökustannusten muutos (xxxx-2009)	€/htv
Km. Henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys	€/htv
Alueellistamisesta syntyneet kertaluonteiset henkilöstökustannukset	€

Tilakustannukset

Tilakustannuksiksi laskettiin tiloista maksettavat ylläpito- ja pääomavuokrat, sekä mahdolliset muut tilakustannukset. Tilakustannusten muutos laskettiin vähentämällä vuoden 2009 henkilötyövuosilla jaetusta kokonaistilakustannuksista päätöksentekovuoden henkilötyövuosilla jaetut tilakustannukset.

Mikäli alueellistamisesta aiheutui tarkasteluajanjaksolla kaksinkertaisia tilakustannuksia, on nämä eritelty keskimääräisistä tilakustannuksista omaksi rivikseen kertaluonteisiksi tilakustannuksiksi. Kuten henkilöstökustannustenkin kohdalla, kattavat summarivillä esitetyt kertaluonteiset kustannukset kaikki tarkasteluajanjaksolla syntyneet kertaluonteiset tilakustannukset, eikä niitä ole jaettu henkilötyövuosilla.

Keskimääräinen tilakustannusten muutos (xxxx-2009)	€/htv
Alueellistamisesta syntyneet kertaluonteiset tilakustannukset	€

Muut kustannukset

Muut kustannukset sisältävät tavaroiden ja palveluiden oston sekä matka- ja yhteydenpitokustannukset tarkasteluajanjaksolla. Muiden kustannusten muutos laskettiin vähentämällä vuoden 2009 henkilötyövuosilla jaetusta kokonaiskustannuksista päätöksentekovuoden henkilötyövuosilla jaetut muut kustannukset. Nämä muut kustannukset eivät sisällä alueellistamisesta johtuneita kertaluonteisia muita kustannuksia, kuten

Mikäli alueellistamisesta aiheutui tarkasteluajanjaksolla muita kertaluonteisia kustannuksia, on nämä eritelty omaksi rivikseen. Kuten henkilöstökustannustenkin kohdalla, kattavat summarivillä esitetyt kertaluonteiset kustannukset kaikki tarkasteluajanjaksolla syntyneet kertaluonteiset muut kustannukset, eikä niitä ole jaettu henkilötyövuosilla.

Keskimääräinen muiden kustannusten muutos (xxxx-2009)	€/htv
--	--------------

1.2.3 Henkilöstön kuulemisalusta

Yksikkökohtaisten taloudellisten vaikutusten arvioinnin yhteydessä toteutettiin myös selvityksen kohteena olevien organisaatioiden henkilöstölle suunnattu sähköinen kysely. Kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa organisaatioiden ja yksiköiden henkilöstön näkemyksiä alueellistamisen laadullisista vaikutuksista. Henkilöstöä pyydettiin asetettujen väittämien ja avokysymysten kautta ottamaan kantaa seuraaviin teemakokonaisuuksiin:

- Alueellistamisen vaikutukset organisaation / yksikön toimintaan
- Alueellistamisen vaikutukset omien työtehtävien hoitamiseen
- Alueellistamisen vaikutukset organisaation / yksikön imagoon
- Alueellistamisen vaikutukset asiakastyöhön
- Alueellistamisen vaikutukset sidosryhmäyhteistyöhön
- Alueellistamisen vaikutukset verkostoitumiseen ja oman osaamisen kehittämiseen

Sähköinen kysely oli suunnattu sekä lähtöpaikkakunnalta siirtyneille työntekijöille että suoraan alueellistamispaikkakunnalle rekrytoituille työntekijöille. Kysymysten ja väittämien muotoilut vaihtelivat sen suhteen oliko kyseessä ns. "vanha vai uusi työntekijä", mutta arvioinnin kohteena olevat tekijät pysyivät kuitenkin molemmilla vastaajaryhmillä samoina.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu vastaajien lukumäärä ja vastausprosentti kunkin selvityksen kohteena olevan organisaation / yksikön osalta.

Taulukko 3: Sähköiseen kyselyyn vastanneiden henkilöiden määrä organisaatioittain

Organisaatio	Vastaajien lukumäärä	Vastausprosentti
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus	26	40 %
Geologisen tutkimuskeskuksen alueellinen toimipiste	27	87 %
SM:n hallinnonalan tietohallintokeskus (HALTIK)	65	19 %
Maaseutuvirasto	89	40 %
Maavoimien Esikunta	14 ²	N/A
Maistraattien muuttoilmoitusten puhelinpalvelu	8	75 %
Poliisiammattikorkeakoulu	53	23 %
SM - Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus	67	31 %
VK - Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus	15	8 %
Väestörekisterikeskuksen tietosisältöyksikkö	10	44 %
TEM:n hallinnonalan puhelinvaihe ³	N/A	N/A
Yhteensä	374	41 %⁴

² Maavoimien esikunnassa kysely lähetettiin ainoastaan organisaation ylimmälle johdolle.

³ TEM:n hallinnonalan puhelinvaihe ulkoistettiin alueellistamisen yhteydessä yksityiselle palveluntarjoajalle (Elisa). Elisan työntekijöille henkilöstölle suunnattua kyselyä ei lähetetty.

⁴ Organisaatioiden vastausprosenttien painottamaton keskiarvo

1.3 Aluetaloudellisten vaikutusten arviointilaskelmamalli

Alueellistamisen aluetaloudellisten vaikutusten arvioimiseksi tehty laskentamalli kuvaa erilaisia alueellistamisesta seuraavia muutoksia lähtö- ja sijoitusalueen talouteen. Laskentakehikko perustuu alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiryhmän kustannus-hyötykehikkoon. Arviointikehikko on pääsääntöisesti symmetrinen siten, että sillä voidaan arvioida alueellistamisen vaikutuksia sekä lähtö- että sijaintialueella.

Arviointilaskelman tarkoituksena ei ole kertoa alueellistamistoimien kustannuksista ja hyödyistä eurolleen, vaan kuvata vaikutusten suuruusluokkaa. Alueellistamisen potentiaaliset vaikutukset aluetalouteen ovat hyvin moninaiset. Osasta voidaan esittää hyvinkin perusteltuja laskelmia, osa jää väistämättä valistuneen arvauksen varaan. Kustannukset ja hyödyt ovat myös hyvin eri tyyppisiä, eikä niitä oikein voi yksinkertaisesti summata yhteen.

Arviointikehikon kuvauksen yhteydessä on esitetty esimerkkilaskelmat Hallinnon tietotekniikka-keskuksen (HALTIK) alueellistamisesta Rovaniemelle. HALTIK:n alueellistaminen on hyvä esimerkki, sillä se on yksi suurimmista raportissa käsitellyistä organisaatioista/toiminnoista, alueellistamisen aloittamisesta on jo useampi vuosi ja alueelliset toiminnot ovat sellaisia, joilla voisi periaatteessa olla eniten ulkoisvaikutuksia alueen yksityiseen sektoriin.

Laskelmat on tehty seutukuntatasolla. Kuntatalouden osalta laskelmassa on käytetty keskuskunnan kuntataloutta kuvaavia muuttujia.

ALUETALouden KEHITYS

Arviointilaskelmamallin ensimmäinen osa koostuu alueellistamisen vaikutuksista keskeisiin aluetalouden muuttujiin, kuten työpaikkoihin, työllisyyteen, väestöön, työttömyyteen ja tuotantoon. Näitä tietoja käytetään apuna sekä laskettaessa alueellistamisen muita hyötyjä ja kustannuksia että vastaamaan suoraan eräisiin kustannus-hyötykehikon alaeriin.

Liittyy Alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiryhmän kustannus-hyötykehikon seuraaviin kohtiin:

- Lähtöalue
 - Vaikutukset väestöön
 - Vaikutukset elinkeinoelämään
 - Työvoimapulan pieneneminen
- Sijoitusalue
 - Aluetalouden kasvu

Työpaikat

Suurin osa työpaikkamuutoksista syntyy suoraan alueellistetuista työpaikoista. Suorien työpaikkamuutosten lisäksi alueellistaminen tuo alueelle kerrannaisvaikutuksina myös muita työpaikkoja lisääntyneen kysynnän kautta. Kysyntää lisäävät sekä viraston ostot että ennen kaikkea työntekijöiden kotitalouksien ostot. Volk et al. (2009) mukaan kotitalouksien kulutuksen kautta välittyvät noin puolet kerrannaisvaikutuksista.

Työpaikkojen ja tuotannon kerrannaisvaikutusten arvioinnissa on käytetty panos-tuotomalliin perustuvia kertoimia tutkimuksesta Volk et al. (2009). Tutkimuksen mukaan valtion hallinnon henkilöstön lisäyksen vaikutus maakuntatasolla on keskimäärin noin 1,23 eli 100 valtion työpaikkaa tuo alueelle kerrannaisvaikutukset mukaan lukien noin 123 työpaikkaa. Vaikutukset vaihtelevat jonkin verran maakunnittain riippuen maakuntien tuotantorakenteesta.

Seutukuntatason kerrannaisvaikutukset ovat jonkin verran pienempiä, sillä vaikutukset valuvat seutukunnan ulkopuolelle muuhun maakuntaan. Volk et al. (2009) mukaan koko maan kerroin on 1,35. Maakunnan ulkopuolelle valuu siis suuri osa kysynnästä. Maakuntakohtaisen ja seutukunta-kohtaisen kerroinvaikutuksen ero ei kuitenkaan luultavasti ole kovin suuri siinä tapauksessa, että tarkasteltava seutukunta on maakuntakeskuksen seutukunta. Kerroin on kuitenkin pienempi kuin 1,23.

Jos työntekijät eivät asu alueella, vaan käyvät alueella vain töissä, on kerroinvaikutus pienempi, koska työpaikkojen kautta tuleva kotitalouksien kysyntä ei kohdistu kuin osittain työpaikan sijain-

tialueelle. Työntekijöiden kotipaikan vaikutuksen huomioon ottaminen on kuitenkin hankalaa alueellistamispäätösten arvioinnissa, sillä kotipaikkapäätökset muuttuvat ajan kuluessa ja työntekijöiden vaihtuessa. Työntekijöiden alueella asuminen ja pendelöintivalinnat tulevat luultavasti ajan myötä vastaamaan alueen muiden työntekijöiden käytäntöjä, vaikka ne heti alueellistamispäätöksen jälkeen siitä poikkeaisivatkin.

Edellä kuvatun kerroinvaikutuksen mukaisesti laskelmassa välilliset työpaikat on saatu kertomalla alueelle siirtyneet suorat työpaikat kertoimella 0,2.

Esimerkkilaskelma: HALTIK – Rovaniemi

HALTIK:n alueellistaminen on tuonut Rovaniemen seudulle vuoteen 2009 mennessä suoraan 160 ja välillisten vaikutusten kautta noin 37 työpaikkaa. Yhteensä seudun työpaikat ovat lisääntyneet noin 0,8 % alueellistamisen seurauksena.

Työpaikat	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Yhteensä
Suorat	24	43	60	85	100	105	143	160	
Välilliset	6	10	14	20	23	24	33	37	
Yhteensä	30	53	74	105	123	129	176	197	
Muutos vuosittain	30	23	21	31	18	6	47	21	197
Muutos suhteessa alueen työpaikkoihin	0,13 %	0,10 %	0,09 %	0,13 %	0,08 %	0,02 %	0,18 %	0,08 %	0,8 %

Vaikka työpaikat siirtyvätkin alueellistamisen seurauksena lähtöalueelta sijaintialueelle, eivät työntekijät välttämättä siirry, eikä alueen työllisten kasvu myöskään vastaa työpaikkojen kasvua. Osa alueella työssä olevista pendelöi toisilta alueilta. Alueen uudet työlliset voivat muuttaa alueelle, tulla alueen työttömistä tai työvoiman ulkopuolelta. Alueen työllisten, työvoiman, työttömyyden ja väestön muutokset kytkeytyvät toisiinsa ja niihin vaikuttaa työpaikoissa tapahtuva muutos, mutta vaikutus on monesta tekijästä kiinni. Laskentamallissa on pyritty tekemään vaikutuksista mahdollisimman realistisia oletuksia, mutta käytännön tapauksissa todellisuus voi poiketa oletuksista paljonkin. Laskelma antaa kuitenkin realistisen suuruusluokan alueellistamisen seurauksena tapahtuvista muutoksista.

Pendelöinnin takia alueen työllisten määrän muutos on usein käytännössä pienempi kuin alueen työpaikkojen muutos alueellistamisen seurauksena. Useimmissa alueellistamistapauksissa vain pieni osa lähtöalueen työntekijöistä on siirtynyt sijoitusalueelle. Esimerkiksi Helsingistä Lahteen alueellistetun Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) tapauksessa työntekijät ovat siirtyneet töihin sijoitusalueelle, mutta eivät ole sinne muuttaneet.

Laskelmissa ei kuitenkaan ole otettu lähtökohdaksi välittömästi siirron jälkeen ollutta tilannetta työntekijöiden rekrytoinnissa, muutoissa ja pendelöinnissä. Työntekijöiden vaihtuvuuden myötä alueellistettavien työpaikkojen tilanne normalisoituu ja työntekijöiden asumispaikkaratkaisut tulevat samankaltaisiksi alueen muun väestön kanssa. Laskelmissa muutto- ja pendelöintioletukset onkin tehty yleisen käyttäytymisen mukaan.

Alueittain pendelöintialttius vaihtelee selvästi, kun tarkastellaan seutukunnan sisällä kunnasta toiseen pendelöivien määrää. Seutukunnan ulkopuolelta tuleva pendelöinti ei kuitenkaan vaihtelee läheskään yhtä paljon maantieteellisen sijainnin mukaan. Tavallisesti pendelöijien osuus alueen työpaikoista on noin 10 % (Nivalainen 2006 ja 2010). Tätä lukua on käytetty myös laskentamallissa.

Kuten edellä on mainittu, alueen uudet työlliset voivat tulla joko alueen ulkopuolelta muuttajina, alueen työvoimasta tai alueen työttömistä. Alueen työmarkkinoiden reagoiminen työllisyyden muutoksiin riippuu työllisyyden muutosten luonteesta (Pekkala ja Kangasharju 2002). Työllisyysmuutoksissa, jotka vaikuttavat vain tiettyyn alueeseen, suurin osa sopeutumisesta tulee osallistumisasteen kautta. Positiivisissa muutoksissa osallistumisasteen rooli työmarkkinoiden sopeuttajana on pienempi kuin negatiivisissa shokeissa ja työttömyyden rooli on vastaavasti suurempi. Sopeutumismekanismien suhteelliset osuudet kuitenkin muuttuvat ajan kuluessa.

Alueellistamisen työllisyysvaikutukset kuvaavat lopullisia nettomuutoksia alueen työmarkkinoilla. Laskelmassa on oletettu, että alueellistamisen tuomista uusista työllisistä 35 % tulee alueen työ-

voiman ulkopuolisista. Muuttajien osuus uusista työllisistä on 20 % alueellistettujen työpaikkojen osalta ja 10 % muiden työpaikkojen osalta. Alueellistetuille työpaikoille on oletettu korkeampi muuttajien osuus, koska niissä vaaditaan usein osaamista, jota alueella ei välttämättä ennestään ole. Loppujen uusista työllisistä on oletettu tulevan alueen työttömistä. Uusien työllisten vaikutus muuttoon, työvoimaan ja työttömiin kuvaa nettomuutoksia alueen työmarkkinoilla, eikä sitä mikä on ollut uusiin työpaikkoihin työllistyvien aikaisempi työmarkkina-asema.

Alueen väestön, työvoiman ja työttömyyden muutoksiin vaikuttaa työllisyyden muutoksen lisäksi myös työpaikkojen perässä muuttavien työntekijöiden perheenjäsenten lukumäärä. Laskentamallissa on oletettu työllistyvien muuttajien mukana muuttavan 0,5 muuta työkäistä (osa perheen muista työkäisistä sisältyy jo kerroinvaikutus työllisiin) ja 1,8 lasta. Muista muuttaneista työkäisistä on oletettu 75 % kuuluvaksi työvoimaan.

Alueellistamisen vaikutus työttömyysasteeseen on käytännössä olematon. Rovaniemen tapauksessa vaikutus alueen työttömyysasteeseen olisi noin 0,7 prosenttiyksikköä, jos kaikki alueellistamisen seurauksena syntyneet työpaikat täytettäisiin alueen työttömistä. Käytännössä näin ei kuitenkaan ole, vaan osa työpaikoista täytetään muuttaneilla ja lisäksi näiden mukana muuttaa työkäisiä, jotka eivät välttämättä heti työllisty. Muuttoliike ja työvoiman muutos huomioon ottaen Haltikin alueellistamisen vaikutus Rovaniemen alueen työttömyysasteeseen on vain noin 0,3 prosenttiyksikköä.

Esimerkkilaskelma: HALTIK – Rovaniemi

Työlliset	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Yhteensä
Muutos vuosittain	27	21	19	28	17	6	42	19	177
Muutos suhteessa alueen työllisiin	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,0 %	0,2 %	0,1 %	0,7 %

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Yhteensä
Työvoima, muutos	15,9	12,6	11,3	16,6	10,0	3,3	25,2	11,3	106
Työvoima, suhteellinen muutos	0,05 %	0,04 %	0,04 %	0,06 %	0,03 %	0,01 %	0,08 %	0,04 %	0,4 %
Työttömät, muutos	-10,6	-8,4	-7,5	-11,1	-6,7	-2,2	-16,9	-7,5	-71
Työttömyysasteen muutos, %-yksikköä	-0,05 %	-0,04 %	-0,03 %	-0,05 %	-0,03 %	-0,01 %	-0,07 %	-0,03 %	-0,3 %
Työttömyysasteen muutos, jos kaikki työpaikat alueen työttömistä	-0,10 %	-0,08 %	-0,07 %	-0,11 %	-0,06 %	-0,02 %	-0,15 %	-0,07 %	-0,7 %

Väestö, muutos	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Yhteensä
Työlliset	5	4	3	5	3	1	8	3	32
Muut työkäiset	2	2	2	3	2	1	4	2	16
Lapset	9	7	6	9	5	2	14	6	58
Yhteensä	16	13	11	17	10	3	25	11	106
Muutos suhteessa alueen väestöön	0,03 %	0,02 %	0,02 %	0,03 %	0,02 %	0,01 %	0,04 %	0,02 %	0,2 %

Arvonlisäys

Alueellistamisesta seuraava alueen arvonlisäyksen (BKT:n) muutos on laskettu työpaikkojen muutoksen perustella. Alueellistetut työpaikat on kerrottu valtionhallinnon arvonlisäyksellä työl-

listä kohden koko maassa ja muut välillisesti alueellistamisen seurauksena syntyneet työpaikat on kerrottu alueen keskimääräisellä arvonlisäyksellä työpaikkaa kohden.

Rovaniemen tapauksessa alueellistamisen vaikutus alueen arvonlisäykseen on noin 0,8 %.

Esimerkkilaskelma: HALTIK - Rovaniemi

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Yhteensä
Valtionhallinto arvonlisäys / työlliset (€)	41 000	43 000	44 000	46 000	47 000	49 000	52 000	54 000	
Alueen arvonlisäys / työlliset*(€)	49 000	50 000	53 000	54 000	54 000	60 000	60 000	57 000	
Arvonlisäys, muutos	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,0 %	0,2 %	0,1 %	0,8 %

* Vuosien 2008 ja 2009 alueellinen arvonlisäys per työlliset laskettu koko maan muutoksen perusteella. Aluetilinpidon tiedot ulottuvat vasta vuoteen 2007.

VAIKUTUKSET KUNTATALOUTEEN JA EPÄSUORAT VAIKUTUKSET JULKISEEN SEKTORIIN

Alueellistaminen lisää sekä kuntien tuloja että menoja. Arviointilaskelmassa alueellistaminen vaikuttaa verotuloihin ja valtionosuuksiin. Muut tulot on pienen merkityksensä vuoksi jätetty laskelmasta pois. Verotuloihin alueellistaminen vaikuttaa kiinteistöverojen, yhteisövero- ja yhteisöverojen kautta. Lisäksi alueellistaminen vaikuttaa jonkin verran valtionosuuksiin. Menolaskelmassa on oletettu, että alueellistamisella on vaikutuksia vain käyttömeneihin.

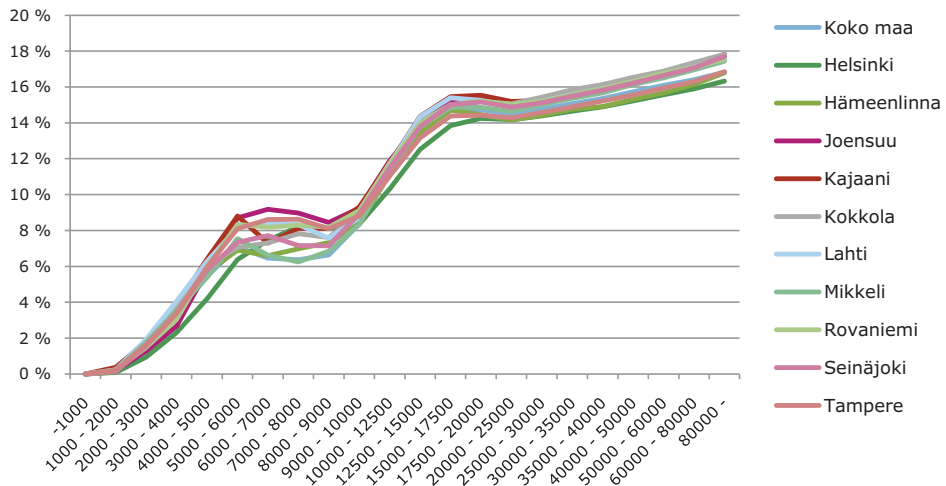
Liittyy Alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiryhmän kustannus-hyötykehikon seuraaviin kohtiin:

- Lähtöalue
 - Kuntien verotulojen väheneminen
 - Kunnallispalvelujen tarpeen pieneneminen
- Sijoitusalue
 - Kunnallisten verotulojen lisääntyminen
 - Kunnallisten palvelujen kysynnän lisääntyminen
 - Kunnallistekniikan käyttöasteen kohoaminen
 - Työllisyyden hoidon mahdollinen helpottuminen

Kunnallisvero

Alueellistamisen vaikutus kunnallisveron tuottoon on laskettu kertomalla alueellistamisen seurauksena kasvanut työllisten määrä keskimääräisellä työtulolla ja kertomalla tämä keskimääräisellä efektiivisellä kunnallisverojen veroprosentilla.

Keskimääräisinä työtuloina on käytetty valtionhallinnon keskimääräisiä palkkatuloja. Syntyneet työpaikathan ovat pääasiassa valtionhallinnossa. Keskimääräisenä efektiivisenä kunnallisveroprosenttina on käytetty 15 %. Tämä vastaa suurin piirtein valtionhallinnon palkan suuruudesta ansiotuloista vähennysten jälkeen maksettua veroa. Sama veroprosenttia on käytetty kaikille kunnille ja vuosille. Vaikka efektiiviset veroprosentit vaihtelevat jonkin verran sekä kunnittain että vuosittain, tästä seuraava virhe on käytännössä varsin pieni.

Kuvio 1. Efektiiviset veroasteet ansiotuloille 2007

Esimerkkilaskelma: HALTIK - Rovaniemi

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Yhteensä
Keskipalkka valtionhallinnossa (€)	26 000	26 000	28 000	29 000	30 000	31 000	32 000	34 000	
Kunnallisveron tuotto, muutos (€)	106 000	87 000	81 000	123 000	76 000	26 000	215 000	101 000	816 000
Kunnallisveron tuotto, muutos %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,0 %	0,1 %	0,1 %	0,6 %

Kiinteistövero

Jotta alueellistamisella olisi vaikutusta kiinteistöveron tuottoon, täytyy väestön ja työpaikkojen muutoksen muuttaa myös alueen kiinteistöjen määrää. Periaatteessa uudet työpaikat tarvitsevat lisää toimitilaa ja muuttavat perheet asuintilaa. Käytännössä suurimmalla osalla alueista asunto- ja toimistokanta on vajaakäytössä, joten nykyinen kiinteistökanta voi hyvin sulattaa alueellistamisesta syntyneen pienen lisäkysynnän. Alueellistamiset ovat kaikki pienempiä kuin normaali vuosittainen vaihtelu alueen työpaikoissa ja väestössä.

Laskelmassa kiinteistöveron tuoton potentiaalinen muutos on kuitenkin laskettu työllisten muutoksen perustella. Arvio onkin luultavasti yläkanttiin.

Esimerkkilaskelma: HALTIK - Rovaniemi

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Yhteensä
Kiinteistövero (€)	14 000	11 000	10 000	14 000	11 000	4 000	29 000	13 000	106 000
Kiinteistövero, muutos %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,0 %	0,2 %	0,1 %	0,7 %

Yhteisövero

Yksittäisten kuntien osuus yhteisöverosta määräytyy kunnan kahden edellisen valmistuneen verotuksen laskennallisen yhteisövero-osuuden mukaan. Yhteisövero-osuus perustuu kunnan yksitoimipaikkaisten yritysten tuloihin ja monipaikkaisten yritysten osalta työpaikkojen perusteella laskettuun kunnan osuuteen yrityksen tuloista ja lisäksi laskennalliseen osuuteen bruttokantorahatuloista.

Alueellistamistoimet vaikuttavat potentiaalisesti kunnan osuuteen yhteisöveron tuotosta nostamalla kunnan osuutta koko maan yritystulosta ja yksityisen sektorin työpaikoista. Alueellistamistoimien vaikutukset ovat kuitenkin pääasiassa julkisella sektorilla. Kerrannaisvaikutusten kautta yksityisen sektorin vaikutukset voisivat maksimissaan olla noin 0,2 kertaa alueellistetut työpaikat. Tämä arvio on kuitenkin yläkanttiin, sillä myös osa kerrannaisvaikutuksista tulee julkiselle sektorille ja 0,2 on keskimääräinen vaikutus maakuntatasolla.

Laskennassa on käytetty alueellistamisen aiheuttamaa epäsuoraa työpaikkojen muutosta arviotaessa muutosta alueen jako-osuuteen yhteisöveroista. Arvio lienee yläkanttiin myös sen takia, että 5 – 15 prosenttia jako-osuudesta määräytyy metsäerän perusteella.

Esimerkkilaskelma: HALTIK - Rovaniemi

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Yhteensä
Alueen osuus yhteisöveroista, %	0,55 %	0,41 %	0,47 %	0,51 %	0,55 %	0,55 %	0,50 %		
Alueellistaminen vaikutus osuuteen, %-yksikkö									0,0002 %
Yhteisöveron muutos (€)	4 000	3 000	3 000	5 000	3 000	1 000	10 000	4 000	34 000

Verotulojen tasaus ja valtionosuudet

Verotulojen tasaus lasketaan laskennallisista keskimääräistä verotuloista henkeä kohden ja todellisista verotuloista henkeä kohden. Kaikille kunnille taataan 91,86 % laskennallisista keskimääräisistä verotuloista, jotka lasketaan kunnallisveroista, yhteisövero-osuudesta ja kiinteistöveroista. Tasausrajan ylimenevän verotulon osalta tehdään 37 prosentin tasausvähennys. (Kuntien valtionosuuslaki 1996).

Alueellistamisen toimet lisäävät kuntien verotuloja. Vaikutukset kuntien nettotuloihin riippuvat kuitenkin sekä kuntien asemasta tasausrajaan nähden että siitä, siirtyvätkö uudet työlliset työttömyydestä samalta alueelta vai muuttavatko he alueelle.

Jos uudet työlliset tulevat (ei välttämättä suoraan alueellistettuihin työpaikkoihin työllistyvät kts. kohta työttömistä) alueella olevista työttömistä ja kunta on tasausrajan alapuolella, verotulojen tasaus pienenee verotulojen kasvun verran. Kunnan tulot eivät siis muutu. Jos kunta on tasausrajan yläpuolella, verotulojen tasaus leikkaa verotulojen kasvusta 37 % pois.

Jos uudet työlliset tulevat muuttajina kunnan ulkopuolelta ja muuttajat eivät muuta alueen väestörakennetta merkittävästi, kasvat kuntien verotulot muuttajien tulojen verran. Näin käy, koska he eivät muuta kunnan asemaa tasausrajaan nähden. Tällöin myös verotulojen tasaus ja valtionosuus muuttuvat väestömuutoksen mukaisesti.

Tämä on karkea yleistys, mutta pitänee likimääräisesti paikkansa. Vaikka muuttaneiden keskipalkka on luultavasti alueiden keskipalkkaa hieman korkeampi, ovat työpaikat pääasiassa julkisella sektorilla, mikä taas ei kasvata alueen yhteisöveropohjaa. Laskelma on tehty oletuksella, että asukaskohtainen tasauksen perustana oleva laskennallinen verotulo ei muutu alueellistamisten vuoksi. Tällöin valtionosuuden tasaus muuttuu ainoastaan väestön muutoksen verran.

Samalla tavalla voidaan ajatella, että alueen valtionosuudet muuttuvat ainoastaan alueellistamisesta seuraavan väestömuutoksen perusteella. Valtionosuudet lasketaan monimutkaisten laskentasaäntöjen perusteella, mutta jos alueellistaminen ei muuta merkittävästi alueen väestöraken-

netta, ei valtionosuus suhteessa väestöön muutu merkittävästi. Koska alueellistamisilla on käytännössä vain pieni vaikutus alueiden väestöön, ei merkittävää muutosta ole odotettavissa.

Laskentamallissa verotulojen muutos on siis laskettu erikseen työttömyyden ja muuttamisen kautta kasvaneelle työllisyydelle. Alueelle muuttaneet kasvattavat aina kunnan verotuloja ja työttömyydestä työllistyneet ainoastaan, jos kunta on alun perin verotulojen tasausrajan yläpuolella.

Esimerkkilaskelma: HALTIK - Rovaniemi

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Yhteensä
Verotulojen tasaus, muutos (€)	-58 000	-51 000	-47 000	-72 000	-44 000	-15 000	-124 000	-58 000	-470 000
Valtionosuudet, muutos (€)	10 000	9 000	9 000	15 000	9 000	3 000	27 000	13 000	96 000

Kuntien menot

Laskelma alueellistamisen vaikutuksesta kuntien menojen kasvuun on tehty ajatuksella, että väestön muutos vaikuttaa ainoastaan kuntien käyttömenoihin. Ajatus perustuu alueellistamisen tavoitteisiin eli osaltaan pyritään siihen, että työpaikkoja siirretään sieltä, missä kunnallispalveluiden ja -infrastruktuurin kapasiteetti on ylikäytössä, sinne missä ne ovat vajaakäytössä. Tällöin väestön muutoksella ei olisi vaikutusta esimerkiksi kuntien investointitarpeeseen.

Lisäksi laskelmassa on oletettu, että alueelle alueellistamisen seurauksena muuttavat käyttävät kunnallisia palveluita hieman keskimääräistä vähemmän. Tätä voi pitää realistisena oletuksena, sillä vaikka muuttajilla on lapsia, ovat he aktiiviyöikäisiä. Kertoimena on käytetty 75 %, eli yhden muuttajan käyttömenojen on arvioitu olevan noin ¾ keskimääräisistä käyttömenoista kunta-laista kohden.

Esimerkkilaskelma: HALTIK - Rovaniemi

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Yhteensä
Käyttömenot, muutos (€)	39 000	32 000	29 000	45 000	27 000	10 000	78 000	37 000	296 000

Nettovaikutus kuntatalouteen

Alueellistamisen nettovaikutus kuntatalouteen on laskettu kuntien tulojen ja menojen muutoksen erotuksena.

Esimerkkilaskelma: HALTIK - Rovaniemi

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Yhteensä
Tulot, muutos (€)	62 000	50 000	47 000	73 000	47 000	16 000	131 000	61 000	487 000
Menot, muutos (€)	39 000	32 000	29 000	45 000	27 000	10 000	78 000	37 000	296 000
Netto, muutos (€)	23 000	18 000	18 000	28 000	20 000	7 000	53 000	24 000	191 000

Työttömyyskustannukset

Alueellistamisen vaikutukset työttömyyskustannuksiin ovat hyvin pienet. Laskelman mukaan vaikutus alueelliseen työttömyyteen on marginaalinen. Lisäksi työttömyyskustannuksista kuntien vastuulla on vain hyvin pieni osuus. Koska alueellistamisella ei ole merkittävää vaikutusta koko maan työttömyyteen valtion työpaikkojen siirtymässä alueelta toiselle, on työttömyyskustannukset jätetty pois laskentakehikosta.

EPÄSUORAT KUSTANNUKSET

Liittyä Alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiryhmän kustannus-hyötykehikon seuraaviin kohtiin:

- Lähtöalue
 - Tungoskustannusten väheneminen
 - Asuntojen vapautuminen
- Sijoitusalue
 - Liikenteen lisääntymisen aiheuttamat kustannukset

Liikenteen kustannukset

Liikenteen aika- ja ajokustannukset ovat pääkaupunkiseudulla noin 5 500 € per asukas vuodessa (YTV 2006). Sijoitusalueiden aika- ja ajokustannusten on oletettu olevan 75 % pääkaupunkiseudun kustannuksista. Vaikka sijoitusalueilla liikenne onkin sujuvampaa, muodostuvat kustannukset pääosin normaaleista aika- ja matkakustannuksista, varsinaisten ruuhkakustannusten osuus on varsin pieni myös pääkaupunkiseudulla.

Alueen väestömuutos muuttaa alueen liikennekustannuksia sekä suoraan että ulkoisvaikutuksen kautta. Suorat vaikutukset näkyvät lähtöalueelta sijoitusalueelle muuttavien aika- ja ajokustannusten muutoksena. Ulkoisvaikutukset näkyvät kaikkien alueen asukkaiden muuttuneina aika- ja ajokustannuksina liikenteen sujuvuuden muuttuessa, kun alueen väestömäärä muuttuu. YTV:n laskelman perusteella laskettu väestömuutoksen jousto aika- ja ajomatkakustannusten kokonaiskustannuksiin on pääkaupunkiseudulla 2 eli väestön kaksinkertaistuksessa liikenteen kustannukset nelinkertaistuvat. Muilla alueilla jouston on oletettu olevan puolet tästä.

Laskelmassa on otettu huomioon muiden kokemat ulkoisvaikutukset väestömuutoksen seurauksena kertomalla väestönmuutos alueen liikennekustannuksilla. Muuttajien liikennekustannusten muutos on laskettu lähtö- ja sijoitusalueen liikennekustannusten erotuksena.

Laskelmassa on oletettu, että kaikki alueellistamisen seurauksena muuttaneet ovat tulleet pääkaupunkiseudulta. Tämä on epärealistinen oletus, mutta se antaa kuvan maksimaalisesta potentiaalisesta muutoksesta.

Esimerkkilaskelma: HALTIK - Rovaniemi

Liikennekustannukset	Yhteensä
Muuttajien kustannusten muutos, €	- 73 000
Vaikutus pk-seudun väestöön / liikennekustannuksiin, %	-0,01 %
Vaikutus pk-seudun liikennekustannuksiin, €	- 582 000
Vaikutus Rovaniemen seudun liikennekustannuksiin, €	219 000

Asuntomarkkinat

Asuntojen hintoja selittävät pääasiassa korko- ja tulotaso. Korkoihin alueellistamisella ei ole mitään vaikutusta ja alueiden tulotasonkin vaikutus on käytännössä olematon. Alueellisia asuntojen hintojen muutoksia selittää erot asuntokauppojen määrässä, joka kuvaa PTT:n alueellisessa asuntomarkkinamallissa asuntomarkkinoiden yleistä tilaa. (Huovari ym. 2008). Tähän alueellistamisella on väestömuutoksen kautta vaikutusta. Käytännössä muutos on useimmissa tapauksissa kuitenkin minimaalinen

Hinta-arvioiden taustalla vaikuttava PTT:n alueellinen asuntomarkkinamalli kuvaa kerrostalojen hintojen kehitystä kaupunkimaisessa ympäristössä. Arviossa oletetaan kaikkien asuntokauppojen kohdistuvan kerrostaloihin, mikä ei luonnollisesti pidä paikkansa. Lisäksi oletetaan, että tarjonta ei jousta lainkaan. PTT:n mallissa asuntokauppojen määrää enemmän hintoihin vaikuttavat asuntokuntien tulotaso ja yleinen korkotaso, jotka otetaan arviossa annettuna. Arviota ei voi siksi verrata toteutuneeseen hintatasoon ja se kuvaa ylärajaa alueellistamisen vaikutuksista kerrostalo-

asuntojen hintaan.

Lähinnä alueellistaminen muuttaa asumiskustannuksia niiden osalta, jotka muuttavat pääkaupunkiseudulta pois alueellistamis päätöksen seurauksena. Esimerkiksi Haltikin tapauksessa pääkaupunkiseudun ja Rovaniemen asuntojen hintaero tarkoittaa 90 m² asunnolla ja 4,5 % korolla noin 6000 euroa halvempia asumiskustannuksia vuosittain Rovaniemellä.

Esimerkkilaskelma: HALTIK - Rovaniemi

Asuntojen hinnat	Yhteensä
Väliaikainen muutos, %	1,7 %
Pitkällä aikavälillä	olematon

VAIKUTUKSET TASAISEEN ALUEKEHITYKSEEN

Liittyy Alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiryhmän kustannus-hyötykehikon seuraaviin kohtiin:

- Sijoitusalue
 - Monipuoliset työmarkkinat
 - Monipuolinen väestörakenne
 - Osaamiskeskittymien, klustereiden tukeminen
 - Kumulatiiviset vaikutukset aluetalouteen ja sitä kautta kansantalouteen
 - Koulutus- ja sosiaalinen pääoma

Keskittymis- ja dynaamiset vaikutukset

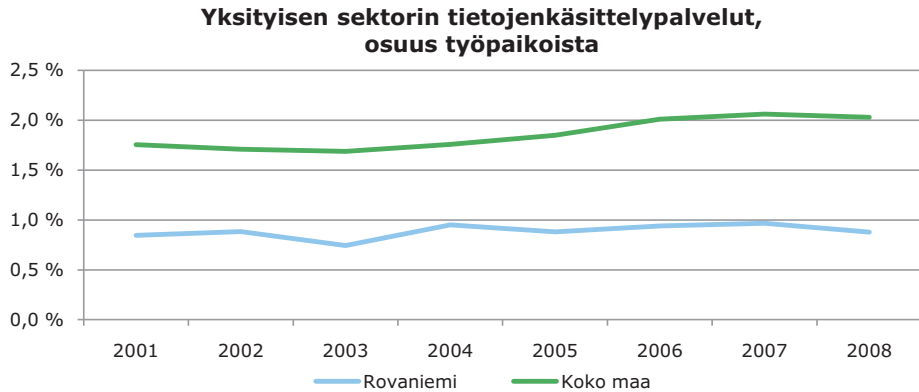
Alueen koolla ja monipuolisuudella on vaikutusta alueen tuottavuuteen ja suurissa keskuksissa tuottavuus on keskimäärin korkeampi. Tuottavuusvaikutus tulee sekä suuremman alueen mahdollistamista tuotannon sisäisistä suurtuotannon eduista että samalle alueelle sijoittuneiden toimintojen välisistä ulkoisvaikutuksista. Käytännössä tuottavuutta lisäävät mekanismit ovat moninaiset, mutta alueen koon vaikutuksen suuruusluokasta voidaan kuitenkin tehdä arvio aikaisemman tutkimuksen perusteella. Empiirisissä tutkimuksissa alueen koon ja tuottavuuden jousto on ollut keskimäärin noin 0,06 (esim. Ciccione ja Hall, 1996). Alueen koon prosentin muutos periaatteessa nostaisi siis alueen tuottavuutta noin 0,06 prosenttia.

Kaikissa tässä tarkastelluissa alueellistamistapauksissa alueellistaminen kasvattaa alueen työpaikkoja alle prosentin. Koska lisäksi kyse on suurimmaksi osaksi julkisen sektorin työpaikoista, joilla luultavasti on tavallista vähemmän ulkoisvaikutuksia alueen yksityiseen sektoriin, tämäkin luku on luultavasti yläkanttiin. Reilulla virhemarginaalillakin vaikutus on joka tapauksessa käytännössä merkityksetön.

Periaatteessa pienikin työpaikkojen lisäys saattaisi kuitenkin saada aikaan myös itseään vahvistavan kierteen. Pieni alkusysäys tekisi alueesta houkuttelevan myös muille toimintoille, jotka taas vetäisivät perässään lisää toimintoja alueelle. Käytännössä alueellistamisesta seuraava työpaikkojen lisäys on niin pieni, ettei sillä voisi olla positiivisen kierteen aloittavaa vaikutusta. Lisäksi valtion virastot eivät ole potentiaalisimpia kierteen aloittajia.

Joissain tapauksissa on mahdollista, että alueellistaminen tuo alueelle sellaista osaamista ja osaamisen kysyntää, että sillä on myös vaikutusta yksityiseen sektoriin ja se saa aikaan klusterimuodostusta alueelle. Käsitellyistä alueellistamistapauksista Poliisin tietohallinnon (myöhemmin HALTIK) siirto Rovaniemelle on sellainen alueellistaminen, jolla voisi periaatteessa olla positiivisia ulkoisvaikutuksia myös alueen yksityiselle sektorille. Se on toiseksi suurin suhteessa sijoitumisalueeseen ja siinä siirtyä osaamista, jolla on kysyntää myös yksityisellä sektorilla. Käytännössä vaikutukset eivät kuitenkaan ole ainakaan vielä näkyneet selvästi Rovaniemen yksityisissä tietojenkäsittelypalveluissa. Vaikka yksityisten tietojenkäsittelypalveluiden työpaikat ovat alueella lisääntyneet. Kasvu on ollut samansuuruista kuin tietojenkäsittelypalveluissa koko massa keskimäärin eikä yksityisten tietojenkäsittelypalveluiden osuus Rovaniemen seudun taloudesta ole

kasvanut.

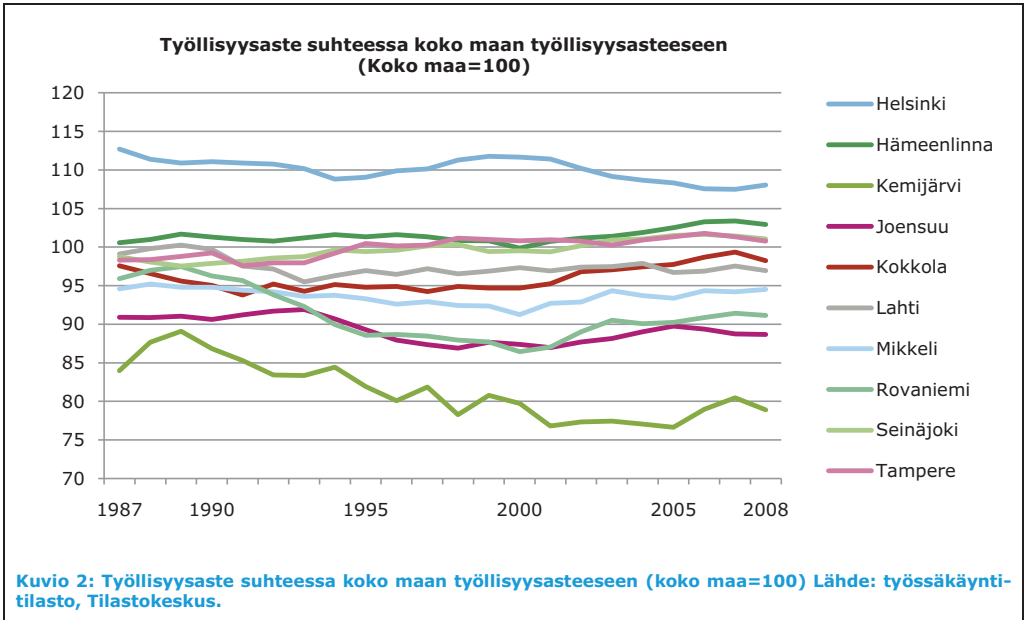
Vaikka onkin mahdollista, että yksittäisissä tapauksissa alueellistamisella olisi dynaamisia kasvuvaiikutuksia aluetalouteen, pääsääntöisesti ei voida odottaa merkittäviä vaikutuksia. Tästä syystä laskentamallissa ei ole otettu huomioon keskittymis- ja dynaamisia vaikutuksia ollenkaan.

Tasaisempi aluekehitys

Alueellistamisen myötä siirtyy työpaikkoja pääasiassa Helsingin seudulta muualla Suomeen. Siirtyvien työpaikkojen määrä on kuitenkin niin vähäinen, että sillä ei ole oleellista merkitystä aluekehitykselle. Tarkastellut alueellistamisen eivät käytännössä juurikaan muuta alueiden työttömyys- tai työllisyysasteita. Täten niillä ei myöskään merkittävästi kavenneta alueiden välisiä kehityseroja.

Alueiden väliset kehityserot ovat ylipäättään varsin pysyvä ilmiö ja onkin kyseenalaista kaventaisiko alueellistaminen alueiden välisiä eroja, vaikka alueellistamiset olisivat toteutettuja ja suunniteltuja toimia selvästi suurempia. Alueellistaminen, jolla olisi selvä vaikutus aluetalouteen, muuttaisi myös alueiden yksityisen sektorin kustannuksia. Alueellistaminen muuttaisi esimerkiksi alueiden työvoima- ja kiinteistökustannuksia. Tällöin yksityisen sektorin työpaikat eivät lisääntyisi niin kuin tässä laskentamallissa on oletettu, vaan yksityisen sektorin reagoiminen kohonneisiin kustannuksiin laimentaisi alueellistamisen vaikutuksia.

Käytännössä yksinkertaisella laskentamallissa on vaikea ottaa huomioon alueellistamisen lopullisia vaikutuksia aluekehitykseen. Tässä tarkasteltujen kokoisilla alueellistamisilla vaikutukset ovat kuitenkin vähäiset. Lisäksi kehityserojen tasoittumisen rahallista arvoa on vaikea määrittää.

1.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Yhteiskunnallisilla vaikutuksilla tarkoitetaan tämän raportin yhteydessä alueellistamisesta seuranneita kokonaisvaikutuksia. Yhteiskunnalliset vaikutukset koostuvat tässä selvityksessä yksikkökohtaisten taloudellisten vaikutusten sekä aluetaloudellisten vaikutusten yhteenvedosta. Raportissa yhteiskunnallisia vaikutuksia käsittelevät alaluvut koostuvat selvityksen tekijöiden tekemistä yhteenvedoista ja johtopäätöksistä. Yhteiskunnallisten vaikutusten arvioinnissa ei siis ole tehty puhelinhaastatteluja, joissa olisi huomioitu lähtö- tai kohdepaikkakunnan asukkaiden tai kaupungin näkökulmaa. Käytetty tarkastelumalli ei huomioi alueellistamisesta mahdollisesti syntyviä näkymättömiä vaikutuksia. Tässä raportissa esitettyjä yhteiskunnallisia vaikutuksia voidaan havainnollistaa seuraavalla "kaavalla":

$$\text{Yksikkökohtaiset vaikutukset} + \text{Aluetaloudelliset vaikutukset} = \text{Yhteiskunnalliset vaikutukset}$$

1.5 Raportin rakenne

Raportin rakenne noudattaa yllämainittua jaottelua. Selvityksen kohteena olevien 11 organisaation osalta on ensiksi kuvattu yksikkökohtainen taloudellinen analyysi, jota seuraa sijoituspaikkakuntaa ja -seutua koskeva aluetaloudellinen analyysi. Näiden analyysien yhteenvedo ja johtopäätökset on kunkin 11 kohteen osalta vedetty yhteen yhteiskunnallisia vaikutuksia kuvaavissa alaluissa.

2. VÄESTÖREKISTERIKESKUKSEN TIETOSISÄLTÖ-YKSIKKÖ

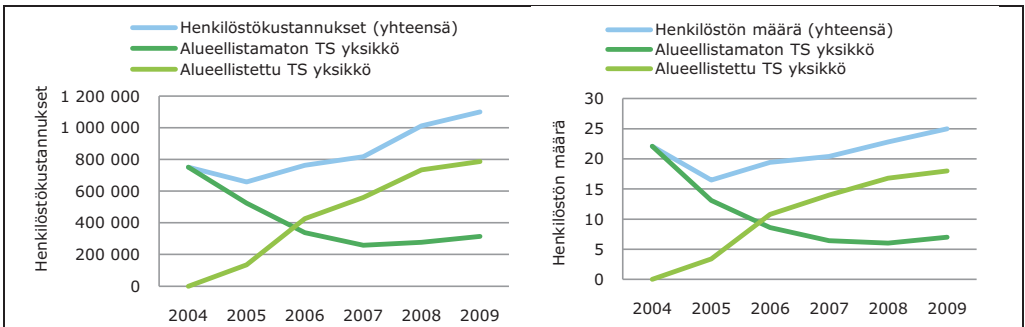
2.1 Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset

Alueellistamispäätös tehtiin	2004	Alueellistaminen toteutettiin	2005–2009
<p>Väestörekisterikeskus tuottaa henkilö- ja rakennustietopalveluita sekä sähköisessä asioinnissa tarvittavia tunnistusratkaisuja yhteiskunnan eri tarpeisiin. Virasto kehittää ja ylläpitää väestötietojärjestelmää, varmennepalveluita ja viranomaisten yhteystietorekisteriä sekä hoitaa vaalitehtäviä. Väestörekisterikeskus on Suomen johtava henkilön sähköisessä tunnistamisessa käytettävien varmenteiden ja palvelujen tuottaja. Varmenteista tunnetuin on sirullisella henkilökortilla oleva kansalaisvarmenne, jonka lisäksi Väestörekisterikeskus tuottaa työ-, asiakas- ja palvelinvarmenteita yritysten ja virastojen käyttöön.</p> <p>Väestörekisterikeskuksen Tietosisältö-yksikkö vastaa mm. väestötietojärjestelmän tietojen laadun kehittämisestä ja laadun mittaamisesta, tietojen ilmoittamisen valvonnasta ja tilastoinnista sekä tietojen ilmoittajien ohjauksesta ja kouluttamisesta.</p> <p>Väestörekisterikeskuksen Tietosisältö-yksikkö aloitti toimintansa Kokkolassa 1.9.2005. Yksikön perustaminen ja tehtävien siirto Helsingistä perustui sisäasiainministeriön 23.6.2004 tekemään päätökseen Väestörekisterikeskuksen eräiden toimintojen alueellistamisesta.</p> <p>Tammikuussa 2009 alueellistamissuunnitelmaa tarkistettiin ja Kokkolan alueyksikköön muodostettiin kokoonpano, joka koostuu usean Väestörekisterikeskuksen substanssiyksikön työntekijöistä. Kokkolan yksikkö koostuu tällä hetkellä Tietosisältö-yksikön henkilöstöstä (16), Varmennepalvelut -yksikön henkilöstöstä (2) sekä Järjestelmät ja tuotanto -yksikön henkilöstöstä (1). Alueellistamissuunnitelman tarkistamisen yhteydessä todettiin, että eräät Tietosisältö-yksikön tehtävänkuvista olivat sellaisia, joissa tehtävän tarkoituksenmukainen toteuttaminen edellyttää Helsingissä työskentelyä. Nämä toimenkuvat siirrettiin alueellistetusta yksiköstä takaisin Helsinkiin ja korvattiin Väestörekisterikeskuksen muista yksiköistä siirrettävillä toimenkuvilla. Kokkolan yksikön johtajan mukaan Tietosisältö-yksikkö toimii ja tulee vastaisuudessaakin toimimaan kahtia jakautuneena siihen saakka, kunnes vanhan Tietosisältö-yksikön henkilöstö luonnollisesti siirtyy eläkkeelle tai muutoin siirtyy pois. Tämä on otettu Väestörekisterikeskuksen tuottavuusohjelmassa huomioon. Käytännössä yksikössä ilmenee toimenkuvien päällekkäisyyksiä tällä hetkellä noin 1-2 henkilötyövuoden verran.</p>			

ALUEELLISTAMISEN KUSTANNUKSET

Henkilöstökustannukset

Väestörekisterikeskuksen Tietosisältö-yksikön alueellistetun ja alueellistamattoman osion henkilöstön määrä sekä henkilöstökulut tarkasteluajanjaksolla 2005–2009 on esitetty alla olevissa kuvioissa. Lähtötilanteessa eli vuonna 2004 yksikön kokonaishenkilömäärä oli yhteensä 22 henkilöä. Vuonna 2009 alueellistetussa yksikössä toimi 18 henkilöä ja alueellistamattomassa yksikössä 7 henkilöä, jolloin yksikön kokonaisvahvuus oli siis 25 henkilöä. Kokonaisuutena tarkasteltuna yksikön henkilöstökustannukset ovat nousseet vuoden 2004 750 000 eurosta vuoden 2009 1 100 000 euroon. Keskimääräinen henkilötyövuosikustannus on samalla tarkasteluajanjaksolla noussut 34 000 eurosta 44 000 euroon.

Alla olevassa taulukossa on koottu yhteen Väestörekisterikeskuksen Tietosisältö-yksikön alueellistetun sekä alueellistamattoman osion henkilöstökustannukset / henkilö vuosilta 2005–2009. Kuten taulukosta käy ilmi, kustannuskehitys on vuoteen 2007 saakka noudatellut yhtenäistä linjaa, johtuen käytännössä siitä, että uusien henkilöiden rekrytointi-, perheydytys-, ja koulutuskustannukset, lähtöalueelle jäävän henkilöstön koulutuskustannukset sekä muutosturvan kustannukset sisältyvät osittain kokonaishenkilöstökustannuksiin. Näiden kertaluonteisten kustannusten väheneminen toiminnan vakiintuessa näkyy jo vuoden 2008 ja 2009 keskimääräisissä henkilötyövuosikustannuksissa – erityisesti alueellistetun yksikön osalta.

	2005	2006	2007	2008	2009
Henkilöstökustannukset / henkilö (alueellistamaton yksikkö)	39 999	39 288	40 277	46 102	44 791
Henkilöstökustannukset / henkilö (alueellistettu yksikkö)	39 627	39 388	40 020	43 757	43 706

Lähtöalueelta sijoituspaikkakunnalle siirtyneitä henkilöitä oli yhteensä yksi (1) kappale. Siirtyminen tapahtui vuonna 2005. Siirtymävaiheen kaksoismiehityksestä aiheutuneita kustannuksia on kohdistunut alueellistamattoman yksikön henkilöstöstä. Vuosien 2005–2009 välisenä aikana siirtymävaiheen kaksoismiehityksestä aiheutuneet henkilöstökustannukset ovat VRK:n antaman arvon mukaan noin 1-2 henkilötyövuotta / vuosi.

Lähtöalueelle jääneen henkilöstön koulutuskustannukset ovat vuosina 2005–2010 olleet yhteensä 15 484 euroa. Muutosturvan kustannuksia syntyi vain vuonna 2005 yhden henkilön siirtyessä lähtöalueelta sijoituspaikkakunnalle. Muutosturvan kustannukset olivat 1 442 euroa. Uusien henkilöiden rekrytointi-, perheydytys- ja koulutuskustannuksiin on käytetty alueellistetussa yksikössä vuosina 2005–2010 yhteensä 238 223 euroa ja alueellistamattomassa yksikössä 6 138 euroa. Näistä summista syntyvät alueellistamisen kertaluonteiset henkilöstökustannukset.

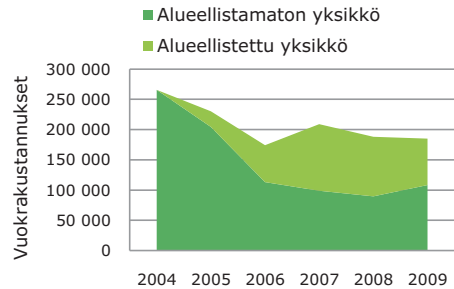
Alueellistamisesta syntyneet kertaluonteiset henkilöstökustannukset	261 287 €
Kaksoismiehityksestä syntyvät henkilöstökustannukset / vuosi⁵	n. 63 000 €/a
Keskimääräinen henkilöstökustannusten muutos (2005–2009)	10 219 €/htv
Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys⁷	3 583 €/htv

⁵ Ilmoituksen perusteella toimenkuviissa on päällekkäisyyttä 1-2 henkilötyövuoden verran. Kaksoismiehityksestä syntyvät henkilöstökustannukset on laskettu määrittämällä vuosien 2005–2009 välisen ajan osalta alueellistamattoman yksikön keskimääräinen henkilötyövuosikustannus ja kertomalla se 1,5:llä.

⁷ Keskimääräisistä henkilöstökustannuksista on vähennetty tarkasteluperiodin aikana tapahtunut valtiosektorin yleinen palkkakehitys

Tilakustannukset

Keskimääräiset tilavuokrakustannukset ovat pudonneet vuoden 2004 lähtötasosta (265 676 €) vuoteen 2009 mennessä 80 623 euroa. Alueellistamattoman yksikön vuokrakulut ovat vuosien 2005–2009 välisenä aikana olleet yhteensä 614 284 euroa. Alueellistamattomasta yksiköstä syntyy näin ollen vuosittain noin 100 000 euron tilavuokrakustannukset.

Kaksoismiehityksestä syntyvät tilavuokrakustannukset / vuosi

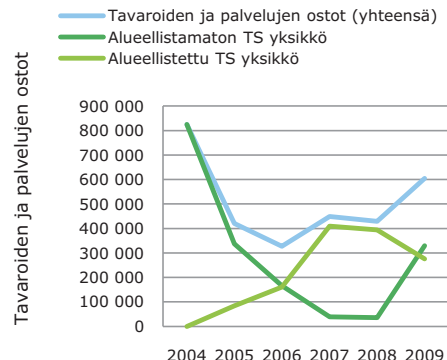
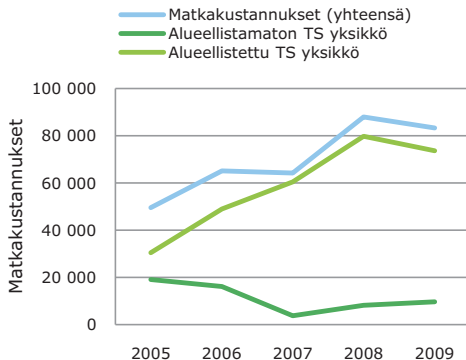
n. 100 000 €

Keskimääräinen tilakustannusten muutos

-3225 €/htv

Muut kustannukset

Alla olevissa kuvioissa on havainnollistettu Väestörekisterikeskuksen Tietosisältö-yksikön matkakustannusten sekä tavaroiden ja palveluiden ostojen kulujen kehitystä vuosilta 2005–2009. Matkakulut ovat vuoden 2005 tasosta noin 68 prosenttia vuoteen 2009 verrattuna. Ensimmäisenä tarkasteluvuonna 2005 matkakulut olivat n. 50 000 € kun ne vuonna 2009 olivat jo 83 000 €. Tavaroiden ja palveluiden ostoihin käytettävä summa on sen sijaan laskenut vuoden 2004 tasosta (825 000 €) vuoteen 2009 noin 200 000 eurolla. Vuosina 2005–2008 tavaroiden ja palvelujen ostoon käytetyt summat ovat olleet vielä selvästi alhaisemmalla tasolla. Yksikön yhteydenpito-kustannukset ovat olleet tarkastelujakson aikana erittäin vähäisiä (ainoastaan muutamien tuhansien eurojen luokkaa) eikä alueellistamisella ole ollut niihin vaikutusta.

Keskimääräinen muiden kustannusten muutos

- 112 €/htv

SUORITEMÄÄRÄT JA TUOTTAVUUS

Keskeisten suoritemäärien tarkastelun yhteydessä on syytä huomioida, että ylläpitotapahtumista koottavat määrälliset luvut kertovat maistraateissa tehtävän tallennustyön määrästä tai sähköisesti kulkeneiden ylläpitotapahtumien määristä, mutta eivät suoranaisesti mittaa Tietosisältö-yksikössä tehtävää konkreettista kehittämistyötä. Tietosisältö-yksikön toimenpiteet ilmoitusprosesseissa ovat välillisiä ja toimenpiteet tähtäävätkin prosessien laadun ja tuottavuuden paraneamiseen.

Väestörekisterikeskuksen Tietosisältö-yksikön keskeisten, välillisten suoritemäärien tarkastelu

osoittaa, että alueellistamisesta ei ole aiheutunut vaikutuksia palvelutuotannon keskeisiin suoritteisiin. Keskeisten suoritettavien mukaan erityisesti tilapäisten osoitteiden oikeellisuus on tehostunut huomattavasti tarkastelujaksolla 2004–2009. Vastaavasti rakennustietojen sähköisen ilmoittamisen osalta tehostumista on tapahtunut neljä prosenttiyksikköä.

Puhelimitse tai Internetissä tehtävien muuttoilmoitusten prosenttiosuuksien kohdalla on huomioitava, että vuosien 2005–2007 ja 2008–2009 välisten ajanjaksojen tulokset eivät ole vertailukelpoisia. Syy tähän on se, että Itella otti vuonna 2008 käyttöön lomakkeilla tehtävien ilmoitusten skannausmenetelmän.

Yksityiskohtainen suoritettävien kehitys on esitetty alla olevassa taulukossa.

Keskeiset suoritettavat	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Vakinaisten osoitteiden oikeellisuus	99,2 %	99,1 %	99,0 %	98,8 %	98,9 %	99,0 %
Tilapäisten osoitteiden oikeellisuus	78,7 %	82,0 %	88,4 %	82,9 %	86,4 %	89,3 %
Rakennustietojen sähköinen ilmoittaminen	84,0 %	76,0 %	78,0 %	81,3 %	83,6 %	88,0 %
Muuttoilmoituksista puhelimitse tai Internetissä	39,0 %	48,0 %	53,0 %	57,0 %	57,0 %	64,0 %

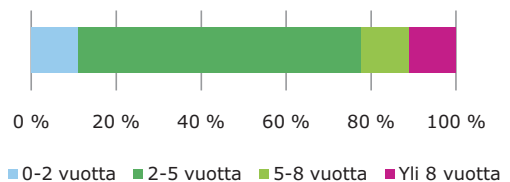
HENKILÖSTÖN NÄKEMYKSET

Kyselyn toteutus ja vastaajien taustatiedot

Kyselyyn saatiin Väestörekisterikeskuksen Tietosisältö-yksiköstä yhteensä 10 vastausta. Vuonna 2010 yksikössä työskentelee 23 henkilöä, jolloin kyselyn vastausprosentti on noin 44 %.

Vastaajista (alueellistamisen yhteydessä kokonaisuudessaan) vain yksi henkilö oli siirtynyt toiminnon mukana paikkakunnalta toiselle. Pääosa vastaajista oli ollut töissä yksikössä 2-5 vuotta.

Vastaajien työssäolovuodet

Vaikutukset organisaation toimintaan sekä sidosryhmäyhteistyöhön

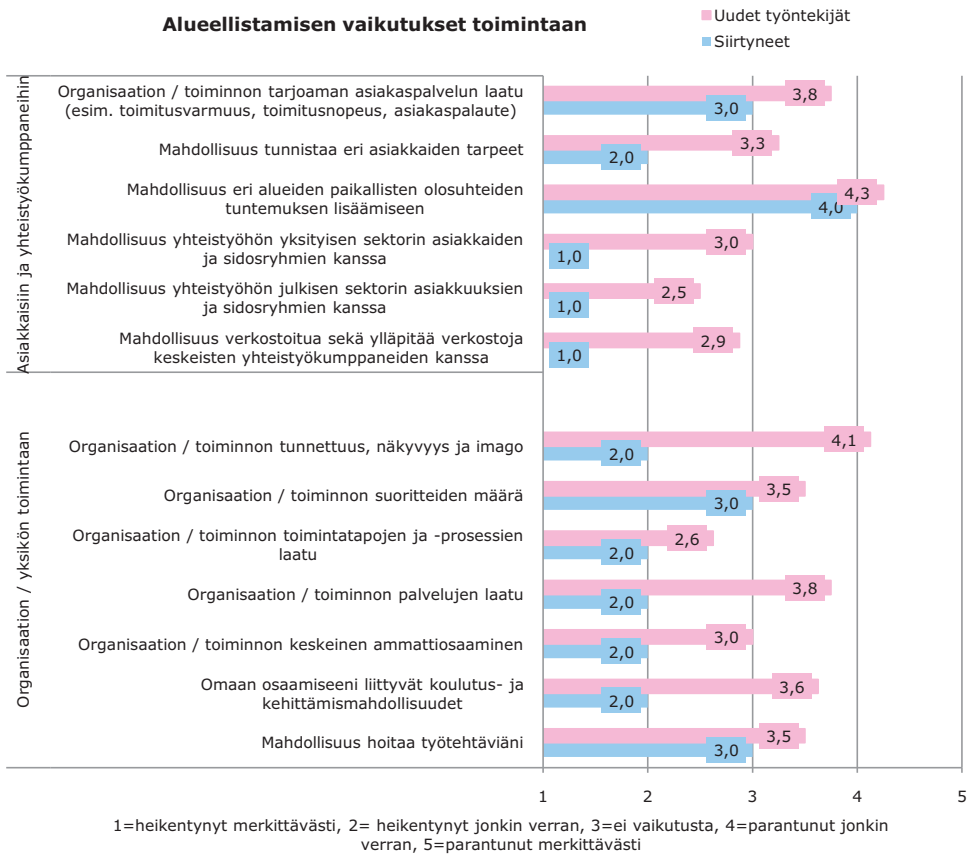
Sähköiseen kyselyyn vastanneista Väestörekisterikeskuksen Tietosisältö-yksikön henkilöstöstä (ja henkilöstöstä kokonaisuudessaan) ainoastaan yksi oli siirtynyt alueellistamisen mukana lähtöalueelta sijoituspaikkakunnalle. Vastaavasti kymmenestä vastaajasta yhdeksän oli sellaisia, jotka olivat tulleet yksikön palvelukseen suoraan sijoituspaikkakunnalla. Näin ollen vertailtavuus "uusiin" ja "vanhojen" työntekijöiden näkemysten välillä ei ole tilastollisesti kovinkaan validia.

Kuten alla olevasta kuvioista käy ilmi, asiakas- ja yhteistyökumppaneita koskevista väittämistä heikoimpia arvosanoja saavat mahdollisuus yhteistyöhön julkisen sektorin asiakkuuksien ja sidosryhmien kanssa sekä mahdollisuus työn kannalta keskeiseen verkottumiseen. Kyselyn avoimissa vastauksissa todetaan, että valtaosa keskeisestä sidosryhmäyhteistyöstä tehdään Helsingistä käsin. Helsingin päässä toimii edelleen Tietosisältö-yksikön pitkäaikaisia asiantuntijoita, joita ei ole haluttu siirtää muihin yksiköihin, vaan he toimivat alueyksikön linkkeinä Väestörekisterikeskuksen muiden yksiköiden suuntaan sekä ulospäin. Kyseiset henkilöt ovat työskennelleet Tietosisältö-yksikössä jo kymmeniä vuosia ja ovat Väestörekisterikeskuksen toiminnan kannalta tärkeitä henkilöitä, koska dokumentointi asiantuntemusta on edelleen hyvin paljon. Alueellistetussa yksikön osassa osallistuminen ja vaikuttaminen sidosryhmäyhteistyöhön erilaisten työryhmien välityksellä koetaan ongelmalliseksi maantieteellisen etäisyyden vuoksi, joten on mahdollista, että Tietosisältö-yksikkö tarvitsee jatkossakin muutaman henkilön Helsingissä tapahtuvia akuitteja

toimintoja varten.

Yksikön operatiivisen toiminnan näkökulmasta ongelmallisimmaksi kohteeksi nähdään organisaation toimintatapojen ja prosessien laatu sekä osaamisen hajaantuneisuus. Käytännössä avovastauksissa tätä ongelmaa kuvataan siten, että tiettyihin työtehtäviin liittyvä keskeinen ammattiosaaminen on edelleen Helsingissä. Tiettyihin tehtäviin liittyvää osaamista ei näkemysten mukaan ole dokumentoitu kunnolla ja osaaminen on pitkälti henkilökohtaisen tiedon varassa. Näin ollen työtehtävien hoidon kannalta henkilökohtaiseen yhteydenpitoon käytetään paljon aikaa ja työtehtävien hoitaminen saattaa viivästyä, jos oikeaa henkilöä ei onnistutakaan tavoittamaan.

Väestörekisterikeskus on toteuttanut myös omaa asiakas- ja sidosryhmätyytyväisyysseurainta. Vuonna 2008 tehdyn Väestörekisterikeskuksen palvelutuotannon asiakkaille suunnatun kyselyn tuloksista voidaan todeta, että tietopalvelun asiakastytyväisyysindeksi oli 3,84 ja varmennepalvelun 3,64 (asteikko 1-5).

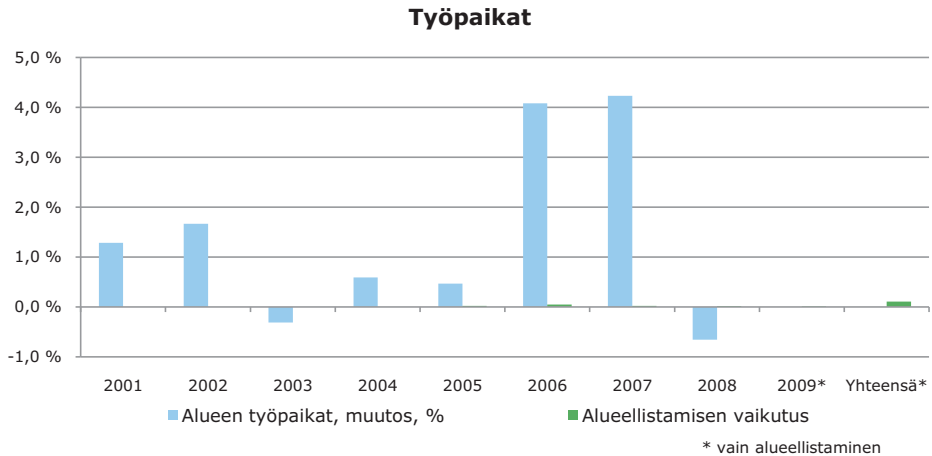
2.2 Aluetaloudelliset vaikutukset

ALUETALouden KEHITYS

Työpaikat

Väestörekisterikeskuksen Tietosisältö-yksikön alueellistamisen seurauksena Kokkolan alueelle tuli keskimäärin noin 3 työpaikkaa vuodessa ajalla 2005–2009. Yhteensä työpaikkoja on tullut alueelle noin 18. Välilliset vaikutukset ovat laskentamallin mukaan tuoneet alueelle 4 työpaikkaa. Kaiken kaikkiaan alueellistamisen seurauksena alueelle on tullut hieman yli 20 työpaikkaa. Seutu-

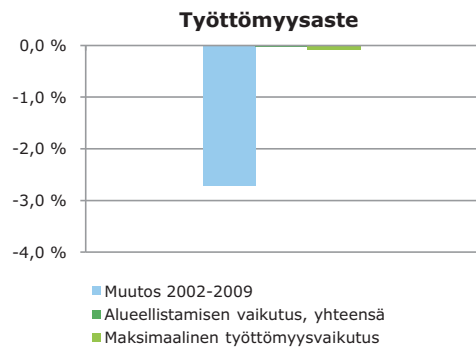
kunnan työpaikat ovat lisääntyneet vain 0,1 %. Valtion työpaikat Kokkolan seudulla ovat vähentyneet yhteensä 50 hengellä vuosina 2002–2008.

Työlliset, työttömyys ja väestö

Kokkolan yksikköön rekrytoitiin perustettaessa 9 uutta henkilöä, yhden työntekijän siirtyessä alueyksikköön Helsingin päätösmipaikasta vanhana työntekijänä.

Alueellistettujen työpaikkojen vähäisen määrän vuoksi Väestörekisterikeskuksen laatuysikön alueellistamisella ei ole ollut käytännössä mitään väestövaikutusta Kokkolan seutukuntaan. Työllisten määrä on lisääntynyt muutamalla kymmenellä hengellä. Seudun työttömyysasteeseen alueellistamisella ei ole ollut käytännössä mitään vaikutusta.

Kuntatalous

Kuntatalousvaikutukset alueellistamisesta ovat hyvin pienet, alle 1 euro asukasta kohden.

Muut hyödyt ja kustannukset

Asuntomarkkinoille ja liikennekustannuksiin ei alueellistamisella ole käytännössä vaikutuksia. Muuttajien saama hyöty liikennekustannuksiin on laskennallisesti noin 8 000 euroa. Suurin osa hyödystä tulee vapaa-ajan menetyksen vähenemisestä seuraavasta hyvinvoinnin parannuksesta.

2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Vuonna 2005 alkanut ja edelleen käynnissä oleva Väestörekisterikeskuksen Tietosisältöyksikön alueellistaminen ei ole juuri vaikuttanut keskimääräiseen kustannukseen per henkilötyövuosi. Vaikka keskimääräiset palkkakulut ovatkin nousseet, on tätä kehitystä kompensoinut tilakustannusten lasku.

Alueellistamisesta johtuva kaksoismiehitys (n. 1,5 henkilötyövuotta) aiheuttaa sen sijaan vuosittain noin 163 000 euron ylimääräiset kustannukset palkka- ja tilavuokratilakustannusten muodossa.

Tarkasteluperiodilla syntyneet kertaluontoiset kustannukset ovat varsin vähäiset, noin 260 000 euroa.

Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys ⁸	3 583 €/htv
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	-3225 €/htv
Keskimääräinen muiden kustannusten muutos	-112 €/htv
Keskimääräinen kustannusten muutos	246 €/htv

Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset henkilöstökustannukset	261 287 €
Kaksoismiehityksestä syntyvät henkilöstökustannukset / vuosi ⁹	n. 63 000 €/a
Kaksoismiehityksestä syntyvät tilavuokratkustannukset / vuosi	n. 100 000 €/a

Merkittävimmät aluetaloudelliset vaikutukset syntyvät muuttajien saamasta henkilökohtaisista hyödyistä. Kun kuntatalouden tasolla vaikutukset jäävät alle 1 euroon / asukas, ovat muuttajien henkilökohtaiset, pienentyneiden liikennekustannusten johdosta syntyvät hyödyt laskennallisesti noin 8000 euroa. Ne muodostuvat pääasiassa vapaa-ajan lisääntymisestä ja tästä seuraavasta hyödyn kasvamisesta.

⁸ Keskimääräisistä henkilöstökustannuksista on vähennetty tarkasteluperiodin aikana tapahtunut valtiosektorin yleinen palkkakehitys

⁹ Ilmoituksen perusteella toimenkuviissa on päällekkäisyyttä 1-2 henkilötyövuoden verran. Kaksoismiehityksestä syntyvät henkilöstökustannukset on laskettu määrittämällä vuosien 2005–2009 välisen ajan osalta alueellistamattoman yksikön keskimääräinen henkilötyövuosikustannus ja kertomalla se 1,5:llä.

3. GEOLOGIAN TUTKIMUSKESKUS (GTK)

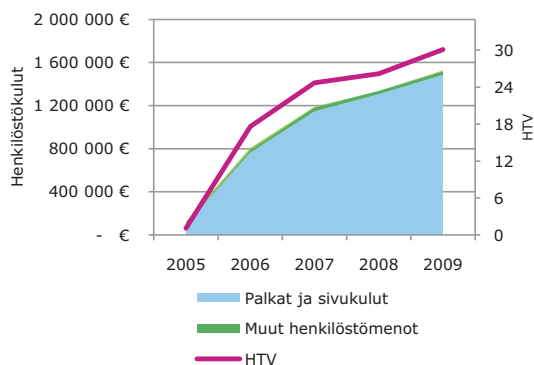
3.1 Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset

Alueellistamispäätös tehtiin	2005	Alueellistaminen toteutettiin	2005 - 2006
<p>Geologian tutkimuskeskus (GTK) on työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) alainen asiantuntijaorganisaatio, joka perustettiin 1885. GTK:n tehtävänä on tuottaa elinkeinoelämän ja yhteiskunnan tarvitsemää geologista tietoa, jolla edistetään maankamaran ja sen luonnonvarojen hallittua ja kestävää käyttöä. GTK toimii kansallisena geotietokeskuksena ja aktiivisena osaajana kansainvälisessä tutkimus- ja projektitoiminnassa.</p> <p>GTK toimii Suomessa neljä oman toimintaprofiilin omaavaa alueyksikköä. Vuonna 2005 perustettu Kokkolan toimipiste kuuluu Länsi-Suomen yksikköön ja sen painopisteenä on maankäyttöä ja energiahuoltoa palveleva toiminta.</p> <p>GTK:n strategiset tavoitteet vuosille 2010–2015 ovat seuraavat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Asiakastarpeista ohjautuva toimintamalli - Tarvelähtöiset tieto- ja asiantuntijapalvelut - Uutta teknologiaa ja innovaatioita kestävään kehitykseen - Huippuosaamista valituilla painoalueilla - Kansainvälisesti verkottunut toimija - Motivoitunut ja osaamistaan kehittävä henkilöstö <p>GTK määrittelee vaikuttavuusalueikseen luonnonvarat ja raaka-ainehuollon, energiahuollon ja ympäristön sekä maankäytön ja rakentamisen. GTK:n visio on "Geologiasta kestävää kasvua ja hyvinvointia".</p>			

ALUEELLISTAMISEN KUSTANNUKSET

Henkilöstökustannukset

Sekä henkilöstökulut että henkilötyövuosien määrä ovat nousseet vuodesta 2005. Myös keskimääräinen henkilötyövuoden kustannus on noussut jonkin verran. Vuonna 2006 keskimääräiset henkilöstökulut olivat noin 45 700 €/htv kun ne vuonna 2009 olivat 50 600 €/htv. Henkilöstömenoihin sisältyvät sekä palkoista, koulutus- ja työterveyspalveluista sekä muutosturvasta syntyvät kustannukset. Ehdoton valtaosa kustannuksista syntyy kuitenkin palkkakuluista, muiden henkilöstömenojen ja muutosturvien kustannusten ollessa vain murto-osa kokonaiskustannuksista.

GTK:n Kokkolan toimipisteeseen palkattiin vuonna 2005 johtaja ja muun henkilöstön siirtyminen alueelle alkoi vuoden 2006 aikana. Vuonna 2009 Kokkolan toimipiste työllisti noin 30 henkilötyövuotta, joista 17 oli uusrekrytointeja. Alueellistaminen ei aiheuttanut normaalista poikkeavia koulutuskustannuksia tai kaksoismiehityksestä syntyneitä kuluja.

Muutosturvan kustannukset yht.	59 084 €
Rekrytointi (ilmoituskulut)	6 447 €
Muuttokustannusten korvaukset	15 137 €
Tutustumismatkat	37 500 €

Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset henkilöstökustannukset 59 084 €

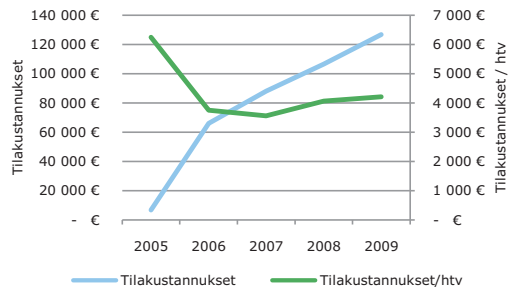
Keskimääräinen henkilöstökustannusten muutos (2006-2009) 4 962 €/htv

Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys¹⁰ -654 €/htv

Tilakustannukset

Keskimääräiset tilakustannukset ovat lähes kaksinkertaistuneet. Vuosina 2006–2009 tilakustannukset ovat kasvaneet noin 60 700 eurolla. Kun samanaikaisesti myös henkilöstömäärä on kasvanut, onkin järkevää vertailla myös tilakustannuksia per henkilötyövuosi.

Alueellistamisesta syntyneet tuplakustannukset ovat vuodelta 2005, jolloin tiloista maksettiin jo jonkin verran, mutta niitä ei juuri hyödynnetty alueellistamisen ollessa vasta alkamaisillaan. Vuonna 2005 vuokraa maksettiin noin 6 700 Euroa.

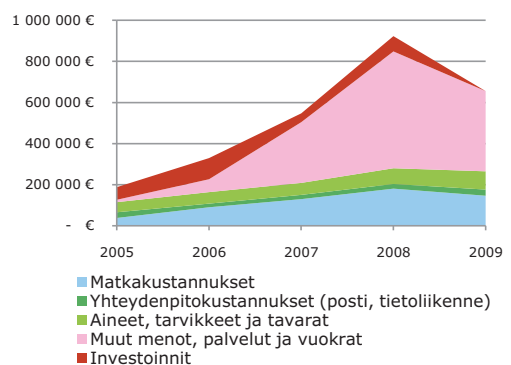

Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset tilakustannukset 6 872 €

Keskimääräinen tilakustannusten muutos 458 €/htv

Muut kustannukset

Oikealla olevassa kuvassa on havainnollistettu matkakustannusten, yhteydenpitokustannusten, aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden, muiden menojen ja palveluiden sekä investointien menojen muutosta. Erityisen paljon kasvavat muut menot, palvelut ja vuokrat, jotka nousevat vuodesta 2005 vuoteen 2009 lähes 380 000 eurolla. Koska GTK:n Kokkolan toimipisteen henkilöstömäärä on kasvanut koko tarkasteluperiodin ajan, on mielekästä tarkastella myös kustannusten muutoksia per henkilötyövuosi.

¹⁰ Keskimääräisistä henkilöstökustannuksista on vähennetty tarkasteluperiodin aikana tapahtunut valtiosektorin yleinen palkkakehitys

Kun huomioimatta jätetään vuosi 2005, jolloin yksikkö työllisti ainoastaan yhden hengen, ovat muut kustannukset per henkilötyövuosi nousseet jonkin verran vuoden 2006 tasosta. Vuonna 2006 muut kustannukset per henkilötyövuosi olivat noin 18 700 euroa ja vuonna 2009 21 800 euroa. Tämä tarkoittaa noin 3000 euron kasvua.

Alueellistamisesta syntyneet muut kertaluontoiset kustannukset

0 €

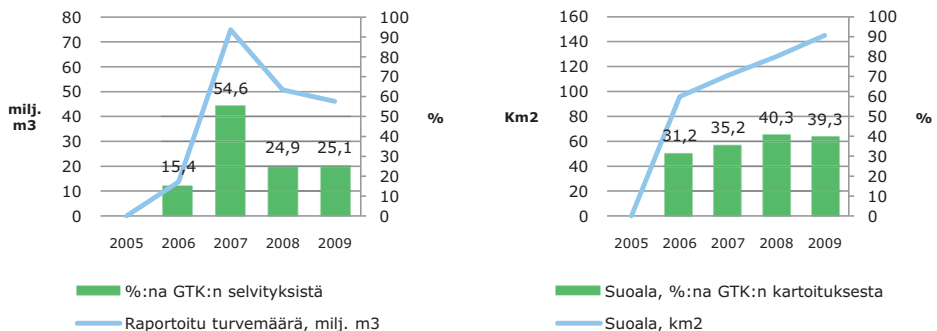
Keskimääräinen muiden kustannusten muutos

3 062 €/htv

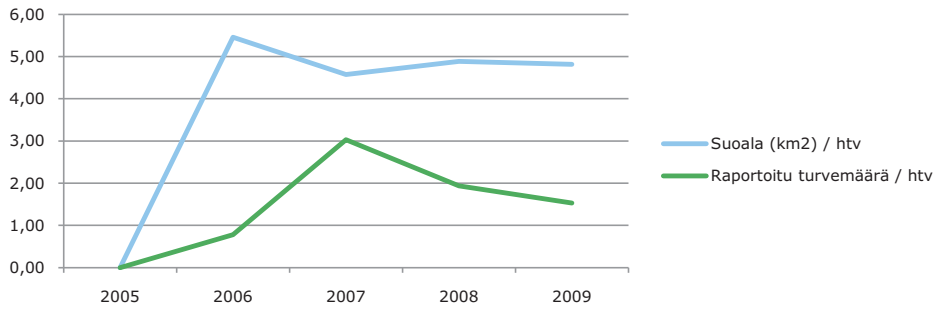
SUORITEMÄÄRÄT JA TUOTTAVUUS

Geologian tutkimuskeskuksen Länsi-Suomen yksikkö tuottaa maankäyttöön ja ympäristöön liittyviä palveluja. Maankäyttö ja ympäristö -toimialan tehtävänä on tuottaa perustietoa Suomen geologisista luonnonvaroista. Suomen maa- ja kiviaines sekä energia- ja kasvuturvetuotannot perustuvat pitkälti GTK:n tekemiin kartoitus- ja inventointituloksiin. Maankäyttö ja ympäristö- toimiala toteuttaa myös pohjavesien määrä- ja laatuselvityksiä.

Turvemäärä ja suoaluekartoitusten suoritelmäärät ovat kasvaneet tasaisesti alueellistamisvuodesta 2006 alkaen. Turvemäärien osalta on havaittavissa toiminnallinen kysyntäpiikki vuoden 2007 osalta, joka sittemmin on vakiintunut tasaisemmalle kehitystasolle. Geologian tutkimuskeskuksen Länsi-Suomen yksikkö vastaa noin neljänneksestä GTK:n toteuttamista turvekartoituksista. Suoalan kartoitusten osalta suoritelmäärät ovat kasvaneet tasaisesti vuodesta 2006 alkaen. Vuonna 2006 Länsi-Suomen yksikkö toteutti noin 31,2 prosenttia koko GTK:n suoaluekartoituksista, kun vastaavasti vuonna 2009 %-osuus oli noin 40.

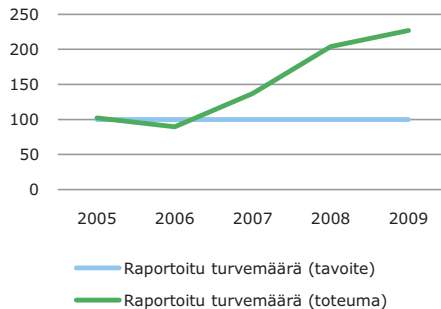
Jos tarkastellaan yllämainittuja keskeisiä suoritelmääriä suhteutettuna käytettävissä oleviin henkilötyövuosiin, voidaan todeta, että raportoidun turvemäärän osalta on tapahtunut vuoden 2007 "kysyntäpiikin" jälkeen hienoista toiminnan laskua. Toisaalta suoritelmäärät ovat 2008–2009 laskeneet koko GTK:n osalta, joten Länsi-Suomen yksikön prosentuaalinen osuus kokonaistuotannon volyymistä on näin vuosina noussut. Suoalan kartoitusten osalta kartoitettujen alueiden neliökilometrimäärä / henkilötyövuosi on pysytellyt kohtuullisen tasaisena.

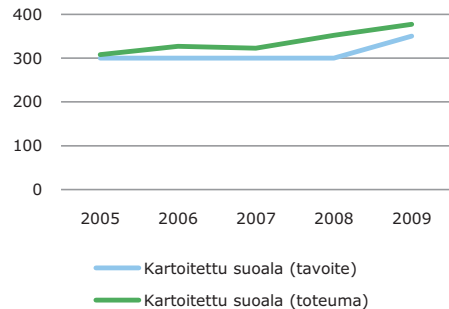
Alla olevissa kuvioissa on koottu yhteen koko Geologian tutkimuskeskuksen tulostavoitteita liittyen suoalan ja turvemäärien kartoitukseen vuosina 2005–2009.¹¹ Vuonna 2006 GTK jäi kokonaisuudessaan hieman turvemääriä koskevasta kokonaistavoitteestaan, mikä osaltaan johtuu Länsi-Suomen yksikön perustamisesta ja alueellistamisesta.

Yhteenvetona voidaan kuitenkin todeta, että alueellistamisella ei ole ollut merkittävää vaikutusta suoritelmäärien kehitykseen, vaan tuotannon volyyymi on pysynyt melko tasaisena. Palvelujen luonteeseen kuuluu aika ajoin tapahtuvaa volyyminvaihtelua.

Geologian tutkimuskeskuksen kokonaistavoitteet

Geologian tutkimuskeskuksen kokonaistavoitteet

Muiden suoritelmäärien yksityiskohtainen kehitys on esitetty alla olevassa taulukossa.

Toiminnan suoritelmäärät ja tuottavuus					
	2005	2006	2007	2008	2009
Alueelliset kiviaineselvitykset (kpl)	0	0	0	1	1
Alueelliset kiviaineselvitykset, (%:a GTKsta)	0	0	0	33,3 %	33,3 %
Pohjavesiselvitykset (kpl)	0	0	1	1	2
Pohjavesiselvitykset (%:a GTKsta)	0	0	10 %	8,3 %	14,3 %
Julkaisut yhteensä	0	24	15	23	18
Lausunnot	0	1	5	2	6

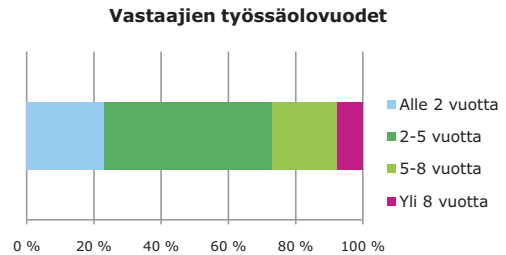
¹¹ Lähde: Geologian tutkimuskeskuksen tilinpäätöstiedot ja toimintakertomukset 2005–2009

HENKILÖSTÖN NÄKEMYKSET

Kyselyn toteutus ja vastaajien taustatiedot

Kyselyyn saatiin GTK:sta yhteensä 26 vastausta. Vuonna 2009 GKT työllisti n. 30 henkilötyövuotta, jolloin kyselyn vastausprosentti on noin 87 %.

Vastaajista puolet oli siirtynyt toiminnon mukana paikkakunnalta toiselle ja toinen puoli oli rekrytoitu suoraan Kokkolan toimipisteeseen. Pääosa vastaajista oli ollut töissä GTK:ssa alle 5 vuotta. Yli 8 vuotta GTK:lla töissä olleita oli vastaajien joukossa vain kaksi.

Vaikutukset organisaation toimintaan sekä sidosryhmäyhteistyöhön

Sekä GTK:n organisaation sisältä, että uutena taloon tulleet työntekijät antoivat melko hyviä arvosanoja sekä asiakas- että sidosryhmäyhteistyölle että organisaation/yksikön toiminnalle.

Merkillepantavaa on, että organisaation sisällä Kokkolaan siirtyneet työntekijät antavat kautta linjan paremmat arvosanat asiakas- ja sidosryhmäyhteistyöstä. Erityisen tyytyväisiä työntekijät ovat mahdollisuuksiin lisätä eri alueiden paikallisten olosuhteiden tuntemusta sekä mahdollisuuksien ylläpitää verkostoja keskeisten yhteistyökumppaneiden kanssa.

Avoimessa kentässä organisaation sisällä siirtyneet vastaajat eivät juuri osaa nimetä alueellistamisesta koituneita negatiivisia tekijöitä. Sen sijaan organisaatioon uutena tulleet pitävät yhteydenpitoa sidosryhmiin hankalana kaukaisen sijainnin vuoksi.

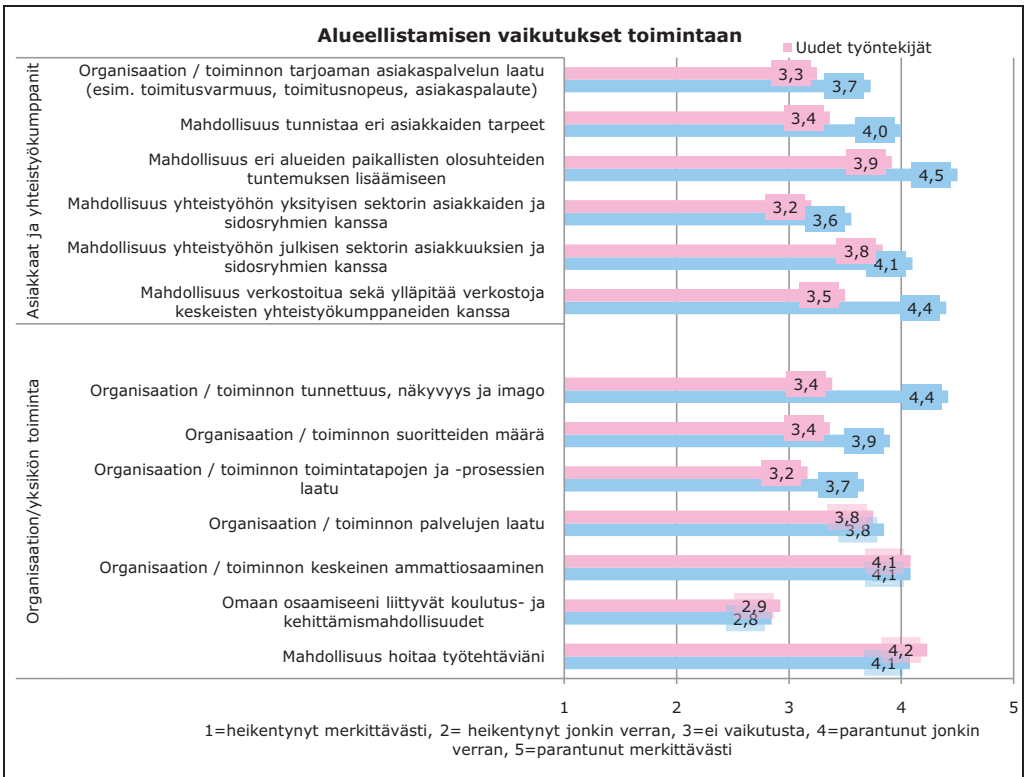
"Asiakkaat ovat kaukana eikä Kokkolassa ole geotieteisiin liittyvää koulutusta eikä tutkimusta tai alan yrityksiä. Kokkola on keinotekoinen paikka GTK:n yksikölle, mikä näkyy työntekijöiden poishakeutumisessa."

Yksikön toimintaa tarkasteltaessa parhaan arvosanan saa organisaation tunnettuuden paraneminen, josta organisaation sisällä siirtyneet antavat arvosanan 4,4/5. Vaikka uusien ja siirtyneiden työntekijöiden näkemykset vaikutuksista yksikön toiminnalle ovat pitkälti lähes identtisiä, ovat uudet työntekijät huomattavasti maltillisempia arvioidessaan organisaation tunnettuutta, näkyvyyttä ja imagoa ja antavat ainoastaan arvosanan 3,4/5.

Sekä uudet että organisaation sisältä siirtyneet työntekijät antavat heikoimmat arvosanat oman osaamisen koulutus- ja kehittämismahdollisuuksille.

Avoimessa vastauskentässä organisaation sisältä siirtyneet työntekijät kiittelevät erityisesti pienen työyhteisön erinomaista työskentelyilmapiiriä. Lisäksi usea vastaaja mainitsee oman työnkuvan selkeytyneen ja vastuun lisääntyneen alueellistamisen myötä.

"Toiminnan kehittämismahdollisuudet uudessa alueellisessa yksikössä ovat parantuneet selvästi. Olemme voineet verkostoitua selvästi aikaisempaa paremmin. Samalla olemme voineet tarjota palveluitamme entistä laajemmalle asiakaskunnalle. Aikaisemmin kolmen alueellisen yksikön "raja-alueella" sijainneesta laajasta Pohjanmaasta on muotoutunut uuden toimintayksikön näkökulmasta yhtenäinen toiminta-alue. Toimintaa ja palveluja on kehitetty alueellisia tarpeita vastaavasti."

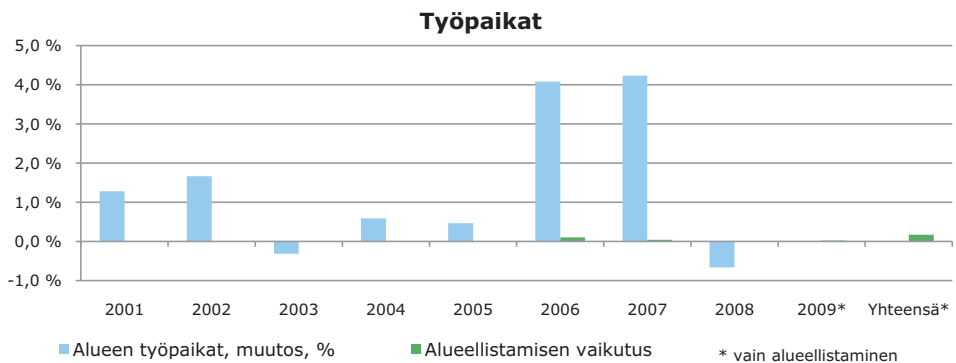

3.2 Aluetaloudelliset vaikutukset

ALUETALouden KEHITYS

Työpaikat

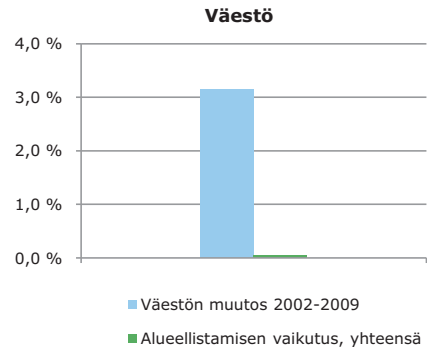
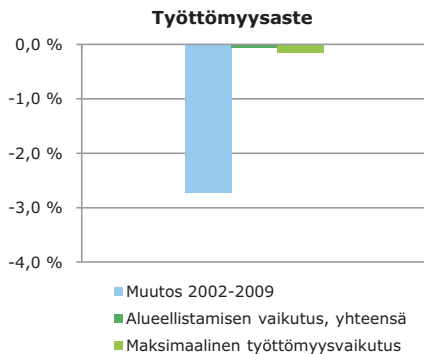
Alueellistamisen myötä Kokkolaan syntyi noin 17 työpaikkaa vuonna 2006. Tämän jälkeen työpaikat ovat lisääntyneet vuoteen 2009 mennessä yhteensä noin 30:een. Kerrannaisvaikutus on lisännyt alueellistamisseudun työpaikkoja laskennallisesti noin seitsemällä. Yhteensä työpaikkoja on siis muodostunut hieman alle 40. Alueen työpaikat ovat laskentamallin mukaan lisääntyneet siis 0,2 %. Kokonaisuudessaan Valtion työpaikat Kokkolan seudulla ovat vähentyneet noin 50 henkilöllä vuosina 2002–2008.

Työlliset, työttömyys ja väestö

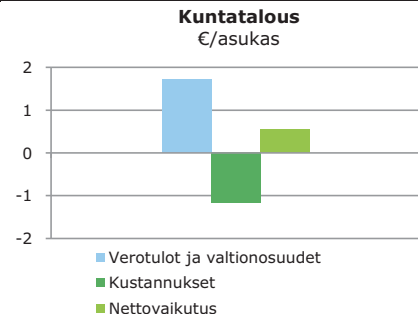
Alueellistamisen myötä muista toimipaikoista Kokkolan seudulle siirtyi yhteensä 17 henkilöä (Espoo 10, Kuopio 6, Rovaniemi 1). Alueellistettuihin työpaikkoihin on tehty uusrekrytointeja suunnilleen saman verran (noin 17 kpl).

Kokkolan seutukunnassa on noin 52 000 asukasta, joista 22 000 on työllisenä. Vuosina 2002-2009 alueen väestö on lisääntynyt noin kolmella prosentilla eli määrällisesti reilulla 1 500 hengellä. Vuosien 2005-2006 taitteessa alkaneen alueellistamisen vaikutus väestöön on ollut olematon, sillä alueelle muuttavien määrä on ollut varsin vähäinen, alle 20 henkeä. Kokkolan seutukunnan työttömyysaste on 2000-luvulla ollut likimain sama kuin koko maassa keskimäärin. Vuoden 2002 jälkeen työttömyysaste on laskenut vajaalla kolmella prosenttiyksiköllä ja vuonna 2009 työttömyysaste oli noin 10 prosenttia. Työpaikkojen siirtymisen pienen määrän vuoksi alueellistamisella ei juurikaan ole ollut vaikutusta työttömien määrän tai työttömyysasteen muutoksiin.

Kuntatalous

GTK alueellistamisen vaikutus on ollut Kokkolan seudun kuntatalouteen marginaalinen. Sen lisäksi, että alueellistaminen on kooltaan pieni, on verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus leikkannut pois suurimman osan verotulojen kasvusta. Ilman tasausta verotulot ja valtionosuudet olisivat kasvaneet noin 220 000 €. Tasauksen kanssa noin 88 000 €, mikä on alle 0,1 % suhteessa Kokkolan kaupungin verotuloihin. Nettovaikutus tuloihin on laskentamallin mukaan ollut noin 30 000 €.

Muut hyödyt ja kustannukset

Geologian tutkimuskeskuksen vaikutus asuntojen hintaan rajoittuu paljolti yhteen vuoteen, jolloin alueellistamisen vaikutus on nostanut laskentamallin mukaan hintoja 0,4 prosenttia. Muina vuosina vaikutus on ollut olematon. Kokonaisuudessaan alueellistaminen on kaikkina vuosina yhteensä nostanut asuntojen hintoja noin 0,7 prosentilla.

Liikenteen aika- ja ajokustannusten väheneminen tuo yhteensä 80 000 euron vuotuisen laskennallisen hyödyn. Tämä on 0,0013 % alueiden liikenteen aika- ja ajokustannusten kokonaissummasta. Muuttajien saama hyöty on 13 000 euroa. Suurin osa hyödystä tulee vapaa-ajan menetyksen vähenemisestä seuraavasta hyvinvoinnin parannuksesta.

3.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Vaikka keskimääräinen palkkakehitys ja tilakustannukset ovat tarkasteluperiodin aikana kehittyneet maltillisesti, ovat nousseet muut kustannukset kasvattaneet keskimääräisiä henkilötyövuosikustannuksia yli 3200 eurolla. Alueellistamisen kertaluontoiset kustannukset jäivät sen sijaan varsin vaatimattomiksi, noin 66 000 euroon.

Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys ¹²	-654 €/htv
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	458 €/htv
Keskimääräinen muiden kustannusten muutos	3 062 €/htv
Keskimääräinen kustannusten muutos	2 866 €/htv

Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset henkilöstökustannukset	59 084 €
Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset tilakustannukset	6 872 €
Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset kustannukset yhteensä	65 956 €

Kokkolan toimipisteen perustamisella ei ole ollut merkittäviä vaikutuksia aluetalouden näkökulmasta. 17 ihmisen muuttaminen Kokkolaan ei ole aikaansaanut merkittäviä vaikutuksia kuntataloudessa. Laskentamallin mukaan vaikutus kunnan nettotuloihin on ollut noin 30 000 euroa, joka vastaa reilusti alle 0,05 % alueen verotuloista. Sen sijaan muuttaneille ihmisille syntyy laskennallista hyötyä lyhentyneistä työmatkoista, joiden vapaa-ajan lisääntymisestä syntyvät laskennalliset hyödyt ovat noin 13 000 euroa.

¹² Keskimääräisistä henkilöstökustannuksista on vähennetty tarkasteluperiodin aikana tapahtunut valtiosektorin yleinen palkkakehitys

4. MAASEUTUVIRASTO (MAVI)

4.1 Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset

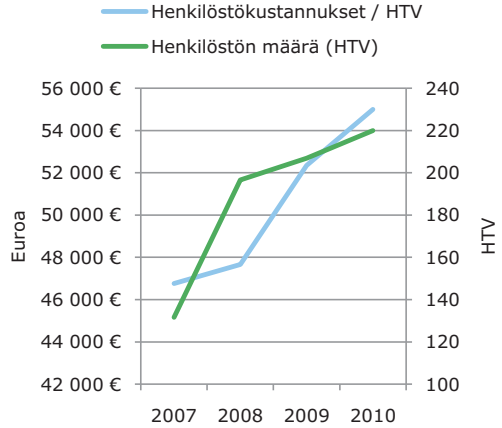
Alueellistamispäätös tehtiin	2007	Alueellistaminen toteutettiin	2008 - 2011
<p>Maaseutuvirasto (Mavi) vastaa EU:n maataloustuki- ja maaseuturahaston varojen käytöstä Suomessa. Mavi toimii Suomen maksajavirastona ja hallinnoi vuosittain yli kahden miljardin euron tukia. Maaseutuviraston tehtävänä on huolehtia siitä, että sen asiakkaat saavat viljelijätuet, maaseudun rahoitus- ja kehittämistuet sekä markkinatuet ajallaan ja oikein perusteiden.</p> <p>Mavi ohjaa, neuvoa ja kouluttaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia, kuntia ja Leader-toimintaryhmiä, jotka palvelevat tukihallinnon asiakkaita. Lisäksi Mavi hallinnoi tukihakemusten käsittelyyn käytettäviä tietojärjestelmiä ja palvelee asiakkaitaan kehittämällä sähköisiä asiointipalveluja.</p> <p>Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla toimiva Maaseutuvirasto perustettiin keväällä 2007 Helsingissä. Viraston perustamisen yhteydessä Maa- ja metsätalousministeriö teki päätöksen alueellistaa Maaseutuvirasto Seinäjoelle vuosien 2008–2011 aikana. Mavin alueellistamissuunnitelman väliraportin mukaan alueellistaminen on sujunut odotettua ripeämmin ja siirtyminen Seinäjoelle on perustunut pitkälti henkilöstön suureen vaihtuvuuteen. Tämä on samanaikaisesti sekä nopeuttanut siirtymää että asettanut haasteita toiminnan laadun ylläpitämiselle. Maaseutuviraston alueellistamisprosessin ollessa yhä kesken, saattavat myös keskimääräiset kustannukset sisältää kertaluonteisia, alueellistamisesta johtuneita kustannuksia.</p> <p>Vuosina 2007–2009 alueellistamista toteutettiin vapaaehtoisen siirtymisen kautta. Vuoden 2010 aikana pysyvät toimitilat valmistuvat Seinäjoelle, jolloin sinne siirtyvät loput toiminnot vähäisiä poikkeamia lukuun ottamatta. Suunnitelman mukaan vuoden 2010 lopussa Seinäjoella työskentelee 103 mavilaista. Vuosina 2012–2014, siirtymäajan lähestyessä loppuaan, ei alueellistamista uloteta eläkkeelle jäämässä oleviin henkilöihin. Heille turvataan mahdollisuus päättää työura Helsingissä, työtehtävien kuitenkin mahdollisesti muutuessa. Halutessaan näillä henkilöillä on oikeus siirtyä myös Seinäjoelle työskentelemään.</p>			

ALUEELLISTAMISEN KUSTANNUKSET

Henkilöstökustannukset

Maaseutuvirasto aloitti toimintansa 1.5.2007. Organisaation todellinen henkilöstömäärä on koko toiminnan ajan pysynyt lähes vakiona. Mavi työllisti heti toiminnan käynnistyessä kesellä vuotta 2007 noin 210 henkilöä¹³ ja vuonna 2010¹⁴ henkilöitä oli töissä noin 220.

Tarkasteluajanjakson aikana sekä henkilöstön kokonaiskustannukset että keskimääräiset henkilöstökustannukset / htv ovat nousseet. Vuonna 2007 keskimääräinen henkilöstökustannus oli noin 46 800 euroa, kun se vuonna 2010 oli reilu 55 000 euroa/htv. Maaseutuviraston alueellistamissuunnitelman väliraportin mukaan Seinäjocella työskenteli vuoden 2010 maaliskuussa 103 henkilöä. Näistä 27 oli siirtynyt oman organisaation sisältä Helsingistä ja loput olivat uusina taloon rekrytoituja.

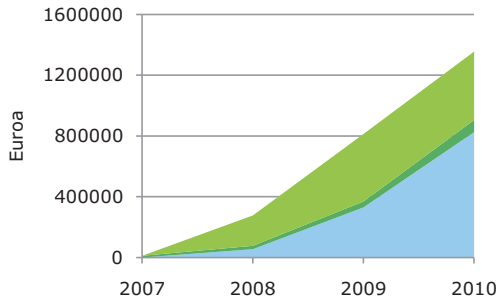

Lähtöalueelta alueellistamispaikkakunnalle siirtyneiden henkilöiden lukumäärä

2007	2008	2009	2010 (arvio)	Yhteensä
8	4	10	5	27

Alueellistaminen on aiheuttanut Mavissa myös kertaluonteisia kustannuksia. Tällaisia alueellistamiseen liittyviä kustannuksia ovat olleet mm. siirtymävaiheen kaksoismiehityksen aiheuttamat kustannukset, muutosturvan kustannukset sekä uuden henkilöstön rekrytointi- ja perehdytyskustannukset. Yhteensä kaksoismiehityksestä, muutosturvasta, rekrytoinnista ja perehdytyksestä on syntynyt vuodesta 2007 lähtien noin 2 456 900 euron kulut. Näitä kertaluonteisia kustannuksia ei ole otettu huomioon keskimääräisiä henkilöstökustannuksia laskettaessa.

- Siirtymävaiheen kaksoismiehityksen kustannukset
- Muutosturvan kustannukset
- Uuden henkilöstön rekrytointi- ja perehdytyskustannukset

Mavin omassa alueellistamissuunnitelmassa on myös tehty arvioita alueellistamisen kustannuksista. Siinä arvioidaan edellä mainittujen henkilöstökustannusten lisäksi myös ei-alueellistuvien henkilöiden tukitoimenpiteiden kustannuksia, joiden arvioidaan nousevan vuosien 2008–2011 aikana noin 469 000 euroon. Raportissa mainitaan myös, että henkilöstön nopea vaihtuvuus on vähentänyt tarvetta tukitoimiin, kun taas ennakoitua enemmän resursseja on samasta syystä vaatinut uusien työntekijöiden rekrytointi ja perehdyttäminen. Yhteensä Mavin alueellistamissuunnitelman väliraportissa alueellistamiseen arvioidaan kuluvan vuosina 2008–2011 noin

¹³ Koska toiminta käynnistettiin kesällä vuotta, on henkilötyövuosien määrä vuonna 2007 ainoastaan 130.

¹⁴ Kaikki vuoden 2010 luvut perustuvat Maaseutuviraston tekemiin arvioihin.

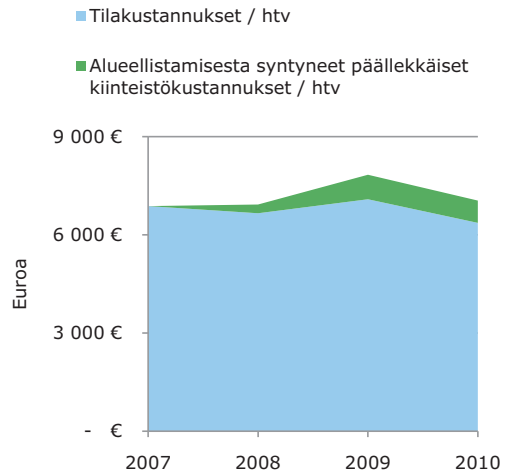
7 082 000 euroa.

Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset henkilöstökustannukset	2 456 900 €
Keskimääräinen henkilöstökustannusten muutos (2007-2009)	8 233 €/htv
Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys¹⁵	3 697 €/htv

Tilakustannukset

Tilakustannukset per henkilötyövuosi ovat Mavissa pysyneet tarkasteluajankohtana suunnilleen yhtäläisinä. Vaikka päällekkäisiäkin tilakustannuksia on syntynyt, on keskimääräinen tilakustannus per henkilötyövuosi pysynyt lähes samana. Vuonna 2007 keskimääräinen tilakustannus per henkilö oli noin 6 700 euroa kun se vuonna 2010 on arviolta noin 7 000 euroa. Yhteensä tilakustannuksia maksettiin vuonna 2007 noin 9 000 000 euroa ja vuonna 2010 arviolta noin 1 550 000 euroa. Vuosien 2007-2010 aikana päällekkäisistä tilakustannuksista syntyy arviolta noin 357 500 euron kustannukset.

Mavin omassa raportissa siirtymäajalla syntyviksi alueellistamisesta johtuviksi tilakustannusten arvioidaan nousevan noin 1 500 000 euroon.

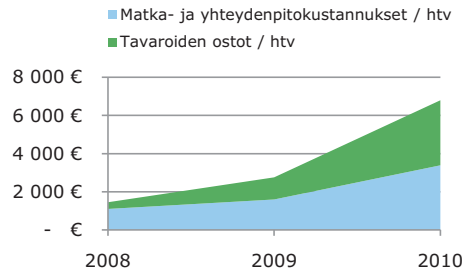

Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset tilakustannukset	357 500 €
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	169 €/htv

¹⁵ Keskimääräisistä henkilöstökustannuksista on vähennetty tarkasteluajan aikana tapahtunut valtiosektorin yleinen palkkakehitys

Muut kustannukset

Oikealla olevassa kuvassa on havainnollistettu matkustuskulujen ja muiden menojen kehitystä tarkasteluperiodilla. Sekä matkustus- että muut kulut per henkilötyövuosi ovat nousseet huomattavasti tarkasteluajankohtana. Matka- ja yhteydenpitokustannukset sisältävät kaikki alueellistamisesta syntyneet tietotekniikkakustannukset. Kokonaiskustannukset ovat nousseet vuoden 2008 284 900 eurosta 1 495 000 euroon.

Alueellistamisesta syntyneet muut kertaluontoiset kustannukset

0 €

Keskimääräinen muiden kustannusten muutos

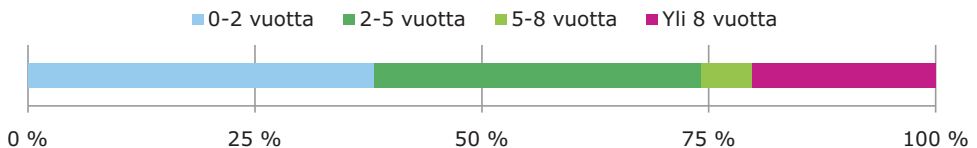
5 346 €/htv

SUORITEMÄÄRÄT JA TUOTTAVUUS

Maaseutuviraston keskeisten suoritteiden määrittäminen on vielä osittain kesken, joten tässä yhteydessä ei voida raportoida seurantatietoihin perustuvaa aineistoa.

HENKILÖSTÖN NÄKEMYKSET**Kyselyn toteutus ja vastaajien taustatiedot**

Sähköiseen kyselyyn saatiin maaseutuvirastosta yhteensä 89 vastausta. Vastaajista valtaosa ilmoitti olleensa organisaatiossa töissä korkeintaan viisi vuotta. Kuitenkin noin joka neljäs vastaaja kertoi olleensa organisaatiossa töissä yli 5 vuotta. Voidaankin olettaa, että nämä henkilöt ovat aiemmin työskennelleet maa- ja metsätalousministeriön alaisuudessa, sillä nykymuotoinen Mavi perustettiin vuonna 2007.

Vastaajien työvuodet organisaatiossa

Vastaajista 49 oli siirtynyt toimipisteeseen organisaation Helsingin toimipisteestä tai työskentelee siellä edelleen. Loput 40 vastaajaa olivat uutena taloon rekrytoituja, Seinäjoella työskenteleviä henkilöitä.

Vaikutukset organisaation toimintaan sekä sidosryhmäyhteistyöhön

Kysyttäessä vastaajilta näkemyksiä siitä, miten alueellistaminen on vaikuttanut asiakas- ja yhteistyökumppanuussuhteisiin, on nähtävissä suuri ero uutena rekrytoitujen ja organisaation sisällä siirtyneiden tai vielä Helsingissä työskentelevien välillä. Kun uudet työntekijät antavat hyvän arvosanan (4/5) yhteistyömahdollisuuksille julkisen sektorin asiakkuuksien kanssa, antavat organisaation vanhat työntekijät samaisesta kohdasta heikon arvosanan (2/5). Kaiken kaikkiaan organisaatiossa pidempään olleet työntekijät kokevat alueellistamisen vaikutukset sidosryhmäyhteistyötä heikentävinä, kun taas Seinäjoelle uusina rekrytoituilla on huomattavasti positiivisempi

näkemyks.

"Sidosryhmien kanssa ei enää tavata kasvotusten, joka on erittäin surullista ja heikentää toiminnan laatua merkittävästi."

"Asiakkailla on tullut palautetta, että heidän on vaikea luottaa tietyllä alueella olevaan keskusvirastoon. Se näkyy myös yhteydenotoissa: yhteydenotot sijaintialueelta lisääntyvät, muualta vähenevät. Kokoontumisten käytännön järjestelyt vaikeutuvat, matkakustannukset lisääntyvät ja niihin joutuu käyttämään kohtuuttomasti aikaa. Esim. junien epävarmuus haittaa."

"Etäännyminen ministeriöstä. Tukijärjestelmien kehittäminen vaatisi saumatonta yhteistyötä mikä jatkossa vaikeutuu entisestään."

"Sidosryhmät ovat etäännyneet, eikä ole enää ns. normaalia kanssakäymistä. Kaikki tärkeät sidosryhmät ovat pääkaupunkiseudulla."

"Imago voi parantua siitä, että maaseutuvirasto ei ole pääkaupungissa."

"Asiakkaan kannalta alueellistamisen merkitys on vähäinen; toimialallamme mielikuva-merkitys on ehkä parempi kuin Helsingissä toimiessa. Sidosryhmäyhteistyö on haastavampaa. Yhteydenpitoon pitää nähdä vaivaa ja suhteita on aktiivisemmin ylläpidettävä."

Sama trendi näkyy myös tarkasteltaessa alueellistamisen vaikutuksia organisaation toimintaan. Parhaimman arvosanan siirtyneiltä työntekijöiltä saa organisaation näkyvyys ja imago, joka arvioidaan lähes keskiverroksi (2,8/5) kun taas erittäin heikon arvion organisaation vanhoilta työntekijöiltä saa keskeinen ammattiosaaminen (1,7/5). Kuten sidosryhmäyhteistyötä, myös organisaation toimintaa arvioitaessa uudet, suoraan Seinäjoelle organisaation ulkopuolelta rekrytoidut työntekijät, antavat kauttaaltaan paremmat arvosanat. Parhaimman arvosanan uudet työntekijät antavat mahdollisuuksista omien työtehtävien hoitoon (4/5).

"Alueellistaminen vaikeuttaa työni tekemistä."

"Työ tapahtuu pääosin koneella, kasvotusten tapaamisia on vähän. Kommunikointi on siis suuressa määrin kirjallista ja se tekee työstä hitaampaa ja kankeampaa. Ihmiset eivät ole hyvin tavoitettavissa."

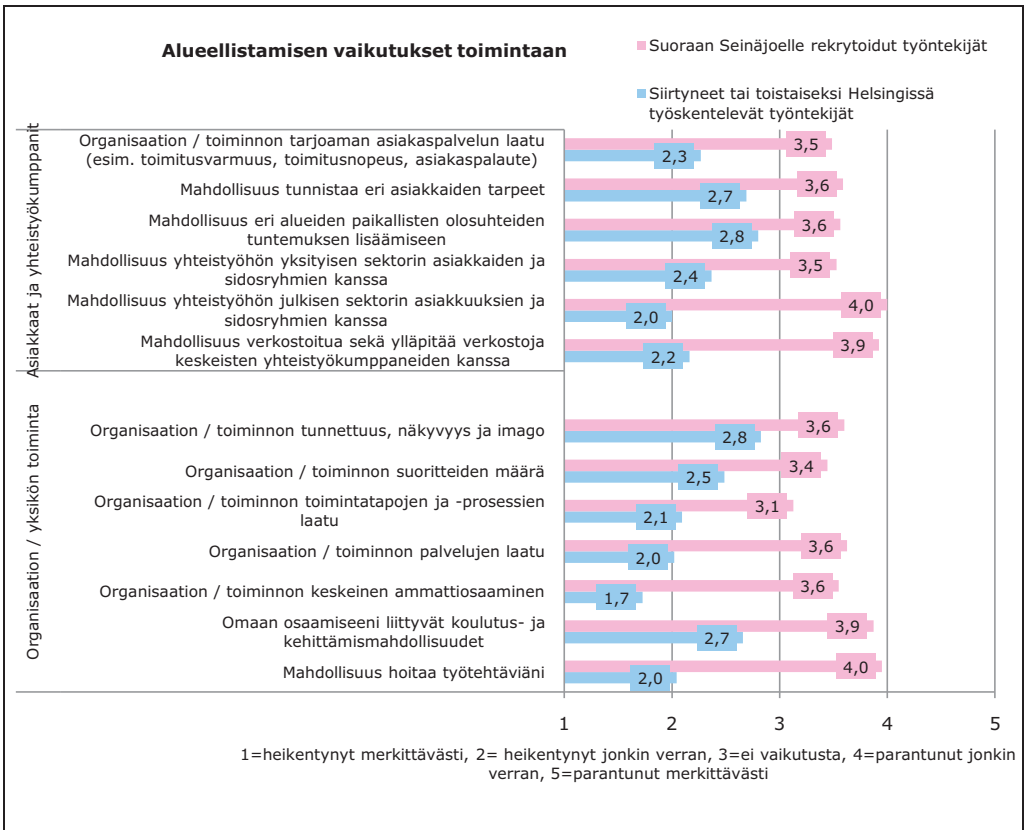
"Siirtymävaiheessa, kun työskennellään usealla paikkakunnalla, on erityisesti viestintä haasteellista. Henkilöstöä kuormittaa matkustelu, johon kuitenkin videoneuvottelut ja nykyaikaiset työkalut ovat tuoneet huomattavaa helpotusta. Myös henkilöstön suuri vaihtuvuus ei voi olla vaikuttamatta tulokseen. Perehdyttämiseen käytetään paljon aikaa."

"Työkaverit vaihtuneet paljon. Uusia rekrytoitu uudelle paikkakunnalle. Uudet eivät pysty hoitamaan töitään vielä itsenäisesti. Itse toimin edelleen vanhalla paikkakunnalla, enkä ole siirtymässä uudelle paikkakunnalle. Eli keskeisin vaikutus on, että minulta menee työ alta."

"Ikäluokat ovat nuorentuneet, jolloin saadaan uusinta tietoa ja kehitytään mukana. Vanhojen poistuessa harmaa tieto häviää, joten pitäisi löytää tasapaino näiden kahden välillä."

"Sähköiset työkalut työasemalla ovat lisääntyneet. Käytännössä siis etätöiden tekeminen olisi nyt helpompaa. Palveluja on kehitetty siihen, että ne voi hoitaa useammalta paikkakunnalta. Samalla on tullut parempia työtapoja käyttöön ja palvelu asiakkaisiin nähdään on laadukkaampaa. Työtapojen kehittämisellä on ollut etuja tehokkuuteen. Jonkin verran yhteydenpito entisiin kumppaneihin on vaikeutunut välimatkan pidentyessä."

"Työntekijöiden sijoituessa uudelle paikkakunnalle ja vanhojen jäädessä, siirtyy tieto vain osittain, jos lainkaan vaan uusien rekrytoitujen tulee opetella asiat pitkälti itse."

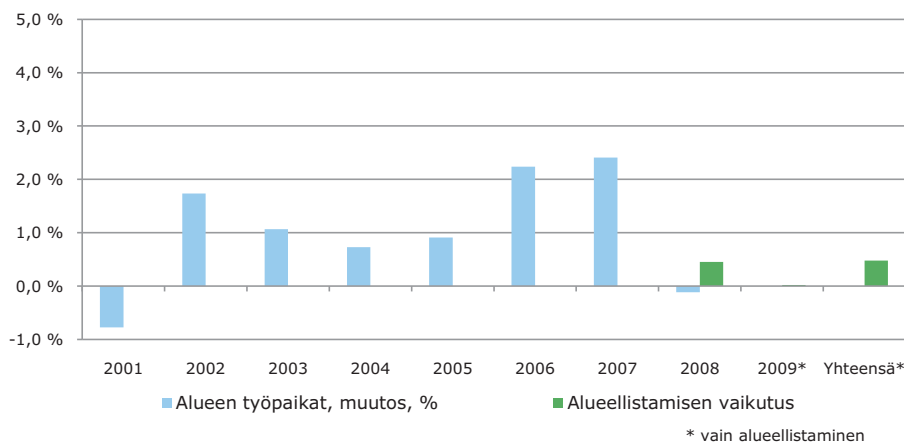
4.2 Aluetaloudelliset vaikutukset

ALUETALouden KEHITYS

Työpaikat

Kun Maaseutuviraston alueellistaminen alkoi vuonna 2008, siirtyi Seinäjoelle noin 200 työpaikkaa. Vuonna 2009 työpaikkoja tuli noin 10 lisää. Alueellistaminen on tarkoitus saattaa päätökseen vuonna 2011. Laskentapohjan mukaan kerrannaisvaikutusten seurauksena työpaikkoja on syntynyt hieman alle 50. Yhteensä työpaikkojen määrä on tähän mennessä lisääntynyt noin 250 työpaikalla, mikä on noin 0,5 % Seinäjoen seutukunnan työpaikoista. Valtion työpaikkoja alueelta on poistunut noin 30 vuosina 2002–2008.

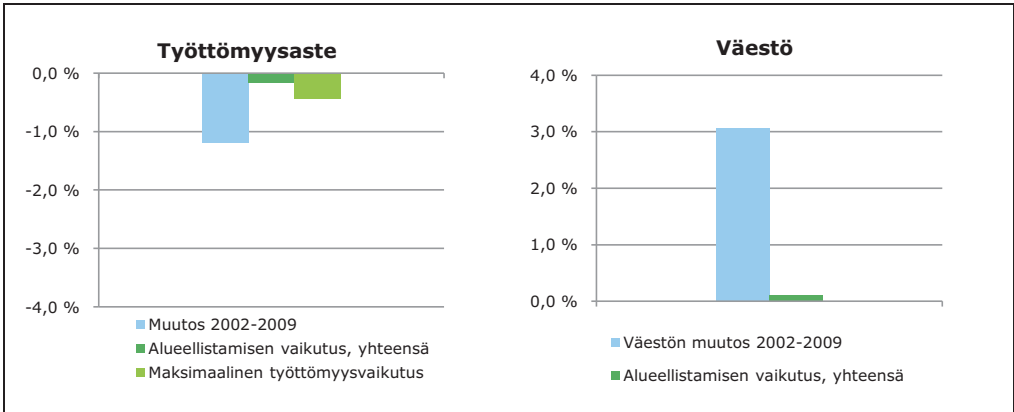
Työpaikat

Työlliset, työttömyys ja väestö

Alueellistamisen myötä Seinäjoelle siirtyi noin 20 vanhaa työntekijää. Alueellistaminen on siis perustunut valtaosaltaan uusrekrytointeihin.

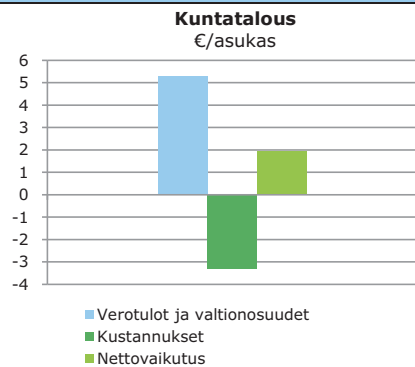
Seinäjoen seudulla asuu noin 123 000 asukasta, joista työllisenä on 54 000. Alueen väestö kasvaa jatkuvasti, vuosina 2002-2009 asukasluku on lisääntynyt noin kolmella prosentilla, eli yli 3 000 hengellä. Alueen väestönkasvuun alueellistamisella ei juurikaan ole ollut vaikutusta. Seinäjoen seutukunnan työttömyysaste on tyypillisesti ollut hieman koko maan keskimääräistä alhaisempi. Vuonna 2009 alle 10 prosenttia alueen työvoimasta oli työttömänä. Alueellistaminen on kerrannaisvaikutuksineen lisännyt alueella asuvien työllisten määrää yli 200 hengellä ja samalla hivenen alentanut työttömien määrää ja työttömyysastetta. Mikäli kaikki uusiin työpaikkoihin alueelta palkatut olisivat olleet työttömiä, työttömyysaste olisi alentunut lähes 0,5 prosenttiyksikköä.

Kuntatalous

Maaseutuviraston potentiaalinen vaikutus Seinäjoen seudun kuntatalouteen on nettomääräisesti noin 240 000 €. Seinäjoen osalta arvio on tosin tavallistakin epävarmempi, sillä Seinäjoen kunta on ollut hyvin lähellä verotulojen tasausrajaa, vuonna 2008 sen alapuolella ja 2009 sen yläpuolella.

Ilman verotulojen tasausta kuntatalouden tulot olisivat kasvaneet noin 1 620 000 €, mutta tasaamisen jälkeen 650 000 €. Tulojen kasvu on noin 0,4 % suhteessa Seinäjoen kaupungin verotuloihin ja valtionosuuksiin.

Muut hyödyt ja kustannukset

Maaseutuviraston vaikutus asuntojen hintaan rajoittuu paljolti yhteen vuoteen, jolloin alueellistamisen vaikutus on teoreettisesti nostanut hintoja 4,1 prosenttia. Kysynnän lisäys on asuntomarkkinoiden kokoon verrattuna niin suuri, että oletus tarjontapuolen sopeutumattomuudesta ei välttämättä pidä paikkansa. Lisäksi merkittävä osa kysynnästä on kohdistunut muuhun kuin kerrostaloasuntoihin. Kokonaisuudessaan alueellistaminen on kaikkina vuosina yhteensä nostanut asuntojen hintoja 4,3 prosentilla.

Liikenteen aika- ja ajokustannusten väheneminen tuo yhteensä 550 00 euron vuotuisen laskennallisen hyödyn. Tämä on 0,0088 % alueiden liikenteen aika- ja ajokustannusten kokonaissummasta. Muuttajien saama hyöty on 91 00 euroa. Suurin osa hyödyistä tulee vapaa-ajan menetyksen vähenemisestä seuraavasta hyvinvoinnin parannuksesta.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Maaseutuviraston siirtäminen Helsingistä Seinäjoelle on kasvattanut merkittävästi keskimääräistä henkilötyövuosikustannusta. Keskimääräinen henkilötyövuosikustannus on noussut lähinnä palkkojen nousun sekä muiden kustannusten vuoksi. Lisäksi alueellistamisesta on tässä arviointikehikossa tarkasteltujen tekijöiden kautta syntynyt noin 2 800 000 euroa kertaluonteisia kustannuksia. Maaseutuvirasto oman raportoinnin mukaan alueellistamisesta arvioidaan syntyvän vuosien 2008–2011 aikana noin 7 000 000 euron kulut.

Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys ¹⁶	3 697 €/htv
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	169 €/htv
Keskimääräinen muiden kustannusten muutos	5 346 €/htv
Keskimääräinen kustannusten muutos	9 212 €/htv

Alueellistamisesta syntyneet kertaluonteiset henkilöstökustannukset	2 456 900 €
Alueellistamisesta syntyneet kertaluonteiset tilakustannukset	357 500 €
Alueellistamisesta syntyneet kertaluonteiset kustannukset yhteensä	2 814 400 €

Alueellistamisen aluetaloudelliset vaikutukset ovat varsin vähäiset. Seinäjoen väestö on jo pitkään kasvanut vakaasti, eikä joidenkin satojen työpaikkojen siirtämisellä ole juuri laskennallista vaikutusta seutukunnan väestömäärään tai työllisyyteen. Ilman verotulojen tasausta kuntatalouden tulot olisivat kasvaneet noin 1 620 000 €, mutta tasauksen jälkeen 650 000 €. Tulojen kasvu on noin 0,4 % suhteessa Seinäjoen kaupungin verotuloihin ja valtionosuuksiin. Muuttajille hyötyjä syntyy vapaa-ajan lisääntymisestä ja siitä seuraavasta hyvinvoinnin paranemisesta työmatkaiikojen lyhentyessä. Muuttajien saama vuotuinen hyöty on 91 00 euroa. Sen sijaan alueellistaminen on teoreettisella tasolla nostaa asuntojen hintoja 4,3 %:lla. Tämä perustuu kuitenkin oletukseen varsin joustamattomasta asuntojen tarjonnasta.

¹⁶ Keskimääräisistä henkilöstökustannuksista on vähennetty tarkasteluperiodin aikana tapahtunut valtiosektorin yleinen palkkakehitys

5. MAAVOIMIEN ESIKUNTA

5.1 Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset

Alueellistamispäätös tehtiin	2004	Alueellistaminen toteutettiin	2005–2008
<p>Maavoimat ja Maavoimien Esikunta perustettiin 1.1.2008. Maavoimien esikunnan perustaminen ei edusta varsinaista alueellistamista puhtaimmillaan, mikäli alueellistamisella ymmärretään valtionhallinnon toimiston tai viraston uudelleen sijoittamista pääkaupunkiseudulta jonkin muualle. Maavoimien Esikuntaa ei aiemmassa puolustusvoimien organisaatiossa ollut olemassa, mikä tekee taloudellisten tietojen vertailun osittain epätarkoituksenmukaiseksi.</p> <p>Puolustusvoimien hallintorakenteen muutoksessa 1.1.2008 perustettiin maavoimat itsenäisenä puolustushaaranä meri- ja ilmavoimien rinnalle. Aiemmin maavoimia johdettiin Pääesikunnassa sijainneista Maavoimaesikunnasta ja Operaatioesikunnasta. Alueellisina johtoesikuntina toimivat Läntisen Maanpuolustusalueen Esikunta Hämeenlinnassa, Itäisen Maanpuolustusalueen Esikunta Mikkelissä sekä Pohjoisen Maanpuolustusalueen Esikunta Oulussa.</p> <p>Maavoimien Esikunnan perustamisen yhteydessä edellä mainitut alueelliset esikunnat ja Pääesikunnan Maavoimaesikunta lakkautettiin. Pääosa niiden tehtävistä ja toiminnoista kohdennettiin perustettuun Maavoimien Esikuntaan.</p> <p>Kaikissa kolmessa maanpuolustusalueen esikunnassa palveli noin 250 työntekijää. Näiden alueellisten esikuntien tehtävien uudelleen kohdentamiseen liittyen niiden tehtävät siirtyivät Maavoimien Esikunnalle, joka toimii tällä hetkellä kokonaisvahvuudella 275.</p> <p>Hallintorakenteen muutokseen liittyen myös Pääesikunnan kokoonpanoa tarkistettiin. Pääesikunnasta vähennettiin tehtäviä siten, että entisen yli 600 hengen sijaan vahvuudeksi on jäänyt vajaat 400 henkilöä.</p> <p>Maavoimien Esikunnan perustamisvaiheessa valmistelusta ja suunnittelusta vastasi Itäisen Maanpuolustusalueen yhteyteen perustettu Maavoimien Esikunnan runko, jonka kokonaisvahvuus valmisteluvaiheessa oli noin 40.</p>			

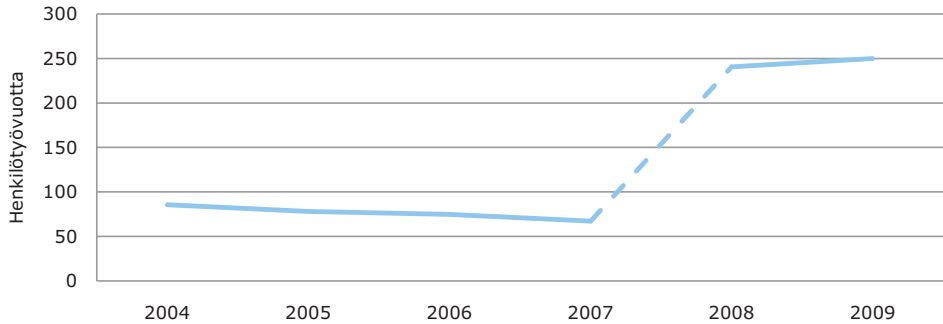
ALUEELLISTAMISEN KUSTANNUKSET

Henkilöstökustannukset

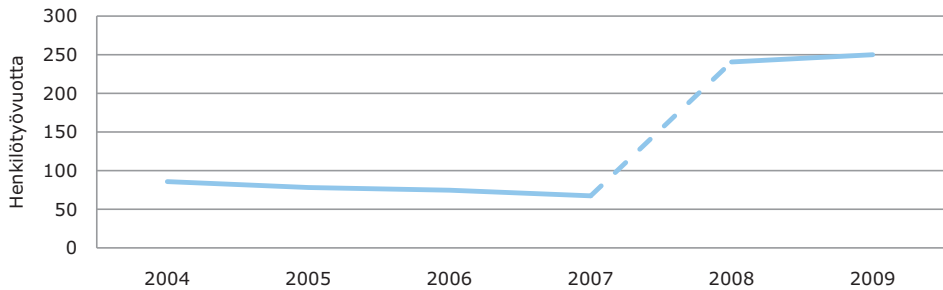
Puolustusvoimien maavoimien henkilöstökustannuksia tarkasteltaessa on huomioitava, että:

- lakkautetusta Pääesikunnan Maavoimaesikunnasta siirtyneet tehtävät ovat vain osa Maavoimien Esikunnan rakennetta.
- Maavoimien Esikuntaa koskevat luvut sisältävät koko sen henkilöstön eli ne eivät toisin sanoen rajoitu pelkästään Pääesikunnan Maavoimaesikunnasta siirtyneisiin tehtäviin.

Henkilöstön määrä (htv):
2004-2007 = Pääesikunnan Maavoimaesikunta
2008-2009 = Maavoimien esikunta

Henkilöstön määrä (htv):
2004-2007 = Pääesikunnan Maavoimaesikunta
2008-2009 = Maavoimien esikunta

Hallintorakenteen muutoksesta johtuen tässä yhteydessä onkin tarkoituksenmukaisempaa tarkastella keskimääräisten henkilötyövuosikustannusten kehitystä. Tarkasteltaessa henkilöstökustannuksia henkilötyövuotta kohden, henkilöstökustannukset nousivat Pääesikunnan Maavoimaesikunnassa vuodesta 2004 vuoteen 2007 noin 8,7 prosenttia. Vastaavasti Maavoimien Esikunnan aloittaessa toimintansa vuonna 2008, henkilöstökustannukset henkilötyövuotta kohden olivat Pääesikunnan Maavoimaesikuntaa alhaisemmalla tasolla. Vuodesta 2008 vuoden 2010 heinäkuun loppuun mennessä henkilöstökustannukset henkilötyövuotta kohden ovat Maavoimien Esikunnassa nousseet noin 6,7 prosenttia.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Keskimääräinen HTV-kustannus (Päävoimien Maavoimaesikunta)	61 262	64 238	63 883	68 036	N/A	N/A	N/A
Keskimääräinen HTV-kustannus (Maavoimien esikunta)	N/A	N/A	N/A	N/A	61 130	62 719	65 435

Lähtöalueelta sijoituspaikkakunnalle siirtyneitä henkilöitä oli yhteensä 54 kappaletta. Pääesikunnan Maavoimaesikunnassa tehtäviä oli yhteensä 79, joista 54 alueellistettiin Mikkeliin Maavoimien Esikuntaan. Siirtymävaiheen aikana ei ollut kaksoismiehitystä, joten siitä ei aiheutunut kustannuksia. Pääesikunnan Maavoimaesikunnassa ei irtisanottu henkilöstöä, joten muutosturvan kustannuksia ei myöskään syntynyt. Pääesikunnan Maavoimaesikunnan osalta yksikön lakkauttamiseen liittyviä suoria kustannuksia oli vuonna 2007 50 643 euroa.

Alla olevassa taulukossa on kuvattu Maavoimien Esikuntaan kohdistuneita muuttokustannuksia.¹⁷

	2008	2009	1-8 / 2010
Muuttokustannukset (euroa)	246 837	179 031	119 986

Uusien henkilöiden rekryointi-, perehdytys- ja koulutuskustannuksiin on Maavoimien Esikunnassa käytetty vuonna 2008 noin 415 euroa / henkilötyövuosi (yhteensä: 99 891 euroa) ja vuonna 2009 noin 360 360 euroa / henkilötyövuosi (yhteensä 89 928 euroa).

Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset henkilöstökustannukset	786 316 €
Keskimääräinen henkilöstökustannusten muutos (2004–2009)	1 457 €/htv
Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys¹⁸	-6 139 €/htv

Tilakustannukset

Kiinteistöhallinnon kulujen vertaaminen aikaisempaan organisaatorakenteeseen ei ole Maavoimien Esikunnan osalta tarkoituksenmukaista, koska vertailuperustaa ei vastaavantyyppisestä organisaatorakenteesta ole. Maavoimien Esikunnan nykyisiä kiinteistökuukustannuksia tai tilojen rakentamiskuluja ei voi verrata suoraan aikaisempaan Pääesikunnan Maavoimaesikuntaan Helsingissä eikä aiempiin kolmeen maanpuolustusalueen esikuntaan.

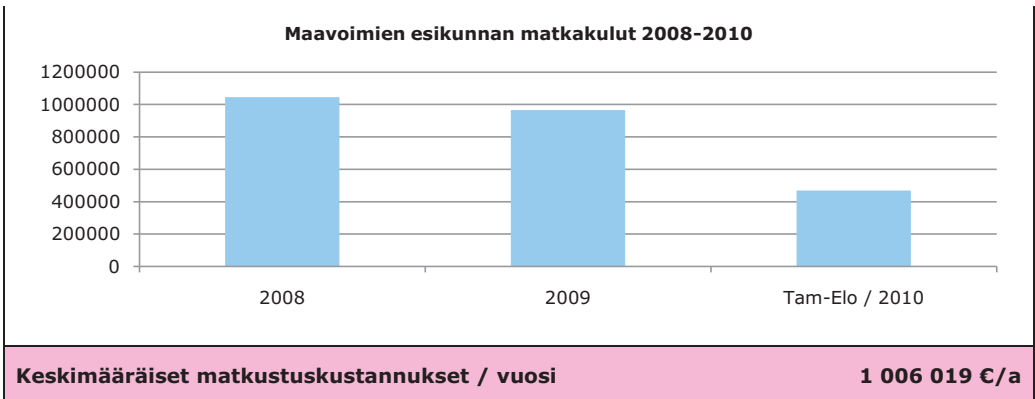
Muut kustannukset

Alla olevissa kuvioissa on havainnollistettu Maavoimien Esikunnan toteutuneita matkakustannuksia vuosina 2008–2010. Kuten kuvioista käy ilmi, operatiivisen toiminnan ylläpitämiseen käytettävät matkakustannukset ovat vuositasolla noin miljoonan euron luokkaa. Vertailupohjaa aikaisempaan ei ole, sillä hallintorakenne oli ennen organisaatiomuutosta täysin erilainen perustuen osittain jo alueella toimiviin maanpuolustusalueisiin. Maavoimien Esikunnan johdon haastatteluiden ja avainasemassa toimiville henkilöille lähetetyn sähköisen kyselyn vastausten perusteella voidaan todeta, että alueellistamis- ja sijoituspäätös Mikkeliin on merkittävästi lisännyt Maavoimien Esikunnan matkakustannuksia.

Tavaroiden ja palvelujen ostoihin liittyvät kustannukset ovat pääosin turvaluokiteltuja, mistä syystä tietojen luovuttaminen ei ole mahdollista.

¹⁷ Muuttokustannuksiin kuuluvat korvattavat (VES) virkamiehen ja hänen perheenjäsenensä matkakustannukset muuttomatkalta, koti-irtaimistokuljetuksesta aiheutuneet kustannukset, päiväraha virkamiehelle muuttoon käytetyltä ajalta, tutustumismatkojen kustannukset ja majoittumiskorvaukset erityisistä asumiskustannuksista.

¹⁸ Keskimääräisistä henkilöstökustannuksista on vähennetty tarkasteluperiodin aikana tapahtunut valtiosektorin yleinen palkkakehitys ajanjaksolla

SUORITEMÄÄRÄT JA TUOTTAVUUS

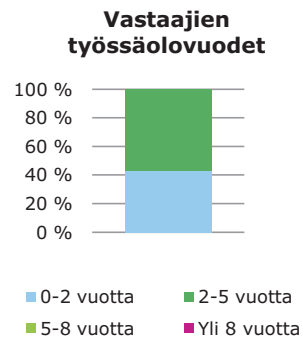
Maavoimien Esikunnan tuottavuuteen ja suoritemääriin liittyvät suunnittelun ja toimeenpanon kokonaisuudet ovat pääosin turvaluokiteltuja. Tästä syystä näitä tietoja ei voida luovuttaa tämän selvityksen käyttöön.

HENKILÖSTÖN NÄKEMYKSET

Kyselyn toteutus ja vastaajien taustatiedot

Kyselyyn saatiin Maavoimien Esikunnasta yhteensä 14 vastausta. Kysely lähetettiin poikkeuksellisesti vain organisaation ylimmälle johdolle (alin vastaajataso oli osastopäällikötaso), jolla katsottiin olevan parhaat edellytykset vastata kyselyyn. Päätös tehtiin sen vuoksi, että kyseisillä henkilöillä on vertailupohjaa edelliseen organisaatorakenteeseen sekä he vastaavat pääasiassa keskeisistä asiakas- ja sidosryhmäkumppanuuksista.

Maavoimien Esikunta on uusi organisaatio. Vastaajista 57 prosenttia olivat sellaisia, jotka ovat työskennelleet organisaatiossa 2-5 vuotta ja 43 prosenttia henkilöitä, jotka ovat työskennelleet organisaatiossa 0-2 vuotta.

Vaikutukset organisaation toimintaan sekä sidosryhmäyhteistyöhön

Sähköiseen kyselyyn vastanneista Maavoimien Esikunnan ylimmän johdon henkilöstöstä viisi oli työskennellyt aikaisemmin joko Pääesikunnan Maavoimaesikunnassa tai alueellisissa johtoesikunnissa. Vastaavasti 14 vastaajasta yhdeksän oli sellaisia, jotka olivat tulleet yksikön palvelukseen muista tehtävistä.

Kuten alla olevasta kuviosta käy ilmi, "siirtyneet henkilöt" arvioivat alueellistamisen vaikutuksia selvästi kriittisemmin kuin "uudet työntekijät". Siirtyneet henkilöt arvioivat erityisesti sidosryhmäyhteistyön ja verkostoitumisen mahdollisuuksien heikentyneen sijoituspaikkakunnan sijainnin johdosta. Keskeisenä ongelmana kyselyn avovastauksissa nähdään se, että nykyisesti sijainnista johtuen virkamatkojen määrä ja matkustamiseen käytettävä aika on kasvanut merkittävästi. Pääosa keskeisistä sidosryhmistä sijaitsee pääasiassa pääkaupunkiseudulla ja keskeiset asiakkuudet vastaavasti hajallaan eri puolella Suomea.

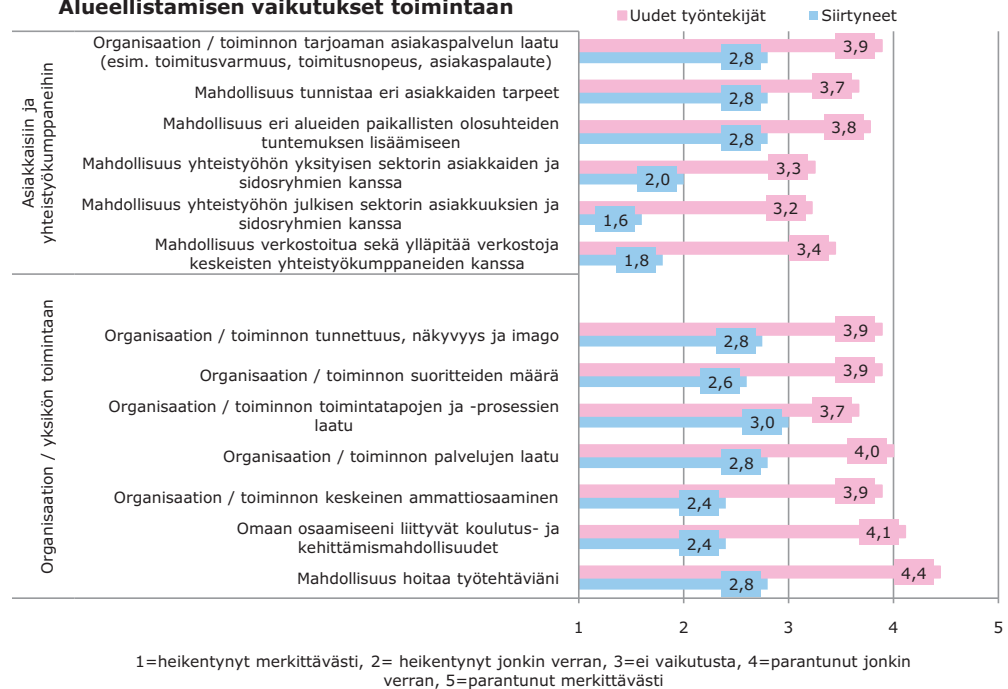
Matkustamiseen käytettävän ajan nähdään heikentävän työn tehokkuutta. Erään vastaajan mu-

kaan monen työntekijän osalta viikon työt tehdään käytännössä tiistain ja torstain välisenä aikana, maanantain ja perjantain ollen selvästi lyhyempiä työpäiviä. Käytännössä tämä johtuu siitä, että monen työntekijän perhe asuu muualla kuin sijoituspaikkakunnalla.

Toisena merkittävänä alueellistamisesta johtuvana ongelmana koetaan osaavan työvoiman saatavuus. Mikkelin seudulta nähdään puuttuvan alan edellyttämä osaaminen, jolloin siviilihenkilöiden rekrytointi on vaikeaa. Osaavan henkilöstön rekrytointi nähdäänkin ylimmän johdon näkemysten mukaan yhtenä keskeisenä haasteena. Rekrytointia vaikeuttaa lisäksi se, että muualta puolustusvoimien organisaatiosta irtisanottujen henkilöiden on henkilöstöpolitiikan mukaan oltava hauissa etusijalla (takaisinottovelvoite).

Hallintorakenteen uudistamisen nähdään selkeyttäneen ja tehostaneen maavoimien johtamista aikaisempaan organisaatorakenteeseen verrattuna. Toiminnan ja operatiivisen johtamisen tehostuminen on siis näkemysten mukaan seurausta hallintorakenteen uudistuksesta, joka on selkeyttänyt maavoimien johtamista itsenäisenä puolustushaaranä. Alueellistamisen vaikutusten nähdään heikentävän hallintorakenteen uudistuksen kautta saavutettuja myönteisiä tekijöitä lähinnä sijaintipaikkakunnan fyysisen sijainnin johdosta.

Alueellistamisen vaikutukset toimintaan

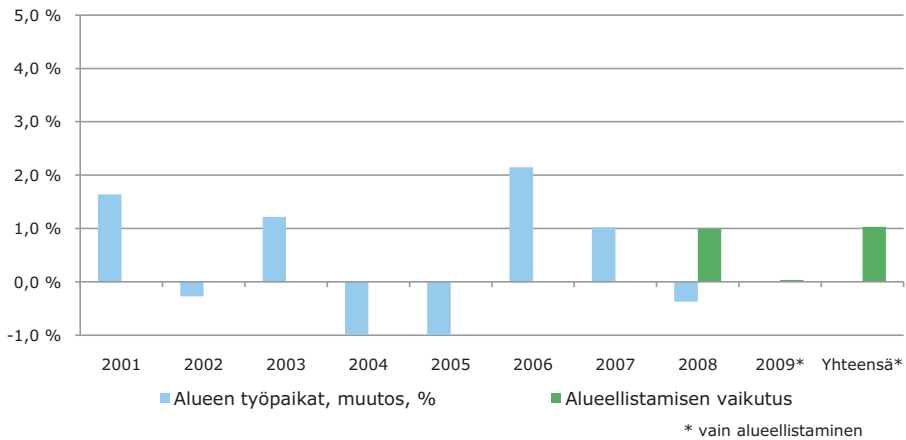
5.2 Aluetaloudelliset vaikutukset

ALUETALouden KEHITYS

Työpaikat

Maavoimien esikunnan perustaminen toi Mikkeliin 240 työpaikkaa vuonna 2008. Vuonna 2009 työpaikkoja on tullut noin 10 lisää. Kerrannaisvaikutusten oletetaan luoneen paikkakunnalle vielä noin 60 työpaikkaa. Yhteensä alueellistamisen voidaan olettaa tuoneen alueelle noin 310 työpaikkaa. Seutukunnan työpaikat ovat lisääntyneet siis noin 1 prosentilla. Mikkelin seudulla valtion työpaikat ovat vähentyneet yhteensä 155 henkilöllä vuosina 2002–2008.

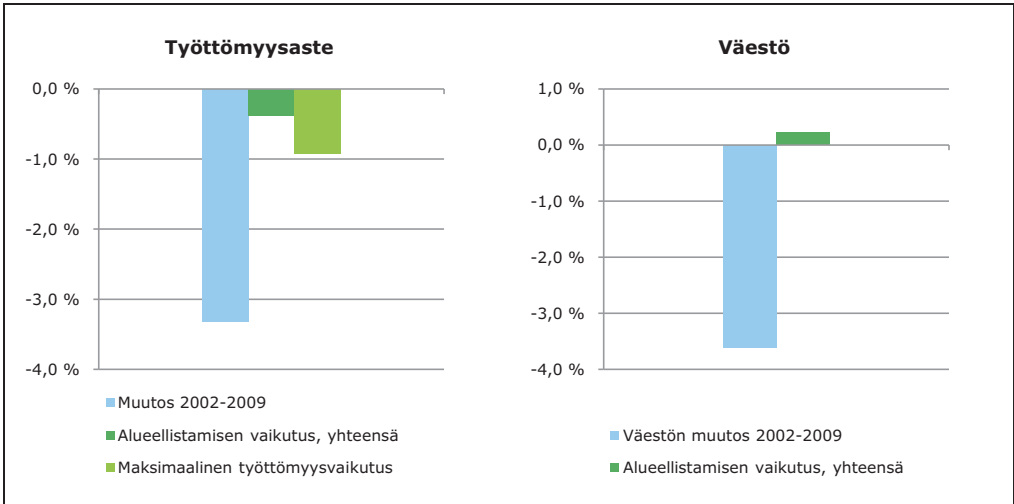
Työpaikat

Työlliset, työttömyys ja väestö

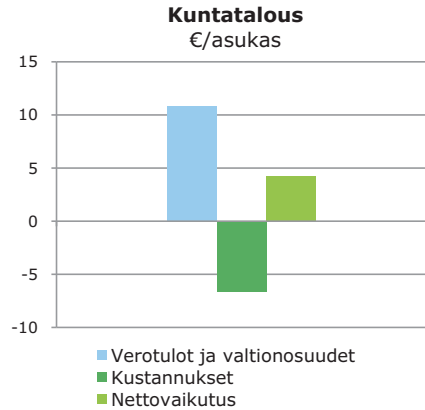
Noin 80 perustetun Maavoimien Esikunnan tehtävistä siirrettiin Pääesikunnan Maavoimaesikunnasta. Muut vajaa 200 tehtävää perustettiin Mikkeliin uusina tehtävinä. Näiden tehtävien tehtävänhoitajat rekrytoitiin valtakunnallisesti sekä lakkautetuista alueellisista esikunnista että puolustusvoimien muista toimipisteistä. Esikunnassa palvelevasta noin 250 henkilöstöstä noin 90 asuu muualla kuin Mikkeliissä. Työllisten määrä Mikkelin seudulla on siis lisääntynyt hieman vähemmän kuin työpaikkojen, mutta kuitenkin yli 200 hengellä.

Mikkelin seudulla asuu noin 73 000 asukasta, joista 30 000 on työllisenä. Seudun väestö on vähentynyt jo pitkään, esimerkiksi vuosien 2002 ja 2009 välillä laskua oli yhteensä liki neljä prosenttia, määrällisesti yli 2 000 henkeä. Alueellistaminen on hieman hillinnyt väestökatoa. Seudun työttömyysaste on perinteisesti ollut hieman koko maata korkeampi, mutta on nyt tasoissa koko maan kanssa. Osasyynä tähän on alueellistaminen ja sen mukanaan tuomat työpaikat, joihin on palkattu paikallisia asukkaita. Laskentakehikon mukaan alueellistamisella on ollut noin puolen prosenttiyksikön laskeva vaikutus työttömyysasteeseen ja työttömien määrä on vähentynyt yli 100 hengellä. Mikäli kaikki alueellistamisen luomat työpaikat olisi täytetty työttömällä, työttömyysaste olisi laskenut peräti liki prosenttiyksikön.

Kuntatalous

Mikkelin kunnan laskennalliset verotulot ovat valtionosuuden verotulojen tasausrajaa pienemmät. Joten vaikka alueellistaminen Mikkeleihin on ollut suuri, jäävät nettovaikutukset seudun kuntatalouteen valtionosuuksien tasauksen ansiosta melko pieniksi. Valtionosuuksien tasauksen kanssa alueellistamisen vaikutus on noin 800 000 €, mikä on 0,4 % suhteessa Mikkelin kaupungin verotuloihin ja valtionosuuksiin. Kustannusten kasvaessa 490 000 euroon jää nettovaikutukseksi 310 000 €.

Muut hyödyt ja kustannukset

Maavoimien pääesikunnan alueellistamisen vaikutus asuntojen hintaan rajoittuu paljolti yhteen vuoteen, jolloin hinnat ovat teoreettisesti nousseet 2,9 prosenttia. Kysynnän lisäys on asuntomarkkinoiden kokoon verrattuna niin suuri, että oletus tarjontapuolen sopeutumattomuudesta ei välttämättä pidä paikkansa. Lisäksi merkittävä osa kysynnästä on kohdistunut muuhun kuin kerrostaloasuntoihin. Kokonaisuudessaan alueellistaminen on kaikkina vuosina yhteensä nostanut asuntojen hintoja 3,0 prosentilla.

Liikenteen aika- ja ajokustannusten väheneminen tuo yhteensä 660 000 euron vuotuisen laskennallisen hyödyn. Tämä on 0,0111 % alueiden liikenteen aika- ja ajo kustannusten kokonaissummasta. Muuttajien saama hyöty on 110 000 euroa. Suurin osa hyödyistä tulee vapaa-ajan menetyksen vähenemisestä seuraavasta hyvinvoinnin parannuksesta.

5.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Koska maavoimien esikunnan tapauksessa toteutettiin alueellistamisen yhteydessä laaja organisaatiomuutos, on vertailukelpoisen tiedon saaminen esimerkiksi tila- ja muista kustannuksista mahdotonta. Sen sijaan keskimääräiset palkkakustannukset ovat laskeneet tarkasteluperiodin aikana reilulla 3700 eurolla. Alueellistamisesta syntyneitä kertaluontoisiksi kustannuksiksi ilmoitettiin noin 786 000 euroa.

Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys ¹⁹	-6 139 €/htv
Keskimääräinen kustannusten muutos (2004-2009)	-6 139 €/htv

Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset henkilöstökustannukset	786 316 €
Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset kustannukset	786 316 €

Aluetalouden tasolla Maavoimien esikunnan alueellistaminen on lisännyt seutukunnan työpaikkoja noin prosentilla ja hillinnyt näin hieman seudun väestökatoa. Mikäli kaikki alueellistamisen luomat uudet työpaikat olisi täytetty seudun työttömillä, olisi työttömyysaste laskenut peräti prosentin. Todelliset vaikutukset jäävät kuitenkin noin 0,05 prosenttiin. Lisäksi Mikkelin kaupungin verotulot kasvavat noin 0,4 %. Kustannusten noustessa yhtäaikaisesti, jäävät nettovaikutukset 310 000 euroon, joka vastaa alle 0,2 % kunnan verotuloista.

¹⁹ Keskimääräisistä henkilöstökustannuksista on vähennetty tarkasteluperiodin aikana tapahtunut valtiosektorin yleinen palkkakehitys

6. MAISTRAATTIEN MUUTTOILMOITUSTEN PUHELINPALVELU

6.1 Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset

Alueellistamispäätös tehtiin	2004	Alueellistaminen toteutettiin	2005
<p>Rovaniemen maistraatin uusi palveluysikkö aloitti vuoden 2005 alussa täysipainoisen toimintansa Kemijärvellä. Palveluysikön tehtävänä on Suomen Posti Oyj:n sekä väestökirjahallinnon yhteisen valtakunnallisen muuttoilmoituspuhelimien hoitaminen.</p> <p>Maistraattien eräänä tehtävänä on ylläpitää valtakunnallista väestötietojärjestelmää, joka on yhteiskunnan toimintojen kannalta tärkein perusrekisteri. Siinä on tiedot mm. kaikista Suomessa vakituisesti asuvista henkilöistä. Yhteiskunnan tietohuollon kannalta järjestelmän keskeisiä tietoja ovat henkilön asumista ja kotipaikkaa koskevat tiedot.</p> <p>Muuttoilmoituspuhelinpaivystävät maistraatin puhelinpalvelun lisäksi myös Postin Puhelinpalvelut. Puhelut ohjautuvat virka-aikana ensisijaisesti maistraattiin ja Posti toimii ylivoitopaikkana. Posti päivystää arkisin klo 16.15 - 20 ja lauantaisin 9 - 14. Palvelua laajennettiin vuonna 2003 siten, että puhelinpalvelu tuli ympärivuorokautiseksi kaikkina viikonpäivinä.</p> <p>Maistraattien muuttoilmoituspuhelinpaivystusta hoidettiin vuoden 2004 loppuun hajautetusti eri maistraateissa. Parhaimmillaan palveluun osallistui viisitoista maistraattia. Sisäasiainministeriön 8.4.2004 tekemällä päätöksellä maistraattien muuttoilmoituspuhelimien hoito päätettiin keskittää Kemijärvellä Rovaniemen maistraatin alaiseksi toiminnoksi.</p> <p>Uudistusta perusteltiin mm. maistraattien tehtävien lisääntymisellä, jonka seurauksena oli ilmennyt halua irrottautua tästä tehtävästä. Toisaalta haluttiin nostaa maistraattien suhteellista osuutta puheluiden hoidossa (tavoite 75 prosenttia virka-aikana tulevista puheluidista) sekä puhelinmuuttojen osuutta kaikista muuttoilmoituksista. Palvelun tuottamista haluttiin myös tehostaa.</p>			

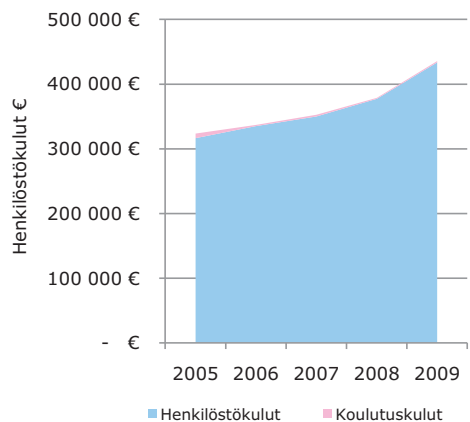
ALUEELLISTAMISEN KUSTANNUKSET

Henkilöstökustannukset

Maistraatin Kemijärven puhelinpalvelussa on ollut vakituksessa virkasuhteessa koko sen olemassaolon ajan 12 henkeä. Tämän lisäksi töissä on ollut työllisyysvaroin palkattuja henkilöitä, jonka vuoksi esimerkiksi vuosina 2005 ja 2009 henkilötyövuosia oli 13.

Kokonaishenkilöstökulut ovat nousseet koko tarkasteluperiodin ajan. Myös keskimääräiset henkilöstökulut ovat tätä kautta nousseet tarkasteluperiodin aikana noin 8670 eurolla / htv.

Keskimääräiset koulutuskulut sen sijaan tippuivat tarkasteluperiodin aikana merkittävästi. Vuonna 2005 kokonaiskoulutusmenot olivat reilu 7000 euroa kun ne vuonna 2009 olivat enää reilu 2000 euroa. Näin ollen myös keskimääräiset koulutusmenot tippuivat lähes 400 eurolla per henkilö.

Alueellistaminen ei aiheuttanut normaalista poikkeavia kaksoismiehityskuluja. Kaikki 12 henkilöä palkattiin puhelinpalveluun avoimen hakuprosessin kautta ja heille järjestettiin kuukauden mittainen koulutus. Nämä vuoden 2004 loppuun ajoittuneet rekrytointi- ja koulutuskulut kohdistui-

vat Rovaniemen maistraattiin, joten niitä ei ole kirjattu Maistraatin Kemijärven toimipisteen kustannuksiksi. Karkean tason arvio rekrytointikuluista voidaan tehdä esimerkiksi Geologian tutkimuslaitoksen rekrytointimenojen perusteella, jotka olivat noin 380 euroa / rekrytoitu henkilö. Tätä arviota käyttäen 12 henkilön rekrytointi olisi tuonut noin 4 600 euron kustannukset. Tätä arviota ei ole kuitenkaan tässä tarkastelussa kirjattu kertaluontoiseksi kustannukseksi.

Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset henkilöstökustannukset	0 €
Keskimääräinen henkilöstökustannusten muutos (2005–2009)	8 663 €/htv
Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys²⁰	2 027 €/htv

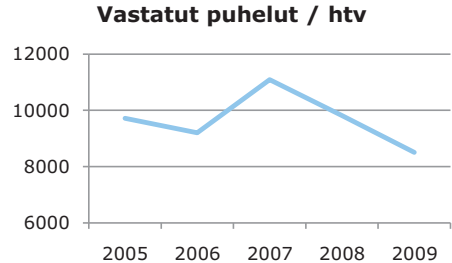
Tilakustannukset													
<p>Tilakustannukset per henkilötyövuosi olivat vuonna 2009 jonkin verran vuoden 2005 tasoa korkeammalla. Keskimääräinen tilakustannusten muutos per henkilötyövuosi oli kuitenkin vain 130 €. Tämä tarkoittaa käytännössä kokonaistilakustannusten nousua noin 1700 eurolla. Tilakustannukset sisältävät toimitilojen vuokrat, lämmityksen, sähkön, veden ja siivouksen.</p> <p>Koska toiminto toteutettiin hajautetusti ennen sen keskittämistä Kemijärvelle, ei vuotta 2005 edeltäviä tilakustannuksia ole käytettävissä. Toiminnon keskittämisestä ei palveluyksikön selvityksen mukaan kuitenkaan syntynyt ylimääräisiä kertaluonteisia kustannuksia esimerkiksi päällekkäisten tilakustannusten muodossa.</p>	<p style="text-align: center;">Tilakustannukset</p> <table border="1"> <caption>Tilakustannukset (€)</caption> <thead> <tr> <th>Vuosi</th> <th>Kustannus</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2005</td> <td>19 000</td> </tr> <tr> <td>2006</td> <td>19 000</td> </tr> <tr> <td>2007</td> <td>16 000</td> </tr> <tr> <td>2008</td> <td>25 000</td> </tr> <tr> <td>2009</td> <td>20 000</td> </tr> </tbody> </table>	Vuosi	Kustannus	2005	19 000	2006	19 000	2007	16 000	2008	25 000	2009	20 000
Vuosi	Kustannus												
2005	19 000												
2006	19 000												
2007	16 000												
2008	25 000												
2009	20 000												
Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset tilakustannukset	0 €												
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	130 €/htv												

Muut kustannukset																									
<p>Oikealla olevassa kuvassa on havainnollistettu matkustuskulujen ja muiden menojen kehitystä tarkasteluperiodilla. Sekä matkustus- että muut kulut laskivat huomattavasti aina vuoteen 2007 saakka, jonka jälkeen ne kääntyivät jälleen nousuun. Vuonna 2009 keskimääräiset muut kustannukset per henkilö olivat kuitenkin noin 1100 euroa alhaisemmat, kuin vuonna 2005.</p>	<table border="1"> <caption>Muut kustannukset (€)</caption> <thead> <tr> <th>Vuosi</th> <th>Matkustuskulut</th> <th>Muut menot</th> <th>Kokonaismuutos</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2005</td> <td>15 000</td> <td>45 000</td> <td>60 000</td> </tr> <tr> <td>2006</td> <td>12 000</td> <td>10 000</td> <td>22 000</td> </tr> <tr> <td>2007</td> <td>10 000</td> <td>5 000</td> <td>15 000</td> </tr> <tr> <td>2008</td> <td>10 000</td> <td>20 000</td> <td>30 000</td> </tr> <tr> <td>2009</td> <td>10 000</td> <td>30 000</td> <td>40 000</td> </tr> </tbody> </table>	Vuosi	Matkustuskulut	Muut menot	Kokonaismuutos	2005	15 000	45 000	60 000	2006	12 000	10 000	22 000	2007	10 000	5 000	15 000	2008	10 000	20 000	30 000	2009	10 000	30 000	40 000
Vuosi	Matkustuskulut	Muut menot	Kokonaismuutos																						
2005	15 000	45 000	60 000																						
2006	12 000	10 000	22 000																						
2007	10 000	5 000	15 000																						
2008	10 000	20 000	30 000																						
2009	10 000	30 000	40 000																						
Alueellistamisesta syntyneet muut kertaluontoiset kustannukset	0 €																								

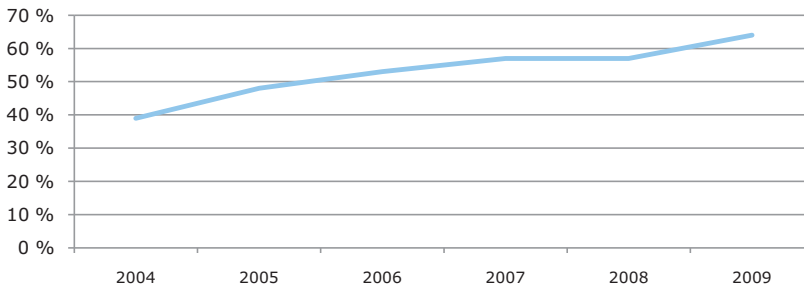
²⁰ Keskimääräisistä henkilöstökustannuksista on vähennetty tarkasteluperiodin aikana tapahtunut valtiosektorin yleinen palkkakehitys

SUORITEMÄÄRÄT JA TUOTTAVUUS

Voimassaolonsa aikana Kemijärven puhelinpalvelunvastattujen puheluiden määrä per vuosi on laskenut aikavälillä 2005–2009 yli 15 000 puhelulla. Vuonna 2005 puhelinpalvelussa vastattiin noin 126 000 puhelua kun vuonna 2009 vastaava lukema oli enää vain noin 111 000 puhelua. Kun henkilötövuosien määrä on pysynyt pitkälti muuttumattomana, ovat myös vastatut puhelut per henkilötövuosi pudonneet tarkasteluajankohdan aikana noin 1200 puhelulla per henkilötövuosi.

Muuttoilmoituksia puhelimitse tai verkossa

Valtiovarainministeriön Väestörekisterikeskukselle vahvistamien tietojen ylläpitoa ja rekisteröintiä koskeissa tulostavoitteissa oli vuodelle 2009 asetettu tavoitteeksi, että muuttoilmoituksista 50 prosenttia tehdään joko puhelimitse tai verkossa. Vuoden 2009 tulostiedot osoittavat, että tulostavoite ylittyi selkeästi, sillä 64 prosenttia ilmoituksista tehtiin kyseisten kanavien kautta. Viime vuosina (2007–2009) verkossa tehtyjen muuttoilmoitusten osuus on kasvanut 32 prosentista 45 prosenttiin. Vastaavalla ajanjaksolla puhelimitse tehtyjen ilmoitusten osuus on laskenut 25 prosentista 19 prosenttiin.

Taloustutkimuksella teetätetyn asiakastyytyväisyyskyselyn mukaan puhelinpalvelun asiakkaat ovat erittäin tyytyväisiä saamaansa palveluun. Yli 90 % palveluun soittaneista asiakkaista koki saaneensa riittävästi ohjeistusta osoitteenmuutoksen tekemisessä.

HENKILÖSTÖN NÄKEMYKSET

Kyselyn toteutus ja vastaajien taustatiedot

Sähköiseen kyselyyn saatiin maistraattien puhelinpalvelusta yhteensä 8 vastausta. Tämä vastaa 75 % vakituisesta työvoimasta.

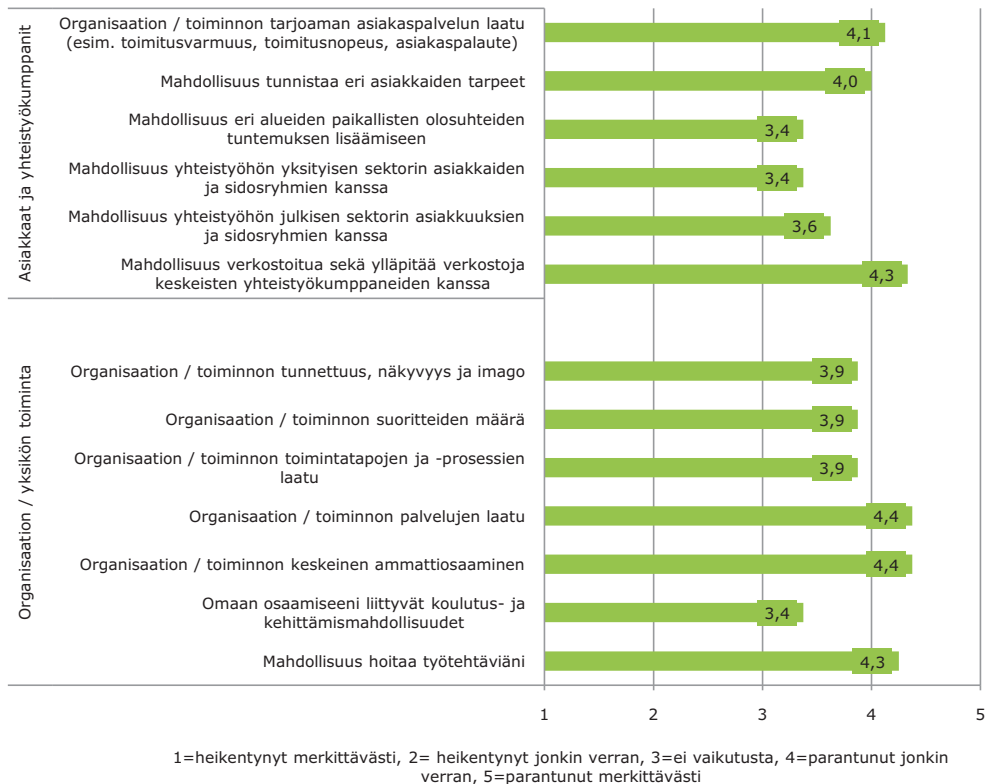
Vaikka kaikki 12 perustettua virkaa täytettiin avoimen haun perusteella, ilmoitti kolme vastaajista työskennelleensä aiemminkin maistraatin palveluksessa. Loput 5 olivat uusia työntekijöitä. Vastaajien joukossa oli yksi johtotason henkilö, loput vastaajat olivat asiakaspalvelijoita tai toimistohenkilökuntaa.

Vastaajista yksi ilmoitti olleensa töissä organisaatiossa alle 5 vuotta, loput vastaajat valitsivat vaihtoehdon 5-8 vuotta.

Vaikutukset organisaation toimintaan sekä sidosryhmäyhteistyöhön

Vastausten vähäisen lukumäärän vuoksi seuraavassa kuviossa ei ole tehty eroa uusien ja siirtyneiden vastaajien välillä. Lisäksi voidaan todeta, että käytännössä kaikki maistraatin puhelinpalvelussa työskentelevät henkilöt on palkattu "uusina", eli työntekijöitä ei ole siirretty/alueellistettu maistraatin muista yksiköistä, vaan he ovat hakeneet avoimessa haussa olleita virkoja muiden uusien työntekijöiden tapaan.

Keskimäärin vastaajat antavat hyvät arvosanat sekä yksikön toiminnalle että yhteistyölle asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Avoimessa kentässä vastaajat toteavat, ettei paikakunnalla juuri ole merkitystä muuttoilmoitusten vastaanottamisessa, joten sillä ei juuri ole merkitystä palvelun laatuun tai yksittäisen asiakaspalvelutyöntekijän työnkuvaan. Muutama vastaaja kertoi työnkuvan säilyneen saman koko yksikön olemassaolon ajan. Yksi vastaaja mainitsi työtehtävien vähentyneen muuttoilmoitusten siirtymässä hiljalleen Internetin kautta tehtäväksi.

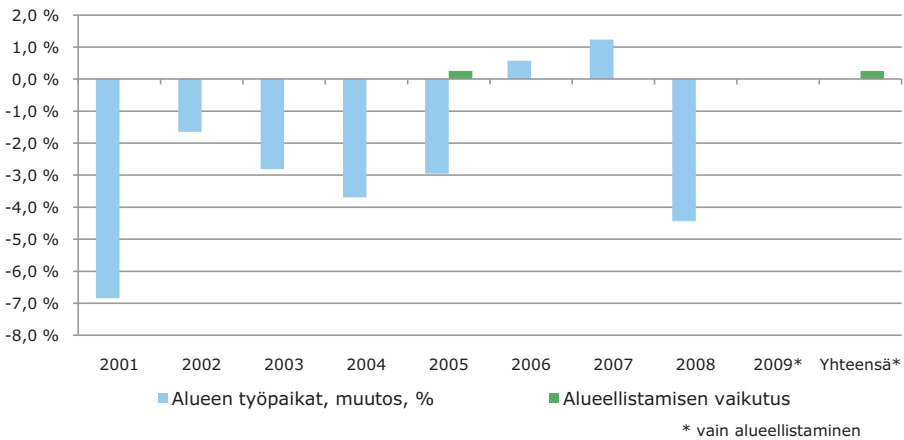
6.2 Aluetaloudelliset vaikutukset

ALUETALouden KEHITYS

Työpaikat

Maistraattien puhelinpalveluiden siirtäminen Kemijärvelle toi alueelle 13 uutta työpaikkaa vuonna 2005. Alueellistamisen jälkeen työpaikkojen määrä on pysynyt samana. Laskentapohjan mukaan kerroinvaikutukset ovat luoneet vielä 3 työpaikkaa. Yhteensä työpaikkoja on siis muodostunut 16. Kemijärven alueen työpaikkoja alueellistaminen on lisännyt 0,3 prosentilla. Valtion työpaikat ovat puolestaan vähentyneet Itä-Lapin seutukunnassa 120 hengellä²¹.

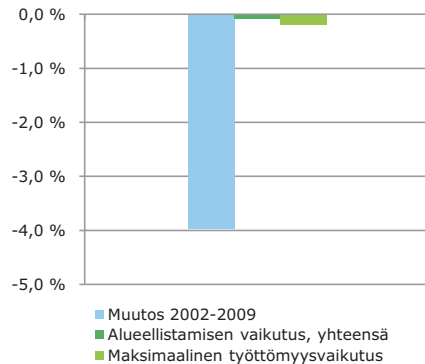
Työpaikat

Työlliset, työttömyys ja väestö

Itä-Lapin seutukunta, jossa Kemijärvi sijaitsee, on pieni ja väestöltään vähenevä alue. Vuosina 2002–2009 alueen väestö on supistunut yhteensä yli 15 prosenttia. Alueella asuu noin 19 000 asukasta, joista 8 000 on työllisiä. Muutaman työpaikan alueellistamisella ei ole ollut mitään väestövaikutusta. Alueen työvoimasta liki joka viides on työttömänä, ja alueen työttömyysaste on lähes 10 prosenttiyksikköä koko maata korkeampi. Vuodesta 2002 työttömyysaste on alentunut noin neljä prosenttiyksikköä. Alueellistamisen vaikutus tähän on ollut vähäinen.

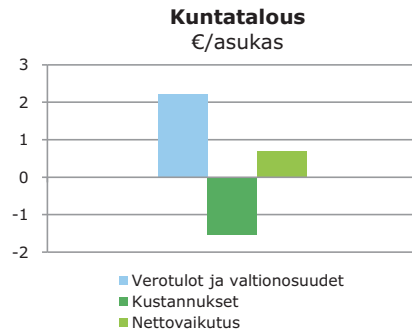
Työttömyysaste

Kuntatalous

²¹ Työpaikkoja vähentynyt mm. metsähallituksesta ja rajavartiostosta.

Alueellistamisen vaikutukset Itä-Lapin seutukunnan kuntatalouteen ovat olleet hyvin pienet. Laskelmien mukaan alueellistamisen vaikutukset tasausten kanssa ovat noin 43 000 euroa, mikä on 0,08 % Kemijärven kaupungin verotuloista ja valtionosuuksista. Kustannusten vähentämisen jälkeen nettovaikutukseksi jää 13 000 euroa.

Muut hyödyt ja kustannukset

Maistraattien puhelinpalvelun alueellistaminen on kohdistunut alueeseen, joka ei ole riittävän kaupunkimainen, jotta sen alueen hintakehitystä voisi kuvata PTT:n mallilla. Hintojen muutokset tällaisilla alueilla määräytyvät enemmän yleisten rakennuskustannusten muutosten perusteella kuin kysyntäpuolen ilmiöiden mukaan. Lähtökohtaisesti alueellistamisella ei ole tällöin vaikutusta asuntojen hintaan.

Liikenteen aika- ja ajokustannusten väheneminen tuo yhteensä 35 000 euron vuotuisen laskennallisen hyödyn. Tämä on 0,0006 % alueiden liikenteen aika- ja ajokustannusten kokonaissummasta. Muuttajien saama hyöty on 6 000 euroa. Suurin osa hyödyistä tulee vapaa-ajan menetyksen vähenemisestä seuraavasta hyvinvoinnin parannuksesta.

6.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Maistraattien puhelinpalvelun alueellistamisessa oli kyse hajautetusti maistraateissa toteutetun muuttoilmoitusten puhelinpalvelun siirtämisestä keskitettyyn 12 henkilön yksikköön Kemijärvelle. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että tarkasteluperiodiksi muodostui Kemijärven yksikön perustamisajankohdan ja nykyhetken välinen aika, jolloin varsinaista alueellistamista ei enää tapahtunut. Alueellistamista edeltävältä ajanjaksolta kustannustietojen saaminen ei ollut mahdollista, sillä käytännössä kyse oli osittaisten toimenkuvien siirtämisestä, jolloin kustannusten laskeminen on käytännössä lähes mahdotonta.

Tarkasteluajanjakson aikana vuosipalkat ovat nousseet noin 2000 euroa/henkilö. Tätä tasapainottaa kuitenkin muiden kustannusten putoaminen jolloin keskimääräinen kustannuksen muutos jää 900 euroon. Alueellistamisesta ei syntynyt Kemijärven yksikölle kirjattuja kertaluontoisia kustannuksia.

Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys ²²	2 027 €/htv
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	130 €/htv
Keskimääräinen muiden kustannusten muutos	- 1 114 €/htv
Keskimääräinen kustannusten muutos	1 043 €/htv

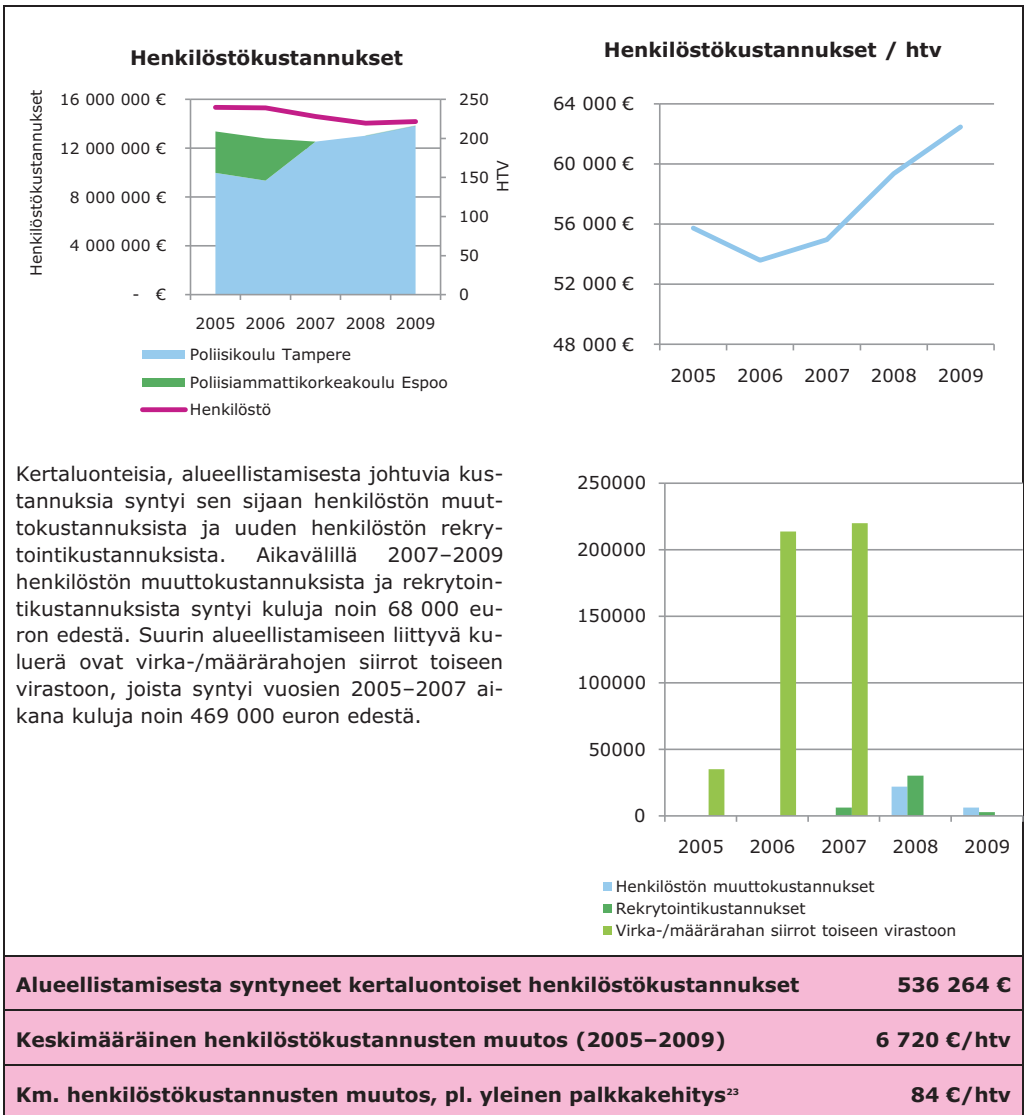
Itä-Lapin seutukunta, jossa Kemijärvi sijaitsee, on pieni ja väestöltään vähenevä alue. Vuosina 2002–2009 alueen väestö on supistunut yhteensä yli 15 prosenttia. Alueella asuu noin 19 000 asukasta, joista 8 000 on työllisiä. Muutaman työpaikan alueellistamisella ei ole ollut väestövaikutuksia. Alueen työvoimasta liki joka viides on työttömänä, ja alueen työttömyysaste on lähes 10 prosenttiyksikköä koko maata korkeampi. Vuodesta 2002 työttömyysaste on alentunut noin neljä prosenttiyksikköä. Alueellistamisen vaikutus tähän on ollut vähäinen.

²² Keskimääräisistä henkilöstökustannuksista on vähennetty tarkasteluperiodin aikana tapahtunut valtiosektorin yleinen palkkakehitys

7. POLIISIAMMATTIKORKEAKOULU (POLAMK)

7.1 Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset

Alueellistamispäätös tehtiin	2004	Alueellistaminen toteutettiin	2005–2008
<p>Poliisiammattikorkeakoulu on sisäasiainministeriön alainen oppilaitos, joka vastaa poliisikoulutukseen rekrytoinnista, tutkintoa suorittamaan otettavien opiskelijavalinnoista, poliisin perus- ja jatkokutkinnoista, oppilaitoksessa annettavasta täydennyskoulutuksesta sekä poliisialaan liittyvästä tutkimus- ja kehittämistoiminnasta.</p> <p>Espoossa sijainnut Poliisiammattikorkeakoulu ja Tampereen Poliisikoulu yhdistyivät yhdeksi oppilaitokseksi 1.1.2008 alkaen. Oppilaitoksen nimeksi tuli Poliisiammattikorkeakoulu. Yhdistymisen myötä koko poliisin tutkintokoulutus ja tutkimustyö keskittyvät Tampereelle. Sisäasiainministeri päätti oppilaitosten yhdistämisestä huhtikuussa 2004.</p> <p>Poliisiammattikorkeakoulussa annetaan ammatillista, tutkintoon johtavaa koulutusta. Poliisiksi voi valmistua vain Poliisiammattikorkeakoulusta Tampereelta. Tutkintoon johtavan koulutuksen lisäksi Poliisiammattikorkeakoulussa annetaan ammatillista lisä- ja täydennyskoulutusta. Koulun tehtävä on antaa myös laadun kehittämiseen liittyvää koulutusta ja muuta turvallisuusalan koulutusta.</p> <p>Poliisiammattikorkeakoulussa opiskelee vuosittain noin tuhat tutkinto-opiskelijaa. Lähiopetuksessa on viikoittain noin 400 opiskelijaa, mutta määrä vaihtelee lähiopetuksessa olevien kurssien ja opintojen vaiheen mukaan. Muussa koulutuksessa on vuosittain noin 5 000 opiskelijaa. Poliisiammattikorkeakoulun alaisuuteen kuuluu myös poliisikoiralaitos, joka sijaitsee Hämeenlinnan Rinkelinmäellä.</p> <p>Poliisiammattikorkeakoulussa työskentelee yli 200 työntekijää. Henkilökunnasta noin 120 on ope- tushenkilöstöä. Poliisimiehiä henkilökunnasta on noin sata. Poliisiammattikorkeakoulun henkilö- kuntaan kuuluvat myös Hämeenlinnassa sijaitsevan Poliisikoiralaitoksen 13 työntekijää.</p>			
ALUEELLISTAMISEN KUSTANNUKSET			
Henkilöstökustannukset			
<p>Vuosien 2005–2009 aikana henkilöstömäärä on laskenut noin 240 henkilötyövuodesta noin 220 henkilötyövuoteen. Kokonaiskustannukset ovat kuitenkin pysyneet lähes samalla tasolla, kuin vuonna 2005. Vuonna 2005 henkilöstöstä noin neljännes työskenteli Poliisiammattikorkeakoulussa Espoossa ja loput Tampereen poliisikoulussa. Vuoden 2008 alusta kaikki työntekijät toimivat Tampereen Poliisiammattikorkeakoulun palveluksessa. Yhteensä Espoon toimipisteestä Tampe- reelle siirtyi 38 henkilöä, joista 22 vakituisella ja 16 määräaikaisella työopimuksella.</p> <p>Siirtymävaiheen kaksoismiehityksestä tai lähtöalueelle jäävän henkilöstön koulutuksesta ei syn- tynyt kuluja.</p> <p>Keskimääräiset henkilöstökustannukset nousivat tarkasteluajanjakson aikana noin 56 000 euros- ta 62 000 euroon.</p>			

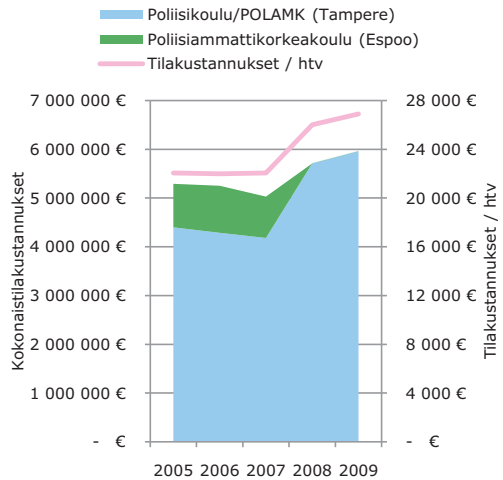
²³ Keskimääräisistä henkilöstökustannuksista on vähennetty tarkasteluperiodin aikana tapahtunut valtiosektorin yleinen palkkakehitys

Tilakustannukset

Poliisiammattikorkeakoulun alueen kokonaispinta-ala on noin 21 hehtaaria. Luokka- ja työhuonetilojen lisäksi alueella on muun muassa ajoharjoittelurata, ajoneuvokoulutustilat ja erityisesti poliisikoulutukseen suunniteltu harjoitusalue. Liikuntatiloissa on kuntosali, uimahalli, painisali sekä liikunta- ja palloilusali. Opiskelija-asuntolataloja on kahdeksan, ja niissä on yhteensä yli 900 vuodepaikkaa.

Sekä kokonaistilakustannukset että tilakustannukset per henkilötyövuosi ovat nousseet tarkasteluajan aikana. Vuonna 2005 yhteenlasketut tilakustannukset olivat noin 5,3 miljoonaa euroa kun ne vuonna 2009 olivat noin 6 miljoonaa euroa. Keskimääräiset tilakustannukset ovat nousseet tarkasteluajan aikana noin 4 800 euroa / htv. POLAMK:n antaman selvityksen mukaan vuoden 2007 jälkeen tapahtuva vuokrakustannusten nousu johtuu uusien tilojen käyttöönotosta.

Lisäksi vuosina 2007–2008 syntyi päällekkäisiä vuokrakustannuksia yhteensä noin 838 000 euron edestä.

Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset tilakustannukset

838 050 €

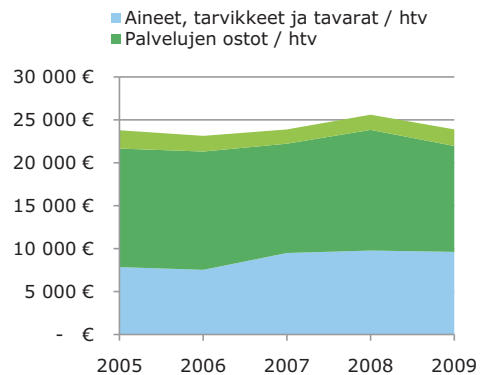
Keskimääräinen tilakustannusten muutos

4 838 €/htv

Muut kustannukset

Muihin kustannuksiin kuuluvat aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot, palveluiden ostot sekä matkakulut. Kaikki kustannuserät ovat pysyneet verrattain vakioina yli ajan. Palveluiden ostot per henkilö ovat vähentyneet tarkasteluajanjakson aikana noin 1500 eurolla ja matkakulut pudonneet noin 200 eurolla. Sitä vastoin aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot ovat lisääntyneet noin 1700 eurolla. Keskimäärin muut kustannukset ovat kuitenkin nousseet vain noin 100 eurolla per henkilö tarkasteluajanjakson aikana.

Alueellistamisesta ei syntynyt muita, kertaluontoisia kustannuksia.

Alueellistamisesta syntyneet muut kertaluontoiset kustannukset

0 €

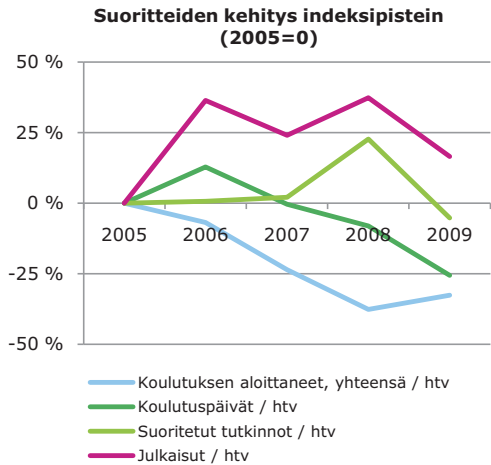
Keskimääräinen muiden kustannusten muutos

102 €/htv

SUORITEMÄÄRÄT JA TUOTTAVUUS

Poliisiammattikorkeakoulussa ja entisessä Poliisikoulussa suoritteita on seurattu koulutuksen aloittaneiden, koulutuspäiven, suoritettujen tutkintojen ja julkaisujen avulla. Kun suoritemäärien kehitystä verrataan vuoden 2005 tasoon, on tuottavuus parantunut ainoastaan julkaisujen määrällä mitattaessa. POLAMK:in mukaan koulutuspäivien määrän tipahtaminen vuosina 2008–2009 johtuu pitkälti koulutuksen aloittaneiden määrän vähentymisestä, joka oli seurausta vähäisestä hakijamäärästä ja siitä seuranneesta vähäisestä aloittaneiden määrästä.

Yksityiskohtainen suoritemäärien kehitys on esitetty alla olevassa taulukossa.

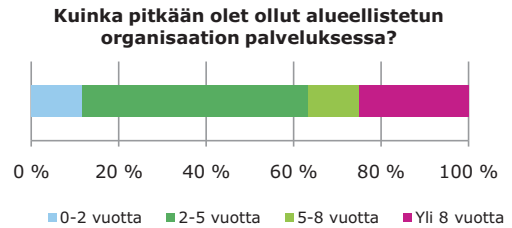

	2005	2006	2007	2008	2009
Koulutuksen aloittaneet, yhteensä	509	472	370	290	317
Perustutkintokoulutus	400	398	321	218	248
Alipäällystökoulutus	62	49	49	48	47
Päällystökoulutus	47	25	0	24	22
Koulutettavapäivät, yhteensä	151 353	170 146	143 439	127 231	104 088
Perustutkintokoulutus	107 064	127 680	103 740	80 715	54 208
Alipäällystökoulutus	4 765	4 905	6 099	4 900	6 468
Päällystökoulutus	13 212	8 665	11 075	6 416	9 659
Erikoistumisopinnot	65	570	1 203	2 553	2 260
Poliisikoiranohjaajien koulutus	2 641	2 075	1 956	2 024	2 034
Ammattitaitoa ylläp. ja lisäävä koul.	19 412	18 595	13 399	19 611	21 629
Maksullinen koulutus	4 194	3 828	5 967	5 506	3 915
Julkisoikeudellinen		1 824		650	662
Liiketaloudellinen		2 004		4 856	3 253
Suoritettut tutkinnot, yhteensä	474	475	460	532	415
Perustutkintokoulutus	345	350	372	475	335
Suomenkielinen	45	43	47	52	45
Ruotsinkielinen	16	0	16	0	0
PPT 3-vuotinen toteutus	34	35	0	0	1
PPT A + B		0	0	5	10
A-opinnot suomenkielinen	34	33	25	0	24
A-opinnot ruotsinkielinen		14	0	0	0
Julkaisut, yhteensä	39	53	46	49	42

HENKILÖSTÖN NÄKEMYKSET

Kyselyn toteutus ja vastaajien taustatiedot

Sähköiseen kyselyyn saatiin POLAMK:sta yhteensä 52 vastausta, joka vastaa noin 23 % koko henkilöstöstä. Vastaajista noin 70 % oli toiminut organisaation palveluksessa jo ennen alueellistamista ja loput 30 % olivat alueellistamisen jälkeen taloon rekrytoituja.

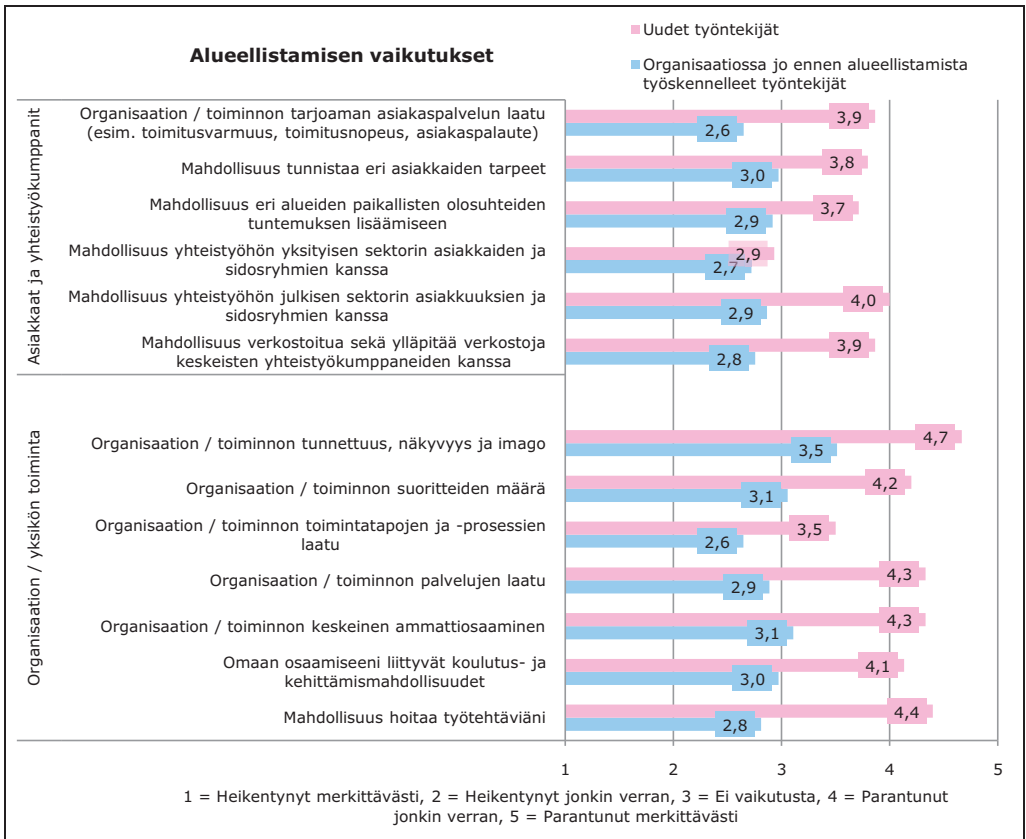

Vaikutukset organisaation toimintaan sekä sidosryhmäyhteistyöhön

POLAMK:issa henkilöstön uudet työntekijät antoivat kautta linjan paremmat arvosanat sekä sidosryhmäyhteistyölle että organisaation toiminnalle, kuin organisaatiossa jo ennen alueellistamista työskennelleet työntekijät.

Organisaatiossa jo ennen alueellistamista työskennelleet työntekijät kokivat erityisesti asiakaspalvelun laadun heikenneen alueellistamisen seurauksena. Uusien työntekijöiden mukaan asiakaspalvelun taso oli kuitenkin melko hyvä. Synä sidosryhmäyhteistyön heikkenemiseen pidettiin erityisesti pitkiä välimatkoja pääkaupunkiseudulle, jonka seurauksena esimerkiksi vierailevien luonnoitsijoiden saaminen sekä yhteydenpito keskeisiin yhteistyökumppaneihin vaikeutuivat.

Keskimäärin vastaajat antoivat hieman paremmat arvosanat organisaation toiminnan kehitykselle kuin sidosryhmäyhteistyölle. Erityisen onnistuneeksi uudet työntekijät arvioivat organisaation tunnettuuden, näkyvyyden ja imagon kehityksen. Myös organisaatiossa alueellistamisperiodin yli työskennelleiden työntekijöiden mukaan alueellistamisella on ollut lievästi positiivinen vaikutus organisaation imagoon. Heikoimmat arviot annettiin organisaation toimintatapojen ja -prosessien laadusta. Avoimessa kentässä moni organisaatiossa pitkään työskennellyt vastaaja kertoi, ettei kokenut alueellistamisen tuoneen suuria muutoksia. Merkittävimmiksi synergiaeduiksi vastaajat mainitsivat haavoittuvaisuuden vähentymisen yksikkökokojen kasvettua sekä taloushallinnon yhdistämisen. Alueellistamisen tuomina ongelmia esiin nostettiin yleisemminkin organisaatioiden yhdistymiseen liittyvät johtamiseen ja toiminnan kehittämiseen liittyvät vaikeudet.

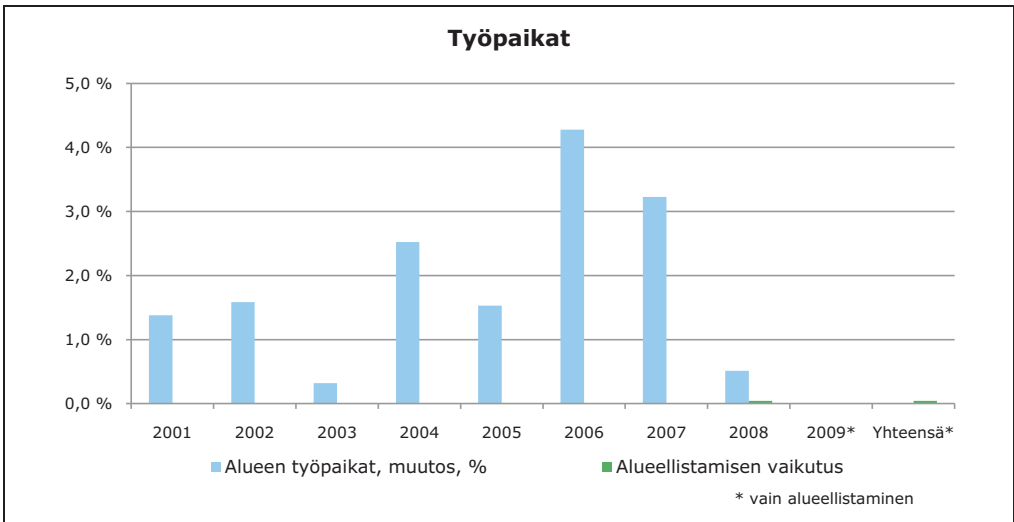

7.2 Aluetaloudelliset vaikutukset

ALUETALouden KEHITYS

Työpaikat

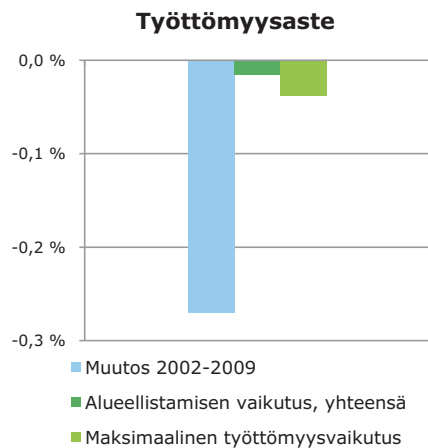
Poliisiammattikorkeakoulu aloitti toimintansa Tampereella vuonna 2008, jolloin sinne siirtyi 57 työntekijää Espoon poliisikorkeakoulusta. Välillisten vaikutusten seurauksena alueelle on laskelmapohjan mukaan tullut noin 13 työpaikkaa. Alueellistamisen vaikutus Tampereella on ollut yhteensä noin 70 työpaikkaa. Valtion työpaikat ovat lisääntyneet Tampereen seudulla yhteensä noin 570 hengellä vuosina 2002–2008.

Työlliset, työttömyys ja väestö

Alueellistamisen myötä Tampereen seudulle siirtyi Espoosta noin 38 työntekijää. Näistä valtaosa on muuttanut alueelle.

Tampereen seutukunta on eräs maamme kasvukeskuksista. Siellä asuu yli 360 000 asukasta, joista työllisenä on 165 000. Vuodesta 2002 alueen väestö on kasvanut noin 10 prosentilla, eli noin 30 000 henkeä. Alueellistamisella ei ole ollut näkyvää väestövaikutusta. Vuonna 2009 työttömyysaste seutukunnassa oli noin 12 prosenttia, eli hieman koko maata suurempi. Vuoden 2002 jälkeen työttömyysaste on alentunut varsin hitaasti. Alueellistamisen tuomilla työpaikoilla ei ole ollut vaikutusta alueen työttömyysasteeseen.

Kuntatalous

Alueellistaminen on niin pieni suhteessa alueen kuntatalouteen, että sen vaikutukset ovat hyvin pienet.

Muut hyödyt ja kustannukset

Poliisiammattikoulun siirron vaikutus asuntojen kysynnän lisääntymiseen Tampereella on suhteessa Tampereen asuntomarkkinoiden kokoon niin pieni, että vuotuinen vaikutus asuntojen hintoihin on hyvin lähellä nollaa. Yhteensä vaikutus voi olla korkeintaan 0,1 prosenttia.

Liikenteen aika- ja ajokustannusten väheneminen tuo yhteensä 150 000 euron vuotuisen laskennallisen hyödyn. Tämä on 0,0021 % alueiden liikenteen aika- ja ajokustannusten kokonaissummasta. Muuttajien saama hyöty on 25 000 euroa. Suurin osa hyödystä tulee vapaa-ajan menetyksen vähenemisestä seuraavasta hyvinvoinnin parannuksesta.

7.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Poliisiammattikorkeakoulun tapauksessa Espoossa sijainnut poliisiammattikorkeakoulu ja Tampereen poliisikoulu yhdistyivät Tampereella toimivaksi Poliisiammattikorkeakouluksi. Kyseessä oli siis puhtaan alueellistamisen sijaan kahden organisaation yhdistyminen. Keskimääräiset henkilötövuosikustannukset ovat nousseet alueellistamisperiodin aikana lähinnä kohonneiden keskimääräisten tilakustannusten vuoksi. Lisäksi alueellistamisesta syntyi noin 1 400 000 euron kertaluontoiset kustannukset.

Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys ²⁴	84 €/htv
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	4 838 €/htv
Keskimääräinen muiden kustannusten muutos	102 €/htv
Keskimääräinen kustannusten muutos	5 024 €/htv

Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset henkilöstökustannukset	536 264 €
Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset tilakustannukset	838 050 €
Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset kustannukset	1 374 314 €

Alueellistamisen myötä Tampereen seudulle siirtyi Espoosta noin 38 työntekijää. Näistä valtaosa on muuttanut alueelle. Tampereen seutukunta on eräs maamme kasvukeskuksista ja siellä asuu yli 360 000 asukasta. Alueellistamisen tuomilla työpaikoilla ei ole ollut vaikutusta alueen työttömyysasteeseen, kuntatalouteen tai asuntojen hintoihin.

²⁴ Keskimääräisistä henkilöstökustannuksista on vähennetty tarkasteluperiodin aikana tapahtunut valtiosektorin yleinen palkkakehitys

8. ASUMISEN RAHOITUS- JA KEHITTÄMISKESKUS (ARA)

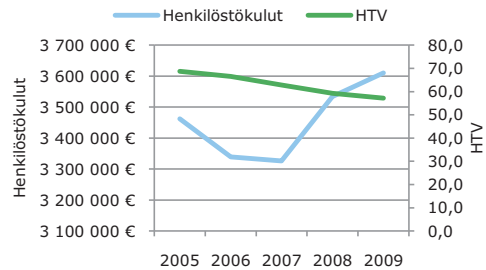
8.1 Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset

Alueellistamispäätös tehtiin	2005	Alueellistaminen toteutettiin	2008
<p>Valtion Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA (ent. Valtion asuntorahasto) vastaa keskeisesti valtion asuntopolitiikan toimeenpanosta.</p> <p>Virasto muuttui vuoden 2008 alusta lähtien Asumisen rahoitus ja kehittämiskeskukseksi ja muutti uuteen toimipaikkaan Lahteen heinäkuun alusta alkaen. Lisääntynyt henkilöstön vaihtuvuus ja muuttoon liittyvät erilaiset järjestelyt muodostivat haasteen viraston tehtävistä suoriutumisen ja sujuvan toiminnan kannalta. Toiminta käynnistyi Lahdessa suunnitellusti ja viraston tehtävät hoidettiin tulostavoitteiden mukaisesti suuresta muutoksesta huolimatta.</p> <p>ARA myöntää asumiseen ja rakentamiseen liittyviä avustuksia, tukia ja takauksia sekä ohjaa ja valvoo ARA-asuntokannan käyttöä. ARA on myös mukana asumisen kehittämiseen ja asuntomarkkinoiden asiantuntijuuteen liittyvissä hankkeissa ja tuottaa alan tietopalvelua.</p> <p>Uuden ARAn toiminta-ajatus on seuraava:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ARA kehittää kestävä, laadukasta ja kohtuuhintaista asumista. • ARA tukee pieni- ja keskituloisten kotitalouksien ja erityisryhmien asunto-olojen parantamista. • ARA ohjaa ja valvoo asuntokannan käyttöä ja asunto- ja lainakantaan liittyviä riskejä sekä yleishyödyllisiä yhteisöjä taloudenpidon ja valtion tuen kohdentumisessa asukkaille. • ARA kehittää rakentamista, peruskorjausta, olemassa olevaa asuntokantaa ja asuinympäristöjä vastaamaan asukkaiden ja ajan tarpeita ja vaatimuksia. • ARA edistää, hyödyntää ja välittää asunto-oloja koskevaa kehittämistoimintaa ja tutkimusta. • ARA kerää ja analysoi tietoa asuntomarkkinoista ja ylläpitää verkko- ja tietopalveluita. 			

ALUEELLISTAMISEN KUSTANNUKSET

Henkilöstökustannukset

ARAn henkilötyövuosina mitattu henkilöstön määrä sekä henkilöstökulut tarkasteluajanjaksolla 2005–2009 on esitetty oikealla olevassa kuvassa. Henkilötyövuosien määrä on pudonnut vuoden 2005 noin 69 htv:sta vuoteen 2009 reilulla kymmenellä noin 57 htv:een. Samanaikaisesti henkilöstökulut ovat kasvaneet noin 3 460 000 eurosta yli 3 610 000 euroon. Keskimääräiset henkilöstökustannukset ovat näin ollen nousseet vuoden 2005 aikaisesta 50 400 eurosta/htv vuoteen 2009 63 100 euroon/htv.

Siirtymävaiheessa ARAlle ei koitunut kustannuksia kaksoismiehityksen vuoksi, sillä kaikki Helsingin työntekijät siirtyivät Lahteen. Lähtöpaikkakunnalle jääviä henkilöitä (2 arkistohenkilöä) ei tarvinnut kouluttaa uudelleen. Yksi henkilö ei siirtynyt Lahteen ja hänet irtisanottiin. Näin ollen siirtymävaiheen kaksoismiehityksestä, lähtöpaikkakunnalle jääneiden tai alueellistamispaikkakunnalle rekrytoitujen ihmisten koulutuksesta ei syntynyt kustannuksia.

Alueellistamisen henkilöstökustannukset muodostuvat yhteensä 6 henkilölle maksetusta muutto-rahasta, vuoden 2008 matkakorvauksista (maksettiin kahdessa erässä, joista toinen vuoden 2009 puolella) sekä työntekijöille kustannetuista tutustumismatkoista Lahteen. Vuonna 2009 siir-

ryttiin matkakorvauksista työsuhdematkalippuihin. Työsuhdematkalippujen kustannukset niiden käyttöönotosta vuoden 2010 kesäkuun loppuun mennessä olivat yhteensä noin 14 560 euroa.

Muuttoraha	40 649 €	Työsuhdematkaliput	14 559 €
Matkakorvaukset 2008–2009	116 984 €	2009	5 517 €
Tutustumismatkat Lahteen	4 428 €	1.1.2010–30.6.2010	9 043 €

Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset henkilöstökustannukset	176 622 €
Keskimääräinen henkilöstökustannusten muutos (2005–2009)	12 724 €/htv
Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys²⁵	6 088 €/htv

Tilakustannukset

Keskimääräiset tilakustannukset ovat pudonneet vuoden 2005 tasosta (n. 450 000 €) vuoteen 2009 mennessä noin 20 000 eurolla. Vuoden 2010 tilakustannukset on arvioitu käyttämällä alkuvuoden (1.1.–30.6.) vuokra-kuluja. Alueellistamisesta ei siirtymäaikana tai sen jälkeen syntynyt tuplakuluja vuokranantajan pysyessä samana.

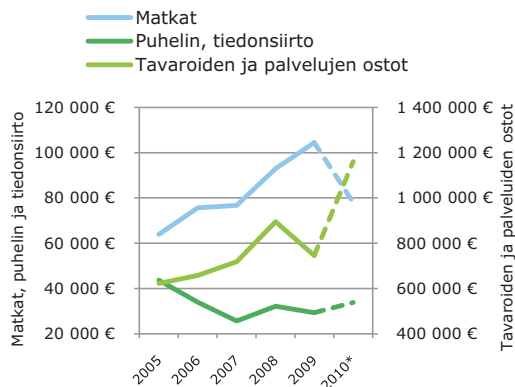

Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset tilakustannukset	0 €
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	-713 €/htv

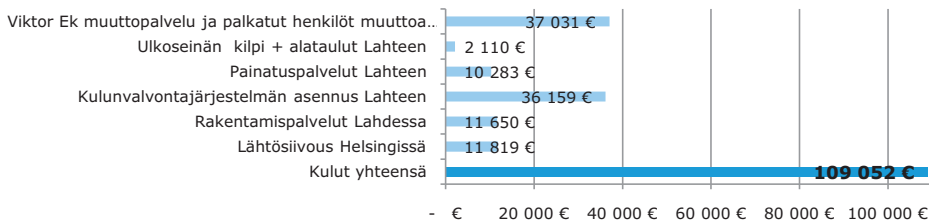
²⁵ Keskimääräisistä henkilöstökustannuksista on vähennetty tarkasteluperiodin aikana tapahtunut valtiosektorin yleinen palkkakehitys

Muut kustannukset

Oikealla olevassa kuvassa on havainnollistettu matkakustannusten, puhelin- ja tiedonsiirtokustannusten sekä tavaroiden ja palveluiden ostojen kulujen kehitystä vuosilta 2005-2010²⁶. Matkakulut ovat nousseet vuoden 2005 jälkeen tasaisesti. Ensimmäisenä tarkasteluvuonna 2005 matkakulut olivat n. 64 000 €, kun ne vuonna 2009 olivat jo 105 000 €. Myös tavaroiden ja palveluiden ostoihin käytettävä summa on kasvanut vuoden 2005 tasosta (623 000 €) vuoteen 2009 reilusti yli sadalla tuhannella eurolla. Sen sijaan puhelinten ja muun tiedonsiirron kustannukset ovat laskeneet maltillisesti. Vuonna 2005 näitä kuluja oli noin 44 000 €, kun vuonna 2009 vastaava luku oli enää 29 000 €.

Muita kustannuksia syntyi muuton yhteydessä noin 110 000 euron edestä. Tällaisia olivat esimerkiksi kulunvalvontajärjestelmän asennus (n. 36 000 €) sekä muuttopalvelu (37 000 €).

Alueellistamisesta syntyneet muut kertaluontoiset kustannukset

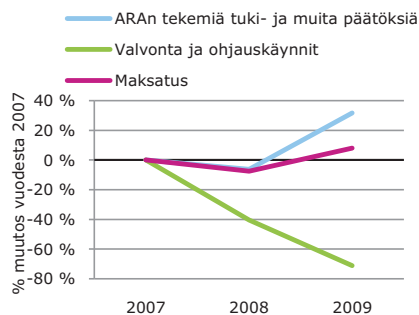
109 052 €

Keskimääräinen muiden kustannusten muutos

4 740 €/htv

SUORITEMÄÄRÄT JA TUOTTAVUUS

Vuosina 2007–2009 tehdyn tuottavuuseurannan mukaan alueellistaminen ei ole merkittävästi vaikuttanut toiminnan tuottavuuteen. Vuonna 2008 kuitenkin sekä tuki- ja muita päätöksiä, valvonta- ja ohjauskäyntejä sekä maksatussuoritteita kirjattiin vähemmän kuin vuonna 2007. Viereisessä kuvassa on havainnollistettu suoritemäärien muutosta vuoden 2007 tasoon prosenttimuutoksena. Maksatuksien sekä tuki- ja muiden päätösten määrä laski vuoden 2007 tasosta noin yli 5 %. Vuonna 2009 molempia suoritteissa kirjattiin kasvua vuoden 2007 tasoon nähden. Sen sijaan tehtyjen valvonta- ja ohjauskäyntien lukumäärä jatkoi laskuaan myös vuonna 2009.

²⁶ Vuoden 2010 kokonaiskustannukset on arvioitu käyttämällä alkuvuoden (1.1.2010–30.6.2010) lukuja.

Yksityiskohtainen suoritemäärien kehitys on esitetty alla olevassa taulukossa.

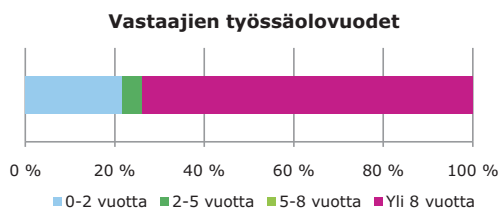
	2007	2008	2009
ARAn tekemiä tuki- ja muita päätöksiä			
Korkotukilainaksi hyväksyminen, päätöksiä kpl	301	279	567
Avustukset hissien rakentamiseen ja korjaamiseen, päätöksiä kpl	252	231	239
Avustukset terveyshaittojen poistoon, päätöksiä kpl	54	113	122
Yleishyödyllisiksi nimeämiset, päätöksiä kpl	17	10	30
Luovutuksensaajan nimeämiset	88	122	97
Rajoituksista vapauttamiset, päätöksiä kpl	208	116	140
Purkuavustukset, päätöksiä kpl	3	9	11
Purkuakordit, päätöksiä kpl	6	0	3
Omistusasuntolainojen takauskorvaukset, päätöksiä kpl	19	8	40
Lausunnot rajoitusakordista VK:lle	22	9	11
Valvonta- ja ohjauskäynnit			
Tarkastuskäynnit	21	10	5
Ohjauskäynnit, kuntien asuntotoimi, lkm	16	15	5
Korjaus- ja energia-avustusten tarkastuskäynnit kunnissa, lkm	15	6	5
Maksatus			
ARAn myöntämät avustukset, maksatuksia kpl	856	816	864
Kuntien myöntämät avustukset, maksatuksia kpl	4653	4275	5089

HENKILÖSTÖN NÄKEMYKSET

Kyselyn toteutus ja vastaajien taustatiedot

Kyselyyn saatiin ARAsa yhteensä 23 vastausta. Vuonna 2009 ARA työllisti n. 57 henkilötyövuotta, jolloin kyselyn vastausprosentti on noin 40 %.

Vastaajista 19 oli siirtynyt toiminnon mukana paikkakunnalta toiselle ja 4 oli rekrytoitu suoraan Lahden toimipisteeseen. Pääosa vastaajista oli ollut töissä ARAsa vähintään 8 vuotta.

Vaikutukset organisaation toimintaan sekä sidosryhmäyhteistyöhön

Sähköiseen kyselyyn vastanneet Helsingin toimipisteestä siirtyneet työntekijät antoivat erittäin heikot arvosanat sekä alueellistamisen vaikutuksista organisaation toimintaan sekä sidosryhmäyhteistyöhön. Arvosanat jäivät kaikissa arvioituissa kohdissa heikoiksi, eivätkä siirtyneet ihmiset keskimäärin arvioineet parannusta tapahtuneen yhdessäkään arvioinnin kohteena olevista kohdista. Erityisen heikot arviot annettiin sidosryhmäyhteistyön kehityksestä alueellistamisen jälkeen.

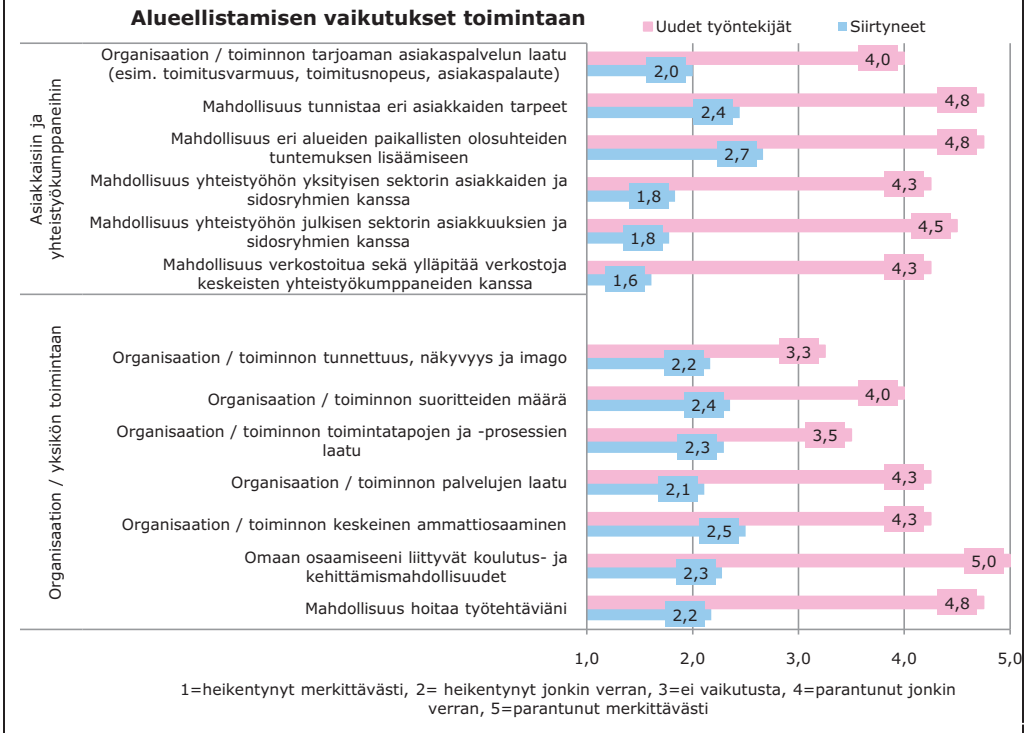
Uudet, suoraan Lahden toimipisteeseen rekrytoidut työntekijät näkivät alueellistamisessa myös hyötyjä. He antoivatkin erinomaiset arvosanat sekä organisaation/yksikön toiminnalle että sidosryhmäyhteistyölle, kun heitä pyydettiin arvioimaan samoja asioita uuden työntekijän näkökulmasta. Sama kahtiajako näkyi myös avoimissa vastauskentissä, joissa Helsingistä siirtyneet työntekijät löysivät alueellistamisessa runsaasti huonoja puolia. Useat vastaajat mainitsivat työmatkojen pidentyneen huomattavasti, jonka koettiin heikentävän työntekijöiden jaksamista ja työmotivaatiota. Lisäksi Helsinkiin tehtävien kokousmatkojen moitittiin vievän kohtuuttomasti aikaa. Positiivisena asiana nähtiin mahdollisuus etäpäivään. 8/11 avovastaukseen kommentoineesta Helsingistä siirtyneestä vastaajasta ei nähnyt alueellistamisesta koituneen mitään hyötyjä organisaatiolle. Myös sidosryhmäyhteistyön nähtiin heikentyneen pidentyneiden välimatkojen vuoksi.

Uudet työntekijät pitivät positiivisina seikkoina sidosryhmäyhteistyön näkökulmasta parantuneita

suhteita lahtelaisiin toimijoihin. Kun uusia, vasta Lahden toimipisteeseen rekrytoituja työntekijöitä oli ainoastaan neljä, on saaduista vastauksista kuitenkin vaikea vetää kattavia johtopäätöksiä.

Myös ARAn vuoden 2009 työtyytyväisyyskyselyn mukaan²⁷ alueellistamiseen suhtauduttiin negatiivisesti. 76 prosenttia ilmoitti, että oli tyytymätön tai erittäin tyytymätön alueellistamisen vaikutuksesta työilmapiiriin. Vuonna 2008 vastaava luku oli 88 prosenttia. Vuonna 2008 vastanneista 60 prosenttia kertoi, että alueellistaminen oli vaikuttanut negatiivisesti omaan työssä jaksamiseen, 26 prosenttia koki vaikutuksen neutraalina ja 14 prosenttia oli tyytyväisiä alueellistamisen vaikutuksiin omassa työssä jaksamiseen.

ARAn tilaaman sidosryhmätutkimuksen mukaan²⁸ ARAn toiminnan arvioidaan kuitenkin pääosin kehittyneen myönteiseen suuntaan viimeisten kahden vuoden aikana. Vain neljä prosenttia vastaajista arvioi toiminnan huonontuneen. ARAn toiminta on parantunut etenkin kuntien yhtiöiden ja yleishyödyllisten yhteisöjen edustajien mielestä. Kriittisin palaute tulee valtionhallinnon edustajilta, joista noin 14 % arvioi toiminnan huonontuneen.

²⁷ Lähde: ARAn toimintakertomus, 2009

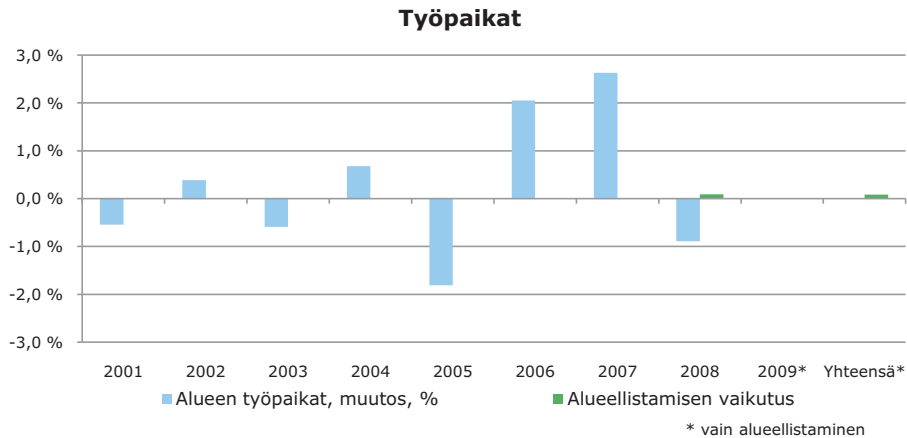
²⁸ ARAn sidosryhmätutkimus 2009, Pohjoisranta Oy

8.2 Aluetaloudelliset vaikutukset

ALUETALouden KEHITYS

Työpaikat

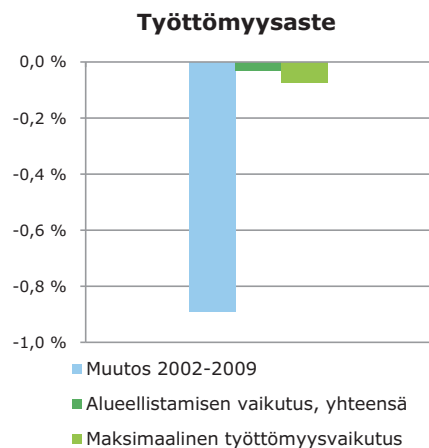
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen alueellistaminen Lahteen toi paikkakunnalle hieman alle 60 työpaikkaa vuonna 2008. Alueellistamisen välillisten vaikutusten seurauksena paikkakunnalle on laskentapohjan mukaan muodostunut vielä 13 työpaikkaa lisää. Yhteensä alueellistaminen on lisännyt seudun työpaikkoja siis noin 70, mikä on 0,1 % alueen työpaikoista. Valtion työpaikkoja alueelta on poistunut yhteensä noin 140 kappaletta vuosina 2002–2008.

Työlliset, työttömyys ja väestö

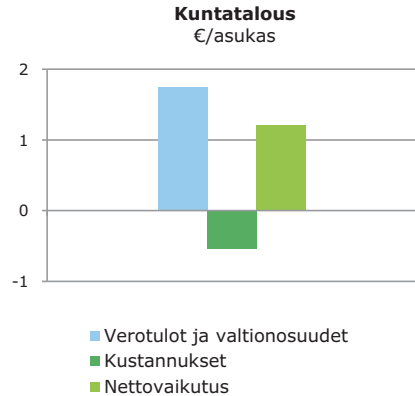
Alueellistamisen yhteydessä käytännössä kaikki vanhat työntekijät siirtyivät Lahteen. Vain muutama kuitenkin muutti välittömästi seutukuntaan. Helsingin seudun läheisyyden ja hyvien liikenneyhteyksien vuoksi suurin osa siirtyneistä työntekijöistä pendelöi Lahteen ainakin heti siirtymisen jälkeen.

Lahten seutukunnassa asuu yli 200 000 henkeä. Työllisenä heistä on noin 86 000. Vuosina 2002–2009 väestö kasvoi yhteensä vajaalla kahdella prosentilla, eli noin 3 000 hengellä. Alueellistamisen jälkeen väestö on lisääntynyt reilulla 0,5 prosentilla. Lahden seutukunnan suuren väestömäärän ja alueellistettävien työpaikkojen pienen määrän vuoksi alueellistamisella ei ole ollut alueen väestö- tai työpaikkakehitykseen käytännössä mitään vaikutusta. Vuotta 2009 lukuun ottamatta Lahden seutukunnan työttömyysaste on ollut laskussa koko tarkastelujakson ajan, mutta on silti pari prosenttiyksikköä koko maan keskimääräistä korkeampi. Vuonna 2009 vajaa 13 prosenttia työvoimasta oli työttömänä. Alueellistamisella ei ole käytännössä ollut vaikutusta työttömyysasteeseen.

Kuntatalous

ARA:n alueellistaminen on niin pieni suhteessa Lahden seudun kuntatalouteen, että alueellistamisen potentiaalinen vaikutus verotuloihin on marginaalinen. Lisäksi ainakin toistaiseksi verotulovaikutusta pienentää oleellisesti se, että suurin osa nykyisistä työntekijöistä ei asu Lahdessa. Ajan myötä tilanne varmasti muuttuu. Lahden tapauksessa verotulojen kasvu kasvattaa suurelta osin oikeastikin kunnan tuloja, sillä verotulojen tasaus leikkaa kasvusta vain osan pois. Potentiaalinen vaikutus verotuloihin ja valtionosuuksiin on noin 350 000 €, mikä on alle 0,1 % suhteessa Lahden kaupungin veroihin ja valtionosuuksiin. Kustannusten jälkeen nettovaikutus on noin 240 000 €.

Muut hyödyt ja kustannukset

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen siirron vaikutus asuntojen hintaan Lahdessa on 0,2 prosenttia, mikä selittyy lisääntyneiden asuntokauppojen vähydestä suhteessa asuntomarkkinoiden kokonaisvolyyymiin. Koska alueellistaminen on tehty vain vähän aikaa sitten, myös kokonaisvaikutus on 0,2 %.

Liikenteen aika- ja ajokustannusten väheneminen tuo laskennallisesti yhteensä 150 000 euron vuotuisen laskennallisen hyödyn. Tämä on 0,0023 % alueiden liikenteen aika- ja ajokustannusten kokonaissummasta. Muuttajien saama hyöty on 25 000 euroa. Suurin osa hyödystä tulee vapaa-ajan menetyksen vähenemisestä seuraavasta hyvinvoinnin parannuksesta. Käytännössä liikennekustannukset ovat kuitenkin ainakin alkuvaiheessa lisääntyneet, koska suurin osa työntekijöistä pendelöi pääkaupunkiseudulta.

8.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Alueellistamisen myötä keksimääräiset henkilötyövuosikustannukset ovat nousseet noin 10 000 eurolla tarkasteluperiodin aikana. Erityisen paljon ovat nousseet palkkakustannukset sekä muut kustannukset tilakustannusten hieman laskiessa. Kertaluonteisia kustannuksia alueellistamisesta syntyi vain maltillisesti, noin 286 000 euron edestä. Henkilöstökyselyn mukaan alueellistamisella oli selvä negatiivinen vaikutus erityisesti asiakas- ja sidosryhmäyhteistyöhön.

Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys ²⁹	6 088 €/htv
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	-713 €/htv
Keskimääräinen muiden kustannusten muutos	4 740 €/htv
Keskimääräinen henkilöstökustannuksen muutos	10 115 €/htv

Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset henkilöstökustannukset	176 622 €
Alueellistamisesta syntyneet muut kertaluontoiset kustannukset	109 052 €
Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset kustannukset	285 674 €

Lahden seutukunnassa asuu yli 200 000 henkeä. Lahden seutukunnan suuren väestömäärän ja alueellistettujen työpaikkojen pienen määrän vuoksi alueellistamisella ei ole ollut alueen väestö-, työpaikka- tai työttömyysasteen kehitykseen käytännössä mitään vaikutusta. Liikenteen aika- ja ajokustannusten väheneminen tuo laskennallisesti muuttajille 25 000 euron hyödyn. Suurin osa hyödystä tulee vapaa-ajan menetyksen vähenemisestä seuraavasta hyvinvoinnin parannuksesta. Käytännössä kokonaisliikennekustannukset ovat kuitenkin ainakin alkuvaiheessa lisääntyneet, koska suurin osa työntekijöistä pendelöi pääkaupunkiseudulta.

²⁹ Keskimääräisistä henkilöstökustannuksista on vähennetty tarkasteluperiodin aikana tapahtunut valtiosektorin yleinen palkkakehitys

9. TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALAN PUHELINVAIHDE

9.1 Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset

Alueellistamispäätös tehtiin	2005	Alueellistaminen toteutettiin	2008
<p>Nykyisen työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan puhelinvaihteen tapausta ei varsinaisesti voida tulkita alueellistamistoimenpiteeksi. Näin ollen käytettävissä oleva ATVA-työryhmän arviointikehikko (ennen/jälkeen -asetelma) alueellistamisen taloudellisista vaikutuksista ei sovellu käytettäväksi työ- ja elinkeinohallinnon puhelinvaihteen osalta. Käytännössä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan puhelinvaihteen "alueellistamisessa" on pikemminkin ollut kyse toiminnan ulkoistamisesta yksityiselle palveluntuottajalle sekä sitä kautta tapahtuneesta merkittävästä kustannusten sekä hallinnollisen työtaakan vähentämisestä. Ulkoistamisen ehdoksi asetettiin kuitenkin se, että puhelinvälitystoiminto tuli sijoittaa Kemijärvelle. Toiminnon ulkoistaminen toteutettiin entisen työministeriön johtohenkilöstön toimesta ja tässä yhteenvedossa on hyödynnetty heiltä saatuja vastauksia esitettyihin arviointikysymyksiin.</p> <p>Taustatekijät:</p> <p>Työministeriön ja sen hallinnonalan puhelinjärjestelmä oli 2000-luvun alussa sekavassa tilanteessa. Hallinnonalan eri yksiköt (TE-keskukset, työvoimatoimistot) olivat kukin tahoillaan tehneet paikallisten operaattoreiden kanssa ns. yhden toimiston kattavia sopimuksia ja kullakin toimistolla ja yksiköllä oli näiden sopimusten pohjalta omat puhelinkeskuslaitteet. Useat puhelinkeskuksista olivat niin vanhentuneita, että ne olivat vain vaivoja selvinneet ns vuosi-2000 - tietoliikenneongelmista. Teknisesti tarkasteltuna yksittäiset sopimukset muodostivat hallinnonalalle hallitsemattoman kokonaisuuden. Sopimukset oli tehty pitkälti puhelinyhtiöiden kanssa, sopimuksia ei oltu kilpailutettu ja osa niistä oli vanhentuneita. Mainitut ongelmat kohdistuivat lankaliittymien lisäksi myös käytössä oleviin matkapuhelimiin, joiden osalta hankintoja ei oltu keskitetty yksittäisen yksikön sisälläkään yhdelle toimittajalle.</p> <p>Myös palvelunäkökulmasta erilaisia toimintatapoja oli useita. Yksittäisissä keskuksissa vastaavat henkilöt antoivat asiakkaille jopa opastusta ja neuvontaa, kun taas toisissa puhelinvaihteen hoitamista ei oltu vastuutettu lainkaan, jolloin puhelimitse keskuksen kautta oli lähes mahdotonta päästä läpi. Yhteisiä työvoimahallinnon vaihdepalvelun palvelusisältöjä ei siis ollut määritelty, vaan määrittelystä olivat vastanneet kukin yksikkö itsenäisesti.</p> <p>Työministeriö lähti selvittämään puhelinvaihteiden silloista tilannetta erillisen työryhmän johdolla. Pian tultiin kuitenkin siihen johtopäätökseen, että nykytilanteen selvittäminen oli liian vaikeaa, jolloin päätettiin, että työryhmän suunnittelutyö keskitetään käytännössä tulevaisuuden ratkaisumallin kehittämiseen. Nykytilanteen selvityksen ongelmat johtuivat lähinnä siitä, että toimijoilla itsellään ei välttämättä ollut kokonaiskuvaa puhelintoimintojen kokonaiskustannuksista. Määrittelytyön päätöksenä silloisen työvoimahallinnon puhelinvaihteen hoitaminen päätettiin kilpailuttaa ja ulkoistaa kokonaan ulkoisen palveluntuottajan vastuulle.</p> <p>Puhelinpalvelu-uudistuksen tulokset:</p> <p>Kilpailutuksen perusteella toimittajaksi valittiin Elisa Oyj. Operaattorin alkuperäinen ehdotus puhelinvaihteen sijaintipaikkakunnaksi oli joko Turku tai Tampere. Työministeriön toimesta ulkoistamisen ehdoksi asetettiin kuitenkin työvoimapolitiittinen näkökulma, sillä näkökannan mukaan työministeriö ei voi siirtää työpanosta pois syrjäseuduilta etelän keskuksiin. Sijaituspaikkakunnaksi päätettiin tuolloin asettaa Kemijärvi, josta Salcomp Oy oli juuri äskettäin lopettanut oman tuotannollisen toimintansa. Alueellistaminen kohdistui tässä yhteydessä siis ainoastaan yrityksen (Elisa) omiin toimintoihin ja puhelinvälitystä hoitaneita virkamiehiä ei missään vaiheessa aiottuakaan alueellistaa mitenkään, vaan he jäivät töihin omiin yksiköihinsä.</p> <p>Ulkoistamisesta aiheutui monia merkittäviä hyötyjä. Sekalaisen operaattorikentän kanssa tehdyt erillissopimukset korvattiin yhden operaattorin kanssa tehdyllä kokonaisvaltaisella sopimuksella. Tämän myötä hallinnonalan puheluiden välitystä koskevat ehdot yhtenäistyivät, hinnoittelu yhtenäistyi, tekniikka päivittyi, laskutuksessa huomioitiin ainoastaan puhelinvälityksen kokonaisvo-</p>			

lyymi ja palvelujen seuranta ja laadunhallinta parantuivat merkittävästi.

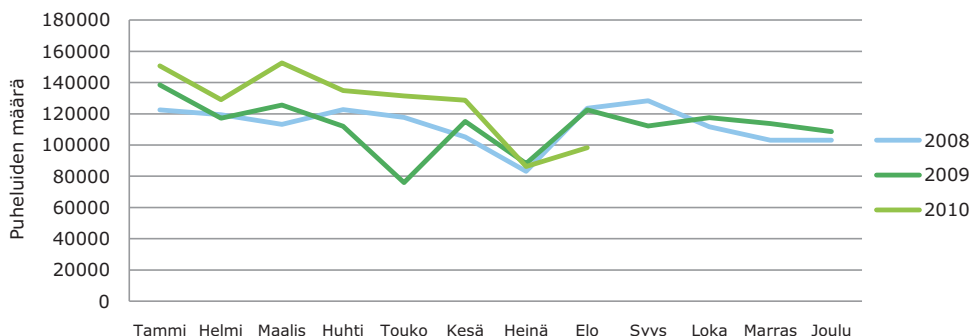
TE-keskuksissa ja työvoimatoimistoissa osa-aikaisesti puhelinvälitystä hoitaneiden virkamiesten työresursseja oli mahdollista kohdistaa muihin tehtäviin. Päätöksen mukaan yksiköistä ei vähennetty henkilöstöä ja toimistojen johtajat saivat esimiehinä kohdistaa vapautuvat resurssit parhaiten näkemällään tavalla. Työministeriössä ollut oma puhelinkeskus oli työllistänyt kolme henkilötyövuotta. Tältä osin toiminto lakkautettiin ja henkilöstöstä yksi jäi eläkkeelle, yksi siirtyi ulkoistamisen palvelukseen ja yksi vastaavasti palveluntuottajan eli Elisa Oyj:n palvelukseen. Ulkoistamisen (alueellistamisen) keskeisenä henkilöstövaikutuksena oli siis se, että Elisa Oyj palkkasi yhteensä 20 henkilöä Kemijärvelle puhelinvaihdetta hoitamaan. Ministeriön osalta henkilöstövähennys oli mainitut 3 henkilötyövuotta. Hallinnonalan muissa yksiköissä henkilöstövähennyksiä ei siis suoranaisesti toteutettu, mutta työministeriön työryhmän esittämien arvioiden mukaan välilliset vaikutukset olivat käytännössä 20 henkilötyövuoden luokkaa. Käytännössä vaikutukset syntyivät siis siitä, että osa-aikaisesti puhelinvaihdetoimintoja hoitaneiden virkamiesten työresurssit vapautuivat muihin työtehtäviin.

Merkittävimmät säästöt hallinnonalalle syntyivät erillisten palvelusopimusten purkamisista aiheutuneista kustannussäästöistä. Säästöjen suuruusluokaksi arvioidaan useita satoja tuhansia euroja / vuosi, mutta sen osalta tarkempaa selvitystä ei ole saatavilla, sillä ulkoistamisen yhteydessä ei tehty perusteellista nykytilankartoitusta. Kyseessä on siis vastuuhenkilöiden esittämä arvio. Lähtötilanteen haastavuutta kuvaa hyvin se, että työministeriö palkkasi juristin kolmeksi kuukaudeksi hoitamaan pelkästään yksittäisten yksiköiden sopimusten purkua paikallisten puhelinyhtiöiden ja operaattoreiden kanssa.

SUORITEMÄÄRÄT JA TUOTTAVUUS

Ulkoistamista edeltävältä ajalta ei ole kerätty systemaattisesti tietoa siitä, kuinka paljon kustannuksia kullekin yksittäiselle yksikölle puhelinvälitystehtävistä aiheutui. Työministeriö käynnisti tähän liittyvän kartoitustyön, mutta keskeytti sen pian huomattuaan selvitystyön vaikeuden, mikä johtui useista yksikkökohtaisesti solmituista sopimuksista sekä erilaisista tavoista toteuttaa puhelinvälitystoimintoja. Elisa Oyj vastaanottaa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan puhelinvälitystehtävissä tätä nykyä noin 1,3 miljoonaa puhelua vuosittain. Puheluvälityksestä laskutetaan 1 euroa / puhelu, joten vuosittaiset kustannukset hallinnonalalle ovat vastaavasti noin 1,3 miljoonaa euroa. Laskutus on siis suoriteperusteinen. Henkilötyövuosiin suhteutettuna tämä siis tarkoittaa noin 65 000 puhelua / henkilötyövuosi.

Puhelumäärien kehitys 2008-2010

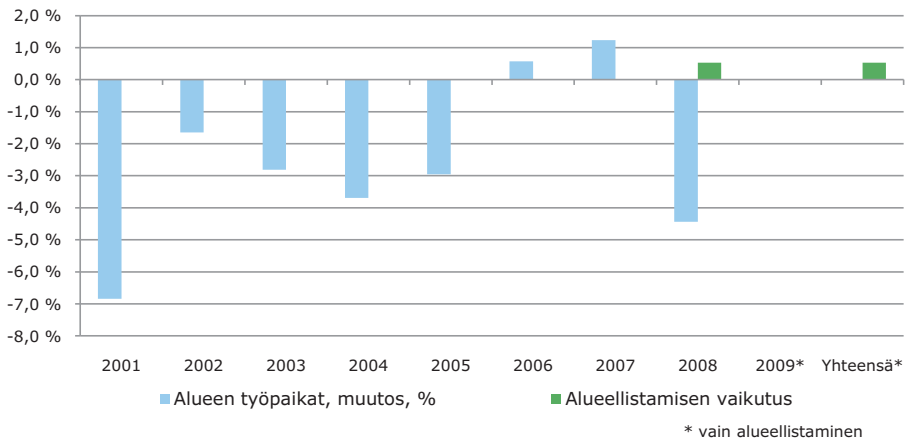
9.2 Aluetaloudelliset vaikutukset

ALUETALouden KEHITYS

Työpaikat

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan puhelinvaihte ulkoistettiin vuonna 2008 Kemijärvelle Itä-Lapin seutukuntaan. Elisa Oyj palkkasi 20 henkilöä hoitamaan näitä tehtäviä. Laskelmapohjan mukaan kerrannaisvaikutusten ansiosta alueelle on tullut vielä 5 työpaikkaa lisää. Puhelinvaihteensiirto Kemijärvelle on lisännyt alueen työpaikkoja noin 0,4 %. Valtion työpaikat alueella ovat vähentyneet noin 120 hengellä³⁰.

Työpaikat

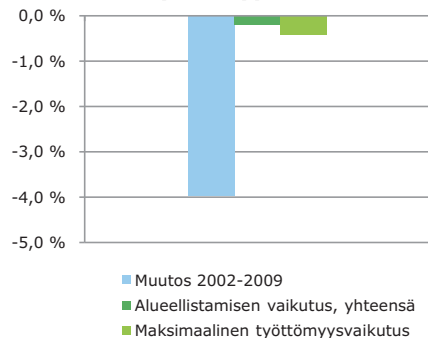

Työlliset, työttömyys ja väestö

Alueellistetut työpaikat on täytetty uusrekrytoinneilla pääosin Itä-Lapin alueelta.

Alueellistamisen seurauksena työllisten määrä alueella on lisääntynyt muutamalla kymmenellä hengellä. Väestövaikutuksia alueellistamisella ei ole ollut ja vaikutus työttömyyteenkin on ollut varsin vähäinen, vaikkakin hivenen suurempi kuin Maistraattien puhelinpalvelun siirtämisellä alueelle.

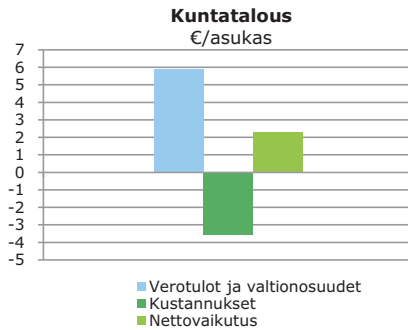
Työttömyysaste

Kuntatalous

³⁰ Työpaikkoja vähentynyt mm. metsähallituksesta ja rajavartiostosta.

Kemijärven verotulot ovat valtionosuuden verotulojen tasausrajan alapuolella, joten tasaus leikkaa selvästi alueellistamisen aikaansaamaa verotulojen kasvua. Laskelmien mukaan alueellistamisen vaikutukset tasausten kanssa ovat noin 43 000 euroa, mikä on 0,08 % Kemijärven kaupungin verotuloista ja valtionosuuksista. Kustannusten vähentämisen jälkeen nettovai-
kutukseksi jää 13 000 euroa.

Muut hyödyt ja kustannukset

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan puhelinvaihteen alueellistaminen on kohdistunut alueeseen, joka ei ole riittävän kaupunkimainen, jotta sen alueen hintakehitystä voisi kuvata PTT:n mallilla. Hintojen muutokset tällaisilla alueilla määräytyvät enemmän yleisten rakennuskustannusten muutosten perusteella kuin kysyntäpuolen ilmiöiden mukaan. Lähtökohtaisesti alueellistamisella ei ole tällöin vaikutusta asuntojen hintaan.

Liikenteen aika- ja ajokustannusten väheneminen tuo yhteensä 54 000 euron vuotuisen laskennallisen hyödyn. Tämä on 0,0009 % alueiden liikenteen aika- ja ajokustannusten kokonaissummasta. Muuttajien saama hyöty on 9 000 euroa. Suurin osa hyödystä tulee vapaa-ajan menetyksen vähenemisestä seuraavasta hyvinvoinnin parannuksesta.

9.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Työ- ja elinkeinoministeriön puhelinvaihteen tapauksessa kyseessä oli ennemminkin toiminnon ulkoistaminen kuin alueellistaminen. Toiminnon siirryttyä julkiselta sektorilta yksityisen yrityksen toteutettavaksi, saatiin selvityksen käyttöön tiedot toiminnan nykyisistä kuluista valtionhallinnolle sekä suoritteiden määrästä. Myös ulkoistuspäätöksen tueksi toteutettu selvitys jätettiin puolitiehen, jolloin tietoa lähtötilanteen kustannuksista ei ollut saatavilla. Puhelinpalvelun vuosittaiset kustannukset ovat suoriteperusteisia ja asettuvat vuosittain 1,3 miljoonan puhelun myötä noin 1,3 miljoonaan euroon.

Vaikutukset aluetalouteen ovat myös melko vähäiset. Alueellistamisen seurauksena työllisten määrä alueella on lisääntynyt muutamalla kymmenellä hengellä. Väestövaikutuksia alueellistamisella ei ole ollut ja vaikutus työttömyyteenkin on ollut varsin vähäinen, vaikkakin hivenen suurempi kuin Maistraattien puhelinpalvelun siirtämisellä alueelle. Alueellistamisella ei voida myöskään olettaa olleen vaikutuksia kohdealueen asuntojen hintaan. Sen sijaan liikenteen aika- ja ajokustannusten väheneminen tuo yhteensä 54 000 euron vuotuisen laskennallisen hyödyn, josta muuttajien saama hyöty on noin 9 000 euroa. Suurin osa hyödystä syntyy vapaa-ajan lisääntymisestä seuraavasta hyvinvoinnin parannuksesta.

10. HALLINNON TIETOTEKNIKKAKESKUS (HALTIK)

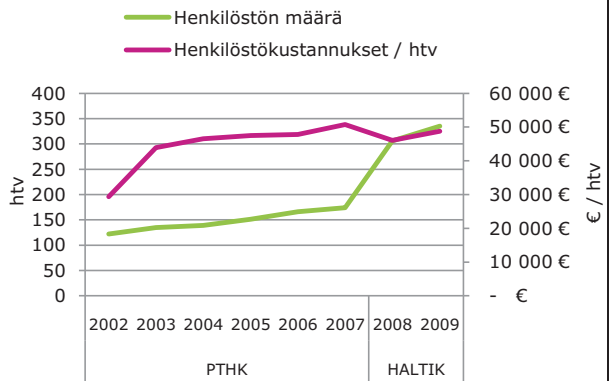
10.1 Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset

Alueellistamispäätös tehtiin	2002	Alueellistaminen toteutettiin	2002–2006
<p>Hallinnon tietotekniikkakeskus HALTIK:n toiminta käynnistyi vuonna 2008. HALTIKia edelsi vuosina 2002–2007 toiminut Poliisin tietohallintokeskus (PTHK). PTHK siirrettiin asteittain pääkaupunkiseudulta Rovaniemelle vuosien 2002–2006 aikana. Alueellistamisesta syntyneitä kustannuksia seurattiin nk. Revontuli -projektissa. Siirtymän jälkeen PTHK:n toimintaa laajennettiin siten, että se ryhtyi tarjoamaan tukipalveluita Poliisihallinnon lisäksi myös muille sisäasiainministeriön hallinnonalan organisaatioille.</p> <p>Hallinnon tietotekniikkakeskus HALTIK tuottaa sisäasiainministeriön hallinnonalalle sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton tarvitsemia tieto- ja viestintätekniisiä palveluita. Palvelukeskus vastaa tietoteknisistä peruspalveluista, tietotekniikkaan liittyvistä asiantuntijapalveluista sekä turvaklusteripalveluiden toteuttamisesta palvelusopimuksiin perustuvalla tilaaja-tuottaja -periaatteella.</p> <p>HALTIKissa työskenteli vuoden 2010 lopussa noin 390 henkilöä, joista noin 170 viraston päätoimipaikassa Rovaniemellä. Vuoden 2008 alussa toimintaa oli 45 eri paikkakunnalla yhteensä 78 HALTIK:n toimipaikassa. Vuoden 2011 mennessä tavoitteena on supistaa toimipaikkojen määrä 26:een.</p> <p>HALTIK:n palveluita käyttää sisäasiainministeriön eri hallinnonaloilla yhteensä noin 18 000 asiakasta.</p> <p>Seuraavassa tarkastellaan ajanjaksoa 2002–2009, jonka aikana tapahtui sekä PTHK:n siirtymisen pääkaupunkiseudulta Rovaniemelle että organisaatiomuutos, jossa PTHK laajeni HALTIKiksi.</p>			

ALUEELLISTAMISEN KUSTANNUKSET

Henkilöstökustannukset

HALTIK:n henkilötöyövuosina mitattu henkilöstön määrä sekä henkilöstökulut tarkasteluajanjaksoilla 2002–2009 on esitetty oikealla. Erityisesti henkilöstön määrä on kasvanut tarkasteluperiodin aikana huomattavasti. Kun vuonna 2002 PTHK työllisti 122 henkilötöyövuotta, oli vastaava lukema HALTIKissa vuonna 2009 335 htv:tä. Vuoden 2010 lopussa HALTIK työllisti jo 390 henkilöä. Myös keskimääräiset henkilöstökustannukset ovat nousseet tarkasteluperiodin aikana vajaasta 30 000 eurosta noin 49 000 euroon.

HALTIKissa tai PTHK:sta ei ollut saatavilla tarkkoja tietoja kaksoismiehitykseen tai siihen liittyviin

kuluihin liittyen. Siirryttäessä Rovaniemelle 55 viranhaltijasta ainoastaan 5 päätti muuttaa Rovaniemelle, 6 viranhaltijaa jäi Etelä-Suomen yksikköön ja 12 irtisanoutui siirtoprosessin aikana³¹. Loput henkilöt rekrytoitiin uusina.

Alueellistamisprosessia varten perustetun Revontuli -hankkeen mukaan uusien henkilöiden rekrytointien yhteydessä toteutettuihin soveltuvuustesteihin yms., käytettiin vuosien siirtymäajanjaksoilla yhteensä noin 115 800 euroa. Lisäksi esimerkiksi vuonna 2004 pidettiin yhteensä yli 500 koulutuspäivää, jonka lisäksi useat työntekijät olivat vastuussa uuden henkilöstön perehdyttämisestä.

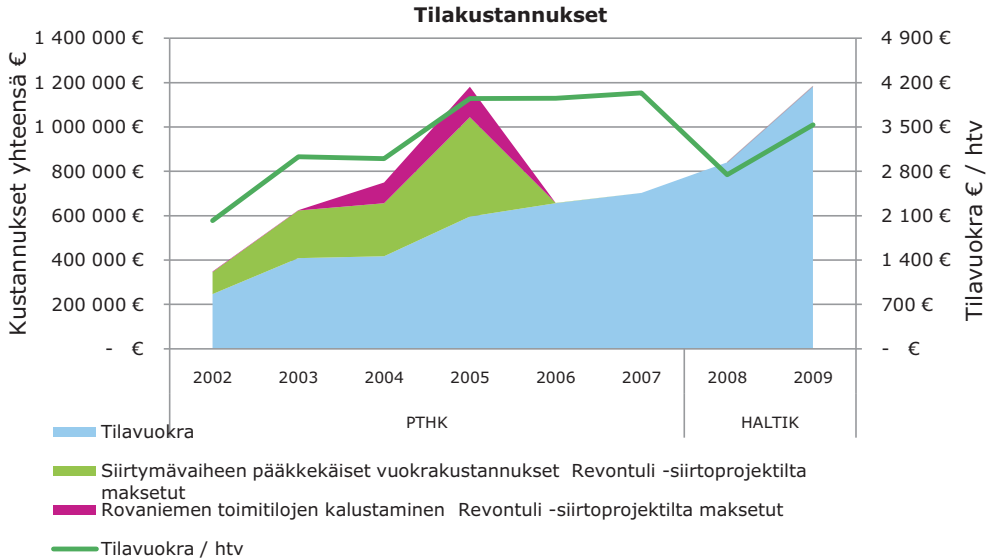
Soveltuvuustestaus yms., Revontuli -siirtoprojektilta maksetut			
2002	2003	2004	2005
27 554 €	32 439 €	13 717 €	42 124 €
Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset henkilöstökustannukset			115 834 €
Keskimääräinen henkilöstökustannusten muutos (2002-2009)			19 368 €/htv
Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys³²			9 348 €/htv

³¹ Poliisin tietohallintokeskuksen tutkimusraportti: Hajasijoittamisen onnistuminen uudelleensijoittamisessa, rekrytoinnissa, perehdyttämisessä, PTHK 2005

³² Keskimääräisistä henkilöstökustannuksista on vähennetty tarkasteluperiodin aikana tapahtunut valtiosektorin yleinen palkkakehitys

Tilakustannukset

Keskimääräinen tilavuokra on noussut tarkasteluajanjakson aikana noin 1500 eurolla / htv. Lisäksi vuosille 2002–2006 sijoittui Revontuli -siirtoprojektista maksettuja siirtymävaiheen kaksoskustannuksia sekä uusien tilojen kalustamisesta koituneita kertaluonteisia kustannuksia.

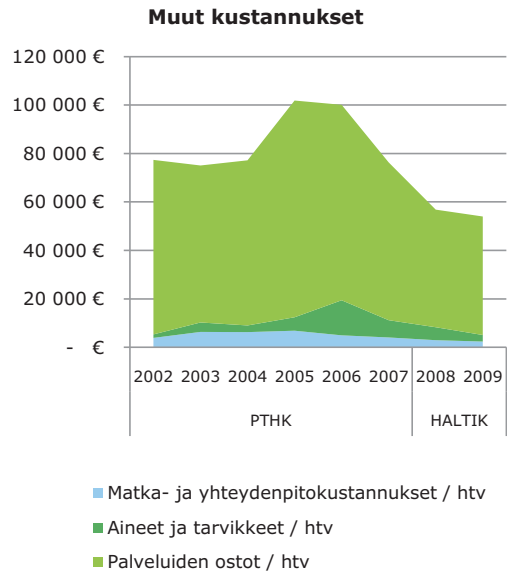
Alueellistamisesta syntyneet kertaluonteiset tilakustannukset	1 237 008 €
--	--------------------

Keskimääräinen tilakustannusten muutos	1 513 €/htv
---	--------------------

Muut kustannukset

Oikealla on havainnollistettu matka- ja yhteydenpitokustannusten, aineiden ja tarvikkeiden sekä palveluiden ostojen kuluja / htv vuosina 2002–2009. Keskimääräiset matkustuskulut ovat laskeneet tarkastelu-periodin aikana noin 1500 eurolla / htv ja palveluiden ostot ovat laskeneet yli 23 000 / htv. Aineisiin ja tarvikkeisiin on sen sijaan käytetty vuonna 2009 noin 1200 euroa enemmän per henkilötyövuosi, kuin vuonna 2002.

Yllä esitettyjen kustannusten lisäksi vuosien 2002–2006 aikana Revontuli-projektille merkittiin yhteensä noin 270 000 euron edestä alueellistamiseen liittyviä aine- ja tarvikemaksuja sekä noin 1 725 000 € matkustuskuluja.

Alueellistamisesta syntyneet muut kertaluontoiset kustannukset

1 994 906 €

Keskimääräinen muiden kustannusten muutos

-23 371 €/htv

SUORITEMÄÄRÄT JA TUOTTAVUUS

Suoritemäärien ja tuottavuuden kehitys on kuvattu Valtiotalouden tarkastusviraston toiminnan-tarkastuskertomuksen³³ avulla, jossa tarkastellaan vuosien 2002–2006 aikana toteutunutta alueellistamista pääkaupunkiseudulta Rovaniemelle.

Viraston palvelutuotannon tulostittareina mainitaan mm. asiakaspalaute, keskeisten tietojärjestelmien vasteaika ja saatavuus virka-aikana sekä muulloin, poliisin tietoliikenneverkon käytettävyys, vakioitujen työasemien osuus kaikista työasemista, tietovahinkojen vähennys, tietoturvakoulutusten lukumäärä henkilöä kohden sekä tietoturvatarkastusten määrä.

Tarkastuskertomuksessa todetaan, että palvelutuotantoa kuvaavat luvut eivät ole merkittävästi muuttuneet vuosien 2003–2007 aikana lukuun ottamatta vakioitujen työasemien osuutta, joka on noussut vuoden 2003 neljästä prosentista sataan vuoden 2004 loppuun mennessä.

Tarkastuskertomuksen mukaan toimintakertomuksessa todetaan myös, että tietohallintokeskus on saavuttanut tai ylittänyt lähes kaikki vuosille 2006 ja 2007 asetetut tavoitteet.

Raportin mukaan virasto oli onnistunut saavuttamaan tavoitteensa myös asiakastytyväisyydessä. Tarkastuskertomusluonnoksesta antamassaan palautteessa valtiovarainministeriö katsoi, että asiakas- ja henkilöstötytyväisyyskyselyt osoittavat tietohallintokeskuksen toimineen erinomaisesti.

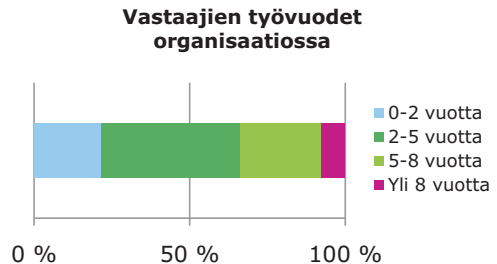
³³ Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistaminen, Valtiotalouden tarkastusviraston toiminnantarkastuskertomukset 178/2008

HENKILÖSTÖN NÄKEMYKSET

Kyselyn toteutus ja vastaajien taustatiedot

Kyselyyn saatiin HALTIKista yhteensä 68 vastausta. Vastaajista vajaa neljännes oli työskennellyt organisaatiossa alle 2 vuotta. Valtaosa vastaajista oli työskennellyt organisaatiossa 2-8 vuotta. Yli 8 organisaatiossa työskennelleitä oli vastaajista vajaa 10 %.

Kyselyyn saatiin vastauksia sekä organisaatiossa jo ennen alueellistamista työskennelleiltä työntekijöiltä sekä uusilta työntekijöiltä. Alueellistamisprosessin aikana talossa olleita oli vastaajista vajaa 30 %, loput n. 70 % olivat taloon muuton jälkeen rekrytoituja.

Vaikutukset organisaation toimintaan sekä sidosryhmäyhteistyöhön

HALTIKin henkilöstölle suunnatussa kyselyssä organisaatiossa paikkakunnalta toiselle siirtyneiden ja uutena rekrytoidut henkilöt antavat selvästi toisistaan poikkeavat arviot asiakas- ja sidosryhmäyhteistyölle sekä organisaation toiminnalle.

Organisaation sisällä siirtyneet työntekijät kokevat asiakas- ja sidosryhmäyhteistyön kehittyneen huonompaan suuntaan alueellistamisen myötä. Siirtyneet työntekijät antavat erityisen heikon arvosanan asiakaspalvelun laadulle (1,5/5). Korkein arvosana annetaan mahdollisuudesta eri alueiden paikallisten olosuhteiden tuntemuksen lisäämisestä (2,5/5), mutta tämäkin jää alle neutraalin arvosanan. Organisaation uudet työntekijät ovat kautta linjan optimistisempia. Erityisen hyvät arviot (3,9/5) he antavat mahdollisuuksiin yhteistyöhön julkisen sektorin asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa.

"Asiakkaat ovat hukassa. Eivät enään tiedä mihin ottaa yhteyttä. Työntekijät ovat erittäin stessaantuneita ja sairauslomat lisääntyvät."

"Palvelu on hidastunut merkittävästi kun asiat kiertävät pidemmän matkan."

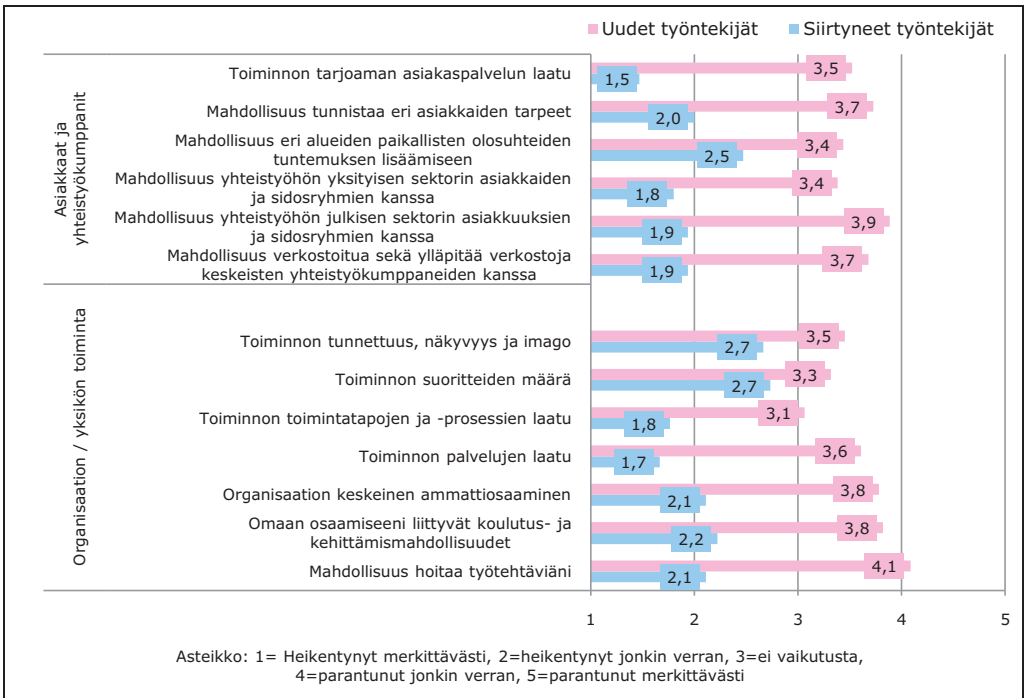
"Asiakas ja sidosryhmäyhteistyö sujuu hyvin. Taloudellisuutta esim. kokoukset pääasiassa videoneuvottelun kautta--> ei matkakustannuksia."

"Johtohan hoitaa pääosin asiakas- ja sidosryhmäyhteistyön, joten ainakin heidän matkustuskulunsa ovat suuret, kun suurin osa asiakkaista on etelässä, ja johto on pohjoisessa. Myös matkapäivien määrän luulisi olevan melko iso johdolla."

Myös arvioitaessa organisaation toimintaa antavat siirtyneet työntekijät huomattavasti heikommat arvosanat, kuin organisaation uudemmat työntekijät. Erityisen paljon heikentyneinä nähdään organisaation toimintatapojen, prosessien ja palveluiden laatu. Organisaation uudet työntekijät kokevat, että erityisesti mahdollisuudet hoitaa omia työtehtäviä ovat hyvät (4,1/5).

"Uusien henkilöiden rekrytointi uudella pienellä paikkakunnalla näyttää tuottavan valtakunnan keskitason osaamista heikompia kollegoita, joiden kanssa työskentely on vaikeaa. Hajautetun organisaation pitäisi oppia rekrytoimaan hajautetusti, eli haetaan paras osaaja koko maasta."

"Alueellistaminen mahdollisti henkilökunnan vaihtumisen viraston toimialaa vastaavaksi. Esim. PTHK:n aikana tietoteknisiä tehtäviä hoitivat pääasiassa tietotekniikasta kiinnostuneet poliisit, joilla ei ollut korkeaa ammattitaitoa tietotekniikassa. Samalla tapahtui organisaation keski-ikäen aleneminen."

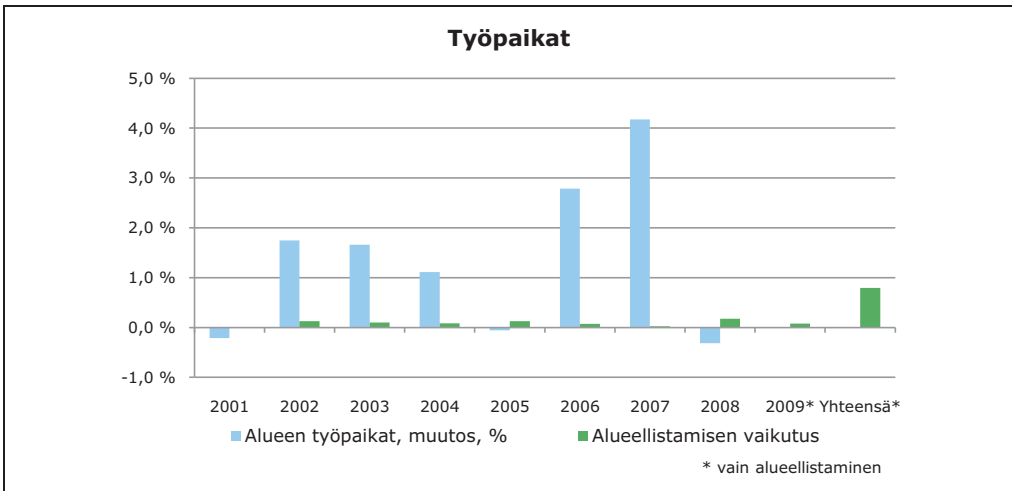

10.2 Aluetaloudelliset vaikutukset

ALUETALouden KEHITYS

Työpaikat

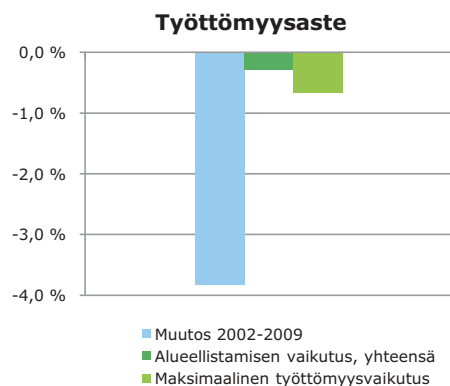
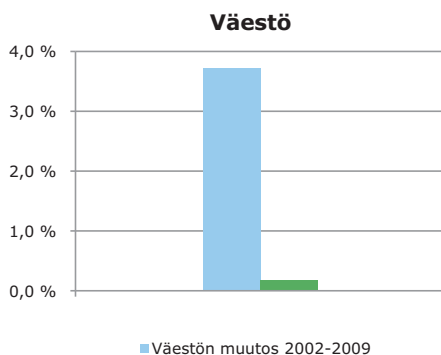
Alueellistamisen suorana vaikutuksena työpaikat Rovaniemen seudulla ovat lisääntyneet noin 20 kappaleen vuosivauhtia vuosina 2002–2009. Yhteensä työpaikkoja on tullut noin 160. Työpaikkojen lisäys alueella ei kuitenkaan ole täysin seurausta viraston alueellistamisesta, vaan samalla yhdistettiin maakunnallisia tietotekniikkakeskuksia ja viraston tehtäviä lisättiin. Kerrannaisvaikutusten ansiosta alueelle on tullut vajaa 40 työpaikkaa lisää. Suorien ja välillisten vaikutusten seurauksena työpaikkoja on muodostunut alueelle yhteensä hieman alle 200 eli seutukunnan työpaikat ovat lisääntyneet laskennallisesti noin 0,8 % alueellistamisen seurauksena. Samaan aikaan Rovaniemen seutukunnassa valtion työpaikat ovat kuitenkin vähentyneet yhteensä noin 200 hengellä vuosina 2002–2008.

Työlliset, työttömyys ja väestö

Työntekijät vastustivat alueellistamista ja vain viisi henkilöä siirtyi uudelle sijaintipaikkakunnalle. Vuosina 2002–2005 rekrytoitiin henkilöitä pois siirtyvien tilalle ja uusiin tehtäviin. Rekrytoiduista 75 % oli Rovaniemen seudulta ja loput muualta Suomesta.

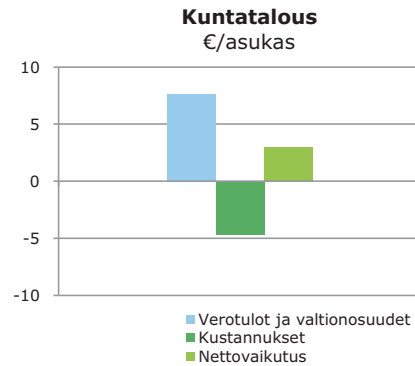
Rovaniemen seutukunnassa asuu noin 65 000 ihmistä. Alueen väestö lisääntyi vuosina 2002–2009 yhteensä 2 500 hengellä, eli vajaalla 4 prosentilla. Koska suuri osa alueellistettuihin työpaikkoihin siirtyneistä tuli alueella jo asuvista henkilöistä, alueellistamisen väestövaikutus on jäänyt hyvin pieneksi, vaikkakin on positiivinen. Seutukunnan työttömyysaste on perinteisesti ollut 5-7 prosenttiyksikköä koko maan keskimääräistä korkeampi. Ero koko maahan on hiukan kaventunut alueellistamisen jälkeen ja alueen työttömyysaste on laskenut liiki neljällä prosenttiyksiköllä vuosien 2002–2009 aikana. Vuonna 2009 alueella asuvasta työvoimasta noin 14 prosenttia oli työttömänä. Ilman alueellistamista työttömyysaste olisi luultavasti hivenen korkeampi, sillä osa alueen työttömistä on työllistynyt alueen työpaikkojen lisääntyessä. Vaikka vaikutus työttömyysasteeseen on pieni, työttömien määrä on kuitenkin vähentynyt usealla kymmenellä hengellä. Alueellistamisen työttömyysastetta pienentävää vaikutusta jarruttaa mm. se, että työpaikkojen mukana myös alueen työvoiman määrä on lisääntynyt. Mikäli kaikki uudet työpaikat olisi täytetty alueen työttömillä, työttömyysaste olisi vajaan prosenttiyksikön nykyistä pienempi.

Kuntatalous

Rovaniemen kunnan verotulot ovat valtionosuuden verotulojen tasausrajaa pienemmät. Verotulojen tasaus leikkaa siis alueellistamisen seurauksena lisääntyvät verotulot melko tehokkaasti. Alueen väestön kasvu lisää kyllä verotuloja, mutta se myös lisää kustannuksia.

Laskelman mukaan alueellistamisen vaikutus Rovaniemen seutukunnan verotuloihin ja valtionosuuksiin on yhteensä noin 480 000 €, mikä on noin 0,2 % suhteessa Rovaniemen kaupungin verotuloista ja valtionosuuksista. Kuntatalouden kustannusten nousuun noin 280 000 € eli nettovaikutus on noin 200 000 €. Laskelmassa ei ole otettu ollenkaan huomioon investointitarpeen mahdollista kasvua.

Muut hyödyt ja kustannukset

Alueellistamisen seurauksena asuntojen kysynnän on näkynyt keskimäärin noin viiden asunnon oston lisäyksenä vuosittain. Tällä arvioidaan olevan keskimäärin vuotuinen 0,3 prosentin suuruisen asuntojen hintoja nostava vaikutus. Vaikutukset jäävät kuitenkin lyhytaikaiseksi, ja niillä on vain vähäinen vaikutus seuraaviin vuosiin. Kokonaisuudessaan alueellistaminen on kaikkina vuosina yhteensä nostanut asuntojen hintoja 1,7 prosentilla.

Liikenteen aika- ja ajokustannusten väheneminen tuo yhteensä 423 000 euron vuotuisen laskennallisen hyödyn. Tämä on 0,01 % alueiden liikenteen aika- ja ajo kustannusten kokonaissummas- ta. Muuttajien saama hyöty on 71 000 euroa. Suurin osa hyödystä tulee vapaa-ajan menetyksen vähenemisestä seuraavasta hyvinvoinnin parannuksesta.

10.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Myös HALTIK:n tapauksessa on huomioitava, että alueellistamiseen sisältyi myös mittava organisaatorinen muutos. Vuonna 2002 vain noin 120 henkilötyövuotta työllistännyt, Poliisin tietohallintokeskuksena toiminut virasto siirtyi vuosien 2002–2006 aikana Rovaniemelle. Vuonna 2007 se laajeni HALTIK:ksi ja työllisti vuonna 2009 jo reilusti yli 300 henkeä.

HALTIK:n keskimääräiset palkka- ja tilakustannukset ovat kasvaneet tarkasteluperiodin aikana. Sen sijaan keskimääräiset muut kustannukset ovat laskeneet reilusti, noin 24 000 eurolla. Näin keskimääräinen kustannus per henkilötyövuosi on tarkasteluperiodin aikana laskenut lähes 13 000 eurolla.

Alueellistamisesta syntyi tässä selvityksessä käytössä olleiden aineistojen perusteella noin 3,3 miljoonan euron kertaluontoiset kulut. Nämä kulut on maksettu alueellistamisprosessia varten perustetun Revontuli -hankkeen tililtä. Yhteensä Revontuli -hankkeelle oli kuitenkin varattu noin 8,8 miljoonaa euroa. Viraston oma, ennen alueellistamisen toteutusta laskema arvio alueellistamisen kustannuksista oli kuitenkin 9,2 miljoonaa euroa.

Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys ³⁴	9 348 €/htv
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	1 513 €/htv
Keskimääräinen muiden kustannusten muutos	- 23 371 €/htv
Keskimääräinen kustannusten muutos	- 12 510 €/htv

Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset henkilöstökustannukset	115 834 €
Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset tilakustannukset	1 237 008 €
Alueellistamisesta syntyneet muut kertaluontoiset kustannukset	1 994 906 €
Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset kustannukset	3 347 748 €

Alueellistamisprosessissa vain viisi henkilöä siirtyi uudelle sijaintipaikkakunnalle. Vuosina 2002–2005 rekrytoitiin henkilöitä pois siirtyvien tilalle ja uusiin tehtäviin. Rekrytoiduista 75 % oli Rovaniemen seudulta ja loput muualta Suomesta. Koska suuri osa alueellistettuihin työpaikkoihin siirtyneistä tuli alueella jo asuvista henkilöistä, alueellistamisen väestövaikutus on jäänyt hyvin pieneksi, vaikkakin on positiivinen. Seutukunnan työttömyysaste on perinteisesti ollut 5-7 prosenttiyksikköä koko maan keskimääräistä korkeampi. Ilman alueellistamista työttömyysaste olisi luultavasti vielä hivenen korkeampi, sillä osa alueen työttömistä on työllistynyt alueen työpaikkojen lisääntyessä. Vaikka vaikutus työttömyysasteeseen on pieni, työttömien määrä on kuitenkin vähentynyt usealla kymmenellä hengellä.

Laskelman mukaan alueellistamisen vaikutus Rovaniemen seutukunnan verotuloihin ja valtionosuuksiin on yhteensä noin 480 000 €, mikä on noin 0,2 % suhteessa Rovaniemen kaupungin verotuloista ja valtionosuuksista. Kuntatalouden kustannusten nousuun noin 280 000 € eli nettovaihtelu on noin 200 000 €.

Liikenteen aika- ja ajokustannusten väheneminen tuo yhteensä 423 000 euron vuotuisen laskennallisen hyödyn, josta muuttajien saama hyöty on 71 000 euroa. Suurin osa hyödystä syntyy vapaa-ajan lisääntymisestä seuraavasta hyvinvoinnin parannuksesta.

³⁴ Keskimääräisistä henkilöstökustannuksista on vähennetty tarkasteluperiodin aikana tapahtunut valtiosektorin yleinen palkkakehitys

11. VALTION PALVELUKESKUSMALLIN KEHITTÄMINEN

Valtion palvelukeskusmallin mukaisesti palvelukeskus on valtionhallinnon sisällä toimiva tuki- ja asiantuntijapalveluja tuottava valtion virasto. Palvelukeskuksen asiakkaina voivat olla valtion virastot, laitokset ja talousarvion ulkopuoliset rahastot sekä myös eduskunta ja sen alaisuudessa, valvonnassa ja yhteydessä toimivat yksiköt.

Palvelukeskus on muodostettu kokoamalla ministeriöiden, virastojen ja laitosten talous- ja henkilöstöhallinnon sekä mahdollisesti myös muita tehtäväkokonaisuuksia ja resursseja yhteen organisaatioon. Tällöin ministeriöt, virastot ja laitokset luopuvat kyseisten tehtävien tuottamisesta omana työnään ja siirtyvät palvelua tuottavan palvelukeskuksen asiakkaiksi. Ministeriöiden, virastojen ja laitosten talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävien kokoaminen palvelukeskuksiin on osa hallituksen tuotavuusohjelman mukaisia tuottavuustoimenpiteitä.

Palvelukeskustoiminnan kehittäminen on ollut tämän selvityksen tarkasteluajanjaksolla vielä siirtymävaiheessa. Siirtymävaiheen aikana palvelukeskuksia on toiminut yhteensä neljä kappaletta. Vuoden 2010 alusta alkaen yksittäiset palvelukeskukset on yhdistetty yhdeksi toiminnalliseksi kokonaisuudeksi. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus (Palkeet) aloitti toiminnan 1.1.2010, kun neljä valtionhallinnon talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskusta (Oikeushallinnon palvelukeskus, Sisäasiainhallinnon palvelukeskus, Puolustushallinnon palvelukeskus ja Valtiokonttorin tulosyksikkönä toimiva palvelukeskus) koottiin hallinnollisesti yhdeksi virastoksi.

11.1 Alueellistaminen ja palvelukeskukset

Palvelukeskustoimintaa on useilla paikkakunnilla. Palvelukeskusten päätoimipisteiden lisäksi toimintaa on tällä hetkellä useassa toimi- ja sivutoimipisteessä eri paikkakunnilla. Sivutoimipisteistä on tarkoitus luopua siirtymäkauden jälkeen. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja on siirtymävaiheen jälkeen tarkoitus tuottaa kuudella eri paikkakunnalla.

Palvelukeskustoiminnan kehittämisessä on ennen kaikkea kysymys kuitenkin uudenlaisten toimintatapojen käyttöönotosta, joita voidaan toteuttaa samansisältöisinä riippumatta maantieteellisestä sijainnista. Alueellistamisesta johtuvia vaikutuksia on täten erittäin vaikea erottaa niistä tuottavuushyödyistä, jotka johtuvat nimenomaan toimintaprosessien ja -tapojen uudistamisesta johtuvista kehittämistoimenpiteistä sekä vastaavasti toimintojen uudelleenjärjestämisistä niissä organisaatioissa, jotka talous- ja henkilöstöhallinnon toimintoja palvelukeskuksille ulkoistavat. Kieku-ohjelman laadunvarmistajana toimineen PricewaterhouseCoopers Oy:n laadunvarmistusraporteissa tuotiin esiin, että alueellistamisen keskeiset vaikutukset palvelukeskustoiminnan kehittämiseen liittyivät pitkälti alkuvaiheen haasteisiin. Alueellistamisen nähtiin hidastaneen toivottua tuottavuuskehitystä, sillä osaavaa henkilöstöä ei siirtynyt palvelukeskuksiin asiakasorganisaatioista suunniteltuja määriä. Alueellistamisen nähtiin laadunvarmistuksen yhteydessä myös hidastaneen osaavan henkilöstön rekrytointia palvelukeskuksiin.

Alla olevassa taulukossa on koottu yhteen tässä selvityksessä kohteena olevien palvelukeskusten (Sisäasiainhallinnon palvelukeskus sekä Valtiokonttorin palvelukeskus) perustiedot.

	PALKE	VKPK
Toimipaikat ja henkilöstö	<ul style="list-style-type: none"> Joensuu 174 hlöä (päätoimipaikka) 	<ul style="list-style-type: none"> Hämeenlinna 51 hlöä (päätoimipaikka) Pori 23 hlöä Turku 8 hlöä (Mikkeli 0 hlöä)
Väliaikaiset toimipisteet	<ul style="list-style-type: none"> Hämeenlinna 1 hlö Rovaniemi 5 hlöä Helsinki 1 hlö <p>→ Lakkasivat 31.12.2008</p> <ul style="list-style-type: none"> Kajaani 30 hlöä <p>→ Siirtyi osaksi HALTIKia 1.1.2010</p>	<ul style="list-style-type: none"> Helsinki 9 hlöä → Lakkasi 31.12.2009 mennessä Vaasa 10 hlöä Rovaniemi 2 hlöä <p>→ Lakkaavat 31.3.2010 mennessä</p>
Asiakkuuksien lkm ja htv	<ul style="list-style-type: none"> 40 sopimusasiakkuutta n. 22.000 htv:tä 	<ul style="list-style-type: none"> 26 sopimusasiakkuutta n. 9500 htv:tä

Asiakkaina olevien hallinnonalojen määrä	• 4 hallinnonala	• 7 hallinnonala
Henkilöstö yhteensä	181 (ei sisällä Kajaania)	103

Taulukko 2: Palvelukeskusten sijainti, koko ja raportoitavien asiakkuuksien lukumäärä vuonna 2008³⁵

11.2 Palvelukeskusten tuottavuus

Kuten edellisessä luvussa on todettu, palvelukeskustoiminnan aikaansaamat tuottavuushyödyt ovat pitkälti muodostuneet toimintaprosessien ja -tapojen uudistamisesta sekä näihin liittyvistä tietojärjestelmien kehittämistoimenpiteistä. Toisaalta palvelukeskusmallin tuottavuushyödyt eivät tule vain siitä, että virastot ja laitokset siirtyvät palvelukeskusten asiakkaaksi. Palvelukeskuksen mahdollistamat skaalaadut ja toiminnan muu tehostamismahdollisuus muodostavat kyllä tärkeimmän osan palvelukeskusmallin kokonaistuottavuushyödyistä. Yhtälailla keskeisiä palvelukeskusmallin tuottavuushyötyjen mahdollistajia ovat virastoissa ja laitoksissa tehtävät resurssien uudelleenkohdistamiset ja toimintatapojen kehittämistoimet sekä rakenteellisten uudistusten läpivienti (päälekkäisyyksien ja vanhojen tuotantorakenteiden purkaminen). Tähän kytkeytyvät toimenpiteet ovat eläköitymisen hyödyntäminen, tehtävien uudelleenjärjestelyt ja henkilöstöpoliittiset sopeuttamistoimet. Koska palvelukeskuksiin on siirtynyt vain osa virastojen talous- ja henkilöstöhallinnon henkilöstä, asiakasvirastojen rakenteellisten uudistusten merkitys on keskeisellä sijalla palvelukeskusmallin kokonaistuottavuushyötyjen realisoitumisessa asiakasvirastoille ja -laitoksille.

Alueellistamisen vaikutukset tuottavuuskehitykseen ovat olleet sen sijaan melko marginaalisia. Keskeisimmät haittavaikutukset alueellistamisesta ovat johtuneet siitä, että asiakasvirastojen ja laitosten rakenteelliset uudistukset eivät ole toteutuneet suunnitellulla tavalla, koska näiden talous- ja henkilöstöhallinnon henkilöstöä ei ole hakeutunut työsuhteisiin palvelukeskuksiin. Pitkälti tämä ongelma johtuu myös siitä, että talous- ja henkilöstöhallinnon työtehtävät ovat olleet virastoissa ja laitoksissa jakautuneet pieniksi paloiksi henkilöstön kesken. Näin ollen palvelukeskusmalliin siirtyminen ei ole mahdollistanut kokonaisten toimenkuvien siirtämistä asiakasvirastoilta ja laitoksilta palvelukeskuksiin, sillä talous- ja henkilöstöhallinnon työtehtävien osuus yksittäisen henkilön kokonaistehtävistä on usein ollut vain murto-osa.

Alla olevassa kahdessa taulukossa on kuvattu palvelukeskusten tuottavuuden nykytilaa. Vertailun vuoksi mukaan tarkasteluun on otettu Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen sekä Valtiokonttorin palvelukeskuksen lisäksi myös Oikeushallinnon ja Puolustushallinnon palvelukeskukset.

PALVELUKESKUSTEN TUOTTAVUUS = Suorite / siihen käytetty HTV					
Prosessi	Suorite	PALKE	OPK	VKPK	PHPK
Ostolaskut	Ostolasku	17584	16994	15194	9819
Myyntilaskut	Myyntilasku	6427	4803	6682	131
Myyntireskontra ja saapuva raha	Saapuvat viitteelliset ja viitteettömät maksut	31183	94800	965313	38772
Matkalaskut	Matkalasku	150761	50476	24559	9500
Maksuliikenne (lähtevä raha)	Maksutiedostojen rivit	316477	388000	63708	44038
Käyttöomaisuus	Käyttöomaisuustapahtumien lu-	211	11653	3804	0

³⁵ Lähde: Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus - Yhdistämis- ja kehittämissuunnitelma, Valtiovarainministeriö 9/2009.

	kumäärä				
Palkanlaskenta	Palkat ja palkkiot	7005	5340	4189	8311

Taulukko 3: Palvelukeskusten tuottavuus³⁶

HTV	PALKE	OPK	VKPK	PHPK	Yhteensä
TAHA, prosesseille kohdistettu	39,46	38,06	26,89	38,32	142,73
HEHA, prosesseille kohdistettu	56,57	31,86	15,72	30,75	134,89
Pääkäyttäjätöinnöt	13,70	12,84	8,80	4,30	39,64
Prosesseille kohdistettu HTV yhteensä	109,72	82,76	51,41	73,37	317,26
Tuotanto	160,50	126,00	71,25	115,30	473,05
Palvelukeskusten käyttöaste, tuotanto	68 %	66 %	72 %	64 %	67 %
Palkanlaskenta, hallinto	9,50	7,00	3,75	7,70	27,95
Kokonaismäärä	170	133	75	123	501,00
Palvelukeskuksen käyttöaste, kokonaismäärä	65 %	62 %	69 %	60 %	63 %

Taulukko 4: Palvelukeskusten prosesseille kohdistama työaika sekä siitä laskettu käyttöaste³⁷

11.3 Tuottavuushyödyt asiakasorganisaatioissa

Kieku-hankkeen laadunvarmistusprosessissa nousi esiin, että asiakasvirastojen ja -laitosten talous- ja henkilöstöhallinnon toimenkuvien uudelleen organisointi on toistaiseksi jäänyt puutteelliseksi eikä vapautuneita henkilöstöresursseja ole pystytty kohdentamaan lisäarvoa tuottaviin tehtäviin. Palvelukeskuksiin on siirtynyt usein vain osa talous- ja henkilöstöhallinnon henkilöstön työtehtävistä. Jos työnkuvia ei virastoissa järjestellä uudelleen, on mahdollista, etteivät henkilötyövuodet vähene tavoitellusti. Työnkuvien uudelleen organisoiminen on välttämätöntä henkilötyövuosisäästöjen aikaansaamiseksi ja vaatii vahvaa henkilöstöjohtamista.

PricewaterhouseCoopers Oy:n laatiman arviointiraportin mukaan talous- ja henkilöstöhallinnon prosessien ja toimintatapojen yhdenmukaistuminen on vielä kesken. Prosessien standardisoinnin loppuun vieminen on edellytys palvelukeskusten toiminnan tehokkaalle organisoimiselle. Prosessien yhdenmukaistumisen keskeneräisyys on johtanut myös siihen, että palvelukeskuksiin siirtymisestä saatujen hyötyjen mittaamista ei ole pystytty kovinkaan tehokkaasti tekemään. Lisäksi vastuiden jakautuminen palvelukeskusten ja eri virastojen välillä eri kokonaisuuksien suhteen on vaikeuttanut kustannusten seurantaa.

Kieku-hankkeen laadunvarmistuksen ja arvioinnin yhteydessä toteutettiin BearingPointin toimesta tuottavuuskehityksen arviointi.³⁸ Arvioinnin lähtötietoina toimivat vuoden 2003 taloushallintotoselvitys, jonka tiedot olivat vuodelta 2002 sekä henkilöstöhallintotoselvitys vuodelta 2004. Talous- ja henkilöstöhallinnon prosesseihin sitoutuneiden henkilötyövuosien nykytila tilivirastoissa

³⁶ Lähde: Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus - Yhdistämis- ja kehittämissuunnitelma, Valtiovarainministeriö 9/2009.

³⁷ Lähde: Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus - Yhdistämis- ja kehittämissuunnitelma, Valtiovarainministeriö 9/2009.

³⁸ Lähde: Taloushallintotoselvitys, loppuraportti 15.4.2003, BearingPoint sekä Henkilöstöhallintotoselvitys, loppuraportti 30.1.2004, BearingPoint

selvitettiin syys-lokakuussa 2008. Nykytilan selvittämiseksi tilivirastoille ja palvelukeskuksille lähetettiin kysely, jossa pyydettiin tiedot henkilötyövuosimääristä ja volyymeistä prosesseittain. Tiedot pyydettiin 31.8.2008 tilanteeseen perustuen, kuitenkin siten, että tiedot oli muutettu vastaamaan kokonaisen vuoden lukuja.

Kuten alla olevasta taulukosta käy ilmi, taloushallintotoiminnon osalta kokonaistuottavuus oli selvityksen perusteella parantunut noin 13 prosenttia. Prosessikohtaisissa kehityksissä on kuitenkin merkittäviä eroja.

	2002	2008	Erotus	%
Kirjanpito ja tilinpäätökset	328,3	229,1	-99,2	-30,2 %
Käyttöomaisuuskirjanpito	139,6	63,2	-76,4	-54,7 %
Laskutus	237,2	187,7	-49,5	-20,9 %
Maksuliikenne (lähtevä raha)	210,7	90,7	-120,0	-56,9 %
Matkalaskut	316,8	378,9	62,1	19,6 %
Myyntireskontra ja maksuliikenne (saapuva raha)	193,7	119,0	-74,6	-38,5 %
Ostolaskujen käsittely ja ostoreskontra	765,1	740,3	-24,8	-3,2 %
Raportointi ja analysointi	304,1	235,7	-68,4	-22,5 %
Sisäinen laskenta	173,3	266,0	92,7	53,5 %
Suunnitteluprosessi	370,1	359,5	-10,6	-2,9 %
Valtuuskirjanpito	33,0	12,1	-20,9	-63,3 %
Yhteensä	3071,9	2682,2	-389,7	-12,7 %

Taulukko 5: Taloushallinnon toimintojen tuottavuuskehitys, valtio (pl. yliopistot)³⁹

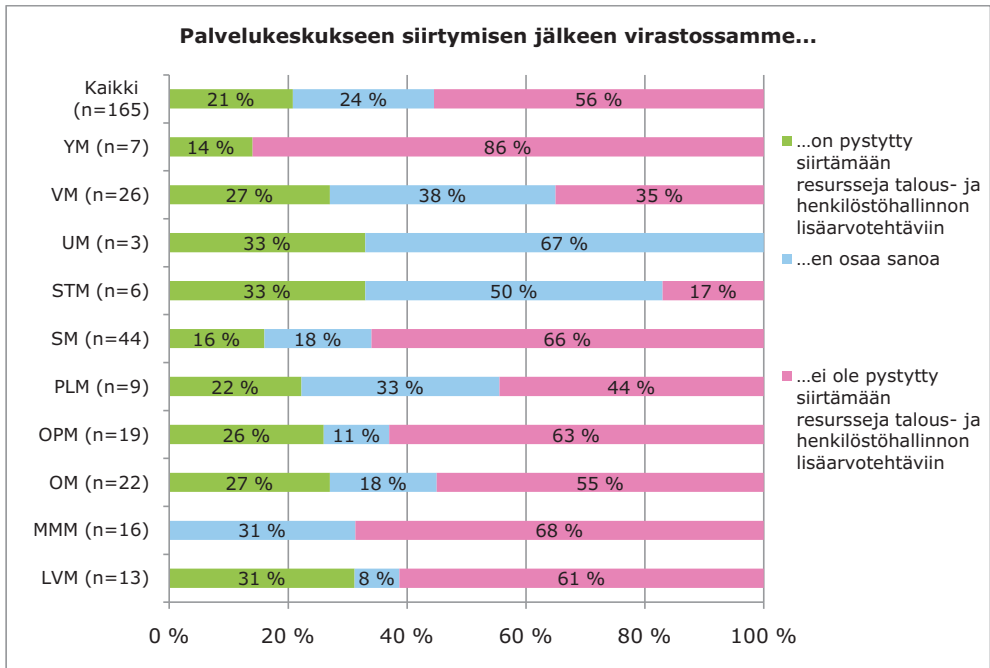
Henkilöstöhallinnon prosessien osalta lähtötilaselvityksen ja syksyn 2008 kyselyjen sisältöjen erillisuuden vuoksi henkilötyövuosien vertailu ei kuitenkaan mahdollista tarkastelua kuin palkan- ja palkkiolaskennan osalta. Tämän yksittäisen prosessin osalta tuottavuuskehitys on ollut vuosien 2004-2008 välisenä aikana 122 henkilötyövuotta, mikä vastaa noin 29 prosentin tuottavuushyötyjen realisoitumista.

Edellä käsitellyt tuottavuushyödyt ovat syntyneet pitkälti palvelukeskuskonseptiin siirtymisestä johtuvista välittömistä hyödyistä. Tuottavuuspotentiaalia on kuitenkin ollut mahdollista saavuttaa myös asiakasvirastoissa tapahtuvilla rakenteellisilla muutoksilla eli käytännössä vapautuvien työpanosten uudelleen allokoinnilla sekä tehtävänkuvien määrittely- ja yhdistämistoimenpiteillä. Kuten edellisissä luvuissa on todettu, tämä työ on ollut pitkälti vielä keskeneräistä johtuen siitä, että talous- ja henkilöstöhallintoon liittyvät työnkuvat ovat monelta osin muodostaneet vain osan yksittäisen henkilön kokonaistyöpanoksesta. Asiakasvirastot ja hallinnonalat eivät myöskään ole tuottaneet tähän liittyvää seurantatietoa, mikä osittain kertoo siitä, että rakenteellisia järjestelyjä ei juurikaan ole tehty.

Kieku-hankkeen laadunvarmistuksen yhteydessä PricewaterhouseCoopers Oy toteutti virastoille ja laitoksille suunnatun sähköisen kyselyn, jossa hallinnonaloittain pyrittiin kartoittamaan, onko rakenteellisia uudistuksia pyritty tekemään. Kuten alla olevasta taulukosta käy ilmi, rakenteellisia uudistuksia ei juuri eri hallinnonaloilla ole tehty. Esimerkiksi sisäasiainhallinnon 44 virastosta ja

³⁹ Lähde: KIEKU-ohjelman tavoitteiden toteutuminen - Loppuraportti, Valtiokonttori, 2009

laitoksesta, 66 prosenttia ilmoitti, ettei palvelukeskukseen siirtymisen jälkeen ole pystytty siirtämään resursseja talous- ja henkilöstöhallinnon lisäarvotehtäviin.⁴⁰

Kuva 1: Työpanoksen kohdentuminen talous- ja henkilöstöhallinnon lisäarvotehtäviin⁴¹

⁴⁰ Talous- ja henkilöstöhallinnon lisäarvotehtäviä ovat esimerkiksi suunnitteluun ja raportointiin liittyvät tehtävät, tiedon analysointi ja vaihtoehtolaskelmien laatiminen johtamisen tueksi sekä kehittäminen.

⁴¹ Lähde: KIEKU-ohjelman loppuraportti, Valtiokonttori, 2009

12. SISÄASIAINHALLINNON PALVELUKESKUS (PALKE)

12.1 Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset

Alueellistamispäätös tehtiin	2005	Alueellistaminen toteutettiin	2006–2009
<p>Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksessa (Palke) tuotetaan henkilöstö-, talous- ja yhteyspalveluja. Palken toiminta käynnistyi vuoden 2006 alussa. Päätoimipaikka on Joensuu ja pysyvä sivutoimipiste sijaitsee Kajaanissa. Lisäksi väliaikaiset sivutoimipisteet toimivat Hämeenlinnassa, Rovaniemellä ja Helsingissä.</p> <p>Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen asiakkaina ovat kaikki sisäasiainhallinnon virastot sekä Joensuun yliopisto. Palvelukeskus tuottaa henkilöstöpalveluja jo yhteensä yli 20 000 henkilölle ja vuosittainen käsiteltyjen laskujen volyymi on yli puoli miljoonaa. Palvelujen volyymit kasvoivat vuosien 2007 – 2009 aikana sisäasiainministeriön virastojen puhelunvälityksen keskittämisen ja sosiaali- ja terveysministeriön virastojen ja laitosten asiakkuuksien myötä. Asiakaskunnan kasvun ja palvelujen laajentumisen myötä henkilöstön määrä nousi vuonna 2008 yli 200 työntekijään.</p> <p>Palken palvelut ovat maksullisia ja omakustannushintaisia.</p> <p>Palken missio on ”Tehokkuutta ja laatua sisäisiin toimintoihin”. Arvot on puolestaan kiteytetty sanapareihin ”Yhteistyöllä tehokkuutta ja ammattitaidolla laatua”.</p> <p>Palke on osa valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskusta (Palkeet), joka aloitti toimintansa 1.1.2010, neljän valtionhallinnon talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen (Oikeushallinnon palvelukeskus, Sisäasiainhallinnon palvelukeskus, Puolustushallinnon palvelukeskus ja Valtiokonttorin tulosityksikkönä toimiva palvelukeskus) yhdistyttyä hallinnollisesti yhdeksi virastoksi.</p>			

ALUEELLISTAMISEN KUSTANNUKSET

Henkilöstökustannukset

Nykymuotoisen Palken työntekijät toimivat alun perin Joensuussa, Rovaniemellä, Hämeenlinnassa, Helsingissä ja Kajaanissa. Vuosien 2005–2009 aikana henkilöstö keskitettiin kuitenkin Joensuun päätoimipisteeseen sekä Kajaanin sivutoimipisteeseen. Vuoden 2005 lopussa Palke työllisti yhteensä 80 henkilötyövuotta ja vuoden 2009 lopussa yli noin 214 henkilötyövuotta.

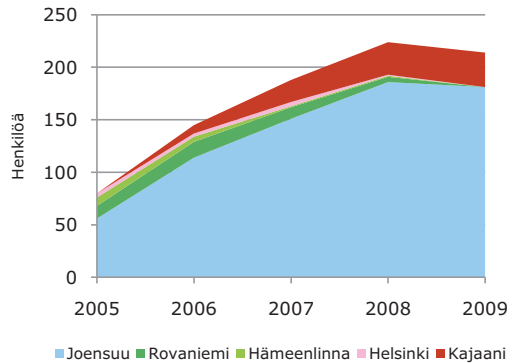
Valtaosa Palken työntekijöistä on rekrytoitu avoimen haun kautta. Vuonna 2007 188 työntekijästä avoimen haun kautta rekrytoituja oli 97 ja virkasiirtojen kautta tulleita työntekijöitä oli yhteensä 58. Loput työntekijät olivat sivutoimipisteistä tai määräaikaisessa työsuhteessa. Vuonna 2009 lähtöalueelta alueellistamispaikkakunnalle siirtyneiden henkilöiden lukumäärä oli 19.

Muutosturvan kustannuksina maksettiin SM:n hallinnonalalla työskenteleville, pysyville alueellistamispaikkakunnille muuttaville muuttokustannusten korvauksia, yhteensä 17 592 euroa, sekä lisäksi vakinaisille työntekijöille yhden kuukauden ylimääräinen palkka, yhteensä 81 726 euroa.

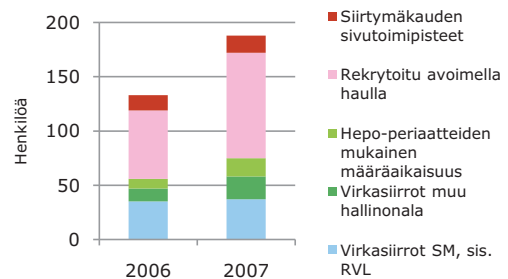
Vuonna 2006 keskimääräiset henkilöstökustannukset per henkilötyövuosi olivat noin 37 750 euroa ja vuonna 2009 noin 38 200 euroa. Tämä tarkoittaa varsin maltillista, noin 450 euron nousua keskimääräisissä henkilöstökustannuksissa. Kokonaishenkilöstökustannukset sen sijaan nousivat henkilöstömäärän moninkertaistumisen vuoksi ajanjakson aikana 4 000 000 eurosta noin 8 200 000 euroon.

Alueellistamisesta ei syntynyt ylimääräisiä kustannuksia siirtymävaiheen kaksoismiehityksen tai lähtöalueelle jääneen henkilökunnan koulutuskustannusten vuoksi.

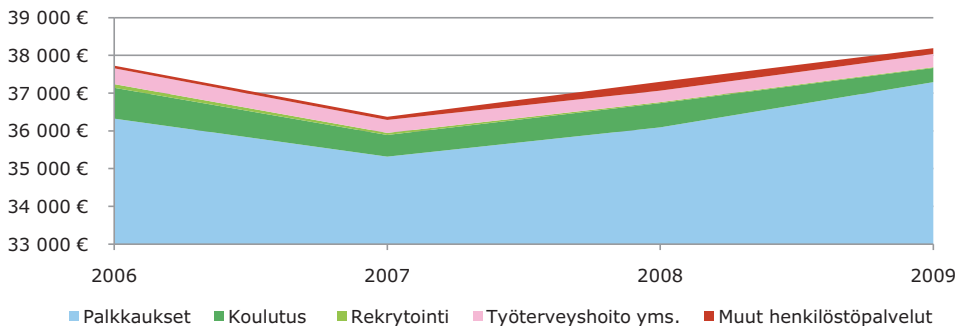
Henkilöstön alkuvaiheen muodostuminen

Henkilöstön tulotapa

Keskimääräisten henkilöstökustannusten kehitys

Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset henkilöstökustannukset	99 318 €
Keskimääräinen henkilöstökustannusten muutos (2006–2009)	453 €/htv
Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys⁴²	-5 163 €/htv

Tilakustannukset											
<p>Tilakustannukset per henkilötyövuosi ovat tarkasteluajankohtana Palkessa laskeneet jonkin verran. Vuonna 2006 tilakustannukset per henkilö olivat noin 3300 euroa per henkilö kun ne vuonna 2009 olivat enää noin 2800 euroa per henkilö.</p> <p>Alueellistamisesta ei ole syntynyt päällekkäisiä tilakustannuksia.</p>	<p style="text-align: center;">Keskimääräisten tilakustannusten kehitys</p> <table border="1"> <caption>Keskimääräisten tilakustannusten kehitys</caption> <thead> <tr> <th>Vuosi</th> <th>Kustannus (€)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2006</td> <td>3 300</td> </tr> <tr> <td>2007</td> <td>2 800</td> </tr> <tr> <td>2008</td> <td>2 500</td> </tr> <tr> <td>2009</td> <td>2 800</td> </tr> </tbody> </table>	Vuosi	Kustannus (€)	2006	3 300	2007	2 800	2008	2 500	2009	2 800
Vuosi	Kustannus (€)										
2006	3 300										
2007	2 800										
2008	2 500										
2009	2 800										
Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset tilakustannukset	0 €										
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	-476 €/htv										

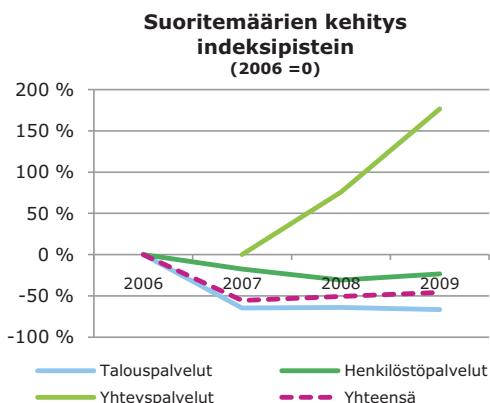
Muut kustannukset																					
<p>Oikealla olevassa kuvassa on havainnollistettu matka-, posti-, puhelin- ja tietoliikennekustannusten, sekä tavaroiden ja palvelujen ostojen kustannuksia per henkilötyövuosi. Erityisen paljon ovat vähentyneet tavaroiden ja palveluiden ostojen kulut, jotka ovat vähentyneet noin 27 200 eurosta aina 13 700 euroon per henkilötyövuosi. Myös muut kustannukset ovat laskeneet tarkasteluajanjakson aikana.</p>	<table border="1"> <caption>Muut kustannusten kehitys</caption> <thead> <tr> <th>Vuosi</th> <th>Matkakustannukset/htv (€)</th> <th>Posti-, puhelin- ja tietoliikenne/htv (€)</th> <th>Tavaroiden ja palvelujen ostot/htv (€)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2006</td> <td>~100</td> <td>~100</td> <td>27 200</td> </tr> <tr> <td>2007</td> <td>~100</td> <td>~100</td> <td>13 700</td> </tr> <tr> <td>2008</td> <td>~100</td> <td>~100</td> <td>15 000</td> </tr> <tr> <td>2009</td> <td>~100</td> <td>~100</td> <td>13 700</td> </tr> </tbody> </table>	Vuosi	Matkakustannukset/htv (€)	Posti-, puhelin- ja tietoliikenne/htv (€)	Tavaroiden ja palvelujen ostot/htv (€)	2006	~100	~100	27 200	2007	~100	~100	13 700	2008	~100	~100	15 000	2009	~100	~100	13 700
Vuosi	Matkakustannukset/htv (€)	Posti-, puhelin- ja tietoliikenne/htv (€)	Tavaroiden ja palvelujen ostot/htv (€)																		
2006	~100	~100	27 200																		
2007	~100	~100	13 700																		
2008	~100	~100	15 000																		
2009	~100	~100	13 700																		
Alueellistamisesta syntyneet muut kertaluontoiset kustannukset	0 €																				
Keskimääräinen muiden kustannusten muutos	-13 995 €/htv																				

⁴² Keskimääräisistä henkilöstökustannuksista on vähennetty tarkasteluajanjakson aikana tapahtunut valtiosektorin yleinen palkkakehitys

SUORITEMÄÄRÄT JA TUOTTAVUUS

Suoritemäärissä mitattuna Palken tehokkuus on heikentynyt jonkin verran vuoden 2006 tasosta. Kun vertailuajankohdaksi asetetaan vuosi 2006, joka saa indeksipisteen 0, saa vuoden 2009 tulos indeksiluvun -46 %. Tämä johtuu pitkälti matkalaskujen maksatuksen vähentymisestä. Vuonna 2006 matkalaskuja maksatettiin noin 437 000 kun vuonna 2007 vastaava lukema oli 135 000.

Alla olevassa taulukossa näkyvät yksityiskohtaiset suoritemäärien kehitykset per henkilötyövuosi.

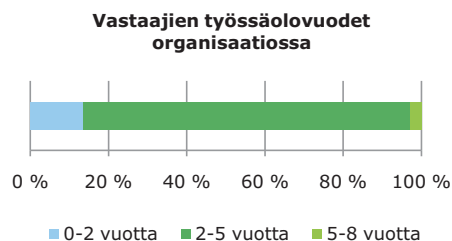

	2006	2007	2008	2009
Talouspalvelut	462741	163329	166735	155127
ostolaskut/htv	17224	18636	17476	17185
myyntilaskut/htv	8027	7910	9787	9234
matkalaskut, maksatus/htv	437490	134953	136180	123537
käsiteltyjen tiliotteiden määrä/htv		1830	3292	5171
Henkilöstöpalvelut	25790	21287	17849	19796
palkkalaskelmat/htv	21482	15238	12266	14801
palkkiolaskelmat/htv	3709	5708	5223	4626
hoidettu palvelussuhde/htv	599	341	360	369
Yhteyspalvelut		32317	56831	89379
välitystapahtumaa/htv		32317	56831	89379

HENKILÖSTÖN NÄKEMYKSET

Kyselyn toteutus ja vastaajien taustatiedot

Kyselyyn vastasi yhteensä 67 vastaajaa, joka vastaa noin 31 prosenttia koko henkilöstöstä. Vastaajista 17 oli organisaation muista toimipisteistä siirtyneitä työntekijöitä ja loput 50 vastaajaa olivat uutena taloon tulleita. Tyypillisesti vastaajat olivat olleet töissä sisäasiainhallinnon palvelukeskuksessa 2-5 vuotta. Vain muutama vastaaja valitsi vaihtoehdon 5-8 vuotta ja reilu 10 % oli uusia, alle 2 vuotta organisaatiossa työskennelleitä.

Vaikutukset organisaation toimintaan sekä sidosryhmäyhteistyöhön

Sekä organisaation muista toimipisteistä alueellistamispaikkakunnille siirtyneet, että rekrytoidut henkilöt antoivat melko hyvät arvosanat sekä sidosryhmäyhteistyölle että organisaation toiminnalle.

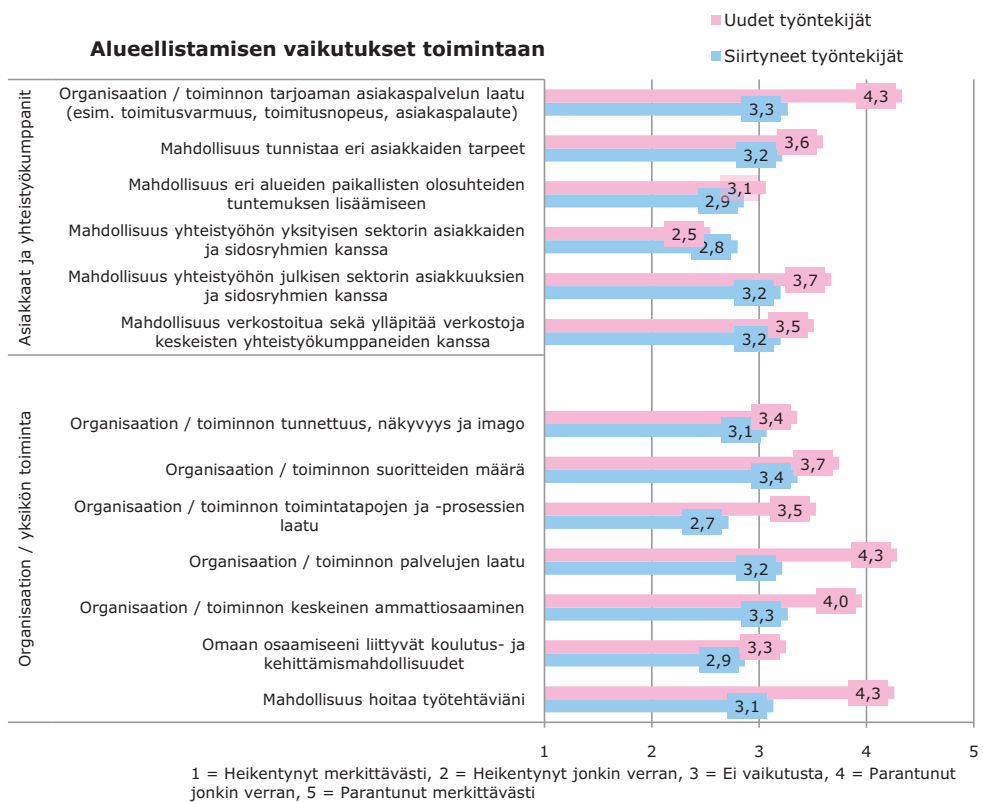
Ne vastaajat, jotka olivat jo ennen alueellistamista toimineet organisaation palveluksessa, arvioivat alueellistamisen vaikuttaneen vain vähän sidosryhmäyhteistyöhön, antaen lähellä neutraalia arvosanaa (3/5) olevia arvioita. Organisaatioon uutena suoraan alueellistamispaikkakunnalle rekrytoidut henkilöt antavat lähes säännönmukaisesti paremmat arvosanat. Erityisen onnistuneena

nähdään tarjottu asiakaspalvelu (4,3/5) kun taas heikoin arvosana (2,5/5) annetaan mahdollisuuksille yhteistyöhön yksityisen sektorin yritysten ja sidosryhmien kanssa.

Avoimessa kentässä vastaajat mainitsivat negatiivisina vaikutuksina lähinnä asiakasorganisaatioiden negatiivisen asenteen, sekä päällekkäisen työn tekemisen, jotka eivät suoranaisesti ole alueellistamiseen, vaan organisaatorakenteen uudistamiseen liittyviä tekijöitä.

Organisaation/yksikön toimintaa arvioitaessa erot uusien ja organisaation sisältä siirtyneiden työntekijöiden välillä ovat suurempia kuin sidosryhmäyhteistyötä arvioitaessa. Erityisesti organisaation toimintatapojen- ja prosessien laadun katsotaan heikentyneen (2,7/5). Positiivisimmin alueellistamisen arvioidaan vaikuttaneen suoritteiden määrään (3,4/5). Uutena rekrytoidut kokevat erityisesti organisaation palveluiden laadun sekä omien työntekomahdollisuuksien olevan erityisen hyvät (4,3/5).

Avoimessa kentässä vastaajat totesivat Joensuun toimipisteen tuoneen kaivattuja työpaikkoja alueelle. Myös toimintojen keskittymistä kiiteltiin - toisin osa vastaajista koki työnkuvansa kaventuneen ja muuttuneen rutiinomaisemmaksi.

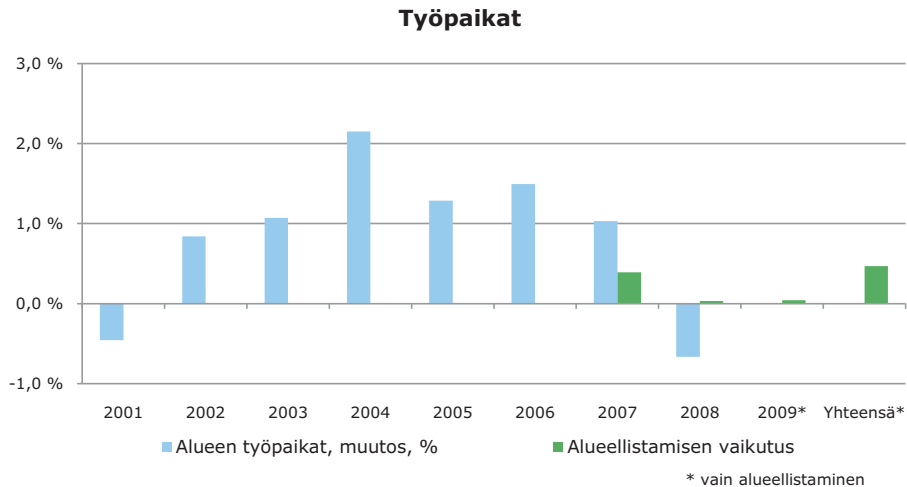

12.2 Aluetaloudelliset vaikutukset

ALUETALouden KEHITYS

Työpaikat

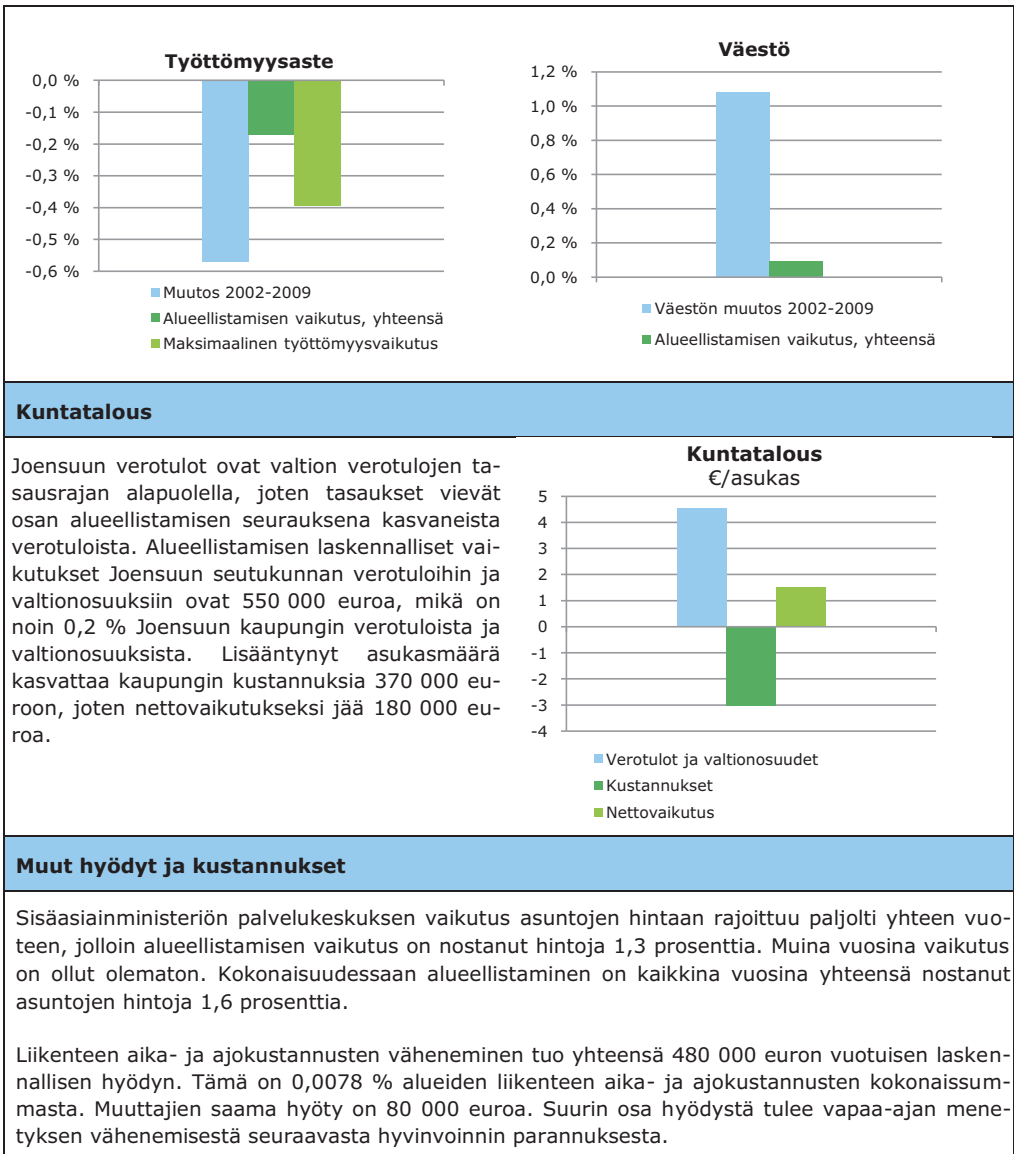
Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen alueellistamisen myötä Joensuuhun tuli noin 150 työpaikkaa vuonna 2007. Vuoteen 2009 mennessä työpaikkoja oli tullut yhteensä noin 180. Kerrannaisvaikutukset ovat tuoneet vielä hieman yli 40 työpaikkaa alueelle. Laskelmapohjan mukaan alueellistaminen on lisännyt alueen työpaikkoja 0,5 prosentilla. Valtion työpaikat ovat Joensuun seudulla lisääntyneet yhteensä noin 85 henkilöllä vuosina 2002–2008.

Työlliset, työttömyys ja väestö

Hieman alle puolet Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen Joensuun työntekijöistä rekrytoitiin avoimella haulla ja noin kolmasosa henkilökunnasta oli alueelle muuttaneita vanhoja työntekijöitä.

Joensuun seudulla asuu noin 120 000 asukasta. Heistä 48 000 hengellä on työpaikka. Vuoden 2002 jälkeen alueen asukasluku on kasvanut reilulla prosentilla, eli noin 1 500 hengellä. Alueellistamisen tuomilla työpaikoilla on ollut vain vähäinen positiivinen väestövaikutus. Seutukunnana työttömyysaste on jatkuvasti ollut selvästi koko maata korkeampi ja oli vuonna 2009 liki 16 prosenttia. Laskentakehikon mukaan alueellistaminen on kerrannaisvaikutuksineen työllistänyt noin 200 seudun asukasta ja vähentänyt työttömien määrää liki 100 hengellä. Vuoden 2002 jälkeen työttömyysaste on laskenut vain reilut puoli prosenttiyksikköä. Tästä kolmasosa on alueellistamisen vaikutusta. Mikäli kaikki alueelle siirretyt työpaikat olisi täytetty alueen työttömillä, työttömyysaste olisi pienentynyt selvästi nykyistä enemmän.

12.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen keskimääräiset palkka-, tila ja muut kustannukset ovat laskeneet tarkasteluperiodin aikana. Keskimääräinen henkilötöyvuosikustannus on laskenut noin 19 000 eurolla. Myös sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen kohdalla on huomioitava, että sen toiminnan volyyymi on kasvanut huomattavasti sen olemassaolon aikana sekä asiakasmäärillä, henkilöstöllä, että suoritteilla mitattuna.

Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys ⁴³	-5 163 €/htv
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	-476 €/htv
Muiden kustannusten muutos	-13 995 €/htv
Keskimääräinen henkilöstökustannuksen muutos	-19 634 €/htv

Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset henkilöstökustannukset	99 318 €
Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset kustannukset	99 318 €

Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen alueellistamisen myötä Joensuuhun tuli vuoteen 2009 mennessä työpaikkoja yhteensä noin 180. Kerrannaisvaikutukset ovat tuoneet vielä hieman yli 40 työpaikkaa alueelle. Laskelmapohjan mukaan alueellistaminen on lisännyt alueen työpaikkoja 0,5 prosentilla. Joensuun seudulla asuu noin 120 000 asukasta. Laskentakehikon mukaan alueellistaminen on kerrannaisvaikutuksineen työllistänyt noin 200 seudun asukasta ja vähentänyt työttömien määrää liki 100 hengellä. Vuoden 2002 jälkeen työttömyysaste on laskenut vain reilut puoli prosenttiyksikköä, josta kolmasosa on alueellistamisen vaikutusta. Mikäli kaikki alueelle siirretyt työpaikat olisi täytetty alueen työttömillä, työttömyysaste olisi pienentynyt selvästi nykyistä enemmän.

Joensuun verotulojen ollessa valtion verotulojen tasausrajan alapuolella, vievät tasaukset osan alueellistamisen seurauksena kasvaneista verotuloista. Nettovaikutukset jäävät 180 000 euroon.

⁴³ Keskimääräisistä henkilöstökustannuksista on vähennetty tarkasteluperiodin aikana tapahtunut valtiosektorin yleinen palkkakehitys

13. VALTIOKONTTORIN PALVELUKESKUS (VKPK)

13.1 Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset

Alueellistamispäätös tehtiin	2006	Alueellistaminen toteutettiin	2006 -
<p>Valtiokonttorin palvelukeskus aloitti toimintansa vuoden 2006 alusta, jota ennen se oli toiminut vuoden verran pilottina. Palvelukeskus on osa Valtiokonttoria, mutta se tarjoaa palvelujaan eri hallinnonaloille, niiden virastoille, laitoksille ja rahastoille.</p> <p>Valtiokonttorin palvelukeskus tarjoaa talous- ja henkilöstöhallintopalveluja eri hallinnonalojen virastoille ja rahastoille. Palvelut on hinnoiteltu omakustannusperustaisesti, voittoa ei kerätä. Kunkin asiakkaan kanssa sovitaan palvelujen sisältö ja laatu, jotka määrittävät palvelun hinnan.</p> <p>Valtiokonttorin nykyisiä talous- ja henkilöstöhallinnon asiakkaita varten rakennetut maksulliset palvelukokonaisuudet, sopimus- ja mittaamismenettelyt sekä prosessien kehitystyö ovat luoneet hyvät edellytykset tuottaa uusille asiakkaille laadukkaita ja kustannustehokkaita palveluja. Valtiokonttorin palvelukeskuksen sisäinen ohjausmalli perustuu EFQM -laatupalkintomalliin. Palvelukeskuksen johtava toimintaperiaate on asiakaslähtöisyys, johon henkilöstöä on valmennettu usean vuoden ajan jatkuneella määrätietoisella koulutuksella.</p> <p>Palvelukeskuksella on toimipaikat Porissa, Turussa, Vaasassa, Rovaniemellä, Mikkeliissä ja Hämeenlinnassa. Helsingissä palvelukeskuksella on tilapäinen toimipiste.</p>			

ALUEELLISTAMISEN KUSTANNUKSET

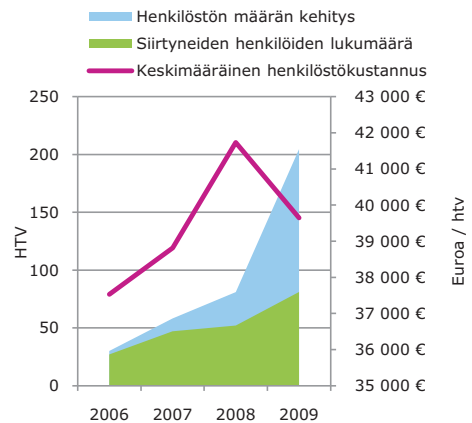
Henkilöstökustannukset

Valtiokonttorin palvelukeskuksen henkilöstömäärä on tarkasteluperiodin aikana noussut noin 30 henkilötyövuodesta yli 200 henkilötyövuoteen. Henkilöistä 81 on muualta organisaatiosta alueellistamispaikkakunnille siirtyneitä työntekijöitä, loput ovat uutena organisaatioon rekrytoituja.

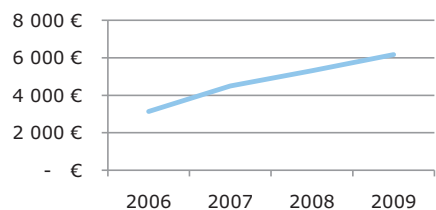
Myös keskimääräiset henkilöstökustannukset nousivat vuosien 2006–2009 aikana niiden kuitenkin pudottua jälleen vuonna 2009.

Alueellistamisesta ei syntynyt kertaluontoisia henkilöstökustannuksia palvelukeskuksen olemassaolon aikana esimerkiksi tuplamiehityksen vuoksi. Keskimääräiset henkilöstökustannukset sisältävät myös koulutuskustannukset. Ne kohdistuvat puhtaasti alueellistamispaikkakunnalle, sillä lähtöalueelle ei jäänyt henkilöstöä. Alueellistamispaikkakunnalle rekrytoitujen työntekijöiden rekrytointikulut kaksinkertaistuvat tarkasteluperiodin aikana. Kun vuonna 2006 koulutuskulut per henkilötyövuosi olivat noin 3100 euroa, olivat ne vuonna 2009 noin 6200 euroa. Rekrytointi-, perehdytys ja koulutuskustannukset sisältävät koko henkilöstön kulut koko henkilöstön osalta, eikä niitä ole eritelty erikseen uusille ja organisaation sisällä siirtyneiden kesken.

Kaiken kaikkiaan keskimääräiset henkilöstökus-

Henkilöstön rekrytointi-, perehdytys- ja koulutuskustannukset / htv

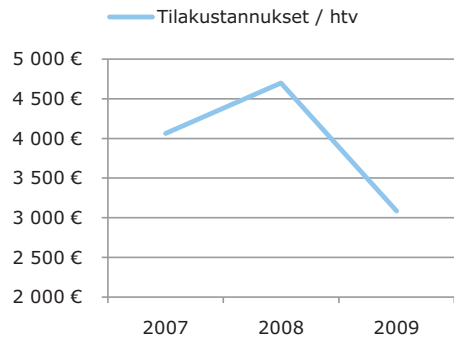

tannukset nousivat tarkasteluperiodin aikana reilulla 2000 eurolla per henkilö.

Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset henkilöstökustannukset	0 €
Keskimääräinen henkilöstökustannusten muutos (2006-2009)	2 115 €/htv
Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys⁴⁴	-3 501 €/htv

Tilakustannukset

Palvelukeskuksen tilakustannukset ovat laskeneet vuoden 2007 tasosta merkittävästi. Kokonaistilakustannukset ovat laskeneet vuosien 2007–2009 aikana noin tuhannella eurolla / henkilötyövuosi. Vuosille 2006-2007 sijoittui valtiokonttorin sijoittuminen väistötiloihin ja muut valtiokonttorilta palvelukeskuksen eriyttämisen vuoksi jääneet toimitilat tulivat käyttöön mm. kasvavan Kieku-järjestelmähankkeen henkilöstölle.

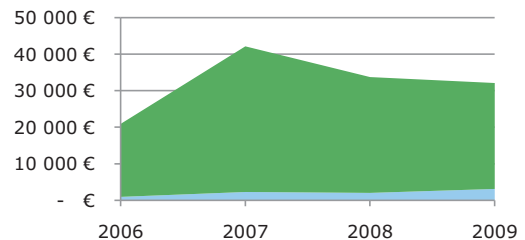
Alueellistamisesta syntyneet kertaluontoiset tilakustannukset	0 €
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	-976 €/htv

Muut kustannukset

Matka- ja yhteydenpitokustannuksissa ei ole tapahtunut suuria muutoksia vuosien 2006–2009 aikana. Sen sijaan tavaroiden ja palveluiden ostot per henkilötyövuosi ovat nousseet yli kymmenellä tuhannella per henkilövuosi vuoden 2009 tasosta.

Muutosturvan kustannukset jäivät niin pieniksi, että niitä ei ole mahdollista raportoida liikekirjanpidon tasolla.

■ Matka- ja yhteydenpitokustannukset (matkat, posti ja puhelin) / htv
■ Tavaroiden ja palveluiden ostot / htv

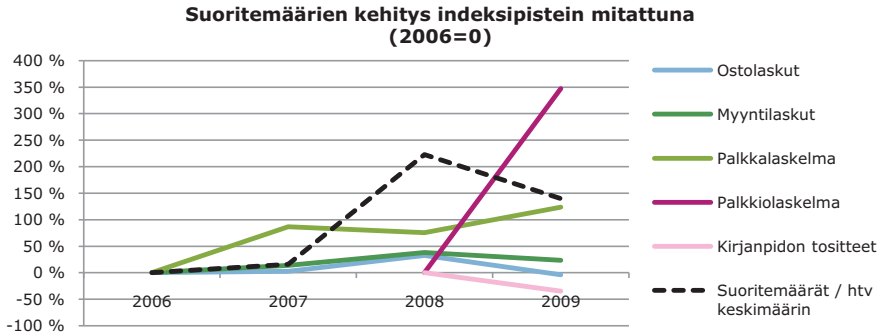

Alueellistamisesta syntyneet muut kertaluontoiset kustannukset	0 €
Keskimääräinen muiden kustannusten muutos	11 189 €/htv

⁴⁴ Keskimääräisistä henkilöstökustannuksista on vähennetty tarkasteluperiodin aikana tapahtunut valtiosektorin yleinen palkkakehitys

SUORITEMÄÄRÄT JA TUOTTAVUUS

VKPK:n tuottavuus on kasvanut tarkasteluperiodilla varsin merkittävästi. Erityisen hyvää kehitystä on ollut palkkalaskelmissa. Vuodesta 2008 lähtien palkkiolaskelmat eriteltiin omaksi suoriteluokakseen, eikä niitä enää tilastoitu samassa palkkalaskelmien kanssa. Keskimääräinen tehokkuus on tarkasteluaajanjaksolla noussut noin 150 prosenttiyksikköä.

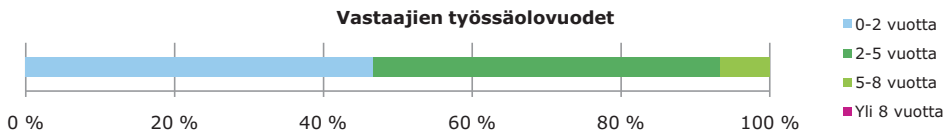

HENKILÖSTÖN NÄKEMYKSET

Kyselyn toteutus ja vastaajien taustatiedot

Sähköiseen kyselyyn saatiin valtiokonttorin palvelukeskuksesta vain 15 vastausta, jolloin vastausprosentti jää alle kymmeneen. Vastaajista ainoastaan kaksi oli organisaation sisältä tulleita työntekijöitä, loput olivat suoraan alueellistamispaikkakunnalle rekrytoituja henkilöitä. Vähäisen vastaajamäärän vuoksi vastaajia ei ole seuraavassa raportoinnissa jaoteltu sen mukaan, ovatko he uusina organisaation rekrytoituja vai sen sisältä alueellistamispaikkakunnalle siirtyneitä.

Valtaosa kyselyyn vastaajista oli ollut organisaation palveluksessa alle 5 vuotta. Yli 5 vuotta organisaatiossa työskennelleitä oli vain muutamia.

Vaikutukset organisaation toimintaan sekä sidosryhmäyhteistyöhön

Vastausten perusteella henkilöstön yleinen näkemys on, että alueellistamisella on ollut vain vähäisiä vaikutuksia organisaation asiakas- ja sidosryhmäyhteistyöhön tai yksikön toimintaan. Pääosin vastaajat antavat positiivisia arvioita asiakas- ja sidosryhmäyhteistyölle. Erityisen onnistuneina pidetään yhteistyömahdollisuuksia julkisen sektorin asiakkuuksien ja sidosryhmien kanssa (4,1/5) sekä mahdollisuutta verkostoitua sekä ylläpitää verkostoja keskeisten sidosryhmien kanssa (4,1/5). Avoimessa vastauskentässä vastaajat kertovat pitkälti toimintojen uudelleenjärjestämisen vaikutuksista alueellistamisen vaikutusten sijaan.

"Toiminta on tehostunut; joskin siinä on vielä paljon parantamisen varaa. Asiakkaat eivät aina ymmärrä töidensä siirtämistä ja keskittämistä palvelukeskukseen."

Myös organisaation toiminnan koettiin parantuneen jonkin verran alueellistamisen myötä. Paras arvosana annettiin ammattiosaamisesta (3,8/5). Heikoimmin nähtiin kehittyneen organisaation tunnettuuden, näkyvyyden ja imagon (2,8/5).

"Keskeiset vaikutukset myönteisiä. Alueellistaminen mahdollisti töiden jatkumisen. Organisaatio

jossa aikaisemmin työskentelin on lakkautettu.”

”Työt on pilkottu niin pieniin sektoreihin, että työ on yksipuolistunut. Onneksi asiakkaat tuovat vaihtelua.”

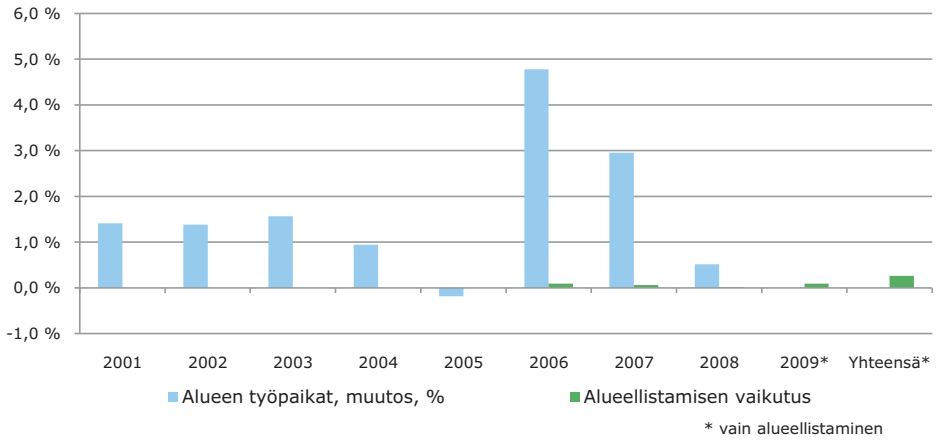
13.2 Aluetaloudelliset vaikutukset

ALUETALouden KEHITYS

Työpaikat

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen alueellistaminen vuonna 2006 on tuonut Hämeenlinnaan noin 80 työpaikkaa vuoteen 2009 mennessä. Kerrannaisvaikutukset ovat lisänneet alueen työpaikkoja noin 20 hengellä. Kaiken kaikkiaan laskentamallin mukaan työpaikkoja on alueellistamisen seurauksena tullut alueelle noin 100, mikä on 0,3 %:n lisäys alueen työpaikkoihin. Valtion työpaikat ovat Hämeenlinnan seudulla lisääntyneet yhteensä noin 360 hengellä vuosina 2002–2008.

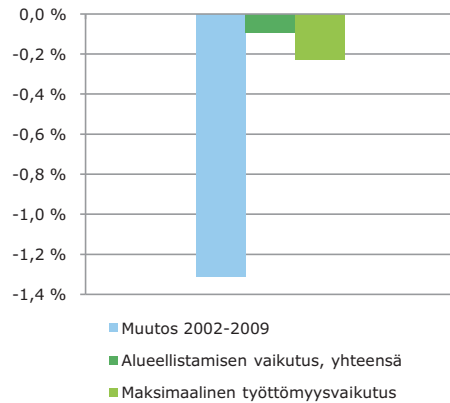
Työpaikat

Työlliset, työttömyys ja väestö

Hämeenlinnan seutukunnassa asuu noin 95 000 ihmistä, joista 45 000 on työllisenä. Seutukunta on väestöltään kasvava alue. Esimerkiksi vuosien 2002 ja 2009 välillä alueen väkiluku on lisääntynyt yli 5 prosentilla. Alueellistamisen vaikutus tähän on ollut hyvin vähäinen. Vuoden 2006 jälkeen alueellistaminen kerroinvaikutuksineen on lisännyt alueen työllisten määrää laskennallisesti noin 90 hengellä. Hämeenlinnan seudulla työttömyysaste on perinteisesti ollut hivenen koko maata alhaisempi. Kehitys on ollut laskeva koko 2000-luvun. Vuonna 2009 seutukunnan työttömyysaste oli 9,5 prosenttia. Alueellistamisen seurauksena alueen työttömien määrä on laskentakehikon mukaan vähentynyt noin prosentilla ja työttömyysaste on laskenut 0,1 prosenttiyksikköä.

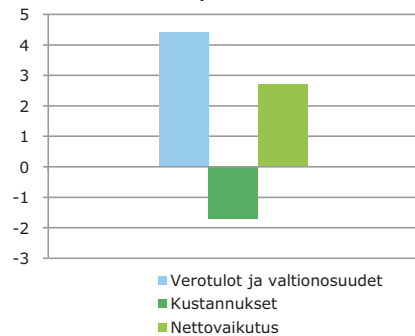
Työttömyysaste

Kuntatalous

Hämeenlinnan verotulot ovat olleet valtionosuiden verotulojen tasausrajan yläpuolella vuosina 2008 ja 2009, joten valtionosuuksien tasausjärjestelmä ei iske täydellä voimalla alueellistamisen aikaan saamaan verotulojen kasvuun. Näin ollen kaupungille jää suurempi osa alueellistamisen tuomista hyödyistä. Alueellistamisen laskennalliset vaikutukset kunnan verotuloihin ja valtionosuuksiin on 410 000 euroa, mikä on 0,2 % Hämeenlinnan kaupungin veroista ja valtionosuuksista. Kustannusten ollessa 160 000 euroa jää nettovaikutukseksi 250 000 euroa.

Kuntatalous €/asukas

Muut hyödyt ja kustannukset

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen alueellistamisen vaikutus asuntojen hintaan rajoittuu paljolti yhteen vuoteen, jolloin alueellistamisen vaikutus on nostanut hintoja 1,1 prosenttia. Kokonaisuudessaan alueellistaminen on kaikkina vuosina yhteensä nostanut asuntojen hintoja 1,8 prosenttia.

Liikenteen aika- ja ajokustannusten väheneminen tuo yhteensä 214 000 euron vuotuisen laskennallisen hyödyn. Tämä on 0,0035 % alueiden liikenteen aika- ja ajokustannusten kokonaissummasta. Muuttajien saama hyöty on 36 000 euroa. Suurin osa hyödystä tulee vapaa-ajan menetyksen vähenemisestä seuraavasta hyvinvoinnin parannuksesta.

13.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen keskimääräiset palkkakulut ovat laskeutuneet tarkasteluperiodin aikana. Sen sijaan keskimääräiset muut kustannukset ovat kasvaneet runsaasti. Keskimääräinen kustannuksen muutos tarkasteluperiodin aikana onkin noin 7000 euroa. Ajanjaksolle on kuitenkin sijoittunut alueellistamisen lisäksi toiminnan kasvun laajeneminen moninkertaiseksi. Kun palvelukeskus perustettiin vuonna 2006, henkilötyövuosia oli noin 30 kun vastaava luku vuonna 2009 oli 200. Henkilöstömäärän kasvamisen myötä myös tehokkuus on parantunut. Vuoden 2006 tasoon nähden suoritemäärät per henkilötyövuosi ovat kasvaneet tarkasteluajanjaksolla 150 %:lla.

Km. henkilöstökustannusten muutos, pl. yleinen palkkakehitys ⁴⁵	-3 501 € / htv
Keskimääräinen tilakustannusten muutos	-976 €/htv
Keskimääräinen muiden kustannusten muutos	11 189 €/htv
Keskimääräinen kustannusten muutos	6 712 €/htv

Kaiken kaikkiaan laskentamallin mukaan työpaikkoja on alueellistamisen seurauksena tullut alueelle noin 100, mikä on 0,3 %:n lisäys alueen työpaikkoihin. Valtion työpaikat ovat Hämeenlinnassa lisääntyneet yhteensä noin 360 hengellä vuosina 2002–2008. Alueellistamisen seurauksena alueen työttömien määrä on laskentakehikon mukaan vähentynyt noin prosentilla ja työttömyysaste on laskenut 0,1 prosenttiyksikköä. Lisäksi liikenteen aika- ja ajokustannusten väheneminen tuo yhteensä 214 000 euron vuotuisen laskennallisen hyödyn. Tämä on 0,0035 % alueiden liikenteen aika- ja ajokustannusten kokonaissummasta. Tästä valtaosa kohdistuu muuttajiin, joiden työmatkoihin käyttämä aika lyhenee, jolloin vapaa-ajan lisääntymisestä syntyvä hyvinvoinnin parannus kasvattaa laskennallisia hyötyjä.

⁴⁵ Keskimääräisistä henkilöstökustannuksista on vähennetty tarkasteluperiodin aikana tapahtunut valtiosektorin yleinen palkkakehitys

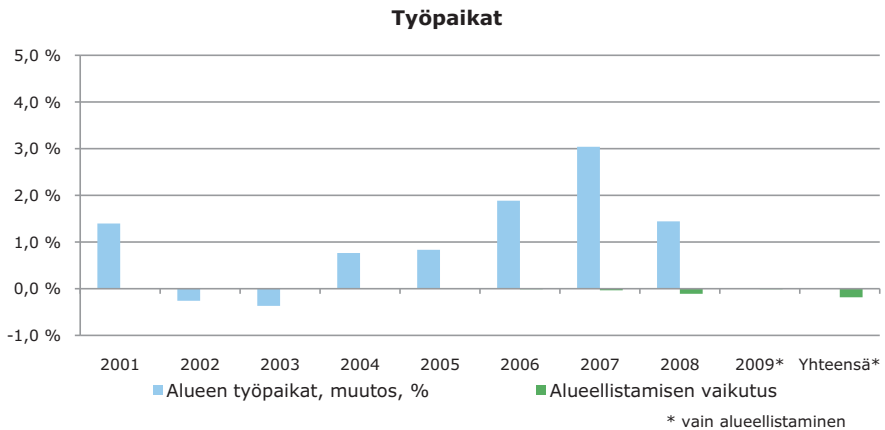
14. ALUETALOUDELLISET VAIKUTUKSET HELSINGIN SEUTUKUNTAAN

ALUETALouden KEHITYS

Työpaikat

Suurin osa alueellistetuista työpaikoista on siirtynyt pääkaupunkiseudulta, mutta eivät kuitenkaan kaikki. Lisäksi osassa alueellistamisia on kyse uusien organisaatioiden luomisesta, kyseisiä työpaikkoja ei ole sellaisenaan ollut aiemmin olemassa. Seuraavassa alueellistamisen aluetaloudellisia vaikutuksia Helsingin seudulla on kuitenkin tarkasteltu olettamalla, että kaikki tässä tarkastellut alueellistetut työpaikat ovat lähtöisin Helsingin seudulta.

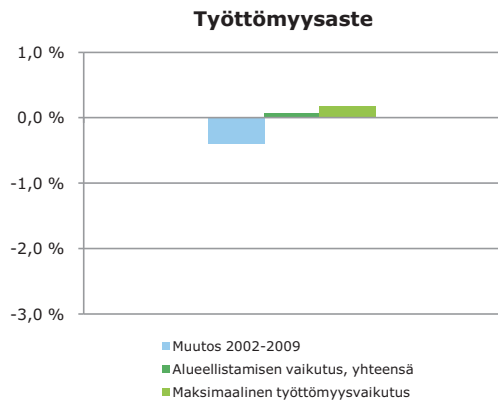
Tarkastelluista alueellistamiset ovat koskeneet yhteensä noin 1070 valtion työpaikkaa. Kerrannaisvaikutukset ovat lisäksi siirtäneet laskennallisesti noin 250 työpaikkaa. Yhteensä alueellistamisen myötä siirtyneiden työpaikkojen määrä on noin 0,2 % suhteessa Helsingin seudun työpaikkoihin.

Työlliset, työttömyys ja väestö

Alueellistamisen suora vaikutus Helsingin seudun työllisyyteen ei kuitenkaan ole selvä, sillä suurin osa alueellistettujen työpaikkojen entisistä työntekijöistä ei ole muuttanut työpaikkojen perässä, vaan he ovat jatkaneet valtiolla toisissa tehtävissä. Nettovaikutus valtion työpaikkoihin lähtöalueella on kuitenkin suurin piirtein siirrettävien työpaikkojen verran.

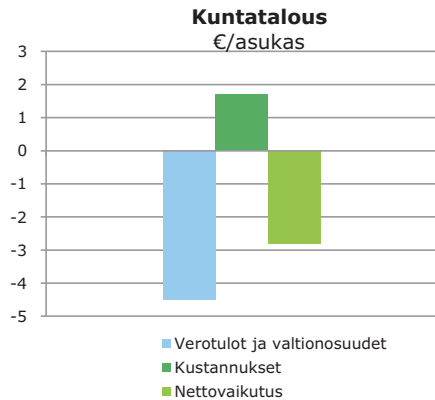
Alueellistamisten vaikutukset ovat Helsingin seutukunnan kokoon nähden niin pieniä, ettei niillä ole merkittävää vaikutusta alueen väestöön. Myös vaikutus alueen työttömyyteen on marginaalinen.

Kuntatalous

Alueellistaminen vähentää alueen kuntien tuloja jonkin verran, mutta vaikutus kuntien talouteen on varsin pieni. Tosin pääkaupunkiseudun kunnat ovat kunnallisveron tasausrajan yläpuolella, joten suurin osa verotulojen menetyksestä näkyy myös kunnan tulojen laskuna.

Potentiaalinen vaikutus verotuloihin ja valtionosuuksiin on noin 6 milj. €, mikä on noin 0,2 % suhteessa Helsingin kaupungin veroihin ja valtionosuuksiin. Kustannusten pienenemisen jälkeen nettovaikutus on vajaa 4 milj. €.

Muut hyödyt ja kustannukset

Kaikkien tarkasteltujen alueellistamisten vaikutus Helsingin seudun asuntojen hintoihin on väliaikaisesti noin 0,6 prosenttia. Pitemmällä aikavälillä väestön muutoksen vaikutus on niin pieni, ettei sillä ole käytännössä vaikutusta pääkaupunkiseudun asuntojen hintatasoon.

Liikenteen aika- ja ajokustannusten väheneminen tuo laskennallisesti yhteensä 2,8 milj. euron vuotuisen laskennallisen hyödyn. Tämä on 0,02 % alueiden liikenteen aika- ja ajokustannusten kokonaissummasta. Muuttajien saama hyöty on yhteensä 470 000 euroa. Suurin osa hyödyistä tulee vapaa-ajan menetyksen vähenemisestä seuraavasta hyvinvoinnin parannuksesta.

15. YHTEENVETO

Tämän raportin keskeisenä tehtävänä oli organisaatiokohtaisten sekä alueellisten kustannusten arvioinnin lisäksi pilotoida ATVA-työryhmän rakentamaa arviointimallia, auttaa hahmottamaan erityyppisiä alueellistamisen muotoja sekä alueellistamiseen liittyviä muita tekijöitä. Seuraavissa kappaleissa on vedetty yhteen huomioita arviointimallin soveltuvuudesta tähän toimeksiantoon valittujen organisaatioiden kustannuskehityksen arvioinnista sekä alue- ja organisaatiokohtaisista vaikutuksista.

15.1 Arviointimallin soveltuvuus

Arviointimalli sopii tapauksiin, joissa virasto tai toiminto on kokonaisuudessaan siirretty paikakunnalta toiselle ilman, että sen toiminnassa on juuri tapahtunut muutoksia. Käytännössä tällaiset ”puhtaat” alueellistamiset ovat tässä raportissa tarkasteltujen tapausesimerkkien mukaan kuitenkin harvinaisia, sillä usein kyse on ollut myös organisaation toiminnan uudistumista, merkittävästä laajentumisesta, ainoastaan toiminnon osan siirtämisestä tai kahden organisaation fuusioitumisesta. Tämä vaikeuttaa sekä tehokkuus- että kustannuskehityksen arviointia, sillä käytännössä tällöin päädytään usein vertailemaan kahden toisistaan paljonkin poikkeavaa organisaatiota keskenään.

Jotta alueellistamisia voitaisiin jälkikäteen arvioida tehokkaasti, pitäisi niille asettaa selkeät tavoitteet ennen alueellistamispäätöksiä ja tavoitteiden toteutumista pitäisi seurata alueellistamisen kuluessa ja sen jälkeen.

Arviointimallissa ei suoraan huomioida työssä viihtymistä tai henkilöstön yleistä hyvinvointia. Nämä ovat kuitenkin merkittäviä tekijöitä toiminnan tuottavuuden näkökulmasta, joihin alueellistamisella on potentiaalisesti merkittävä vaikutus. Arviointimallissa ko. näkökulmat voitaisiin huomioida esimerkiksi ottamalla kehikkoon mukaan sairauspoissaolot sekä henkilöstön vaihtuvuuden kehitys tarkasteluperiodin aikana. Henkilöstön vaihtuvuutta kuvaava kehitys antaisi osviittaa myös siitä, kuinka paljon organisaatiossa todellisuudessa joudutaan käyttämään aikaa uusien työntekijöiden perehdyttämiseen ja rekrytointiin sekä siitä, missä mittakaavassa organisaatiosta on mahdollisesti kadonnut ”osaamista ja kokemusta” henkilöstön vaihtuvuuden vuoksi.

Arviointikehikko soveltuu huonosti tapauksiin, joissa alueellistamiseen on liittynyt toiminnan merkittävää laajenemista, uudistumista, kahden eri yksikön yhdistämistä tai kokonaan uuden organisaation perustaminen. Useimmat tässä selvityksessä mukana olleista tapauksista olivat luonteeltaan tällaisia.

15.2 Aluetaloudelliset vaikutukset

Alueellistamisen aluetaloudelliset vaikutukset ovat hyvin moninaisia ja vaikutuksia on sekä lähtö- että sijoitusalueen aluetalouksille. Vaikutuksia on jo sinänsä haastava laskea, mutta niiden suuruusluokasta voidaan hyvin tehdä perusteltuja arvioita. Sen sijaan alueellistamisten kannattavuudesta on aluetalousvaikutusten perusteella vaikeampaa tehdä arvioita. Ensinnäkään vaikutukset eivät ole yhteismitallisia, jonka lisäksi vaikutusten kustannusten ja hyötyjen konkreettisuus vaihtelee. Verotuloja, laskennallisia vapaa-ajan kustannuksia ja tasaisemman aluekehityksen arvoa ei voi suoraviivaisesti summata yhteen. Lisäksi vaikutusten kustannus- ja hyötyerillä on eri maksajat ja hyötyjätahot.

Aluetaloudelliset vaikutukset ovat suurelta osin symmetrisiä. Sijoitusalueen siirretyt työpaikat ovat suoraan pois lähtöalueen työpaikoista. Suorien vaikutusten lisäksi myös suurin osa kerrannais- ja muista vaikutuksista on symmetrisiä. Sijoitusalueen hyöty vastaa siis suurelta osin lähtöalueen tappiota ja päinvastoin.

Jossain määrin vaikutukset voivat poiketa lähtö- ja sijoitusalueen ominaisuuksien erojen takia ja tietyissä alueellistamisen vaikutuksissa voidaan ainakin periaatteessa saavuttaa nettohyötyjä. Näin on, jos alueellistamisen ulkoisvaikutukset ovat epäsymmetrisiä lähtö- ja sijoitusalueella. Tällaisia ovat esimerkiksi liikennekustannukset. Jo valmiiksi ruuhkaisella tiellä lisäautot pidentävät

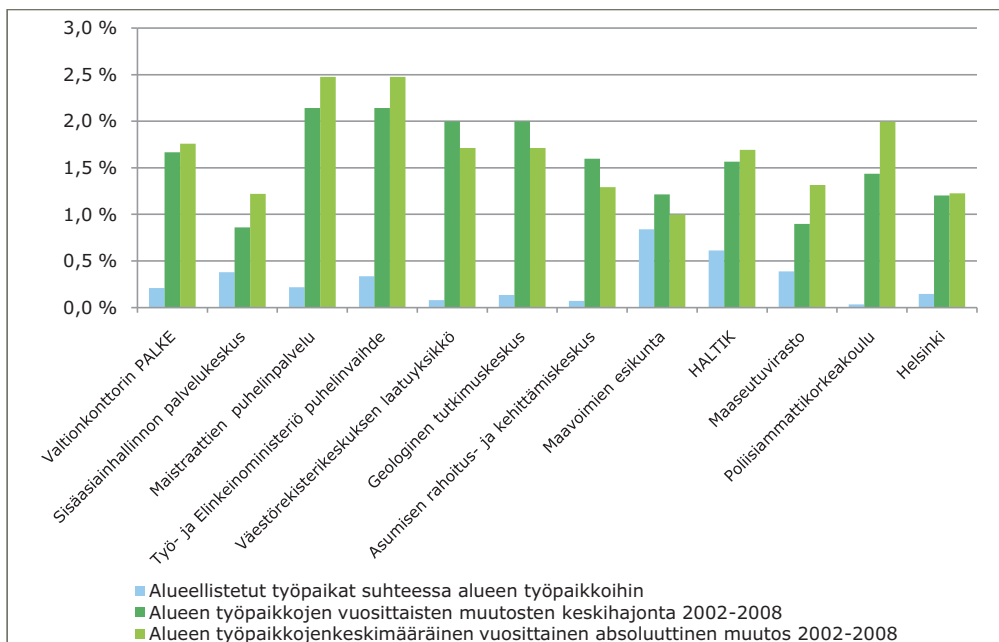
ajopaikoja enemmän kuin lisääutot tiellä, jolla on vapaata kapasiteettia. Tällöin alueellistamisella on nk. viimeinen oljenkorsi tai viimeinen pisara -tyyppinen vaikutus.

Ulkoisvaikutukset ja epäsymmetristen vaikutusten osuus ovat kuitenkin aina vain pieni osa suurista vaikutuksista. Tällöin, jotta epäsymmetrisillä ulkoisvaikutuksilla olisi merkittävää vaikutusta aluetalouksiin, täytyisi alueellistamisen olla varsin suuria suhteessa lähtö- ja sijaintialueen aluetalouksiin. Koska näin ei ole alueellistamistapauksissa ollut, jäävät nettovaikutukset väistämättä hyvin pieniksi.

Vaikka valtion työpaikkojen siirtämisellä alueelta toiselle olisikin merkittävät suorat ja kerrannaisvaikutukset lähtö- ja sijoitusalueiden talouksille, on kiistanalaista mitkä olisivat lopulliset vaikutukset aluetalouksille. Jos alueellistamisella olisi merkittäviä vaikutuksia, näkyisivät vaikutukset alueiden kustannustasossa. Lähtöalueen kustannukset laskisivat ja sijoitusalueen nousisivat. Kustannusten muutoksella olisi taas vaikutusta yksityisen sektorin sijoittumispäätöksiin. Tätä kautta alueellistamistoimenpiteen vaikutukset ainakin osittain kompensoituisivat yksityisen sektorin toimien kautta.

15.2.1 Yhteenveto käsiteltyjen alueellistamistapausten alueellisista vaikutuksista

Suurin osa tarkastelluista alueellistamisista on sijoitusalueen aluetalouteen nähden hyvin pieniä. Suurin osa on reilusti alle prosentin suhteessa alueen työpaikkoihin, poikkeuksena Maavoimien esikunta, jonka koko on lähes prosentin Mikkelin seudun työpaikoista. Kaikki tarkastellut alueellistamiset ovat myös yhdessä hyvin pieniä suhteessa Helsingin seudun työpaikkoihin. Helsingin seutu ei tosin ole kaikilta osin alueellistettujen työpaikkojen lähtöalue.

Kuvio 3: Alueellistamisen vaikutus työpaikkoihin ja normaali työpaikkamuutos

Alueellistamisen aluetaloudellisia vaikutuksia on tarkasteltu kaavamaisen laskentamallin avulla. Tällä tavoin voidaan arvioida alueellistamisen todennäköisiä kustannuksia ja hyötyjä. Alueellistamisen todellisia vaikutuksia olisikin lähes mahdotonta todentaa, sillä vaikutukset ovat selvästi pienempiä kuin normaali vuosittainen talouden vaihtelu alueilla. (Ks. esim. Alueen työpaikkojen vuosittaisten muutosten keskihajonta vrt. Alueellistetut työpaikat suhteessa alueen työpaikkoihin, Kuvio 3:.)

Alueellistaminen lisää sijoitusalueen työpaikkoja. Suurin vaikutus tulee suorasta alueellistamisen työpaikkoja lisäävästä vaikutuksesta, mutta myös kerrannaisvaikutusten kautta työpaikat lisääntyvät. Kerrannaisvaikutukset ovat enemmänkin noin 20 % alueellistetuista työpaikoista. Kerran-

naisvaikutuksia voi vielä pienentää yksityisen sektorin käyttäytyminen, jos alueen kustannukset kasvavat alueellistamisen seurauksena. Tätä ei laskelmissa ole otettu huomioon.

Työpaikkojen perässä alueelle muuttaa myös jonkin verran uusia asukkaita, vaikka suurin osa alueellistettujen työpaikkojen työllisten lisäyksestä tuleekin sijoitusalueelta. Alueen työttömyysasteeseen alueellistamisella ei kuitenkaan ole käytännössä merkitystä. Työlliset tulevat työttömiä lisäksi muilta alueilta ja työvoiman ulkopuolelta. Lisäksi työpaikan perässä muuttajien kanssa alueelle muuttaa myös työkäisiä, jotka eivät kaikki työllisty.

Selvityksen kohteena olleiden alueellistamisen vaikutukset alueiden kuntatalouteen ovat erittäin pieniä. Suurin osa sijoituspaikkakunnista on valtionosuuksien verotulojen tasausrajan alapuolella. Tällöin työllisyyden paranemisen seurauksena kasvaneet verotulot eivät lisää kunnan tuloja, sillä verotulojen tasaus pienenee tulojen kasvua vastaavasti. Niiltäkin kunnilta, jotka ovat tasausrajan yläpuolella, verotulojen tasaus leikkaa pois osan tulojen kasvusta. Siltä osin kun alueellistaminen lisää alueiden väestöä verotulot kasvavat. Kasvava väestö kuitenkin tarkoittaa myös kasvavia kustannuksia kuntatalouteen.

Periaatteessa alueellistamisella voisi olla myös positiivisia ulkoisvaikutuksia alueelle, mikä kasvat-taisi alueen yksityisen sektorin tuottavuutta ja voimistaisi kerrannaisvaikutuksia. Ulkoisvaikutukset ovat kuitenkin parhaassakin tapauksessa vähäisiä. Lisäksi koska kyseessä ovat julkisen sektorin toiminnot, joilla useimmissa tapauksissa on vain vähän synergiaetuja yksityisen sektorin toimintojen kanssa, merkittävät ulkoisvaikutukset ovat epätodennäköisiä.

Suurin laskennallinen nettohyöty tulisi periaatteessa alueellistettujen työpaikkojen haltioille alen-tuneina liikenne- ja asumiskustannuksina, jos he muuttaisivat työpaikkojen perässä. Uudella paikkakunnalla on kaikissa tapauksissa selvästi halvemmat asuntojen hinnat ja sujuvammat työ-matkat. Käytännössä hyvin harva työntekijä on kuitenkin ollut halukas muuttamaan uudelle alu-eelle.

Selvityksen kohteena olleiden alueellistamisten aluetaloudelliset vaikutukset ovat vä-häisiä. Tarkastellut alueellistamiset ovat olleet henkilöstömäärältään niin pieniä, ettei niillä ei ole ollut merkittävää vaikutusta alueiden talouteen tai aluekehitykseen. Koska alueellistamisen vaikutukset ovat selvästi pienempiä kuin normaali vuosittainen talou-den vaihtelu alueilla, on näiden vähäisten vaikutusten todentaminen myös lähes mah-dotonta.

15.3 Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset

Koska alueellistamisen arvioinnissa pääpaino olla organisaatiokohtaisessa arvioinnissa. Organisaatiokoh-taisen arvioinnin toteuttaminen jälkikäteen on kuitenkin haasteellista, sillä se vaatisi alueellistet-tavalta organisaatiolta tarkempaa kuluseurantaa alueellistamiseen liittyvien menojen osalta.

Alla olevaan taulukkoon on koottu tässä selvityksessä tarkasteltujen organisaatioiden kustannus-ten muutosta kunkin organisaation tarkasteluperiodin aikana. Seitsemässä kymmenestä tarkas-teltavasta kohteesta henkilötyövuosilla jaettu kustannusten muutos on ollut positiivinen. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että alueellistaminen on lisännyt ko. organisaatioiden henkilötyö-vuosilla jaettuja menoja tarkasteluperiodin aikana. Kustannukset ovat laskeneet kolmessa tar-kasteltavassa yksikössä. Näistä jokaisessa (Maavoimien esikunta, Hallinnon tietotekniikkakeskus, Sisäasiainministeriön palvelukeskus) tarkasteluperiodin aikana on tapahtunut merkittäviä toimin-nallisia ja/tai organisatorisia muutoksia.

Organisaatio	Henkilöstökustannusten muutos ⁴⁶	Tilakustannusten muutos	Muiden kustannusten muutos	Kustannusten muutos yhteensä
Väestörekisterikeskuksen laatuyskikkö	3 583 €/htv	-3 225 €/htv	-112 €/htv	246 €/htv
Geologian tutkimuskeskus	-654 €/htv	458 €/htv	3 062 €/htv	2 866 €/htv
Maaseutuvirasto	3 697 €/htv	169 €/htv	5 346 €/htv	9 212 €/htv
Maavoimien esikunta	-6 139 €/htv			-6 139 €/htv
Maistraattien muuttoilmoitusten puhelinpalvelu	2 027 €/htv	130 €/htv	-1 114 €/htv	1 043 €/htv
Poliisiammattikorkeakoulu	84 €/htv	4 838 €/htv	102 €/htv	5 024 €/htv
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus	6 088 €/htv	-713 €/htv	4 740 €/htv	10 115 €/htv
Hallinnon tietotekniikkakeskus	9 348 €/htv	1 513 €/htv	-23 371 €/htv	-12 510 €/htv
Valtiokonttorin palvelukeskus	-3 501 €/htv	-976 €/htv	11 189 €/htv	6 712 €/htv
Sisäasiainministeriön palvelukeskus	-5 163 €/htv	-476 €/htv	-13 995 €/htv	-19 634 €/htv

Taulukko 6: Kustannusten muutosten yhteenveto

Saaduista tuloksista ei voida kuitenkaan laskea yhteen keskimääräistä alueellistetun työpaikan hintaa. Saadut euromäärät eivät ole yhteismitallisia, sillä tarkasteluperiodien pituus vaihtelee organisaatioittain. Lisäksi ne sisältävät eri organisaatioiden kohdalla vaihtelevasti tietoja eri kustannuslajeista. Tapauksissa, joissa kyse on ollut puhtaasta alueellistamisesta (esimerkiksi Maaseutuvirasto, Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ja Geologian tutkimuskeskus) kustannukset ovat nousseet tuhansilla euroilla per henkilötyövuosi. Lisäksi esimerkiksi Maaseutuviraston ja Hallinnon tietotekniikkakeskusten toteuttamien omien alueellistamisselvitysten mukaan alueellistamisesta syntyvät kertaluontoiset kustannukset ovat suurehkon organisaation tapauksessa jopa lähempänä kymmentä kuin viittä miljoonaa euroa.

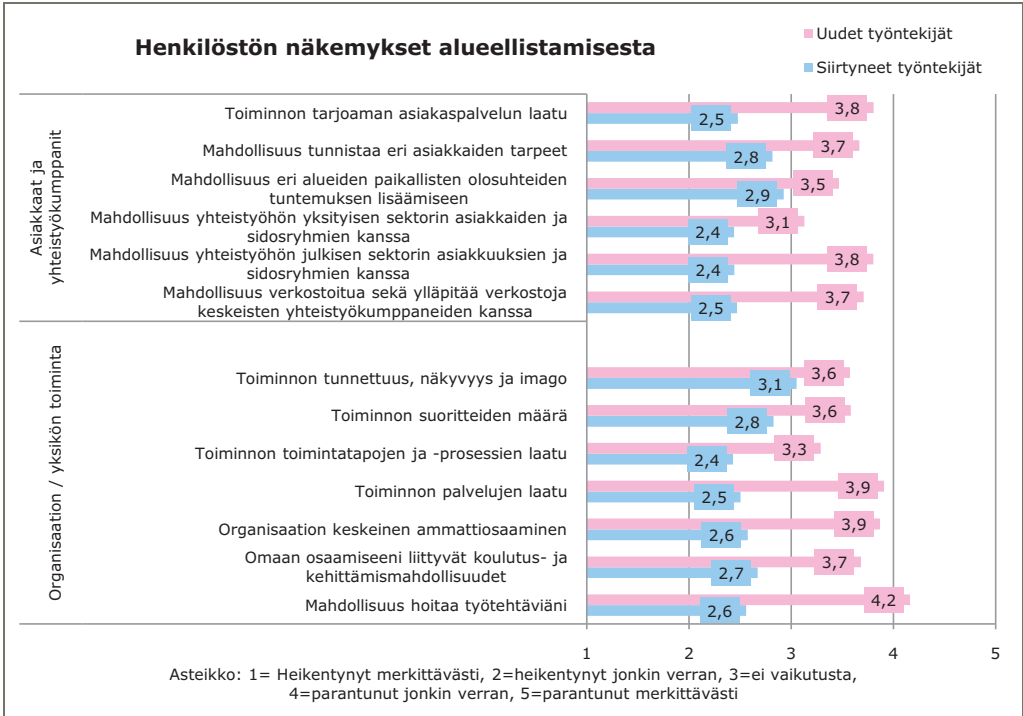
Alueellistamisen valtiontaloudelliset vaikutukset ovat olleet negatiivisia selvityksen kohteena olleissa tapauksissa. Sen lisäksi, että alueellistamisella ei käytännössä ole ollut vaikutusta alueiden talouteen, on alueellistaminen kasvattanut valtion toimintamenoja. Seitsemässä kymmenestä tapauksesta kustannukset ovat kasvaneet alueellistamisen seurauksena.

Tarkasteltaessa organisaatioiden tehokkuutta suoritteiden valossa, ei alueellistamisella ole ollut merkittäviä vaikutuksia organisaatioiden tuottavuuteen. Tuottavuuskehitys on lähes kaikissa tarkastelluissa organisaatioissa/toiminnoissa pysynyt melko vakaana koko tarkasteluperiodin ajan, yleisen trendin ollessa noususuuntainen.

Organisaatiokohtaisen tarkastelussa toteutetun henkilöstölle suunnatun sähköisen kyselyn mukaan erityisesti alueellistamistoimenpiteiden kohteeksi joutuneet ja työpaikan perässä sijoittamisaikakunnalle muuttaneet henkilöt kokevat alueellistamisen heikentäneen sekä asiakas- ja

⁴⁶ Keskimääräisistä henkilöstökustannuksista on vähennetty valtiosektorin yleinen palkkakehitys tarkasteluperiodilla

sidosryhmäyhteistyötä että organisaation toimintaa⁴⁷. Alla olevassa kuviossa (Kuvio 4) näkyvät kaikki kyselyyn vastanneiden, tämän selvityksen piirissä olevien organisaatioiden palveluksessa työskentelevien näkemykset alueellistamisen vaikutuksista.

Kuvio 4: Henkilöstön näkemykset alueellistamisen vaikutuksista - kaikkien organisaatioiden vastaajat yhteensä

Avoimen kentän vastausten perusteella organisaatioiden ja toimintojen siirtäminen pois nykyisiltä sijaintipaikkakunnilta aiheuttaa siirron kohteena oleville työntekijöille työuupumusta, työn laadun heikkenemistä sekä inhimillistä kärsimystä. Uutena kohteisiin palkatut henkilöt ovat pääosin tyytyväisiä saadessaan töitä kotipaikkakunnaltaan. Alueellistamispaikkakunnalle siirtyneiden henkilöiden heikentynyttä työssä jaksamista ja siihen liittyviä ongelmia voidaan tarkastella myös siirtymävaiheeseen liittyvinä kustannuksina, jotka saattavat hiljalleen kadota toiminnan vakiintuessa ja henkilöstön vaihtuessa.

Alueellistamisen kohteena olleet henkilöt kokevat sekä asiakas- ja sidosryhmäyhteistyön, organisaation toiminnan, että oman hyvinvointinsa heikentyneen alueellistamisen myötä. Uudet, kotipaikkakunnaltaan töitä saaneet työntekijät ovat kautta linjan tyytyväisempiä. Organisaatioiden tuottavuuden kasvu on pysynyt ennallaan lähes kaikissa tarkastelun kohteina olleissa organisaatioissa.

⁴⁷ Siirtyneet työntekijät antavat alhaisemmat arvosanat kaikista arvioinnin kohteena olevista kohdista. Kaikki poikkeamat ovat tilastollisesti merkitseviä 99 % merkitsevyystasolla.

LIITE

- Alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiryhmä. 2010. Kustannus-hyötykehikko, Alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiryhmän osaraportti. *Valtiovarainministeriön julkaisuja 23/2010*
- Ciccone, A. ja Hall, R. E. "Productivity and the density of economic activity," *The American Economic Review* 86, no. 1 (1996): 54–70.
- Huovari, Janne, Karakallio, Hanna, ja Mäki-Fränti, Petri. 2008. Alueellisten asuntomarkkinoiden kehitys vuoteen 2007. *PTT:n työpapereita*, no. 74.
- Kuntien valtiosuuslaki. 1996. FINLEX - Ajantasainen lainsäädäntö: 20.12.1996/1147. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961147>.
- Pekkala, Sari, ja Kangasharju, Aki. 2002. Regional Labour Market Adjustment: Are Positive and Negative Shocks Different? *Labour* 16, no. 2 (6): 267-286.
- Raija Volk, Ville Haltia, Janne Huovari, Hanna Karikallio, Markku Kotilainen, Pekka Metsola, Nuutti Nikula, ja Rantala, Olavi. 2009. Infrastruktuurin ja julkisten toimintojen sijainnin vaikutukset aluetasolla. *Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 31/2009*.
- YTV. 2006. PLJ 2007 Liikennejärjestelmän visio ja kehittämisstrategia. Pääkaupunkiseudun julkaisusarja, no. 2006.
- Nivalainen, Satu (2006) Muutanko vai pendelöinkö? Työvoiman liikkuvuus kuntien välillä. Kunnallissalan kehittämissäätiön tutkimusjulkaisuja No 54.
- Nivalainen, Satu. 2010. Essays on family migration and geographical mobility in Finland. PTT julkaisuja 21 (väitöskirja).
- Valtiovarainministeriö. 9/2009. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus, Yhdistämis- ja kehittämissuunnitelma
- Valtiokonttori. 2009. KIEKU-ohjelman loppuraportti

Liite 2

ALUEELLISTAMISTOIMENPITEET HALLINNONALOITTAIN 2001-2010

31.12.2010

Tähän koottu lista alueellistamistoimenpiteistä perustuu ministeriöiden alueellistamisen koordinaatioryhmälle ilmoittamiin tietoihin. Henkilötyövuosiluvut sisältävät kaikki ne alueellistetut henkilötyövuodet, jotka on toteutettu, joista on päätetty tai joista on olemassa alueellistamissunnitelma.

Yksikkö / toiminto	Kuvaus toiminnosta	Sijoitus- paikkakunta	Toteutus ai- kataulu	Htv
VALTIONEUVOSTON KANSLIA				5
Arkistot	Muiden kuin ydintehtäviä tukevien tietoaineistojen osalta tavoitteena vastuun siirto arkistolaitokselle.		2008	3
Valtiokonttorin asiakkuus	Talous- ja henkilöstöhallinto.	Mikkeli	2009	2
ULKOASIAINMINISTERIÖ				17
Ministeriön talous- ja palkkahallinto	Toteutetaan talous- ja palkkahallinto palvelukeskustoimintamallilla asiakkuutena Hämeenlinnassa Puolustushallinnon palvelukeskuksessa 2009 alusta, pilotointi 2008 aikana. Mukana myös edustustojen Suomeen siirtynyt / siirtyvä talous/palkkahallinnon tuki.	Hämeenlinna	2008-2009	15
Ulkoasiainhallinnon ja Suomen edustustojen arkistot	Arkistojen keskittäminen Joensuun maakunta-arkistoon.	Joensuu	2006-2007	2
OIKEUSMINISTERIÖ				212
Hallinnonalan talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus	Koko hallinnonalan talous- ja henkilöstöhallinnon tukipalvelut organisoidaan palvelukeskukseen. Perustaminen asteittain, siirtymävaihe 2006-2010. Siirtymävaiheessa (v.2010 asti) myös Kouvolan, Oulun ja Vaasan maksukeskukset palvelukeskuksen sivutoimipisteinä.	Päätoimipiste Hämeenlinnaan (70htv), pysyvät sivutoimipaikat Turkuun(30htv) ja Kuopioon(30htv)	2006-2010	130
Valtakunnanvoudin virasto	Ulosottotoimen keskushallintovirasto	Turku	2011-2015	40
Rikosseuraamusvirasto	Rikosseuraamusviraston uudistaminen aluevankilaudistuksen yhteydessä. Rikosseuraamusviraston henkilöstöä 20-25 siirtyy 2006-2011 hallinnonalan yhteiseen palvelukeskukseen ja aluevankiloihin.	Hämeenlinna ym.	2006-2011	22
Hallinnonalan puhelinvälityspalvelut	Puhelinpalveluiden keskittäminen ja sijoittaminen.			10
Arvonlisäveroasiat	Arvonlisäveroasioiden käsittelyn hajauttaminen Helsingin hallinto-oikeudesta kaikkiin haiinto-oikeuksiin.			10
Summaariset asiat käräjäoikeuksissa	Käräjäoikeus uudistus 2010 ja siihen liittyen summaarisien asioiden käsittelyn kehittäminen.		2010	
Kiinteistöjen kirjaamisasiat	Kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirto MML:lle 2010.		2010	
Oikeusaputoimen organisointi	Hallinto-organisaation ja työnjaon kehittäminen oikeusaputoimistojen välillä.		2009-2010	

Yksikkö / toiminto	Kuvaus toiminnosta	Sijoitus- paikkakunta	Toteutus ai- kataulu	Htv
SISÄASIAINMINISTERIÖ				538
Maahanmuuttovirasto (ent. Ulkomaalaisvirasto)	Kuhmon (15) yksikkö	Kuhmo	2002.	15
Maahanmuuttovirasto (ent. Ulkomaalaisvirasto)	Lappeenrannan yksikkö (20)	Lappeenranta	2004.	20
Maahanmuuttovirasto (ent. Ulkomaalaisvirasto)	Oulun yksikkö (9)	Oulu	2010.	9
Asehallinto- ja arpajaisvalvontayksikkö	Vuonna 2002 voimaan tulleiden uuden arpajaislain velvoittamat valvontatehtävät sekä ampuma-asetlain muutoksen myötä lääninhallituksista pois siirtyneet valvonta-asiat keskitettiin yksikköön.	Riihimäki	2003	15
Hätäkeskusyksikkö	Hätäkeskuslaitoksen hätäkeskusyksikkö perustettiin Poriin.	Pori	2001-2003	20
Turvallisuusalan valvontayksikkö	Yksityiseen turvallisuusalaan liittyvien keskeisimpien viranomaislupien myöntämis- ja peruuttamismenettelyt sekä turvallisuusalan valtakunnalliset ohjaus- ja valvontatehtävät.	Mikkeli	2002-2003	10
Sisäasiainministeriön hallinnonalan talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus	SM:n hallinnonalan talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen päätoimipiste on Joensuussa ja sivutoimipiste Kajaanisissa.	Joensuu (165), sivutoimipiste Kajaanisissa (30)	2006-2007	195
Rajavartiolaitoksen henkilöstöhallinnon palvelukeskus	Perustettiin Rovaniemelle. SM:n hallinnonalan palvelukeskuksen sivutoimipisteeksi 1.1.2006 alkaen.	Rovaniemi	2004-2006	12
Siviilikriisinhallinta	Siviilikriisinhallintakeskus Pelastusopiston yhteyteen.	Kuopio	2006	3
Maahanmuuttovirasto (ent. Ulkomaalaisvirasto)	Imatran yksikkö (10.)	Imatra	2010.	10
HALTIK (ent. Poliisin tietohallintokeskus PTHK)	SM:n hallinnonalan tietotekniikkakeskus sisältää ent. PTHK:n tehtävät ja henkilötyövuodet	Rovaniemi	2003-2008	110
Poliisiammattikorkeakoulu	Tampereella sijaitseva Poliisikoulu sekä Espoosta Tampereelle siirtynyt Poliisiammattikorkeakoulu yhdistettiin yhdeksi oppilaitokseksi.	Tampere	2008	57
Poliisin tekniikkakeskus	Poliisin tekniikkakeskus sijoitettiin Kuusankoskelle.	Kuusankoski	2007	51
HALTIKIN yhteispalvelukeskus	Ns. lisäarvopalvelut	Kajaani	2010.	10
Pelastustoimi	Pelastustoimen tutkimus- ja kehittämistoiminnan koordinoititehtävät sekä PRONTO-tieto- ja tilastointijärjestelmän ylläpito- ja kehittämistehtävät	Kuopio	2006	1
PUOLUSTUSMINISTERIÖ				1350
Sotilaslääketieteen Keskus	Lahteen perustettu Sotilaslääketieteen Keskus keskittyy kenttälääkinnän tutkimukseen, kehitykseen ja koulutukseen.	Lahti	2006	80
Puolustusvoimien ruokahuollon palvelukeskuksen esikunta	Puolustusvoimien ruokahuollon palvelukeskuksen perustaminen ja sen esikunnan sijoittaminen Kuopioon.	Kuopio	2005	27
Puolustushallinnon palvelukeskus	Talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävien kokoaminen palvelukeskukseen.	Hämeenlinna	2006-2008	131
Koeampumalaitos	Koeampumalaitos Niinisaloon.	Niinisalo	2003	25
Maavoimien esikunta	Maavoimien esikunnan toiminnot.	Mikkeli	2006-2007	260
Merivoimien esikunta	Merivoimien esikunnan toiminnot.	Turku	2007-2008	188

Yksikkö / toiminto	Kuvaus toiminnosta	Sijoituspaikkakunta	Toteutus aikataulu	Htv
Puolustushallinnon rakennuslaitoksen keskusyksikkö	Puolustushallinnon rakennuslaitoksen keskusyksikkö Haminaan (päätös 19.12.2008).	Hamina	2011	50
Tietohallinnon rationalisointihanke (TIERA 2006-2008): Puolustusvoimien johtamisjärjestelmäkeskuksen perustaminen	Puolustusvoimien nykyisten tietohallintotoimintojen hallinnollinen yhdistäminen. Johtamisjärjestelmäkeskuksen johto ja hallinto-osasto, jotka toimivat Espoossa, siirrettiin Jyväskylään 1.1.2007 alkaen.	Jyväskylä	2007-2008	102
Pv:n hallinnollinen tietopalvelukeskus	ISJK, hallinnollinen tietopalvelu.	Mikkeli	2007-2010	101
Pv:n hallinnollinen tietopalvelukeskus	Hallinnollinen tietopalvelu, SAP-osaaminen.	Tampere, Nokia	2007-2008	68
Länsi-Suomen huoltorykmentin esikunta	Esikunnan perustaminen Hämeenlinnaan.	Hämeenlinna	2007-2008	84
Itä-Suomen huoltorykmentin esikunta	Esikunnan perustaminen Kouvolaan.	Kouvola	2007-2008	56
Pohjois-Suomen huoltorykmentin esikunta	Esikunnan perustaminen Ouluun.	Oulu	2007-2008	40
Maavoimien materiaalilaitoksen Räjähdelaitos	Pv:n materiaalilaitoksen kehittämiseen liittyen.	Ähtäri	2007-2008	51
Helsingin ilmatorjuntarykmentti Hyrylä	Tehtäviä panssariprikaatiin.	Hattula	2006	50
Ilmatorjuntakoulu Hyrylä	Tehtäviä Tikkakoskelle.	Jyväskylä/ Tikkakoski	2006-2008	37
VALTIOVARAINMINISTERIÖ				702
Verohallinnon taloushallinnon palvelukeskus	Verohallinnon taloushallinnon palvelukeskuksen perustaminen Turkuun. Tehtävien siirto valtiokonttorin palvelukeskukseen valmistellaan siten, että siirto voidaan toteuttaa vuoden 2009 aikana.	Turku	2005 -2006	15
Verohallinnon henkilöstöhallinnon palvelukeskus	Verohallinnon henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen perustaminen Hämeenlinnaan. Tehtävien siirto valtionhallinnon palvelukeskukseen valmistellaan siten, että siirto voidaan toteuttaa vuonna 2010.	Hämeenlinna	2006-2009	5
Tullihallituksen tietotekniikkatoiminnot	Osa Tullin tietotekniikkatoiminnoista Hämeenlinnaan v. 2001. Vuonna 2003 tähän yksikköön sijoitettiin uuden autoverotuksen toimeenpanoa varten valtakunnallinen markkina-arvojen määrittely.	Hämeenlinna	2001-2003	12
Valtiokonttorin alueyksikkö	Eläkepalveluiden ja päätearkiston siirtäminen.	Hämeenlinna	2005-2008	30
Valtion IT-palvelukeskus	Valtion IT-palvelukeskuksen alueellinen toimipiste.	Lappeenranta	2014	30
Tullin puhelinvaihte	Tullin puhelinvaihteen siirtäminen Tornioon.	Tornio	2008.	8
Valtiokonttorin palvelukeskus asiakkuus	VM:n hallinnonalan talous- ja henkilöstöhallintopalvelut.	Hämeenlinna	2006-2010	40
Väestörekisterikeskus	Kokkolaan perustettu alueellinen yksikkö 1.9.2005, jonka tehtävänä on vt:n tietosisällön ylläpidosta ja kehittämisestä huolehtiminen - laatuyksikkö.	Kokkola	2005	20
Valtion kielipalvelukeskus	Käännöstoimintojen koaminen Vaasaan ja Joensuun sivutoimipisteeseen.	Vaasa (20), Joensuu(5)		25

Yksikkö / toiminto	Kuvaus toiminnosta	Sijoituspaikkakunta	Toteutus aikataulu	Htv
Verohallitus ja Uudenmaan verovirasto	Useita pienempiä tehtäväsiirtoja Verohallituksesta ja Uudenmaan verovirastosta niiden verotoimistojen toimialueille, joilla verotuksen toimittamiseen liittyvät tehtävät ovat vähentyneet. Pääkaupunkiseudulta siirtyvien tehtävien osuus vuonna 2008 on 50 htv:tä (kokonaismäärä 105 htv:tä). Työmäärän lisäys vuodesta 2007 on 3 htv:tä. Siirtyvän työn osuus kasvaa vuosittain jonkin verran.	Useita paikkakuntia mm. Kouvola, Kuopio, Oulu, Rovaniemi, Vaasa,	2003-2010	117
Pääkaupunkiseudun verotoimisto	Vuonna 2007 Uudenmaan verovirastosta siirrettiin verotustehtäviä muihin virastoihin 10 htv:tä. Samansuuruinen siirto toteutetaan myös vuonna 2008. Lisäksi vuonna 2008 siirretään luovutusvoittojen verottamiseen liittyviä laskentatehtäviä 2 htv:n edestä Pohjois-Suomeen. Tavoitteena on, että vuodesta 2011 alkaen lainsäädäntö ja ICT-ratkaisut (valtakunnalliset työjono) mahdollistavat tehtävien laajemman siirtämisen.	Kajaani, Kotka, Pello, Turku	2007-2012	77
Verohallinnon yhteyskeskukset - erikoistuminen	Veronmaksajien puhelin- ja internet -vastauspalvelut on keskitetty Savo-Karjalan, Kaakkois-Suomen ja Länsi-Suomen verovirastoihin. Uudenmaan verovirastosta siirtyvien tehtävien osuus vuonna 2008 on 74 htv:tä (kokonaismäärä 185 henkilötyövuotta). Työmäärän lisäys vuodesta 2007 on 13 henkilötyövuotta. Sähköisistä palveluista johtuen puhelumäärien kasvu hidastuu. Sähköisten palveluiden tukitehtävien määrä on kuitenkin sähköisten palveluiden lisääntymisen myötä kasvamassa.	Noiin 20 vastauspaikkaa. mm. Kokkola, Seinäjoki, Vaasa, Joensuu, Kuopio, Kotka, Kouvola, Lappeenranta, Mikkeli, Savonlinna	2003-2012	161
Verohallinnon veronkanto-toiminto	Verohallinnon veronkantotoiminnot organisoidaan neljään päätoimipaikkaan vuoden 2009 alkuun mennessä. Toiminnan tehostamistoimenpiteiden jälkeen vuonna 2011 Uudenmaan veroviraston osuus järjestelystä on noin 15 htv:tä. Vuonna 2007 viraston osuus tehtävistä oli vielä 45 htv:tä.	Hämeenlinna, Kuopio, Oulu, Vaasa	2008-2011	15
Verohallinnon maksuvalvontatoiminto	Verohallinnon maksuvalvontatoiminnot järjestetään valtakunnallisesti neljään toimipaikkaan. Paikkakuntia ei vielä ole päätetty. Htv-vaiikutusten selvittäminen vielä kesken.	Paikkakunnat avoimna	2008-2011	
Yhdistysten ja säätiöiden verotus	Yhdistysten ja säätiöiden verotustehtävät keskitetään valtakunnallisesti kahteen toimipaikkaan vuodesta 2009 alkaen. Suomenkielisten asiakkaiden verotus keskitetään Kuopioon ja ruotsinkielisten asiakkaiden verotus keskitetään Turkuun. Työmäärä on arvioitu noin 20 htv:ksi, josta Uudenmaan osuus on noin 8 htv:tä.	Kuopio, Turku	2008-2011	8
Tullitoimintojen siirrot	Riskianalyysi 12 htv Turku ja Tornio, vienti 6 htv Turku ja Tornio, passituksen tehtäviä 2 htv Tornio, turvatiedot ym. Turku, autoverotuksen vientipalautus 5 htv Hanko, web-ilmoitukset 15 htv hajautetusti eri tullipiirien toimipaikoissa.		2007-2011	52
Maistraatit	Itä-Suomen lääninhallitukselle siirrettiin maistraattien kehittämistehtäviä.	Kuopio	2003	6
Maistraatit	Maistraattien erikoistuminen ja työntasaus	Kajaani, Kokkola, Parainen, Tammisaari	2007-2011	24

Yksikkö / toiminto	Kuvaus toiminnosta	Sijoituspaikkakunta	Toteutus aikataulu	Htv
Maistraatit	Suomenkielisten muuttoilmoituspuhelinpalveluiden hoito on keskitetty Kemijärvelle, jonne perustettiin uusi Lapin (aikaisemmin Rovaniemen) maistraatin yksikkö. Yksikkö aloitti toimintansa vuonna 2005 ja henkilöstömäärä on 12 htv:tä.Suomenkielisten muuttoilmoituspuhelin-palveluiden hoidon keskittäminen.	Kemijärvi	2005	12
Etelä-Suomen lääninhallituksen Helsingin alueellisen palveluyksikön tehtäviä	Vuosina 2005-2013 siirrettävät tehtävät painottuvat lupahallintotehtäviin, ohjaus- ja valvontatehtäviin sekä toimisto- ja suunnittelutehtäviin.	Hämeenlinna ja Kouvola	2005-2013	45
OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ				251
Suomen merimuseo	Kotkaan siirtyy pääosa 12 htv Suomen merimuseon toiminnoista (merenkulkuun ja veneilyyn liittyvän esineistön, kuvien, arkistomateriaalin ja kirjallisuuden keräys ja tallennus). Turkuun perustetaan Forum Marinum-merikeskuksen yhteyteen Lounais-Suomen toimipiste (1 htv).	Suomen merimuseo Kotkaan, toimipiste Turkuun	2007 - 2008	13
Museoviraston alueelliset toimipisteet	Tavoitteena seitsemän alueellisen toimipisteen perustaminen, jokaisessa 4 htv.		2006-2014	
Museoviraston alueyksikkö		Vaasa		4
Museoviraston alueyksikkö		Hämeenlinna		4
Museoviraston alueyksikkö		Savonlinna		4
Museoviraston alueyksikkö		Oulu		9
Yliopistojen talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus	Palvelukeskuksen päätoimipaikka Vaasa sekä sivutoimipisteet Joensuu, Helsinki ja Espoo.	Vaasa, Joensuu (ja Helsinki, Espoo)	2008-2010	160
Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan talous- ja henkilöstöhallinnon asiakkuus.	Asiakkuus Hämeenlinnassa.	Hämeenlinna	2008-2010	48
Opetusministeriön ja lääninhallitusten tehtäväjaon kehittäminen	Oppilaitosten ja kirjastojen perustamishankkeita koskevien valtionosustehtävien siirto lääninhallituksille toteutettu vuoden 2007 alusta. Opetusministeriö vahvistaa edelleen perustamishankkeiden rahoitussuunnitelman. Vuoden 2006 alusta luovuttiin perustamishankkeiden hankekohtaisista valtionosuuksista ja -avustuksista ammatillisen koulutuksen, ammattikorkeakoulujen ja ammatillisen aikuiskoulutuksen osalta. Muutosten yhteisvaikutuksena lääninhallitusten työmäärään ei tule oleellisia muutoksia. Opetusministeriöstä siirtyi Etelä-Suomen lääninhallitukseen yksi virka.	Lääninhallitukset	2005	1
Koulutuksen arviointineuvoston sihteeristö	Koulutuksen arviointineuvosto valmistelee ja toimeenpääsee opetusministeriön yhteydessä toimivan Koulutuksen arviointineuvoston tehtäviin kuuluvat asiat. Arviointineuvoston sihteeristö perustettiin Jyväskylän yliopiston yhteyteen.	Jyväskylä	2003	8
MAA - JA METSÄTALOUSMINISTERIO				538
Maaseutuverkostoyksikkö	Ministeriön yhteyteen perustettu yksikkö, joka siirrettiin Seinäjoelle Maaseutuvirastoon.	Seinäjoki	2007	6
Tuontipuun tarkastusyksikön päätoimipaikka.	Tuontipuun tarkastus.Päätoimipaikka Lappeenrantaan.	Lappeenranta, Joensuu, Kajaani, Kouvola	2005	11

Yksikkö / toiminto	Kuvaus toiminnosta	Sijoitus- paikkakunta	Toteutus ai- kataulu	Htv
Maanmittauslaitoksen ATK-palvelukeskus.	ATK-palvelukeskus. Maanmittauslaitoksen atk-tuotantoa sijoitetaan Hämeenlinnaan (17 htv) ja Jyväskylään (7 htv).	Hämeenlinna, Jyväskylä	2005-2006	24
Maaseutuvirasto	Mm. MMM:n maatalousosaston toimeenpanolinjan ja ministeriön tietopalvelukeskuksen tietohallinnon toimintoja kootaan 1.5.2007 Helsinkiin perustettuun Maaseutuvirastoon. Viraston toiminnot ja henkilöstö siirtyvät kokonaisuudessaan Seinäjoelle siirtymäkauden 2008-2011 aikana.	Seinäjoki	2008-2011	206
Hallinnonalan palvelukeskus	Hallinnonalan talous- ja henkilöstöhallinnon tukitehtäviä kootaan palvelukeskusmallin mukaisesti Valtiokonttorin palvelukeskukseen Poriin. MMM:n päätös 13.10.2005.	Pori	2006-2009	70
Maanmittauslaitos	Maanmittauslaitoksen yhteinäisarkistojen valtakunnallinen toimintayksikkö sijoitetaan Jyväskylään.	Jyväskylä	2005	18
Metsäntutkimuslaitos	Joensuun tutkimuskeskuksen vahvistaminen.	Joensuu	2001-2006	45
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira	Luonnonvaraisten eläinten diagnostikka ja tutkimus v. 2003 (3 htv), poroeläinten sairaudet ja terveydenhuolto 2008 (1 htv).	Oulu	2003-2008	4
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira	BSE-analytiikka (6 htv) ja siipikarja (1 htv) v. 2004.	Seinäjoki	2004	7
Maanmittauslaitos	Uudenmaan ja Hämeen maanmittaustoimistojen yhdistyessä Etelä-Suomen maanmittaustoimistoksi alueellistetaan Helsingistä Lohjalle 27, Lahteen 20, Porvooseen 30 ja Hämeenlinnaan 9 henkilötyövuotta.	Lohja (27), Lahti (20), Porvoo (30), Hämeenlinna (9)	2010	86
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos	Alueyksiköiden vahvistaminen ja uuden yksikön perustaminen Jyväskylään. (Helsingin toimipaikka pienentynyt samana aikana 11 htv:ta).	Joensuu, Jyväskylä, Oulu ja Turku	2001-2005	33
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen toimipaikkaverkoston kehittäminen	Tuottavuusohjelmaan sisältyvä toimipaikkaverkoston kehittäminen pienimpien yksiköiden toiminnan siirtämiseksi yliopistopaikkakunnissa sijaitseviin yksiköihin.	Joensuu, Jyväskylä, Oulu ja Turku	2006-2012	7
Ministeriön henkilöstöä toimii TE-keskuksissa. Tehtävät siirtyvät perustettavaan Maaseutuvirastoon.	MMM:n henkilöstöä TE-keskuksissa. Tehtävien siirto Maaseutuvirastoon.	TE-keskukset	2007-2011	12
Metsähallituksen Villi Pohjola-tulosalueen johto	Tulosalueen johto Rovaniemelle.	Rovaniemi	2006	3
Kasvisten kaupanormien valvonta	Kasvisten kaupanormien valvonta v. 2004-2005.	Oulu, Turku, Kouvola	2004-2005	3
Eräät alueellistetut tehtävät	Muut alueellisiin toimipisteisiin v. 2001-2006 siirretyt tai perustetut tehtävät.	Loimaa, Kuopio, Turku	2001-2005	3
Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus	Seinäjoen toimipisteen perustaminen elokuussa 2006 (3 htv). Siirtyneet tehtävät tietohallinnon tehtäviä. Htv:t huomioitu Maaseutuviraston htv:ssa.	Seinäjoki	2006	

Yksikkö / toiminto	Kuvaus toiminnosta	Sijoitus- paikkakunta	Toteutus ai- kataulu	Htv
LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ				461
Palvelukeskuksen asiakkuus	Talous- ja henkilöstöhallinto.	Pori	2010	7
Merenkululaitos	Vuosina 2003-2005 alueille siirrettyjä ja keskitettyjä toimintoja.	Turku (34) ja Lappeenranta (15)	2003-2005	49
Merenkululaitos	HALKE 12.5.2005: Turkuun ja muille alueille tukitoimintoja.	Tku (20),Lranta (6),Vaasa (3)	2006 -2008	29
Liikennevirasto	Toimintojen siirtäminen Lappeenrantaan.	Lappeenranta	2010-2014	150
Liikenteen turvallisuusvirasto	Toimintojen siirtäminen Rovaniemelle.	Rovaniemi	2010-2014	95
Tiehallinto	Tiehallinnon keskushallinnon ja muita yhteisiä tehtäviä on siirretty alueille.	Rovaniemi(8), Jyväskylä(2), Vaasa(10), Kouvola(7), Turku(13), Tampere(11), Oulu(5),	2006	56
Tiehallinto	Asiakaspalvelut keskitetään 2-3 tiepiiriin.	Tampere, Rovaniemi	2006-2011	15
Tiehallinto	Palvelujen suunnittelun ja hankinnan kehittäminen ja alueellistaminen.	Keskittämistä tiepiireihin.	2003-2007	26
Tiehallinto	Tiehallinnon erikoiskuljetusten lupa-asiat keskitetään Hämeen tiepiirille v. 2008 loppuun mennessä.	Tampere(11)	2008	11
Ilmatieteen laitos	Tehtäviä ja toimintoja siirretty alueille.	Sodankylä (20), Kuopio (3)	2003-2006	23
TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ				481
Geologian tutkimuskeskuksen toimipiste	GTK:n toimintaa Länsi-Suomessa on vahvistettu perustamalla GTK:n uusi alueyksikkö Kokkolaan. Uusi yksikkö aloitti toimintansa 2006 alusta. Vuoteen 2011 mennessä henkilömäärän on tarkoitus nousta 50:een.	Kokkola	2006-2011	50
VTT:n uudet toimipisteet	Toimipisteiden prustaminen Kuopioon, Kajaaniin ja Joensuuhun.	Kuopio, Kajaani, Joensuu	2005-2012	30
Kaivosviranomainen	Uuden kaivosviranomaisen perustaminen ja sijoittaminen Rovaniemelle.	Rovaniemi	2011-2014	14
TE-keskusten yhteisen tietohallinnon kehittämispalvelut -yksikkö	Keskusyksikön siirto.	Etelä-Savon TE-keskus, Mikkeli	2005	1
Hallinnonalan tukipalvelut	Koko hallinnonalan (TEM) talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut on päätetty keskittää Mikkeliin, mukaan lukien TE-keskusten talous- ja henkilöstöhallintopalvelut. (Kokonaisuutena kyse on noin 100 henkilön siirrosta, josta pääkaupunkiseudulta noin 35.)	Mikkeli	2007-2011	35
TEM:n hallinnonalan puhelinvaihte	Työhallinnon puhelinkekus aloitti toimintansa 1.9.2004. Myös osa KTM:n hallinnonalan puheluis- ta ohjautui keskuksen kautta.TEM:n tammikuussa käyttöönotettava VoIP-puhelinratkaisu aiheutti Elisan Kemijärvellä olevassa keskuksessa noin kahden htv:n työllistämisen.	Kemijärvi	2004-2008	27
Turvatekniikan keskus (TUKES)	TUKESIN toimintoja Tampereelle.	Tampere	2009-2010	60

Yksikkö / toiminto	Kuvaus toiminnosta	Sijoituspaikkakunta	Toteutus aikataulu	Htv
TEKES	Hallitusohjelman (Vanhanen I) mukaisesti alueiden henkilöstöä lisätään 25 asiantuntijalla vuosina 2003 - 2007 (5/vuosi). Lisäksi TE-keskusten innoatioiden ja teknologian kehittämiseen liittyviä asiantuntijaresursseja vahvistetaan vuosina 2006 -2008 noin 20 henkilöllä. (Lisätavoitteesta päätettiin ao.osastojen muodostamisen yhteydessä, mutta se on toteutunut hitaasti määrärahasyistä.)	"Pirkanmaa (3), P-Pohjanmaa (3), V-Suomi (2), P-Savo (2), Keski-Suomi (3), Häme (2), Kaakkois-Suomi (2), Satakunta (1), P-Karjala (1), Pohjanmaa (1), Lappi (1). Lisäksi Tekesistä on siirtynyt henkilöstöä TE-keskuksiin: vuonna 2006 V-Suomi (1) ja Kaakkois-Suomi (1), vuonna 2007 Pirkanmaa (1)."	2005-2015	45
VT:n alueellisten toimipisteiden vahvistuminen	VT:n strategian mukaan v. 2010 pääkaupunkiseudun ulkopuolella sijaitsevilla toimipisteissä voisi toimia 34 % henkilöstöstä (v. 2006 tilanne 31 %). Halken 13.2.2006 yhteenvedossa tavoitteeksi vuodelle 2015 on asetettu 35 %. VT:n strategiassa henkilöstön kasvutavoite on arvioitu 2 % / vuosi, joka merkitisi nykyisten suunnitelmien valossa alueellisten toimipisteiden vahvistumista (pl. uudet toimipisteet) 180 hlöllä vuoteen 2010 mennessä. VT:n liikelaitostamiseen liittyvä projekti on keskeytetty toistaiseksi ja on käynnistetty hanke, jossa kartoitetaan yleensäkin valtion liikelaitosmallin soveltuvuus yhteismarkkinoilla. Nämä prosessit vaikuttavat toimipaikkojen kehittämiseen.	Oulu (42), Tampere (85), Turku (5), Lappeenranta (1), Raaha (1), Vaasa (1), Pori (1), Jyväskylä (-4).	2005-2015	224
Työlinja- puhelinneuvonta	Puheluneuvontapalvelu Mikkelissä (ruuhkahuippujen aikana yhteistyössä Kristiinankaupungin työvoimatoimiston kanssa.) Täydennetty koulutusneuvonnalla, jossa mukana myös OPH ja Kela. Täydennetty Koillismaan työvoimatoimistoon, Kuusamoon sijoitetulla työttömyysturvaneuvonnalla vuoden 2006 alusta. (2 htv.)	Mikkeli ja Kuusamo	2006	2
Sivilipalvelusneuvonta	Aloitti perusneuvontatoiminnan Call Centerinä kesäkuussa 2005.	Kuusamo	2005	1
Henkilöstökoulutus	Lisäpanostus on kohdennettu Työvoimaopistolle Jyväskylään.	Jyväskylä	2004	2
SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ				460
Lapsiasiainvaltuutetun toimiston perustaminen	Perustettiin Jyväskylään 1.9.2005 alkaen 2 htv:n vahvuksena, v. 2006 +1 htv, lopullinen vahvuus 6 htv (2007 + 2 htv ja 2008 + 1htv).	Jyväskylä	2005-2008	6
Lääkealan keskus	Lääkelan keskus Kuopioon (päätös 19.1.2009).	Kuopio	2010-2014	200
SM:n PALKE:n asiakkuus	Talous- ja henkilöstöhallintopalvelut.	Joensuu	2008-2011	35
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos	Jyväskylän alueyksikkö.	Jyväskylä	2014.	16
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos	Kuopion alueyksikkö. Edeltäjä perustettu v. 1944.	Kuopio	2014.	37
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos	Oulun alueyksikkö. Edeltäjä perustettu v. 1945.	Oulu	2014.	30

Yksikkö / toiminto	Kuvaus toiminnosta	Sijoitus- paikkakunta	Toteutus ai- kataulu	Htv
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos	Tampereen alueyksikkö.	Tampere	2014.	29
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos	Turun alueyksikkö. Edeltäjä perustettu v. 1943.	Turku	2014.	28
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos	Vaasan alueyksikkö.	Vaasa	2014.	17
Valvira	Toimintojen kokoaminen Rovaniemelle.	Rovaniemi	2010.	11
Alkoholilupa-asiat	Alkoholijuomien anniskelun ja vähittäismyynnin lupa- hallinnon siirto sosiaali- ja terveydenhuollon tuoteval- vontakeskuksesta lääninhallituksiin. Tehtävien siirron myötä lääninhallitusten alkoholihallinnon henkilömää- rän lisäys 22 htv, joista 6 pääkaupunkiseudulla ja 16 pääkaupunkiseudun ulkopuolella.	Lääninhallitukset	2004-2005	16
Työterveyslaitos (TTL)	Aluelaitoksiin siirretään asteittain 10-12 tointa alueel- listen perustehtävien vahvistamiseen ja 15 tointa valta- kunnallisten erikoistumisalojen vahvistamiseen.	Aluelaitokset	2008-2011	27
Säteilyturvakeskus (STUK)	Paikallistarkastajien lisäys voimalaitospaikkakunnilla.	Olkiluoto 2 htv, Rovaniemi 1 htv, Tampere 4 htv, Loviisa 1 htv	2003-2008	8
YMPÄRISTÖMINISTERIÖ				215
Hallinnonalan virastojen ta- lous- ja henkilöstöhallinnon tukipalvelut	Talous- ja henkilöstöhallinnon tukipalvelut kootaan ym- päristöhallinnon palvelukeskukseen Mikkeliin.	Mikkeli	2006-2007	16
Öljyntorjunnan osaamiskeskus	Öljyntorjunnan osaamiskeskuksen perustaminen Porvoosen.	Porvoo	2009-2011	3
Valtion asuntorahasto (ARA)	Valtion asuntorahasto (ARA) alueellistaminen YM:n pää- tös 15.9.2005.	Lahti	2008	65
Hallinnonalan tiedonhallinnan palvelutehtävät	Palvelutehtävät on keskitetty Vaasaan Länsi-Suomen ympäristökeskukseen.	Länsi-Suomen ym- päristökeskus		15
Eräät ympäristötutkimus- ym. tehtävät	SYKE:n tutkimustehtävien alueellistaminen.	Oulu ja Jyväskylä käynnistyneet ja laajenevat as- teittain. Joensuu käynnistyy vuoden 2007 alussa	2005-2015	100
Alueiden käyttö	Tehtävien siirto aluehallintoon.			4
Tutkimus- ja kestävä kehitys	Biosfäärialueiden toiminnan vakiinnuttaminen, UNESCO:n Man and the Biosphere.	Turun saaristo ja Pohjois-Karjala	2003	2
Jätehuolto	Tuottajavastuutehtävät.	Pirkanmaan ym- päristökeskus	2004	5
Arktisen ympäristönsuojelun kansainväliset tehtävät	Tehtävät siirretty v.2006 Lapin ympäristökeskukseen.	Lapin ympäristö- keskus	2006	1
Etelä-mantereen ympäristö- suojeluun liittyvät tehtävät				1
Ympäristökasvatustehtävät	Tehtävät riirretty Keski-Suomen ympäristökeskukseen v. 2007.	Jyväskylä	2006	1
Metsäteollisuuden ympäris- tönsuojelutehtävät	Tehtävät siirretty v.2008 alusta Kaakkois-Suomen ym- päristökeskukseen.	Kouvola	2008	2
YHTEENSÄ				5230

Liite 3

Alueellistamistoimenpiteet paikkakunnittain henkilötyövuosina 31.12.2010

HÄMEENLINNAN SEUTU 639

Hämeenlinna 598

- UM Talous- ja henkilöstöhallinto 15
- OM Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus 70
- PLM Palkka- ja taloushallinnon palvelukeskus 120
- PLM Länsi-Suomen huoltorykmentin esikunta 80
- VM Tullihallituksen tietotekniikkatoimintoja 12
- VM Valtiokonttorin talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus 77
- VM Valtiokonttorin alueyksikkö 40
- VM Verohallinnon henkilöstöhallinnon palvelukeskus 8
- VM Etelä-Suomen lääninhallituksen Helsingin alueellisen palveluyksikön tehtäviä 26
- OKM Museoviraston alueyksikkö 4
- OKM Opetushallinnon palkka- ja taloushallinnon palvelukeskus 120
- MMM Maanmittauslaitoksen ATK-palvelutuotantokeskus 17
- MMM Maanmittauslaitos 9

Hattula 50

- PLM Ilmatorjuntarykmentti 50

MIKKELI 367

- VNK Talous- ja henkilöstöhallinto 2
- SM Turvallisuusalan valvontayksikkö 10
- PLM Maavoimien esikunta 250
- PLM Puolustusvoimien hallinnollinen tietopalvelukeskus 50
- TEM Talous- ja henkilöstöhallinto 35
- YM Talous- ja henkilöstöhallinnon palveluyksikkö 20

KUOPIO 356

- OM Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen sivutoimipaikka 30
- SM Maistraattien kehittämistoiminta 6
- SM Siviilikriisihallintakeskus 3
- SM Eräät pelastustoimen tehtävät 1
- PLM Puolustusvoimien ruokahuollon palvelukeskuksen esikunta 35
- MMM Elintarviketurvallisuusalan tehtäviä 12

LVM Ilmatieteen laitoksen toimintoja 3
 TEM TEKES:n toimintoja 4
 TEM VTT:n toimintoja 10
 STM Kansanterveyslaitoksen alueyksikkö 30
 STM THL 17
 STM Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus 200
 YM SYKE:n toimintoja 5

TURKU 348

OM Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen sivutoimipiste 30
 OM Valtakunnanvoudin virasto 40
 PLM Merivoimien esikunta 140
 VM Verohallinnon taloushallinnon palvelukeskus 15
 VM Valtiokonttorin talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus 7
 OKM Suomen merimuseon Lounais-Suomen toimipiste 1
 MMM Elintarviketurvallisuusvirasto 3
 LVM Merenkulkulaitoksen toimintoja 74
 LVM Tiehallinnon tehtäviä 13
 TEM VTT:n toimintoja 5
 STM Kansanterveyslaitoksen alueyksikkö 20
 STM THL 20

ROVANIEMI 321

SM Hallinnonalan tietohallintokeskus (ent. PTHK) 175
 SM Rajavartiolaitoksen henkilöstöhallinnon palvelukeskus 12
 MMM Metsähallituksen Villi-Pohjola tulosalueen johto 3
 LVM Tiehallinnon tehtäviä 8
 LVM Liikenteen turvallisuusviraston toimintoja 95
 TEM TEKES:n toimintoja 1
 TEM Kaivosviranomaisen 14
 STM Säteilyturvakeskuksen toimintoja 1
 STM Valviran toimintoja 11
 YM Arktisen ympäristönsuojelun kansainväliset tehtävät 1

JOENSUU 264

UM Ulkoasiainhallinnon ja Suomen edustustojen arkistot 3
 SM Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus 165
 VM Valtion kielipalvelukeskus, sivutoimipiste 5
 MMM Metsäntutkimuslaitos 40
 TEM TEKES:n toimintoja 1
 TEM VTT:n toimintoja 10
 STM Talous- ja henkilöstöhallinto 35
 YM SYKE:n toimintoja 5

TAMPERE 227

SM Poliisiammattikorkeakoulu 57
SM Poliisin tulostietojärjestelmän analyysitoiminta 8
PLM Puolustusvoimien hallinnollinen tietopalvelukeskus 30
LVM Tiehallinnon tehtäviä 11
LVM Tiehallinnon erikoiskuljetusten lupa-asiat 11
TEM TUKES:n toimintoja 60
TEM VTT:n toimintoja 5
TEM TEKES:n toimintoja 5
STM Stakesin alueyksikkö 15
STM Säteilyturvakeskuksen toimintoja 4
STM 17
YM Jätehuollon tuottajavastuutehtävät 4

JYVÄSKYLÄN SEUTU 222

Jyväskylä 192

PLM Puolustusvoimien johtamisjärjestelmäkeskus 100
OKM Koulutuksen arviointineuvoston sihteeristö 8
MMM Maanmittauslaitoksen yhtenäisarkisto 18
MMM Maanmittauslaitoksen ATK-palvelutuotantokeskus 7
MMM RKTL:n toimintoja 7
LVM Tiehallinnon tehtäviä 2
TEM TEKES:n toimintoja 5
TEM Henkilöstökoulutustehtäviä 2
STM Stakesin alueyksikkö 15
STM THL 12
STM Lapsiasiaainvaltuutetun toimisto 6
YM SYKE:n toimintoja 10

Tikkakoski 30

PLM Ilmatorjuntakoulu 30

LAPPEENRANTA 221

SM Maahanmuuttoviraston alueyksikkö 20
VM Valtion IT -palvelukeskuksen toimipiste 20
MMM Havupuun tarkastuksen toimipiste 7
LVM Merenkulkulaitoksen toimintoja 21
LVM Väyläviraston toimintoja 150
TEM TEKES:n toimintoja 3

SEINÄJOKI 220

MMM Maaseutuvirasto 206
MMM Maaseutuverkostoyksikkö 6
MMM BSE -analytiikka ja siipikarja 7
TEM TEKES:n toimintoja 1

LAHTI 165

PLM Sotilaslääketieteen keskus 80
MMM Maanmittauslaitos 20
YM Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus 65

OULU 159

PLM Puolustusvoimien huoltorykmentin esikunta 40
OKM Museoviraston alueyksikkö 10
MMM Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuksen tutkimustehtäviä 3
MMM Kasvisten kaupanormien valvonta 1
LVM Tiehallinnon tehtäviä 5
TEM TEKES:n toimintoja 7
TEM VTT:n toimintoja 42
STM Kansanterveyslaitoksen alueyksikkö 20
STM THL 22
YM SYKE:n toimintoja 15

KOUVOLA 158

SM Poliisin tekniikkakeskus 51
PLM Itä-Suomen huoltorykmentin esikunta 80
VM Etelä-Suomen lääninhallituksen Helsingin alueellisen toimipisteen tehtäviä 19
MMM Kasvisten kaupanormien valvonta 1
LVM Tiehallinnon tehtäviä 7

PORI 98

SM Häätäkeskuslaitoksen häätäkeskusyksikkö 20
MMM Hallinnonalan talous- ja henkilöstöhallintokeskus 70
LVM Talous- ja henkilöstöhallintotoimintoja 7
TEM TEKES:n toimintoja 1

KOKKOLA 75

VM Väestörekisterikeskuksen alueyksikkö 20
VM Maistraattien erikoistuminen ja työntasaus 5
TEM Geologisen tutkimuskeskuksen alueyksikkö 50

VAASA 69

VM Valtion kielipalvelukeskus 25
OKM Museoviraston alueyksikkö 4
LVM Tiehallinnon tehtäviä 10
LVM Merenkulkulaitoksen tukitoimintoja 3
TEM TEKES:n toimintoja 4
STM Stakesin alueyksikkö 8
YM Tietohallintotehtäviä 15

KAJAANI 52

SM Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen sivutoimipiste 30
VM Maistraattien erikoistuminen ja työntasaus 5
TEM TEKES:n toimintoja 1
TEM VTT:n toimintoja 5
STM THL 12

HAMINA 50

PLM Puolustushallinnon rakennuslaitoksen keskusyksikkö

ÄHTÄRI 40

PLM Puolustusvoimien räjähdelaituksen esikunta 40

KEMIJÄRVI 39

VM Muuttoilmoituspuhelinpalvelut 12
TEM Hallinnonalan puhelinvaihte 27

PORVOO 33

MMM Maanmittauslaitos 30
YM Öljyntorjunnan osaamiskeskus 3

LOHJA 27

MMM Maanmittauslaitos 27

KANKAANPÄÄ 25

PLM Niinisalon koeampumalaitos 25

SODANKYLÄ 20

LVM Lapin ilmatieteellinen tutkimuskeskus 20

KUHMO 15

SM Maahanmuuttoviraston alueyksikkö 15

RIIHIMÄKI 15

SM Asehallinto- ja arpajaisvalvontayksikkö 15

KOTKA 12

OKM Suomen merimuseo 12

TORNIO 10

VM Tullin puhelinvaihte 10

LOIMAA 9

MMM Elintarviketurvallisuusalan tehtäviä 9

SAVONLINNA

OKM Museoviraston alueyksikkö 4

EURAJOKI 2

STM Säteilyturvakeskuksen tehtäviä 2

KUUSAMO 2

TEM Siviilipalvelusneuvonnan call center 2

LOVIISA 1

STM Säteilyturvakeskuksen tehtäviä 1

RAAHE 1

TEM VTT:n toimintoja 1

Liite 4

TAPAUSELVITYKSEN ALUEIDEN VASTAUKSET TEHTYYN KYSELYYN

Alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiryhmä toteutti yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa webropol -kyselyn konsultin selvityksessä mukana olleen 11 alueellistamistoimenpiteen sopivuudesta alueen osaamis- ja klusterikuvaan ja toimenpiteen pidemmän aikavälin vaikutuksista. Kysely kohdistettiin alueellistamistoimenpiteen kohdealueen KOKO – verkostolle.

VÄESTÖREKISTERIKESKUKSEN TIETOSISÄLTÖYKSIKÖ (LAATUYKSIKÖ)

<p>1. Miten kyseessä oleva alueellistettu toiminto/organisaatio sopii alueellistamis päätöksen teko hetkellä seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin?</p>
<p>Hämeenlinna on perinteisesti ja historiallisestikin vahva hallintokaupunki. Palvelukeskus sopii hyvin kaupunkiimme, jossa on jo pitkään järjestetty toisella asteella sekä korkea-asteella (HAMK) osaamisalueen koulutusta. Kaupungista löytyy siten kohtuullisen hyvin palvelukeskukselle tarvittavaa osaamista ja työntekijöitä. Elinkeinoprofiili on vahvistunut palvelukeskuksen myötä nimenomaan palveluelinkeinojen alueella. Alueellistettu toiminto vahvistaa ja kehittää profiloitumista.</p>
<p>2. Mitä välittömiä vaikutuksia kyseisen toiminnon/organisaation alueellistamisella on ollut seutukunnallanne?</p>
<p>Työpaikkojen määrä palvelusektorilla on lisääntynyt vuosien kuluessa Hämeenlinnan seudulla. Etenkin tilastokeskuksen, Häme-puntarin ja elinkeinokeskusten tilastoista löytyy havaintoja palvelusektorin vahvistumisesta edelleen taantumankin aikana. Puolestaan teollisuudesta löytyvien työpaikkojen määrä on ollut lähivuosina laskussa seudulla.</p>
<p>3. Onko kyseisen toiminnon/organisaation alueellistaminen vaikuttanut jollakin tavalla seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin?</p>
<p>Osaamisen kehittäminen on palvelusektorilla nähty seudullamme erittäin tärkeäksi. Tutkimus- ja kehitystoimintaa on edelleen vahvistettu ja se on seudullamme valtakunnallista kärkeä. Julkisen sektorin kehittäminen etenkin AMK-tasolla pyritään pitämään Hamkissa koko ajan esillä ja etenkin täydennyskoulutus esim. johtamisen alueella on jatkuva. (Lähteet: Häme-puntari, rakennemuutoskatsaus)</p>
<p>4. Onko kyseisen toiminnon/organisaation alueellistamisella ollut muita välillisiä vaikutuksia alueellanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin kohdistuneiden vaikutusten lisäksi?</p>
<p>Hämeenlinnan seudun väestönkasvu on ollut jatkuva ja suurin osa siitä selittyy muuttoliikkeellä. Voidaan olettaa että osa muuttajista on tullut palvelukeskuksen myötä Hämeenlinnan seudulle. Pendelöinti metropolialueilta on jonkin verran lisääntynyt, mikä on edesauttanut julkisen liikenteen kehittymistä alueellamme. (Lähde: Hämeen liitto/tilastot)</p>
<p>5. Miten ennakoitte kyseisen alueellistetun toiminnon/organisaation vaikuttavan seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin vuoteen 2015 ulottuvassa tarkastelussa?</p>
<p>HAMK kouluttaa edelleen alalle sopivia osaajia ja palvelukeskus saattaa vaikuttaa opiskelijoiden opintolinjojen valintaan. Osaamisprofiili kaupungissa edelleen vahvistuu haasteellisten työtehtävien säilymisen myötä. Nuoret opiskelijat pystyvät muuttamaan takaisin kotikaupunkiinsa ja elinkeinoelämä saa perheiden myötä monipuolista osaamista myös muihin elinkeinoihin.</p>
<p>6. Mitä muuta haluaisitte vielä mainita tai korostaa alueellistamisen ja seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin näkökulmista?</p>
<p>On tärkeää että metropolialueiden väliin muodostuu kehittyvä osaamiskeskus ja elinkeinoelämä säilyy vireänä seudun kaupunkikeskuksessa.</p>

GEOLOGISEN TUTKIMUSKESKUKSEN ALUEELLINEN TOIMIPISTE KOKKOLASSA

<p>1. Miten kyseessä oleva alueellistettu toiminto/organisaatio sopi alueellistamispäätöksen tekohtekellä seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin?</p>
<p>Seutukunnassa oli suunnitteilla uusien kaivosten avaaminen. GTK:n tulolla seudulle nähtiin olevan myös selviä rajapintoja ja osaamis pohjan laajentamismahdollisuus seudun kemian klusterin kanssa.</p>
<p>2. Mitä välittömiä vaikutuksia kyseisen toiminnon/organisaation alueellistamisella on ollut seutukunnallanne?</p>
<p>On saatu uusia korkeaa osaamista vaativia työpaikkoja ja työmarkkinat ovat monipuolistuneet, mikä on tärkeää työmarkkinoiden toimivuuden ja alueen vetovoiman kannalta. Seudulla tarvitaan monipuolisia työmahdollisuuksia, jotta perheiden molemmille aikuisille on tarjolla osaamista vastaavia työpaikkoja. Yksikön kasvaessa myös tämän asian merkitys kasvaa.</p>
<p>3. Onko kyseisen toiminnon/organisaation alueellistaminen vaikuttanut jollakin tavalla seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin?</p>
<p>GTK:n alueellistaminen on monipuolistanut ja täydentänyt alueellista osaamista, josta esimerkkejä ovat kaivosala ja geoenergia.</p>
<p>4. Onko kyseisen toiminnon/organisaation alueellistamisella ollut muita välillisiä vaikutuksia alueellanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin kohdistuneiden vaikutusten lisäksi?</p>
<p>GTK on aktiivinen toimija alueellisten kehittämissuunnitelmien laadinnassa ja toteuttamisessa. Tämä on toteutunut jo lyhyessä ajassa. GTK:lle on myös tullut mahdolliseksi jossain määrin alueelliset rahoitusinstrumentit.</p>
<p>5. Miten ennakoitte kyseisen alueellistetun toiminnon/organisaation vaikuttavan seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin vuoteen 2015 ulottuvassa tarkastelussa?</p>
<p>GTK:lla on hyvät mahdollisuudet osaamis pohjansa perusteella myötävaikuttaa uuden yritystoiminnan syntyyn alueelle, kuten kaivostoiminta, uudet energialähteet (esim. kalliolämpö). Tällä tavoin yksikön osaamisesta muodostuu ”alueellista” osaamista</p>
<p>6. Mitä muuta haluaisitte vielä mainita tai korostaa alueellistamisen ja seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiilin näkökulmista?</p>
<p>GTK:n toiminnan alueellistaminen on hyvä esimerkki alueellistamisesta, jossa tavoitteena on vahvistaa/ laajentaa alueen osaamis pohjaa. GTK:n on aktiivinen yhteistyökumppani alueen innovaatioyksiköille.</p>

MAASEUTUVIRASTO

<p>1. Miten kyseessä oleva alueellistettu toiminto/organisaatio sopi alueellistamis päätöksen teko hetkellä seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin?</p>
<p>Seinäjoen kaupunki ja koko Etelä-Pohjanmaan maakunta on yhteisin linjauksin ja päätöksin kehittänyt elintarvikeklusteria maakunnan keskeisenä yritys- ja elinkeinotoiminnan alana. Kehittämistyössä on lähtökohdaksi ollut alan kilpailukykyyn ja osaamisen vahvistaminen laaja-alaisin ja kattavin toimenpitein. Toimenpiteet kattavat niin elinkeinopoliittiset kuin myös koulutuksen-, tutkimuksen ja kehittämistoiminnan edistämistoimet. Tästä lähtökohdasta Maaseutuvirasto, keskeisesti maatalouden rakenteelliseen kehittämiseen vaikuttavana virastona, on valittua profiilia vahvasti tukeva yhteistyötaho.</p>
<p>2. Mitä välittömiä vaikutuksia kyseisen toiminnon/organisaation alueellistamisella on ollut seutukuntallanne?</p>
<p>Maaseutuviraston henkilöstön siirto ja rekrytointi tehtäviin Seinäjoella on tapahtunut vaihteittain ja usean vuoden kestäneenä siirtymävaiheena. Merkittävä osa henkilöstön rekrytoimisesta Seinäjoella on tapahtunut uusrekrytointina ja avoimen haun kautta. Siirtymävaihe on toteutunut ilmeisen onnistuneesti ja Maaseutuviraston toiminta on jatkunut ja voinut myös kehittyä positiivisella tavalla. Seinäjoen alueelle on ominaista työmarkkinoiden hyvä toimivuus. Työttömyysaste on alle maan keskiarvon ja avoimet työpaikat täyttyvät nopeasti. Kaupungin kehitys on muutenkin 2000-luvulla ollut erityisen suotuisaa. Maaseutuviraston alueellistaminen on positiivisella tavalla tukenut tätä kehitystä.</p>
<p>3. Onko kyseisen toiminnon/organisaation alueellistaminen vaikuttanut jollakin tavalla seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin?</p>
<p>Alueellistaminen on edelleen vahvistanut jo valittua strategista suuntausta. Yhä laajemmin nähdään profiloitumisen tärkeys ja eri toimijoiden yhteistyön välttämättömyys. Tarvetta strategisen linjan muuttamiselle ei siten ole.</p>
<p>4. Onko kyseisen toiminnon/organisaation alueellistamisella ollut muita välillisiä vaikutuksia alueellanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin kohdistuneiden vaikutusten lisäksi?</p>
<p>Seinäjoen kaupungin väestökehitykselle on 2000-luvulla ollut erityispiirteinä korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden määrän jatkuva ja voimakas kasvu. Maaseutuviraston tulo on osaltaan myötävaikuttanut tämän kehityksen jatkumiseen.</p>
<p>5. Miten ennakoitte kyseisen alueellistetun toiminnon/organisaation vaikuttavan seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin vuoteen 2015 ulottuvassa tarkastelussa?</p>
<p>Alueellistaminen toteutuu vuoden 2011 aikana kokonaisuudessaan. Maaseutuviraston toiminnot jatkuvat sen jälkeen nykyisessä laajuudessaan. Vaikutus alueelle heijastuu yhtenä osana alueen profilaatiota ja sen vahvistumista.</p>
<p>6. Mitä muuta haluaisitte vielä mainita tai korostaa alueellistamisen ja seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiilin näkökulmista?</p>
<p>On keskeisen tärkeää, että alueellistaminen ja alueen profilaatio kohtaavat. Seinäjoen kohdalla tämä on ollut onnistuneen alueellistamisen perustana. Tulemme myös jatkossa painottamaan profilaatiomme mukaisia kehittämistoimia, ml. mahdolliset uudet alueellistamiset tai muut vastaavat kehittämistoimet.</p>

POLIISIAMMATTIKORKEAKOULU

<p>1. Miten kyseessä oleva alueellistettu toiminto/organisaatio sopi alueellistamispäätöksen teko- hetkellä seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin?</p>
<p>Poliisiammattikorkeakoulun (jatkossa Polamk) alueellistaminen Tampereelle oli luontevaa, koska täällä oli jo Poliisikoulu. Alueellistaminen mahdollisti oppilaitosten yhdistämisen ja koulutustoiminnan kehittämisen kokonaisuutena. Tampere sai uuden ammattikorkeakoulun ja selkeän valtakunnallisen poliisihallinnon toimijan. Paikkakunnalle tuli 40-50 uutta työpaikkaa, joskin Polamkin valtakunnallisen luonteen vuoksi kaikki työntekijät eivät asu Tampereella. Alueellistaminen tehosti myös poliisin koulutusta ja lisäsi seutukunnan painoarvoa ja merkittävyyttä poliisitoimelle.</p>
<p>2. Mitä välittömiä vaikutuksia kyseisen toiminnon/organisaation alueellistamisella on ollut seutukunnallanne?</p>
<p>Noin 50 uutta työpaikkaa. Toimitiloja on rakennettu lisää n. 16 000 neliometriä. Rakentamisen työllistävä vaikutus on ollut merkittävä (hankkeen budjetti n. 30 miljoonaa euroa). Lisäksi alueellistaminen on lisännyt ainakin päivittäistavara- ja majoituspalveluiden kysyntää. Polamkin yhteyteen on myös perustettu poliisimuseo, joka on osaltaan lisännyt Tampereen vetovoimaisuutta matkailukaupunkina. Polamk toimii myös yhteistyössä paikallisten korkeakoulujen kanssa. Poliisityön osalta hyötyinä ovat lähinnä tiivistynyt ja laajentunut yhteistyö mm. koulutuksessa, kaluston yhteiskäytössä, toimitilojen hyödyntämisessä, kouluttajayhteistyössä ym. (Lähteet: Tampereen kaupunki, Pirkanmaan liitto, Pirkanmaan poliisi ja Poliisiammattikorkeakoulu)</p>
<p>3. Onko kyseisen toiminnon/organisaation alueellistaminen vaikuttanut jollakin tavalla seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin?</p>
<p>Polamk tuo merkittävän lisän Pirkanmaalaiseen koulutustarjontaan. Poliisialan koulutuksen keskittämisen myötä myös tutkimustoiminta siirtyi Tampereelle. Tämä mahdollistaa kasvavan yhteistyön muiden korkeakoulujen kanssa. Lisäksi Polamk on lisännyt turvallisuusalan osaamisprofiilia, joka on näkynyt myös alan korkeakouluopintojen kehittymisenä Tampereen yliopistossa. (Lähteet: Tampereen kaupunki, Pirkanmaan liitto, Pirkanmaan poliisi ja Poliisiammattikorkeakoulu)</p>
<p>4. Onko kyseisen toiminnon/organisaation alueellistamisella ollut muita välillisiä vaikutuksia alueellanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin kohdistuneiden vaikutusten lisäksi?</p>
<p>Tampereen kuva monipuolisena koulutuskaupunkina täydentyi ja Poliisimuseon myötä puolestaan maine matkailukaupunkina kasvoi entisestään. Poliisin työ on myös enemmän esillä tiedotusvälineissä.</p>
<p>5. Miten ennakoitte kyseisen alueellistetun toiminnon/organisaation vaikuttavan seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin vuoteen 2015 ulottuvassa tarkastelussa?</p>
<p>Polamkin alueellistaminen vahvistaa ja laajentaa osaamisprofiilia, koska tutkinnonuudistus edellyttää opetus- ja muun henkilöstön osaamistason nostamista. Pirkanmaalla on monipuolinen ja osaava turvallisuusalan osaaminen (n. 20 julkista ja yksityistä toimijaa, jotka voivat olla turvallisuusalan kehitystyössä). Alueellistaminen on osaltaan vahvistamassa turvallisuusklusterin syntymistä ja kehittymistä.</p>
<p>6. Mitä muuta haluaisitte vielä mainita tai korostaa alueellistamisen ja seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin näkökulmista?</p>
<p>Tampere on ollut hyvä alueellistamisen kohde. Täällä poliisikoulutukseen liittyvä harjoittelu on mahdollista järjestää tehokkaasti, sillä toimintaympäristö on aktiivinen, monipuolinen ja kasvava. Kaikki poliisin toimintakentät ovat koko ajan merkittävällä tavalla esillä (riittävä volyyymi). Yksityinen turva-ala kasvaa ja Polamk antaa lain mukaista koulutusta järjestyksenvalvojakouluttajille. Polamkin alueellistaminen on ollut erittäin onnistunut esimerkki järkevästä alueellistamisesta.</p>

ASUMISEN RAHOITUS- JA KEHITTÄMISKESKUS

<p>1. Miten kyseessä oleva alueellistettu toiminto/organisaatio sopi alueellistamis päätöksen teko hetkellä seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin?</p>
<p>ARA:n sijoittuminen alueelle oli omiaan vahvistamaan alueella tuolloin meneillään ollutta asumisen kehittämisen tutkimus- ja kehittämistoimintaa, jota tehtiin mm. Lahden tiede- ja yrityspuiston, Lahden kaupungin, Lahden Talot Oy:n yliopistokeskuksen, kansallisen Lähiö-ohjelman ja yrityselämän toimesta. Siksi ARA:n sijoittumisella oli sekä symbolista arvoa että aitoa konkreettista lisäarvoa alueen asumisklusterin vahvistamiselle.</p>
<p>2. Mitä välittömiä vaikutuksia kyseisen toiminnon/organisaation alueellistamisella on ollut seutukuntallanne?</p>
<p>Ks. edellä vastaus kysymykseen 1. ja jäljempänä vastaus kysymykseen 3.</p>
<p>3. Onko kyseisen toiminnon/organisaation alueellistaminen vaikuttanut jollakin tavalla seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin?</p>
<p>Alueellistamisen htv-määrä on niin pieni alueen väestöpohjaan nähden, ettei mainitun vaikutuksen arviointi ole tehtävissä tällä vastausaikataululla.</p>
<p>4. Onko kyseisen toiminnon/organisaation alueellistamisella ollut muita välillisiä vaikutuksia alueellanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin kohdistuneiden vaikutusten lisäksi?</p>
<p>ARA:n tulo on ollut omiaan lisäämään alueen omia kehittämistoimenpiteitä; lisäksi entisestään yhteistoimintaa ympäristöministeriön kanssa ja vaikutti omalta osaltaan kaupungin mukaan lähtöön RYM-Shokiin.</p>
<p>5. Miten ennakoitte kyseisen alueellistetun toiminnon/organisaation vaikuttavan seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin vuoteen 2015 ulottuvassa tarkastelussa?</p>
<p>Tulee vaikuttamaan vahvasti ja voimistamaan omalta osaltaan kaupungin ja koko talousalueen osaamisprofiilia omalla toimialueellaan. Toivottavaa on, että alueelle sijoitetaan lisää myös muita asumiseen, korjausrakentamiseen, tutkimukseen, kehittämiseen ja rahoitukseen liittyviä toimintoja (esim. YM, Aalti/TKK, VTT, Motiva, jne.). Myös suorat erityisesti sosiaalista rahoitusta kanavoivien toimijoiden (Veikkaus ja RAY) sijoittuminen alueelle sopisi erinomaisesti alueen profiiliin.</p>
<p>6. Mitä muuta haluaisitte vielä mainita tai korostaa alueellistamisen ja seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiilin näkökulmista?</p>
<p>Alueelle jo sijoittuneen ARA:n lisäksi olisi erityisen suosiollista, mikäli myös muita asumiseen, korjausrakentamisen sekä yhdyskunta- ja asumistutkimukseen liittyviä tutkimus- ja kehittämistoimintoja voitaisiin keskittää lahteen. Tämä olisi linjassa myös valtion tavoitteena olevien korjausrakentamista ja energiatehokkuutta koskevien kansallisten tavoitteiden saavuttamiseksi. (esim. Korjausrakentamisen periaatepäätös, Valtioneuvoston marraskuussa 2008 hyväksymä pitkän aikavälin ilmasto- ja energiasstrategia, TEMin asettama laajapohjainen uusia energiansäästöä ja energiatehokkuutta pohtiva toimikunta, Ministeri Vapaavuoren Low-to-No- työryhmä, jne.). Lahden kaupunki on omilla linjauksissa ottanut voimakkaita tavoitteita energiatehokkuuden lisäämiseksi ja kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi.</p>

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINONALAN TIETOHALLINTOKESKUS (HALTIK)

<p>1. Miten kyseessä oleva alueellistettu toiminto/organisaatio sopi alueellistamispäätöksen tekoahetkellä seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin?</p>
<p>Poliisin tietohallintokeskuksen (PTHK) alueellistamisen jälkeen alueelle syntyi turva-alan ICT-palveluiden osaamiskeskittymä, jonka toimintaan osallistuivat kaikki keskeiset alueen toimijat: PTHK (sittemmin HALTIK), Lapin yliopisto, Rovaniemen ammattikorkeakoulu sekä alueen ICT-yritykset. Osaamiskeskittymä teki strategian Tieto, Turvaa, Teknologia sekä määritteli toimenpideohjelman. Yliopistossa ja ammattikorkeakoulussa oli jo tuolloin ICT-turvan erityisosaamiseen liittyviä opintoja. Lisäksi yliopistoon perustettiin professuuri ja ammattikorkeakouluun yliopettajan virka, joiden tehtävänä oli osaamiskeskittymän koulutuksen ja osaamisen vahvistaminen. HALTIKin alueellistamispäätös tuki alueen toimijoiden tavoitteita ja vahvisti jo olemassa olevaa kehitystä.</p>
<p>2. Mitä välittömiä vaikutuksia kyseisen toiminnon/organisaation alueellistamisella on ollut seutukuntallanne?</p>
<p>Työpaikkojen ohella on tullut kysyntää kunnallisiin palveluihin, koska alueellistamisesta koskettavat työikäistä väestöä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kunnalliset verotulot lisääntyvät: n. 10 000 €/työntekijä; - toimitila- ja asuntorakentaminen vilkastuvat; - kunnallistekniikan ja muun infrastruktuurin käyttöaste kohoaa (ympäristöhoito, liikenne, maankäytön suunnittelu); - työllisyysaste kohoaa; - työmarkkinat monipuolistuvat; - väestörakenne monipuolistuu; - yritystoiminta vilkastuu (haastattelut ja kokemukset alueen toimijoiden kanssa).
<p>3. Onko kyseisen toiminnon/organisaation alueellistaminen vaikuttanut jollakin tavalla seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin?</p>
<p>Alueellistamisen positiiviset ”vipuvaikutukset” ovat sitä suuremmat, mitä paremmin siirrot tukevat alueen osaamista ja olemassa olevaa koulutus- ja tutkimustoimintaa. Varsinkin Lapissa vaikutukset ovat maakunnallisia. Alueella asuvien ihmisten mahdollisuus saada uusia ja parempia työpaikkoja sekä erilaisia palveluita paranee. Merkittävää on myös kansalaisten eriarvoisuuden väheneminen ja alueiden kehittyneisyserojen kaventuminen. Alueen yritysten, kaupungin, yliopiston, ammattikorkeakoulun, valtion yksiköiden keskinäisen toiminnan vilkastuminen ja monipuolistuminen. (ks. esim. VTV:n arvioinnit PTHK:sta)</p>
<p>4. Onko kyseisen toiminnon/organisaation alueellistamisella ollut muita välillisiä vaikutuksia alueellanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin kohdistuneiden vaikutusten lisäksi?</p>
<ul style="list-style-type: none"> - imagotekijät: numeeristen tekijöiden ohella alueellistamisella on myös psykologisia vaikutuksia. Niiden mittaaminen on kuitenkin vielä vaikeampaa kuin kuntataloudellisten vaikutusten arviointi - vaikutukset yliopistoon, ammattikorkeakouluun, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kulttuuritoimen palveluihin - turvaklusteri: turva-alan toimijoiden ICT-palveluiden tuottaminen - kansallinen ja kansainvälinen toiminta.
<p>5. Miten ennakoitte kyseisen alueellistetun toiminnon/organisaation vaikuttavan seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin vuoteen 2015 ulottuvassa tarkastelussa?</p>
<p>Alueellistamisen myötä HALTIKille palveluksia toimittavat yritykset sijoittavat lisää toimintojaan Rovaniemelle. Samoin HALTIKin sisällä syntyy osaamista, joka synnyttää uusia spinn-off yrityksiä alueelle. Koulutus, tieteellinen toiminta ja kansainvälistyminen lisääntyvät eri turva-alan toimijoiden kesken. Rovaniemellä on turva-alan ICT-osaamiskeskittymä, joka tunnetaan merkittävänä turvallisuusalan osaamiskeskittymänä sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Kasvava turva-alan ICT-osaamiskeskittymä tukee turva-alan tietotekniikkasovellusten tuottajia ja käyttäjiä tarjoamalla tulevaisuuden innovaatio- ja toimintaympäristön, josta muodostuu IT-palveluiden tuotantokeskus.</p>
<p>6. Mitä muuta haluaisitte vielä mainita tai korostaa alueellistamisen ja seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin näkökulmista?</p>
<p>Alueellistamalla valtion toimintoja voidaan samanaikaisesti turvata työvoiman saatavuutta, uudistaa hallintoa ja lisätä alueiden kilpailukykyä. Modernissa alueellistamisessa on pyrittävä siihen, että alueellistettavat toiminnot saavat paremman toimintaympäristön kuin lähtöalueella sekä samalla vahvistavat kohdealueiden osaamis- ja elinkeinoperustaa. Alueilla asuvien ihmisten mahdollisuuksien parantuminen saada uusia ja parempia työpaikkoja sekä erilaisia palveluita.</p>

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINONALAN TALOUS- JA HENKILÖSTÖHALLINNON PALVELUKESKUS

1. Miten kyseessä oleva alueellistettu toiminto/organisaatio sopi alueellistamis päätöksen teko hetkellä seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin?

Sisäasiainhallinnon palvelukeskus (Palke) aloitti toimintansa Joensuussa vuoden 2006 alussa. Alueellistaminen ja sen merkitys Joensuun seutukunnan kehitykselle on huomioitu tavalla tai toisella kaikissa seutukunnan 2000-luvun kehittämissuunnitelmissa ja -ohjelmissa. Näitä ovat mm. Joensuun Seudun Kehittämissyhtiö JOSEK Oy:n johdolla ja koordinoimana valmistellut seudulliset elinkeino-ohjelmat (Joensuun seudun elinkeinostrategia 2006, Joensuun seudun elinkeino-ohjelma 2007 – 2010 sekä uusimpana Joensuun kaupunkiseudun elinkeino-ohjelma 2010 – 2013) sekä Joensuun seudun aluekeskusohjelma 2001 – 2009 ja sitä seurannut Joensuun seudun ja Keski-Karjalan Koheesio- ja kilpailukykyohjelma 2010 – 2013. Elinkeino- ja osaamisohjelmien ja -strategioiden taustalla on seutukunnan elinkeinorakenne ja osaaminen, joten Palken toiminnan käynnistyminen Joensuussa sopi erittäin hyvin seutukunnan elinkeino- ja osaamisprofiiliin. Monipuolinen koulutusjärjestelmä on luonut hyvän pohjan Palken toiminnalle sekä myös laajemmin yhteyskeskusalalla kehittymiselle Joensuussa. Esimerkiksi Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa käynnistyi yhteyspalvelu -suuntautumisvaihtoehto syksyllä 2006 (tätä oli edeltänyt EU-rahoitteinen hanke, jolla valmisteltiin ko. koulutuksen käynnistämistä Joensuussa AMK-tasoisena). Vuosittain sisään otettujen opiskelijoiden määrä oli noin 10-15. Opintouudistuksen myötä yhteyspalveluja voidaan syksystä 2010 alkaen opiskella Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa erilaisina opintokokonaisuuksina.

2. Mitä välittömiä vaikutuksia kyseisen toiminnon/organisaation alueellistamisella on ollut seutukuntallanne?

Palken työllistävä vaikutus on ollut merkittävin yksittäinen vaikutus Joensuun seutukunnalle, sillä Pohjois-Karjala on lukeutunut perinteisesti maan vaikeimman työllisyystilanteen alueisiin. Palken avoimena oleviin tehtäviin on hakenut runsaasti ammattitaitoisia ja motivoitunutta henkilöstöä. Palke työllistää tällä hetkellä Joensuussa noin 200 henkilöä. Heistä arviolta noin kolmannes on valmistunut Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta joko suoraan valmistuttuaan tai harjoittelun kautta. Valtionhallinnon neljän talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen (Sisäasiainhallinnon palvelukeskus, Oikeushallinnon palvelukeskus, Puolustushallinnon palvelukeskus ja Valtionkonttorin palvelukeskus) kokoaminen yhdeksi virastoksi ja Joensuun valinta palvelukeskuksen hallinnolliseksi pääpaikaksi on vahvistanut edelleen Joensuun roolia ja merkitystä alan yhtenä keskuspaikkana Suomessa. Joensuussa on talous- ja henkilöstöhallinnon ammattikorkeakoulututkintoa johtavaa (Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu), yliopistotasoisia koulutusta (Itä-Suomen yliopisto) sekä täydennyskoulutusta.

3. Onko kyseisen toiminnon/organisaation alueellistaminen vaikuttanut jollakin tavalla seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin?

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa käynnistyi yhteyspalvelu -suuntautumisvaihtoehto syksyllä 2006 (tätä oli edeltänyt EU-rahoitteinen hanke, jolla valmisteltiin ko. koulutuksen käynnistämistä Joensuussa AMK-tasoisena). Vuosittain sisään otettujen opiskelijoiden määrä oli noin 10-15. Opintouudistuksen myötä yhteyspalveluja voidaan syksystä 2010 alkaen opiskella Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa erilaisina opintokokonaisuuksina. AMK:n valmistuneita opiskelijoita on sijoitettu merkittävästi alueen yhteyskeskuksiin ja myös Palken palvelukseen. Joensuun seutukunta on ollut jo pitkään aktiivinen alueellistamisen toimenpiteissä (vrt. ensimmäisen kysymyksen vastaus). Palken toiminta voidaan rinnastaa yhteyskeskusalana, jossa tietyllä paikkakunnalla oleva toimija vastaa laajemman alueen tai koko maan tietyntarjonnan.

4. Onko kyseisen toiminnon/organisaation alueellistamisella ollut muita välillisiä vaikutuksia alueellanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin kohdistuneiden vaikutusten lisäksi?

Palken sijoittuminen Joensuuhun on edesauttanut osaltaan merkittävällä tavalla Joensuun profiloitumista yhteyskeskusalana valtakunnallisena keskuksena. Palken toiminnalliset vahvuudet, laajin palveluvalikoima ja hallinnonalarajojen yli ulottuva toiminta ovat perusteina sen johtavalle asemalle palvelukeskusverkostossa.

5. Miten ennakoitte tulevan alueellistetun toiminnon/organisaation vaikuttavan seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin syyskuun 2015 ulottuvassa tarkastelussa?

Tätäkin on sivuttu muissa vastauksissa. Merkitys ei tule ainakaan vähenemään.

6. Mitä muuta haluaisitte vielä mainita tai korostaa alueellistamisen ja seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin näkökulmista?

Alueen monipuolinen koulutustarjonta ja toimialarakenne sekä osaamisprofiili tarjoaa jatkossakin hyvän pohjan alueellistamistoimenpiteille. Näistä voidaan mainita mm. metsäosaaminen. Joensuuhun kertynyt osaaminen tarjoaa hyvät puitteet ja rakenteet vahvistaa edelleen Joensuuta alueellistamisen uusilla päätöksillä. Dokumentit, jotka ovat relevantteja em. kaikkiin kysymyksiin: - Alueellistamisen käsikirja. Alueellistamisen koordinaatioryhmä. Valtiovarainministeriön julkaisu- ja 25/2008. - Joensuun seudun elinkeinostrategia 2006. Joensuun Seudun Kehittämissyhtiö JOSEK Oy. - Joensuun seudun elinkeino-ohjelma 2007 – 2010. Joensuun Seudun Kehittämissyhtiö JOSEK Oy. - Joensuun kaupunkiseudun elinkeino-ohjelma 2010 – 2013. Seudun Kehittämissyhtiö JOSEK Oy. - Joensuun seudun aluekeskusohjelma 2001 – 2006, 2007 – 2009. Seudun Kehittämissyhtiö JOSEK Oy. - Joensuun seudun ja Keski-Karjalan Koheesio- ja kilpailukykyohjelma 2010 – 2013. Seudun Kehittämissyhtiö JOSEK Oy. Ja lopuksi kommentteja kyselyyn: kaikki kysymykset koskivat samaa asiaa, joten oli vaikea hahmottaa vastauksia niihin jokaiseen. En aivan ymmärtänyt tämän pohjalta, mihin kyselyllä pyritään. Lisäksi näin kiireisellä aikataululla on mahdotonta vastata kovinkaan syvällisesti kysymyksiin. Ihmettelystä tuli myöskin siitä, miten kysely "ajautui" epävirallisten teiden kautta sattumalta allekirjoittaneelle ja Joensuun kaupungin Risto Väänäselle. Ensin piti selvittää milta sidosryhmiltä (esim. maakuntaliitolta), ovatko he saaneet vastaavaa kyselyä.

VALTIOKONTTORIN TALOUS- JA HENKILÖSTÖHALLINNON PALVELUKESKUS

<p>1. Miten kyseessä oleva alueellistettu toiminto/organisaatio sopi alueellistamispäätöksen tekohetkellä seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin?</p>
<p>Hämeenlinna on perinteisesti ja historiallisestikin vahva hallintokaupunki. Palvelukeskus sopii hyvin kaupunkiimme, jossa on jo pitkään järjestetty toisella asteella sekä korkea-asteella (HAMK) osaamisalueen koulutusta. Kaupungista löytyy siten kohtuullisen hyvin palvelukeskukselle tarvittavaa osaamista ja työntekijöitä. Elinkeinoprofiili on vahvistunut palvelukeskuksen myötä nimenomaan palveluelinkeinojen alueella. Alueellistettu toiminto vahvistaa ja kehittää profiloitumista.</p>
<p>2. Mitä välittömiä vaikutuksia kyseisen toiminnon/organisaation alueellistamisella on ollut seutukunnallanne?</p>
<p>Työpaikkojen määrä palvelusektorilla on lisääntynyt vuosien kuluessa Hämeenlinnan seudulla. Etenkin tilastokeskuksen, hämepuntarin ja elinkeinokeskusten tilastoista löytyy havaintoja palvelusektorin vahvistumisesta edelleen taantumankin aikana. Puolestaan teollisuudesta löytyvien työpaikkojen määrä on ollut lähivuosina laskussa seudulla.</p>
<p>3. Onko kyseisen toiminnon/organisaation alueellistaminen vaikuttanut jollakin tavalla seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin?</p>
<p>Osaamisen kehittäminen on palvelusektorilla nähty seudullamme erittäin tärkeäksi. Tutkimus- ja kehitystoimintaa on edelleen vahvistettu ja se on seudullamme valtakunnallista kärkeä. Julkisen sektorin kehittäminen etenkin AMK-tasolla pyritään pitämään Hamkissa koko ajan esillä etenkin täydennyskoulutus esim johtamisen alueella on jatkuvaa. (Hämepuntari, rakenemuutoskatsaus)</p>
<p>4. Onko kyseisen toiminnon/organisaation alueellistamisella ollut muita välillisiä vaikutuksia alueellanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin kohdistuneiden vaikutusten lisäksi?</p>
<p>Hämeenlinnan seudun väestönkasvu on ollut jatkuvaa ja suurin osa siitä selittyy muuttoliikkeellä. Voidaan olettaa että osa muuttajista on tullut palvelukeskuksen myötä Hämeenlinnan seudulle. Pendelöinti metropolialueilta on jonkin verran lisääntynyt, tämä on edesauttanut julkisen liikenteen kehittymistä alueellamme. (Hämeen liitto/tilastot)</p>
<p>5. Miten ennakoitte kyseisen alueellistetun toiminnon/organisaation vaikuttavan seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiiliin vuoteen 2015 ulottuvassa tarkastelussa?</p>
<p>Hamk kouluttaa edelleen alalle sopivia osaajia ja palvelukeskus saattaa vaikuttaa opiskelijoiden opintolinjojen valintaan. Osaamisprofiili kaupungissa edelleen vahvistuu haasteellisten työtehtävien säilymisen myötä. Nuoret opiskelijat pystyvät muuttamaan takaisin kotikaupunkiinsa ja elinkeinoelämä saa perheiden myötä monipuolista osaamista myös muihin elinkeinoihin</p>
<p>6. Mitä muuta haluaisitte vielä mainita tai korostaa alueellistamisen ja seutukuntanne elinkeino- ja osaamisprofiilin näkökulmista?</p>
<p>On tärkeää että metropolialueiden väliin muodostuu kehittyvä osaamiskeskus ja elinkeinoelämä säilyy vireänä seudun kaupunkikeskuksessa.</p>

KOOSTE VIRASTOJEN VASTAUKSISTA KOMMENTOINTIPYYNTÖÖN ALUEELLISTAMISEN TALOUDELLISTEN VAIKUTUSTEN ARVIOINNISTA

Alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiryhmä pyysi työnsä aikana Ramboll Management Consulting Oy:n tekemän alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arvioinnin kohteina olleita virastoja kommentoimaan tehtyjä arviointeja.

Saaduista kommenteista on koostettu keskeiset huomiot alla olevaan taulukkoon. Stilistisiä tai arvioinnissa tehtyjen johtopäätösten kannalta vähäisiä korjauksia ei ole tässä yhteydessä huomioitu.

Väestörekisterikeskuksen tietosisältö-yksikkö (laatuysikkö)
<ul style="list-style-type: none"> Viraston näkemyksen mukaan väestörekisterikeskuksen tietosisältö-yksikköä koskeva arviointi alueellistamisen taloudellisista vaikutuksista perustuu oikeisiin ja riittäviin tietoihin. Tilakustannusten suhteuttaminen henkilötyövuosiin on harhaan johtavaa, sillä alueellistamisen vuoksi on vuokrattu kokonaan uusi toimitila Kokkolasta eikä samanaikaisesti ole voitu vähentää Helsingin toimipisteen tilakustannuksia. Mikäli sama henkilötyövuosikehitys olisi toteutunut ilman alueellistamista, olisi henkilöt pystytyt sijoittamaan Helsingin toimipisteeseen, näin ollen tilakustannukset olisivat vähentyneet ilman alueellistamista enemmän kuin nyt alueellistamisen toteutuessa. Tavaroiden ja palveluiden ostot ovat olleet vain hyvin pieneltä osin riippuvaisia yksikön alueellisesta sijainnista eikä tunnusluvun käyttö siten anna oikeaa kuvaa alueellistamisen taloudellisista vaikutuksista.
Geologisen tutkimuskeskuksen alueellinen toimipiste Kokkolassa
<ul style="list-style-type: none"> Viraston näkemyksen mukaan arviointi on onnistunut GTK:n Länsi-Suomen yksikköä koskien pääosiltaan hyvin. Viraston näkemyksen mukaan on selvää, että toimipisteen henkilöstön vaikutus seutukunnan elinkeinoelämään henkisenä piristysruiskeena on arvioitavissa määrällistä prosenttiosuutta huomattavammasi. Vaikutukset ulottuvat lisäksi laajemmalle alueelle kuin arvioinnissa käytetty Kokkolan seutukunta.
Maaseutuvirasto
<ul style="list-style-type: none"> Viraston näkemyksen mukaan selvitys on onnistunut varsin hyvin kuvaamaan Maaseutuviraston alueellistamisen tilannetta. Toisin kuin arviointiraportissa todetaan, on arvioijien käyttöön toimitetussa laskelmassa otettu huomioon ns. kaksoismiehitykseen liittyvät palkkakulut. Koska Seinäjoelle on rekrytoitu henkilöitä hyvin laajalta alueelta vapaa-ajan menetys ei todennäköisesti vähene laskelmassa oletetun mukaisesti ja laskennallinen hyöty on täten oletettavasti arvioitua pienempi.
Maavoimien esikunta
<ul style="list-style-type: none"> Maavoimien esikunta toteaa, että toimitilojen rakentamiseen, kunnostamiseen ja varustamiseen käytettiin 15 miljoonaa euroa. Näitä kuluja ei ole kuitenkaan mahdollista verrata aieman organisaation tilanhallinnan kuluihin aivan kuten arviointiraportissa todetaan.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus

- Tavaroiden ja palveluiden ostoihin käytetyn summan nousu ei johdu alueellistamisesta. Tar- kastellulla ajanjaksolla viraston htv-määrä on laskenut ja mm. taloushallinnossa on siirrytty ai- emmin viraston sisäisesti tehdystä työstä palvelukeskusyhteistyöhön.
- Vuoden 2008 pienemmät suoritelmävolyymit vuoteen 2007 verrattuna eivät johdu alueellist- tamisesta. ARAn toimintakenttä muuttuu vuosittain ja suoritteiden määrä tämän mukaisesti. Virastossa käsitellään kaikki asiakkailta vireille tulevat hakemukset.
- Kohdassa henkilöstön näkemykset todettu kriittinen palaute koskee kolmen henkilön vastaaja- joukkoa.
- Vapaa-ajan menetyksen vähenemisestä aiheutuvasta hyvinvoinnin parantumisesta seuraavan laskennallisen hyödyn määräytyminen jää epäselväksi ja siten arvion oikeellisuuteen on vaikea ottaa kantaa.

Sisäasiainministeriön hallinnonalan tietohallintokeskus (HALTIK)

- Viraston näkemyksen mukaan valittu esittämistapa ja vaikutusten arviointi on sekä organisaat- tion että aluetalouden kannalta perusteltu ja antaa riittävän kuvan alueellistamisen vaikutuksista.
- Viraston toiminta laajentui uudeksi virastoksi vuonna 2008, mistä aiheutui merkittävä asiakas- kunnan ja tehtävien sekä siten myös kustannusten kasvu. Tämä näkyy erityisesti siinä, että HALTIK ei itsenäisenä virastona enää vuoden 2009 jälkeen toiminut PTHK:n (virasto ennen laajentumista) tapaan poliisin tiloissa. Tilakustannukset tulevat näkyviin kokonaisuudessaan vasta HALTIK:iksi laajentumisen myötä. Kyseinen toiminnan laajentuminen lienee vaikutta- nut myös aineiden ja tarvikkeiden kustannusten nousuun.
- Keskimääräisten henkilöstökustannusten kasvu selittyy vertailuvuoden 2002 alhaisella lähtö- arvolla sekä toisaalta viraston toiminnan muutoksella kohti korkeaa asiantuntijuutta edellyttä- vää ICT-integraattoritoimintaa.
- Viraston näkemyksen mukaan HALTIK (vuoteen 2008 PTHK) on kyennyt tarjoamaan alueel- lisesti tarkasteltuna merkittävän määrän työpaikkoja korkeasti koulutetuille asiantuntijoille, jotka muussa tapauksessa olisivat joutuneet hakeutumaan muualle töihin, Viraston sijoittumi- nen alueelle on lisännyt myös mahdollisuutta alueen ammattikorkeakoululle ja yliopistolle li- sätä alan koulutus- ja tutkimustoimintaa.

Sisäasiainministeriön hallinnonalan talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus

- Viraston näkemyksen mukaan käytetyt taustaluvut ovat paikkaansa pitäviä ja arviointi muo- dostaa yhtenäisen kokonaisuuden alueellistamisen taloudellisista vaikutuksista.
- Henkilöstökuluihin tulisi huomioida vuoden 2008 maaliskuussa käyttöön otettu palkkausjär- jestelmä, joka on lisännyt osaltaan henkilöstökuluja.

Valtiokonttorin talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus

- Viraston näkemyksen mukaan käytetyt taustaluvut ovat paikkaansa pitäviä ja arviointi muo- dostaa yhtenäisen kokonaisuuden alueellistamisen taloudellisista vaikutuksista.

Lahdessa 15.12.2010

Kommentointipyyntö: alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointi (VM119:00/2009)

Ohessa ARAn kommentit [sinisellä](#) raportin rakenteen mukaisesti edeten

1. ASUMISEN RAHOITUS JA KEHITTÄMISKESKUS (ARA)

1.1 Organisaatio/toimintokohtaiset vaikutukset

Organisaation nimi on "Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus" eli jätetään sana "valtion" pois.

ALUEELLISTAMISEN KUSTANNUKSET

Henkilöstökustannukset

Lähtöpaikkakunnalle jääviä henkilöitä oli kaksi, joista toinen irtisanottiin, koska ei siirtynyt Lahteen. Toinen heistä työskentelee edelleen arkisto-tehtävissä Helsingissä.

Tilakustannukset

Keskimääräiset tilakustannukset ovat pudonneet vuoden 2005 tasosta vuoteen 2009 mennessä noin 35 000 eurolla 20 000 euron sijaan. Vuoden 2010 aikana tilakustannukset ovat nousseet siten, että arviolta ero vuoden 2005 tasoon on noin -20 000 eur.

Muut kustannukset

Tavaroiden ja palvelujen ostoihin käytetyn summan nousu ei johdu alueellistamisesta. Tarkastellulla ajanjaksolla viraston htv-määrä on laskenut ja mm. taloushallinnon osalta on siirrytty palvelukeskusyhteistyöhön, eli aiemmin virastossa sisäisesti tehtyä työtä on ulkoistettu ostopalveluksi valtiohallinnon yleisen toimintamallikehityksen mukaisesti.

SUORITEMÄÄRÄT JA TUOTTAVUUS

Vuonna 2008 tuki- ja muiden päätösten, valvonta- ja ohjauskäyntien sekä maksatussuoritteiden pienempi volyymi vuoden 2007 tasoon verrattuna ei johdu alueellistamisesta. ARAn toimintakenttä muuttuu vuosittain tukimuotojen ja valtuuksien määrän vaihdellessa, ja virastossa käsitellään kaikki asiakkailta virastolle tulevat hakemukset.

HENKILÖSTÖN NÄKEMYKSET

Vaikutukset organisaation toimintaan sekä sidosryhmäyhteistyöhön

Tässä kohtaa todettu kriittisin palaute valtionhallinnon edustajilta (14%) tarkoittaa käytännössä kolmea henkilöä, kun kyselyyn vastasi 303 henkilöä joista 22 valtionhallinnosta (7% vastaajista).

Osoite
PL 30
Vesijärvenkatu 11 A
15141 Lahti

Address
PB 30
Vesijärvenkatu 11 A
15141 Lahti

Puhelin • Telefon
020 610 125

Fax
(03) 5899 613

E-mail
kirjaamo.ara@ara.fi
etunimi.sukunimi@ara.fi
fornamn.slaktnamn@ara.fi

Web
www.ara.fi

1.2 Aluetaloudelliset vaikutukset

ALUETALOUDEN KEHITYS

Muut hyödyt ja kustannukset

ARAn siirron vaikutus asuntojen hintaan Lahdessa on tuskin ollut näkyvä. Tämä kohta raportissa tarkoittaa yleistä hintatason kehitystä riippumatta ARAn alueellistamisesta.

Liikenteen aika- ja ajokustannusten vähenemisen laskentatapa ja perustelut jäävät tässä hataraksi; miten tähän esitettyyn 150 000 euroon / 25 000 euroon per muuttaja on päädytty jää esittämättä.

Esitämme harkittavaksi, että tämä kohta poistettaisiin kokonaan tästä arvioinnista.

Timo Reina
Hallintojohtaja

jakelu
Ilpo Takanen
Mikko Saarinen
VM kirjaamo
ARA kirjaamo

GEOLOGIAN TUTKIMUSKESKUS

Espoo

15.12.2010

E/515/023/2010

VM:n kirjaamo
 Projektipäällikkö Ilpo Takala
 Ylitarkastaja Mikko Saarinen

VM119:00/2009

KOMMENTIT ALUEELLISTAMISEN TALOUDELLISTEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTIIN

Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) näkemyksen mukaan VM:n asettama alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiryhmä on onnistunut GTK:n Länsi-Suomen yksikköä koskevassa arviointityössään pääosin hyvin. Saadut tulokset vastaavat suurelta osin omia näkemyksiämme alueellistamisen todellisista taloudellisista vaikutuksista, mutta osin nyt käytetty elektroninen haastattelumenettely antaa myös merkittävää uutta lisätietoa, erityisesti eri henkilöstöryhmien välisestä melko suuresta suhtautumisesta alueellistamisen vaikutukseen toimintaan uudessa toimipisteessä.

Esimerkiksi organisaation sisällä Kokkolaan siirtyneet työntekijät antavat kautta linjan paremmat arvosanat asiakas- ja sidosryhmäyhteistyöstä ja osin myös organisaation toiminnasta kuin uutena taloon tulleet työntekijät. Usean kysymyksen kohdalla erot ovat 0,5 yksikön luokkaa, kun käytössä oli 5-asteinen arviointiskaala.

Kerrannaisvaikutus huomioon ottaen (puolisot) on Kokkolan seutukunnan työvoima lisääntynyt GTK:n alueellistamisen seurauksena runsaalla 40 henkilöllä (0,2 %). Kunnallistaloudessa tällä on luonnollisesti varsin vähäinen merkitys. Kuitenkin lienee selvää, että toimipisteen henkilöstön vaikutus seutukunnan elinkeinoelämään henkisenä piristysruiskeena on kuitenkin arvioitavissa määrällistä prosenttiosuuttaan selvästi suuremmaksi.

Arviointiraportissa on huomioitu lähinnä yksikön sijoittumisen suorat vaikutukset Kokkolan seutukunnan aluetalouteen. Yksikön toiminta-alue kattaa kuitenkin koko perinteisen Pohjanmaan alueen Oulun pohjoispuolelta aina Kristiinankaupungin etäpuolelle asti. Tämän alueen väestöpohja on noin 700 000 henkilöä. Tämän vuoksi GTK:n Länsi-Suomen yksikön toiminnan vaikutuksia arvioitaessa olisi hyvä ottaa huomioon myös yksikön toiminnan vaikuttavuus sen koko toiminta-alueella.

Arviointiraportin tekstiosaa koskien on alla lisäksi muutama pienehkö huomautus, joilla pyritään selkeyttämään tekstin sanomaa tai korjaamaan kirjoitusvirheitä.

Hannu Idman
ohjelmajohtaja

Runar Blomqvist
aluejohtaja

GEOLOGIAN TUTKIMUSKESKUS • GEOLOGISKA FORSKNINGSCENTRALEN • GEOLOGICAL SURVEY OF FINLAND

PL / PB / P.O. Box 96
 FI-02151 Espoo, Finland
 Tel. +358 20 550 11
 Fax +358 20 550 12

PL / PB / P.O. Box 1237
 FI-70211 Kuopio, Finland
 Tel. +358 20 550 11
 Fax +358 20 550 13

PL / PB / P.O. Box 97
 FI-67101 Kokkola, Finland
 Tel. +358 20 550 11
 Fax +358 20 550 5209

PL / PB / P.O. Box 77
 FI-96101 Rovaniemi, Finland
 Tel. +358 20 550 11
 Fax +358 20 550 14

Y-tunnus / FO-nummer / Business ID: 0244680-7 • www.gtk.fi

GEOLOGIAN TUTKIMUSKESKUS

15.12.2010

2 (2)

Kirjalliset huomautukset:

Osio Alueellistamispäätös, 2 kappale

GTK:lla on Suomessa neljä ... Vuonna 2005 Kokkolaan perustetun Länsi-Suomen yksikön painopisteenä on maankäyttöä ja energiahuoltoa palveleva toiminta.

Osio Alueellistamiskustannukset, 2. kappale

GTK:n Kokkolan toimipisteeseen palkattiin vuonna 2005 aluejohtaja ja loppuvuonna toimialapäällikkö. Muun henkilöstön siirtyminen alueelle alkoi vuoden 2006 alusta.

Osia Muut kustannukset, 2. kappale

Kun huomiotta jätetään vuosi 2005, jolloin yksikkö työllisti runsaan yhden henkilötyövuoden (2 henkeä).

Osio Kyselyn toteutus ja vastaajan taustatiedot, 1. kappale , 2. rivi

GTK (ei GKT)

Osio Muut hyödyt ja kustannukset, 2. kappale, viimeinen lause

Suurin osa hyödystä tulee lisääntyvää vapaa-aikaa seuraavasta hyvinvoinnin lisääntymisestä.

GTK

GEOLOGIAN TUTKIMUSKESKUS • GEOLOGISKA FORSKNINGSCENTRALEN • GEOLOGICAL SURVEY OF FINLAND

14.12.2010

12/012/2010

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
 Projektipäällikkö Ilpo Takanen
 Ylitarkastaja Mikko Saarinen

VM119:00/2009

KOMMENTIT ALUEELLISTAMISTEN TALOUDELLISTEN VAIKUTUSTEN ARVIOINNISTA

Valtiovarainministeriö on pyytänyt viraston näkemyksiä ulkopuolisen arvioijan laatimasta alueellistamisten taloudellisten vaikutusten arvioinnista. Viraston tulee esittää näkemyksensä arvioinnin onnistuneisuudesta ja siitä miten hyvin se kuvaa todellista tilannetta ja alueellistamisen vaikutuksia.

Arvioinnissa on esitetty laajasti ja usealla kustannus- ja vaikutustekijällä alueellistamisen vaikutus sekä organisaation/toiminnan että aluetalouden kannalta. Valittu esittämistapa ja vaikutusten arviointi sekä organisaation että aluetalouden kannalta on perusteltu ja antaa riittävän kuvan alueellistamisen vaikutuksista.

Vaikutukset organisaation / toiminnan kannalta

Alueellistamisen vaikutusten arviointiin organisaation kannalta vaikuttaa alueellistetun viraston (PTHK) toiminnan laajentuminen uudeksi virastoksi (HALTIK) v. 2008 lukien. Toiminnan volyymin ja kustannusten kasvuun vaikuttaa tällöin merkittävästi uuden organisaation asiakaskunnan ja tehtävien kasvu, jonka erottaminen alueellistamisen kustannusvaikutuksista ei arvioissa käy selkeästi ilmi. Tämä näkyy mm. tilakustannusten kasvuna, joka johtuu pääosin siitä, että HALTIK itsenäisenä virastona ei enää v. 2009 jälkeen toimi PTHK:n tapaan poliisin tiloissa. PTHK:n osalta tilakustannuksissa näkyy lähinnä viraston Rovaniemellä sijaitsevien tilojen kustannukset (muut tilakulut sisältyvät ao. poliisilaitoksen tilakuluihin), kun taas HALTIK:n osalta tilakustannukset tulevat näkyviin kokonaisuudessaan.

Keskimääräisten henkilöstökustannusten kasvu v. 2002 tasosta (n. 30.000 €/htv) vuoden 2009 tasoon (n. 49.000 €/htv) selittyy ensinnäkin aloitusvuoden alhaisella lähtöarvolla sekä toisaalta viraston toiminnan muutoksella kohti korkeaa asiantuntijuutta edellyttävää ICT-integraattoritoimintaa. Kustannustaso v. 2003 oli jo n. 45.000 €/htv. Arviomme mukaan v. 2002 laskennassa on huomioitu PTHK:n vuotuiset kustannukset kokonaisuudessaan, mutta htv-lukuna on käytetty loppuvuoden henkilölukua, joka nousi huomattavasti 1.9.2002, jolloin Poliisin läänien tietotekniikkakeskusten henkilöt siirtyivät PTHK:n palvelukseen. Esitämmekin, että henkilökustannusten muutosta arvioitaessa vertailuvuotena käytettäisiin vuotta 2003 vuoden 2002 sijaan. Merkillepantavaa keskimääräisten henkilöstökustannusten osalta on myös se, että kustannukset alenivat v. 2008 HALTIK:n toiminnan alkaessa ja eivät vielä 2009 olleet nousseet PTHK:n viimeisen vuoden (2007) tasolle.

13.12.2010

12/012/2010

Myös muiden kustannusten kehittymisestä tarkastelujakson aikana on vaikea osoittaa alueellistamisen suoria vaikutuksia kustannusten muutoksiin. Mm. aineisiin ja tarvikkeisiin käytetyn keskimääräisen kustannusten nousu vuoden 2002 vuoteen 2009 selittynee samoilla seikoilla kuin tilakustannusten kehitys. Huomattavaa myös näiden kustannusten osalta on se, että keskimääräiset aine- ja tarvikkekustannukset olivat suurimmillaan v. 2006, josta alkaen ne ovat tasaisesti laskeneet. Keskimääräisten palveluostojen osalta kustannusten aleneminen selittyy pitkälti PTHK/HALTIK osto-osamisen kasvulla ja volyymien keskittämisen vaikutuksella.

Nyt tehty arvio kaataa yhden alueellistamiseen liitetyn ennakkokäsityksen eli sen, että matkustamisen lisääntyisi alueellistetuissa virastossa. Matkakustannusten aleneminen 1.500 €/htv kertoo PTHK/HALTIKin toiminnan vakiintumisen ja kehittyneen yhteydenpitoteknologian (video- ja puhelinneuvottelut sekä muut kollaboraatoratkaisut) myönteisestä vaikutuksesta matkustamistarpeeseen.

Ehkä merkittävin havainto arvioinnissa organisaation / toiminnan osalta on se, että PTHK/HALTIK on kyennyt saavuttamaan tai ylittämään kaikki sille asetut tavoitteet. Lisäksi valtionvarainministeriö on katsonut asiakas- ja henkilöstötyytyväisyyskyselyjen osoittaneen tietohallintokeskuksen toimineen erinomaisesti.

Aluetaloudelliset vaikutukset

Aluetaloudellisia vaikutuksia arvioissa on esitetty alueen työpaikkojen, kuntatalouden sekä yhteiskunnallisten vaikutusten kautta. Työpaikkakehityksessä on otettu huomioon vain työpaikkojen määrällinen kehitys. Arvioinnissa ei oteta kantaa siihen, että PTHK/HALTIK on kyennyt tarjoamaan alueellisesti tarkasteltuna merkittävän määrän työpaikkoja korkeasti koulutetuille asiantuntijoille, jotka muussa tapauksessa olisivat joutuneet hakeutumaan muualle töihin. Viraston sijoittuminen alueelle on lisännyt myös mahdollisuutta alueen ammattikorkeakoululle ja yliopistolle lisätä alan koulutus- ja tutkimustoimintaa.

Korkeaa asiantuntemusta edellyttävän viraston sijoittuminen alueelle sekä sen myötä koituvat yleinen osaamisen ja henkisen vireyden kasvu ovat myös seikkoja, joita ei arvioissa ole voitu ottaa huomioon tai esittää tilastollisesti.

Muilta osin virasto ei näe kommentoitavaa alueellistamisen aluetaloudellisten vaikutusten arvioinnissa.

Rovaniemellä 14.12.2010

Resurssijohtaja

Marko Manninen

Hallintojohtaja

Mauri Posio

MAAVOIMIEN ESIKUNTA

VASTAUS

Mikkeli

16.12.2010

Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriön sähköpostiviesti 8.12.2010 (MG41043/9.12.2010)

**VASTAUS KOMMENTOINTIPYYNTÖÖN KOSKIEN ALUEELLISTAMISEN
TALOUDELLISTEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTIA (VM119:00/2009)**

Maavoimien Esikunta on Valtiovarainministeriön asettaman alueellistamisen taloudellisia vaikutuksia tutkivan arviointiryhmän kohde. Maavoimien Esikuntaa on viiteasiakirjalla pyydetty kommentoimaan laadittua arviointia Maavoimien Esikuntaa koskevilta osin.

Maavoimien Esikunta pyytää lisäämään arvioinnin kohtaan "Tilakustannukset" toimitilojen rakentamiseen, kunnostamiseen ja varustamiseen käytetyt 15 miljoonaa euroa. Näitä alueellistamiseen välittömästi liittyviä kuluja ei edelleenkään voida verrata aiemman organisaation tilahallinnan kuluihin.

Maavoimien Esikunnalla ei ole muuta huomautettavaa laadittuun arviointiin.

Esikuntapäällikkö
Kenraalimajuri

Juha Kilpiä

Kanslian päällikkö
Everstiluutnantti

Juha Kylä-Harakka

2/JKH

JAKELU

Valtiovarainministeriö (valtiovarainministeriö@vm.fi)
Projektipäällikkö Ilpo Takanen (ilpo.takanen@vm.fi)
Ylitarkastaja Mikko Saarinen (mikko.saarinen@vm.fi)

LAUSUNTO

48258

1 (2)

15.12.2010

Dnro 2009/48/2010

Valtiovarainministeriö
Hallinnon kehittämisosasto

Viite: Kommentointipyyntö 8.12.2011

Asia: **ALUEELLISTAMISEN TALOUDELLISTEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI(VM 119:00/2009)**

Alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiryhmän teettämä selvitys on onnistunut varsin hyvin kuvaamaan Maaseutuviraston alueellistamisen tilannetta. Erityisesti henkilöstön näkemykset alueellistamisen vaikutuksesta viraston toimintaan tuovat arvokasta tietoa, jota ei aikaisemmin ole ollut käytettävissä.

Selvityksessä on kuitenkin pieniä epätarkkuuksia, joihin Maaseutuvirasto esittää korjausta.

Ensimmäisen sivun viimeisessä kappaleessa todetaan, että vuosina 2012-2014, *siirtymäajan lähestyessä loppuaan...* Siirtymäaika päättyy jo vuoden 2011 lopussa, joten maininnan siirtymäajasta voisi poistaa.

Kohdassa Henkilöstökustannukset vuoden 2010 luku 55 000 € on arvio, joka oli käytettävissä heinäkuussa.

Henkilöstökustannuksia käsittelevän kappaleen viimeisessä lauseessa todetaan: *Näitä kerta-luonteisia kustannuksia ei ole otettu huomioon keskimääräisiä henkilöstökustannuksia lasketta-essa.* Kaksoismiehitykseen liittyvät palkkakulut on otettu huomioon Maaseutuvirastosta lähete-tyssä laskelmassa.

Kohdassa Tilakustannukset vuoden 2007 luvun tulisi olla 900 000, ei yhdeksän miljoonaa.

Kohdassa muut hyödyt ja kustannukset todetaan, *että liikenteen aika- ja ajokustannusten vähe-neminen tuo yhteensä 550 000 euron vuotuisen laskennallisen hyödyn/Suurin osa hyödyistä tu-lee vapaa-ajan menetyksen vähenemisestä seuraavasta hyvinvoinnin parannuksesta.* Yleisenä huomiona tähän voidaan todeta, että Seinäjoelle on rekrytoitu henkilöitä hyvin laajalta alueelta, jolloin päivittäiset, omalla autolla tehtävät työmatkat ja niihin käytetty aika muodostuvat varsin pitkiksi. Näin ollen vapaa-ajan menetys ei todennäköisesti vähene laskelmassa oletetun mukai-sesti.

Seinäjoella 15. joulukuuta 2010

Ylijohtaja

Leena Tenhola

Alueellistamispäällikkö

Marja Husu

15.12.2010

Valtiovarainministeriön kirjaamo
Ilpo Takanen
Mikko Saarinen

Viite VM119:00/2009

Asia **Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointi**

Valtiovarainministeriön asettama alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiryhmä on pyytänyt Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen (Palkeet) lausuntoa Sisäasiainministeriön palvelukeskuksen (Palke) taloudellisuutta käsittelevään arviointiluonnokseen.

Työryhmän esitys koostuu organisaatio, toimintakohtaisista, aluetaloudellisista sekä yhteiskunnallisista vaikutuksista. Valittu tarkastustapa on onnistunut ja kuvaa hyvin alueellistamisen vaikutusten eri näkökulmia. Työryhmän esitysluonnoksen taustaluvut ovat paikkansa pitäviä. Esitys on kokonaisuudessaan tiivis ja selkeä, ja se muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden alueellistamisen taloudellisista vaikutuksista.

Henkilöstökustannukset, tilakustannukset sekä muut alueellistamiseen liittyvien kustannusten muutosten avaaminen on erittäin tärkeä alueellistamisen hyötyjen arvioimiseksi. Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen osalta raportin henkilöstökuluihin olisi hyvä huomioida vuoden 2008 maaliskuussa käyttöön otettu palkkausjärjestelmä, joka on lisännyt osaltaan henkilöstökuluja.

Aluetaloudelliset vaikutukset kohtaan esitetään lisättäväksi seuraavaa: Henkilöstön siirtyminen sisäasiainhallinnon palvelukeskukseen on tarjonnut uusia työtilaisuuksia Joensuun seudulla, ja on lisännyt osaltaan Joensuun seudun työllistymismahdollisuuksia. Ilman alueellistamis päätöstä palvelukeskukseen siirtyneen henkilöstön työpaikat olisivat jääneet avautumatta.

Lisäksi selvityksestä tulisi ilmetä, sisältyykö laskelmiin myös sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen osana toimineen Kajaanin sijoitetun yhteyspalveluyksikön kustannukset. Kajaanin yhteyspalveluyksikkö siirtyi vuoden 2010 alusta osaksi hallinnon tietotekniikkakeskusta (Haltik).

Joensuussa 16. joulukuuta 2010

Timo Kallio
Johtaja

Harri Pekkarinen
Kehittämispäällikkö

Lausunto

Dnro
1756/ 00 00 06/10

15.12.2010

Valtiovarainministeriö / kirjaamo
Ilpo Takanen
Mikko Saarinen

Viite VM119:00/2009

Asia **Valtiokonttorin palvelukeskuksen alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointi**

Valtiovarainministeriön asettama alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointiryhmä on pyytänyt Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen (Palkeet) lausuntoa valtiokonttorin palvelukeskuksen (VPKP) taloudellisuutta käsittelevään arviointiluonnokseen.

Työryhmän esitys koostuu organisaatio ja toimintakohtaisista vaikutuksista, aluetaloudellisista vaikutuksista sekä yhteiskunnallisista vaikutuksista. Valittu tarkastustapa on onnistunut ja kuvaa hyvin alueellistamisen vaikutusten eri näkökulmia. Esitys on kokonaisuudessaan tiivis ja selkeä, ja se muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden alueellistamisen taloudellisista vaikutuksista.

Henkilöstökustannukset, tilakustannukset sekä muut alueellistamiseen liittyvien kustannusten muutosten avaaminen on erittäin tärkeä alueellistamisen hyötyjen arvioimiseksi.

Teknisenä tarkennuksena todettakoon, että kohdasta 2.1. eteenpäin selvityksessä puhutaan Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta, vaikka kysymyksessä on Valtiokonttorin palvelukeskus.

Joensuussa 16. joulukuuta 2010

Timo Kallio
Johtaja

Harri Pekkarinen
Kehittämispäällikkö

16.12.2010

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi

Viite: Kommentointipyyntö VM0119:00/2009

Väestörekisterikeskuksen näkemys alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arvioinnista

Väestörekisterikeskuksen tietosisältö-yksikköä koskeva arviointi alueellistamisen taloudellisista vaikutuksista perustuu oikeisiin ja riittäviin tietoihin. Esitämme tässä yhteydessä muutaman huomion tehdyistä rajauksista ja tietojen analysoinnista.

Arviointia tehtäessä on arvioinnin tekijän ja Väestörekisterikeskuksen välillä sovittu, että arvioinnin kohteena ja tietojoukkona on vain alueellistamisen kohteena ollut tietosisältöyksikkö. Huomion arvoista on kuitenkin se, että yksi henkilö tietosisältöyksikköön Kokkolaan rekrytoituista oli rekrytointihetkellä 2005 töissä toisessa organisaatiossa Helsingissä. Myöhemmin Kokkolan toimipisteeseen työskentelemään on siirtynyt 2009 VRK:n sisällä yksi henkilö, joka on töissä toisessa VRK:n yksikössä.

Taloudellisten vaikutusten arvioinnissa kiinnitämme vielä huomiota ensinnäkin siihen, että tilakustannusten suhteuttaminen henkilötövuosiin on jossain määrin harhaanjohtavaa, koska alueellistamisen vuoksi on vuokrattu kokonaan uusi toimitalo Kokkolasta eikä samanaikaisesti ole voitu vähentää Helsingin toimipisteen tilakustannuksia. Tämä ylimääräinen kustannus on arviointiraportissa todettu kaksoismiehityksestä syntyvänä tilavuokrakustannuksena vuodessa, mutta tämä ei ole suoraan vertailukelpoinen henkilötövuosiin suhteutettuun tilakustannukseen, joka raportin laskelmien mukaan on vähentynyt. Mikäli sama henkilötövuosikehitys olisi toteutunut ilman alueellistamista, olisi tarvittavat henkilöt pystytyt sijoittamaan Helsingin nykyiseen toimipisteeseen eikä lisätaloja olisi tarvittu. Näin ollen henkilötövuosiin suhteutetut tilakustannukset olisivat vähentyneet ilman alueellistamista enemmän kuin alueellistamisen toteutuessa.

Toiseksi matkakustannusten ja tavaroiden ja palveluiden ostojen suhteellisten kustannusten laskeminen yhdessä ei tuo esiin sitä, että matkakustannukset ovat henkilötövuosiin suhteutettuna merkittävästi nousseet tietosisältö-yksikössä. Lisäksi tavaroiden ja palveluiden ostoihin sisältyy pääasiassa sellaisia toimintaan liittyviä kulueriä, joiden muutokset ovat olleet riippuvaisia Väestörekisterikeskuksen toiminnan muutoksista tai sisäisistä organisatorisista vastuun- ja sen myötä kustannustenjaosta. Tavaroiden ja palveluiden ostot ovat siis vain hyvin pieniltä osin olleet riippuvaisia tietosisältö-yksikön alueellisesta sijainnista eikä tämän tunnusluvun käyttö anna oikeaa kuvaa alueellistamisen taloudellisista vaikutuksista.

1678/041/10 2 (2)

16.12.2010

Kirjoitusvirheenä pyytäisimme korjaamaan toiseksi viimeisellä sivulla otsikon, "Työlliset, työttömyys ja väestö" -alla laatuyksikön nimen tietosisältö-yksiköksi, jota nimeä on johdonmukaisesti käytetty muualla raportissa.

Ylijohtaja

Hannu Luntiala

Kehityspäällikkö

Sami Kivivasara

POSTIOSOITE
PL 70, 00581 HELSINKI
PL 5, 67101 KOKKOLA

KÄYNTIOSOITE
Tynnyrintekijäntie 1 C, 00580 HELSINKI
Rantakatu 16, 67100 KOKKOLA

PUHELIN
(09) 229 161

TELEFAX
Helsinki (09) 2291 6795
Kokkola (09) 2291 6561

INTERNET
www.vrk.fi

Väestörekisterikeskus

Liite 6

Kustannusten seurannan lomakepohjat

Alueellistamisen taloudellisten vaikutusten arviointityöryhmä ehdottaa, että valtiovarainministeriö antaisi vuoden 2011 alussa tarkemmat ohjeet alueellistamistoimenpiteiden taloudellisten vaikutusten arvioinnin ja seurannan kehittämiseksi. Yhtenä keskeisenä toimenpiteenä tällöin on, että yksikkökohtaisten taloudellisten vaikutusten seuranta tulee toteuttaa yhtenevillä periaatteilla ja kulujaottelulla sekä kiinnittämällä kustannusten seuranta alueellistettaviin henkilötyövuosiin.

Alueellistamistoimenpiteiden suunnittelu ja seuranta tulee kytkeä kehys- ja talousarvioprosesseihin. Seuraavien sivujen lomakepohjilla on esitetty työryhmän ehdotus ohjeistuksen mukaisessa yksikkökohtaisten taloudellisten vaikutusten seurannassa sovellettavaksi lähtökohdaksi. Valtiovarainministeriön ohjeistuksen perusteella toteutettavan raportoinnin tulee tarjota riittävät ja oikeat tiedot alueellistamisesta aiheutuvien kustannusten ja taloudellisten vaikutusten seuraamiseksi ja arvioimiseksi alueellistamistoimenpidetasolla. Yksikkökohtaisten taloudellisten vaikutusten seurannan ohjeistusta laadittaessa tulee ottaa huomioon työryhmän raporttiin saatavat kommentit sekä valtiovarainministeriön kehysbudjetointi- ja talousarvio-ohjeet. Raportointilomakkeet voitaisiin käytännön vakiinnuttua sisällyttää talousarvion laadintaohjeeseen. Tiedot raportoidaan vuosittain valtiovarainministeriölle ja alueellistamisen koordinaatioryhmälle.

ALUEELLISTAMISESTA AIHEUTUNEIDEN TALOUDELLISTEN VAIKUTUSTEN SEURANTALOMAKE

Lomake 1. Alueellistamishankkeen kokonaiskustannusten seuranta

Ohje: Alueellistamisen kustannuksia seurataan vuositasolla.

Kustannusten seuranta kiinnitetään alueellistettuihin henkilötyövuosiin.

Alueellistamistoimenpiteen perustiedot	
Alueellistamispäätöksen päivämäärä	
Päätöksen mukainen alueellistettävien henkilötyövuosien kokonaismäärä	
Päätöksen mukainen siirtymäaika	
Mahdollisten täydentävien päätösten päivämäärät ja niiden mukaiset alueellistettavat henkilötyövuodet	
Alueellistettava virasto, yksikkö, toiminto tai tehtävä(t)	
Alueellistamistoimenpiteen luonne	X ruutuun
Uuden viraston tai yksikön alueellistaminen	
Vanhan viraston tai yksikön alueellistaminen	
Toimintojen tai osatoimintojen alueellistaminen	
Työn ja tehtävän siirtäminen	

Alueellistamistoimenpiteen kustannusten seurantataulukko	Tilanne ennen alueellistamispäätöstä		Siirtymävaihe*					Tilanne siirtymävaiheen jälkeen		
	v1	v2	v3	v4	v5	v6	v7	v8	v9	v10
Henkilötyövuodet										
Päätöksen (/päättöksen) mukainen alueellistettävien henkilötyövuosien tavoitemäärä kokonaisuudessaan										
Alueellistettavia henkilötyövuosia lähtöpaikkakunnalla										
Alueellistettuja henkilötyövuosia sijoituspaikkakunnalla										
Sijoituspaikkakunnalle alueellistamisen vuoksi rekrytoidut henkilötyövuodet										
Henkilöstöön liittyvät kustannukset										
Alueellistettavista henkilötyövuosista lähtöpaikkakunnalla koituvat palkkakustannukset										
Alueellistetuista henkilötyövuosista sijoituspaikkakunnalla koituvat palkkakustannukset										
Sijoituspaikkakunnalle alueellistamisen vuoksi rekrytoidusta henkilötyövuosista koituvat palkkakustannukset										
Muutosturvan kustannukset yhteensä										
Sijoituspaikkakunnalle alueellistamisen vuoksi rekrytoidun henkilöstön rekrytointi-, perehdytys- ja koulutuskustannukset yhteensä										
Toimitiloihin liittyvät kustannukset										
Alueellistamisesta aiheutuvat toimitilakustannukset sijoituspaikkakunnalla										
Alueellistamisella saavutetut toimitilakustannussäästöt lähtöpaikkakunnalla										
Muut kustannukset										
Alueellistettävien henkilötyövuosien aiheuttamat matka- ja yhteydenpitokustannukset lähtöpaikkakunnalla										
Alueellistettujen henkilötyövuosien aiheuttamat matka- ja yhteydenpitokustannukset sijoituspaikkakunnalla										
Alueellistamisesta johtuneet muut kertaluonteiset ja merkittävät kustannukset (esim. muuttokustannukset)										

* siirtymävaiheen pituus vaihtelee alueellistamitoimenpiteittäin

ALUEELLISTAMISESTA AIHEUTUNEIDEN TALOUDELLISTEN VAIKUTUSTEN SEURANTALOMAKE

Lomake 2. Toiminnallisten muutosten seuranta

Ohje: Alueellistamisen siirtymäaikana tai siirtymäajan jälkeen alueellistettavan viraston, yksikön tai toiminnon toiminta saattaa muuttua oleellisestikin. Muutoksessa voi olla kyse esim. tehtäväkentän laajentumisesta tai kaventumisesta tai työn luonteen muutoksesta. Näillä toiminnallisilla muutoksilla on useimmiten merkittäviä vaikutuksia myös kustannusten näkökulmasta. Tällaisten muutosten sekä niiden arvioidun kustannusvaikutuksen seuraaminen helpottaa lomakkeelle 1 kirjattavissa kokonaiskustannuksissa mahdollisesti tapahtuvien muutosten asettamista oikeaan viitekehykseen.

Virastossa, yksikössä, toiminnossa tai tehtävissä tapahtuneet luonteeltaan merkittävät toiminnalliset muutokset vuosittain sekä arvio niiden kustannusvaikutuksesta	
v1	Arvio kustannusvaikutuksesta / vuosi
v2	Arvio kustannusvaikutuksesta / vuosi
v3	Arvio kustannusvaikutuksesta / vuosi
v4	Arvio kustannusvaikutuksesta / vuosi
v5	Arvio kustannusvaikutuksesta / vuosi
v6	Arvio kustannusvaikutuksesta / vuosi
v7	Arvio kustannusvaikutuksesta / vuosi
v8	Arvio kustannusvaikutuksesta / vuosi
v9	Arvio kustannusvaikutuksesta / vuosi
v10	Arvio kustannusvaikutuksesta / vuosi

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Snellmaninkatu 1 A
PL 28, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin (09) 160 01
Telefaksi (09) 160 33123
www.vm.fi

2/2011
Valtiovarainministeriön julkaisu
Tammikuu 2011

ISSN 1797-9714 (pdf)
ISBN 978-952-251-147-8 (pdf)

**VM:N
JULKAISUSARJAN
TEEMAT:**

Budjetti
Hallinnon kehittäminen
Kunnat
Ohjaus ja tilivelvollisuus
Rahoitusmarkkinat
Taloudelliset ja
talouspoliittiset
katsaukset
Valtion työmarkkinalaitos
Verotus